fondată in 1895
bpt
serie nouă

povestea lui ali baba și a celor patruzeci de hoți

o mie și una de nopți

(12)

Ilustrația copertei : *Anca Vasilescu*

cartea celor
o mie și una de nopți

(12)

(NOPȚILE 845 — 894)

TRADUCERE DE HARALAMBIE GRĂMESCU

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI • 1975
EDITURA MINERVA • BUCUREȘTI

Le Livre des Mille nuits et une nuit, traduction littérale et complète du texte arabe par le dr. *J. C. Mardrus*, tome sixième, Paris, Eug. Fasquelle éditeur (f. a.).
Versiune coroborată cu traducerea în limba rusă : *Kniga tîsiaci i odnoi noci*, perevod s arabskogo *M. A. Salie* (8 volume). Gosudarstvennoe Izdatelstvo Hudojestvennoi Literaturî, Moskva, 1959.

Iar Șeherezada povesti :

CUVINTELE DE SUB CELE NOUĂZECI ȘI NOUĂ DE CAPETE RETEZATE

Se povestește — ci numai Allah poate să osebească ceea ce este aievea de ceea ce este neaievea, și să le despărțească fără de greș ! — că a fost odată, în vechimea vremilor, într-un oraș de printre orașele rumilor cei de demult, un rege de mare fală și de o vrednicie vestită, stăpîn peste domnii și peste împărății, peste țării și peste oști. Și regele acela avea, mai scump decît toate comorile sale, un fiu tinerel care era desăvîrșit de frumos. Și flăcăul acela, feciorul regelui, nu era numai frumos cu desăvîrșire, ci mai era dăruit și cu o deșteptăciune ce minuna pămîntul. Și, mai încolo, istorisirea aceasta nu are să fie decît adeverirea acelei deșteptăciuni de-a mirare și a acelei frumuseți a beizadelei.

Și, spre a-i pune la încercare aceste însușiri, Allah Cel-preaînalt făcu vremile să ia o întorsătură rea asupra zilelor regelui și reginei, tatăl și mama flăcăului. Și, din rege și regină cum erau, în vîrful puterii și al bogățiilor, se pomeniră, într-o zi, în palatul lor pustiu, mai săraci și mai ticăloșiți decît cerșetorii de pe drumurile caliciei. Întrucît nimica nu îi este mai lesne Celui-preaînalt decît

a face să se năruiască domniile cele mai întemeiate şi a aduce să sălăşluiască în palate fiarele de pradă şi păsările de noapte...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute patruzeci şi cincea noapte

Urmă :

...şi mai ticăloşiţi decît cerşetorii de pe drumurile caliciei. Întrucît nimica nu îi este mai lesne Celui-preaînalt decît a face să se năruiască domniile cele mai întemeiate şi a duce să sălăşluiască în palate fiarele de pradă şi păsările de noapte.

Or, faţă cu întorsătura aceea aprigă a vremilor şi cu lovitura aceea neaşteptată a soartei, flăcăul îşi simţi inima cum se căleşte ca un oţel înroşit pus în apă, şi luă asupra-şi să-i îmbărbăteze pe părinţii lui şi să-i scoată din starea în care se aflau. Şi îi spuse regelui cel sărăcit :

— O, părintele meu, spune-mi, pe Allah ! ai binevoi să-ţi pleci auzul înspre copilul tău care ar vrea să-ţi vorbească ?

Iar regele, ridicînd capul, răspunse :

— O, fiul meu, tu eşti dăruit cu harul înţelepciunii, vorbeşte şi avem să ne supunem !

Iar flăcăul spuse :

— Scoală-te, o, doamne al meu, şi haide să ne ducem în nişte pămînturi unde să nu ni se ştie nici măcar de nume. Căci la ce bun să te tîngui dinaintea a ce nu se mai poate îndrepta, cîtă vreme încă mai sîntem stăpîni

pe vremea de față ? În altă parte avem să găsim o viață nouă și bucurii proaspete !

Iar bătrînul rege răspunse :

— O, copile minunat al meu, cuminte și plin de cuviință, sfatul tău este un îndemn venit de la Dascălul Înțelepciunii. Și grija pentru lucrul acesta să fie asupra lui Allah și asupra ta !

Atunci băiatul se sculă și, după ce pregăti toate de drum, îi luă pe tatăl și pe mama sa de mînă și ieși cu ei pe calea ursitei. Și călătoriră prin cîmpii și prin pustietăți, și nu se opriră din mers pînă ce nu ajunseră dinaintea unei cetăți mari și bine zidite. Și flăcăul îi lăsă pe tatăl și pe mama sa la umbra zidurilor și intră singur în cetatea aceea. Și trecătorii pe care îi întrebă îi spuseră că orașul acela era cetatea de scaun a unui sultan drept și mărinimos, care era fala regilor și a sultanilor. Atunci el își întocmi un gînd și o socotință, și se întoarse numaidecît la părinții săi bătrîni și le spuse :

— Am de gînd să vă vînd sultanului din cetatea aceasta, care este un sultan mare. Voi ce ziceți, o, părinții mei ?

Iar ei răspunseră :

— O, copile al nostru, tu știi mai bine decît noi ce se cade și ce nu se cade, întrucît Cel-preaînalt ți-a pus duioșia în inimă și toată înțelepciunea în minte. Iar noi nu putem decît să te ascultăm cu liniște și cu încredere, punîndu-ne nădejdea în Allah și în tine, copilul nostru. Și tot ce ai să socotești tu că e bine, noi avem să primim !

Și flăcăul îi luă iarăși de mînă pe părinții săi cei bătrîni și porni cu ei înspre palatul sultanului. Și îi lăsă în curtea palatului, și ceru să fie dus în sala împărătească, spre a vorbi cu măria sa. Și, întrucît avea o înfățișare aleasă și frumoasă, fu numaidecît dus în sala de primire. Și se închină dinaintea sultanului care, uitîndu-se la el, văzu fără putință de tăgadă că era fiu de stăpîn al pămînturilor, și îi zise :

— Ce dor ai, o, flăcău de lumină ?

Iar băiatul, după ce mai sărută o dată pămîntul dinaintea regelui, răspunse :

— O, stăpîne al meu, am cu mine un prins, cucernic și temător de Allah, o pildă de cinste și de neprihană ; și mai am și o prinsă, plăcută la fire și dulce la purtări, și gingașă la vorbă, și plină de toate însușirile bune căpătate de o roabă. Și amîndoi au cunoscut zile mai bune, iar acuma se află prigoniţi de soartă. Pentru aceea, vreau să-i vînd înălţimii tale, ca să fie slujitori la picioarele tale și robi la porunca ta, precum tustrei sîntem bunurile vii ale tale.

Cînd auzi din gura băiatului vorbele acestea spuse cu un glas mult dulce, regele grăi :

— O, flăcău fără de pereche, care ai venit la noi poate din ceruri, dat fiind că cei doi prinși de care îmi spui sînt bunuri ale tale, nu pot decît să-mi placă. Du-te degrabă să mi-i aduci, ca să-i văd și să ţi-i cumpăr !

Iar băiatul se întoarse la regele cel sărman, care era tatăl său, şi la regina cea sărmană, care era maica sa, şi luîndu-i pe amîndoi de mînă, pe cînd ei se supuneau, îi duse dinaintea regelui.

Și regele, de la întîia privire pe care o aruncă asupra tatălui și asupra mamei flăcăului, se minună pînă peste marginile minunării şi spuse :

— Dacă aceștia doi sînt robi, atunci cum or fi regii ?

Și îi întrebă :

— Și sînteți amîndoi robii și averea acestui flăcău frumos ?

Iar ei răspunseră :

— Sîntem cu adevărat robii și averea lui, după toate datinile, o, rege al vremilor !

Atunci regele se întoarse înspre flăcăiaş şi îi spuse :

— Hotărăşte tu pentru mine preţul care ţi se cuvine din vînzarea acestor doi prinși care nu-și au perechea în saraiurile regilor.

Iar tînărul spuse :

— O, stăpîne al meu, nu se află comoară care să mă despăgubească de pierderea acestor doi prinşi. Pentru aceea, nu ţi i-aş da nici de-ar fi plătiţi cu greutatea lor în aur şi în argint ; ci i-aş lăsa în mîinile tale, ca pe un zălog, pînă la ziua pe care ar hotărî-o ursita. Şi nu vreau să-ţi cer, ca preţ pentru zălogirea aceasta vremelnică, decît un lucru care să fie tot atîta de scump în felul său pe cît sînt ei amîndoi printre făpturile lui Allah. Ţi-aş cere, aşadar, pentru zălogirea prinsului meu, un cal care să fie cel mai frumos din grajdurile tale, cu şea, cu frîu, şi cu tot tacîmul lui ; şi ţi-aş cere, pentru zălogirea prinsei, un rînd de haine aşa cum poartă fiii de regi. Şi cu învoiala ca, în ziua cînd am să-ţi dau îndărăt calul şi hainele, tu să mi-i dai îndărăt pe cei doi prinşi, care au să fie o binecuvîntare pentru tine şi pentru împărăţia ta.

Iar sultanul răspunse :

— Să fie după dorinţa ta !

Şi, pe clipă pe dată, porunci să fie scos din grajduri calul cel mai frumos care a nechezat vreodată sub ochiul soarelui, un roib ca focul, cu nările tremurînd, cu ochii mari şi rotunzi, care sforăia şi bătea pămîntul cu copita, gata de goană şi de zbor. Şi porunci împăratul să se scoată din vistierie şi să i se dea flăcăului, care se îmbrăcă pe loc cu ele, hainele cele mai frumoase cu care s-a îmbrăcat vreodată vreun călăreţ la vreo întrecere de viteji. Şi călăreţul cel proaspăt se dovedi atîta de frumos încît regele strigă :

— Dacă vrei să rămîi la mine, o, voinicule, am să te copăr cu binefaceri !

Iar flăcăul spuse :

— Allah să-ţi sporească zilele pe care le mai ai, o, rege al vremilor ! Ci ursita mea nu se află aici. Şi trebuie să mă duc s-o caut acolo unde mă aşteaptă.

Şi, după ce grăi astfel, îşi luă rămas-bun de la părinţi, se temeni dinaintea regelui şi plecă în goana mare pe

roibul său. Și străbătu cîmpii și pustietăți, ape mari și văi adînci, și nu se opri din mers decît cînd ajunse dinaintea unei alte cetăți, mai mare și mai bine zidită decît cea dintîi.

Or, de cum intră în orașul acela, un murmur ciudat se stîrni la trecerea lui, și niște strigăte de uimire și de milă îi însoțeau fiecare pas. Și îi auzea pe unii cum spuneau: „Păcat de tinerețile lui! Oare pentru ce va fi venind un călăreț atîta de frumos să se dea fără de pricină primejdiei morții?" Iar alții spuneau: „Are să fie al o sutălea! Acesta-i cel mai frumos dintre toți! Acesta-i fiu de rege!" Iar alții spuneau: „Un tinerel atîta de fraged nu are să poată izbîndi acolo unde atîția învățați au dat greș!" Iar murmurul și strigătele de mirare nu făceau decît să crească, pe măsură ce flăcăul înainta pe ulițele orașului. Și înghesuiala dimprejurul și de dinaintea lui ajunse pînă la urmă atîta de mare încît nu mai putea să-și facă roibul să pășească decît cu primejdia de a călca vreun tîrgoveț. Și, tare nedumerit, se văzu nevoit să oprească și să-i întrebe pe cei care îi închideau drumul:

— Pentru ce, o, oameni buni, îl opriți pe un străin și calul lui să meargă să se odihnească de ostenelile lor? Și pentru ce atîta de într-un glas nu vroiți să-mi îngăduiți găzduire?

Atunci din mijlocul mulțimii ieși un moșneag care se apropie de flăcău, luă calul de frîu și spuse:

— O, flăcău frumos, mîntui-te-ar de năpastă Allah! Că nimenea nu poate să ocolească ursita, întrucît ursita ne e legată de gît, asta nici un om cu minte n-ar putea s-o tăgăduiască vreodată; da' că în toiul unei tinereți în floare, cîte unul se apucă fără de socotință să se repeadă în brațele morții, iacătă o treabă ce ține de sminteală. Noi toți, așadară, ne rugăm ție fierbinte, iar eu mă rog în numele tuturor tîrgoveților de aici, o, preafalnice străine,

să faci cale întoarsă și să nu-ți duci așa sufletul la o pieire fără de scăpare !

Iar băiatul răspunse :

— O, preacinstite șeic, nu am intrat nicidecum în cetatea aceasta cu gîndul să mor ! Care este, așadar, ciudata belea ce pare a mă paște, și care este primejdia acelei morți pe care o am de înfruntat ?

Iar bătrînul răspunse :

— De este adevărat, precum ne arată vorbele tale, că nu știi nimic despre năpasta ce te așteaptă dacă ai să mergi mai departe pe drumul acesta, păi atunci hai să-ți arăt cumu-i necazul !

Și, în tăcerea mulțimii, spuse :

— O, fecior de rege, o, flăcău preafrumos fără de seamăn pe lume, află că fata regelui nostru este o domniță care, nu încape îndoială, este fata cea mai frumoasă dintre toate fetele din vremile acestea. Or, fata a hotărît să nu se mărite decît cu acela ce are să răspundă în chip mulțumitor la toate întrebările pe care i le pune ea ; ci, în schimb, cu învoiala ca moartea să fie osînda aceluia ce nu are să știe a-i ghici gîndul ori are să lase a trece vreo întrebare fără a răspunde la ea cu vorbele de cuviință. Și, pînă acuma, a și dus la tăiere, în felul acesta, capetele a nouăzeci și nouă de flăcăi, toți feciori de regi, de emiri ori de oameni de seamă, printre care se aflau unii ce erau dăscăliți în toate laturile învățăturilor omenești. Și fata aceasta a regelui nostru șade ziua în vîrful unui turn ce stăpînește peste oraș și de acolo de sus pune ea întrebările către acei tineri ce se înfățișează să le dezlege. Așa că iacătă-te prevestit ! Și Allah fie cu tine ! aibi milă de tinerețile tale și nu pregeta să te întorci la tatăl tău și la maica ta, care te au drag, ca nu care cumva domnița să audă zvonindu-se despre sosirea ta și să poruncească să fii dus dinaintea ei. Și Allah ferească-te de toată răutatea, o, flăcăule frumos !

Cînd auzi vorbele moșneagului, tînărul beizadea răspunse :

— Chiar la domnița aceasta mă așteaptă ursita mea. O, voi toți, arătați-mi drumul !

Atunci, din toată mulțimea aceea se revărsă un potop de oftaturi și de gemete, de bocete și de văicăreli. Iar împrejurul flăcăului se ridicară niște strigăte ce spuneau : „Se duce la moarte ! la moarte ! E al o sutălea ! al o sutălea !" Și tot puhoiul de lume se porni pe urma lui. Și mergea însoțit de un potop de inși, care își închiseseră prăvăliile și își lăsaseră baltă îndeletnicirile, ca să se ia după el. Și, în felul acesta, călca înainte pe drumul ce ducea la orînda sa.

Și ajunse în curînd dinaintea turnului, și o zări pe terasa acelui turn pe domnița ce ședea în jețul ei, împodobită cu purpura împărătească și împresurată de roabele ei cele tinere, îmbrăcate în purpură ca și ea. Și nu se întrezărea din chipul domniței, acoperit și el cu un iașmac roșu, decît două gemme întunecate, care erau ochii ei, asemeni cu două lacuri negre luminate de dinăuntru. Și, de jur împrejurul terasei, dedesubtul domniței, spînzurate la rînd unul după altul, se bălăngăneau nouăzeci și nouă de capete retezate.

Atunci tînărul beizadea își opri calul la oarecare depărtare de la turn, în așa fel ca s-o vadă pe domniță și să fie și el văzut de ea, să audă și să fie auzit. Și, la priveliștea aceea, toată zarva mulțimii se stinse. Și, în mijlocul acelei tăceri, glasul domniței se auzi rostind :

— Întrucît tu ești cel de al o sutălea, o, neînfricatule flăcău, pesemne că, fără de îndoială, ești gata să răspunzi la întrebările mele ?

Și flăcăul, stînd falnic pe calul său, răspunse :

— Sînt gata, o, domniță !

Și tăcerea se făcu și mai deplină, iar domnița grăi :

— Atunci spune-mi, de început, fără a şovăi, o, flăcăule, după ce ai să-ţi arunci ochii asupra mea şi asupra celor care mă înconjoară, cu ce mă asemui eu şi cu ce se asemuie ele, stînd aici în vîrful turnului !

Şi tînărul, după ce îşi aruncă ochii asupra domniţei şi asupra celor care o înconjurau, răspunse fără a şovăi :

— O, domniţă, tu te asemui cu o idoliţă, iar cele care te înconjoară se asemuie cu slujitoarele idoliţei. Iar tu te mai asemui şi cu soarele, iar tinerele care te înconjoară se asemuie razelor soarelui. Şi, tot aşa, tu te asemui cu luna, iar aceste tinere cu stelele care slujesc de alai lunii. Şi te mai asemuiesc, într-un sfîrşit, cu luna nissanului, care este luna florilor ; iar pe toate aceste tinere le asemuiesc cu florile pe care le învie cu adierea sa luna nissanului.

Cînd auzi răspunsul acesta, pe care mulţimea îl primi cu un murmur de minunare, domniţa se arătă mulţumită şi spuse :

— Ai strălucit, o, tinere, iar răspunsul tău cel dintîi nu-ţi aduce moartea. Ci, întrucît ai ştiut să dezlegi întrebarea mea dintîi, asemuindu-ne, pe mine şi pe aceste fete, mai întîi cu o idoliţă şi cu slujitoarele idoliţei, pe urmă cu soarele şi razele soarelui, pe urmă cu luna şi cu stelele ce alcătuiesc alaiul lunii, şi, la sfîrşit, cu luna nissanului şi cu florile ce răsar în luna nissanului, nu am să-ţi pun vreo întrebare nici prea încurcată, nici prea greu de dezlegat. Şi am să te întreb mai întîi să-mi spui ce înseamnă de fapt cuvintele acestea : „Dă-i miresei Apusului pe fiul regelui Răsăritului, şi din ei se va naşte un copil ce va fi sultanul chipurilor frumoase".

Iar flăcăul, fără a şovăi o clipă, răspunse :

— O, domniţă, cuvintele acestea închid toată taina pietrei filozofale, şi vor să zică misticeşte că : „Pune să se îmbie cu umezeala ce vine din Apus pămîntul cel adamic neprihănit care vine din Răsărit, şi din această amestecare se va zămisli mercuriul filozoficesc, care-i atotputernic în

fire şi care va zămisli soarele, şi va zămisli aurul, care-i fiul soarelui, şi luna, şi argintul, care-i fiul lunei, şi care va schimba pietrele în diamante..."

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute patruzeci şi şasea noapte

Urmă :

„...va zămisli soarele, şi va zămisli aurul, care-i fiul soarelui, şi luna, şi argintul, care-i fiul lunei, şi care va schimba pietrele în diamante."

Şi, auzind răspunsul acesta, domniţa făcu un semn de adeverire şi spuse :

— Întrucît, o, tinere, ai ştiut să lămureşti tîlcul ascuns al împerecherii fiului Răsăritului cu fiica Apusului, ai scăpat şi de data aceasta de moartea spînzurată deasupra capului tău. Da ai putea să-mi spui acuma pe ce se întemeiază virtuţile talismanelor ?

Şi flăcăul, de pe calul său, răspunse :

— O, domniţă, talismanele îşi datoresc însuşirile cele minunate şi puterile cele năzdrăvane literelor ce le alcătuiesc, căci literele au legătură cu duhurile, şi nu se află nici o literă în limbă care să nu fie sub ocîrmuirea unui duh. Iar dacă mă întrebi ce-i aceea un duh, îţi voi spune că este o sclipire ori o revărsare a virtuţilor atotputinţei şi însuşirilor Celui-preaînalt. Iar duhurile ce lăbăduiesc în lumea cugetului le diriguiesc pe cele care sălăşluiesc în lumea cerurilor ; iar duhurile care locuiesc în lumea cerurilor le diriguiesc pe cele din lumea de sub lună. Şi literele alcătuiesc cuvinte, iar cuvintele izvodesc oracolele ;

și numai duhurile înfățișate de litere și îngemănate în oracolele scrise pe talismane săvîrșesc minunile care îi uimesc pe oamenii de rînd, însă nu-i tulbură deloc pe cei înțelepți, care cunosc bine puterea cuvintelor și știu că totdeauna cuvintele vor dirigui lumea și că totdeauna cuvintele scrise sau rostite pot să răstoarne regii și să le spulbere împărățiile !

Iar cînd auzi răspunsul acesta, pe care mulțimea îl întîmpină cu strigăte de bucurie și de minunare, domnița spuse :

— Ai, strălucit, o, tinere, lămurindu-mi puterea cuvintelor și a vorbelor care diriguie lumea și sînt mai puternice decît toți regii. Ci nu știu dacă ai să poți răspunde și la întrebarea pe care iacăt-o ! Vei ști tu, așadar, să-mi spui care sînt cei doi vrăjmași veșnici ?

Iar flăcăul, de pe calul său, răspunse :

— O, domniță, nu am să spun că acei doi vrăjmași veșnici sînt cerul și pămîntul, întrucît depărtarea care îi desparte nu este vreun răspăs adevărat, dat fiind că depărtarea aceasta și răspăsul acesta, ce se par a fi niște genuni, pot să fie umplute într-o clipită, iar cerul poate să se împreune cu pămîntul în mai puțin de-o clipire de ochi : întrucît, spre a se făptui această împreunare, nu este trebuință nici de oști de ginni ori de făpturi omenești, nici de potop de aripi, ci numai de un lucru care este mai tare decît toate puterile ginnilor și ale omenirii, și care-i mai ușor și mai dăruit cu virtute decît aripile vulturului ori ale porumbelului, iar acesta-i rugăciunea ! Și nu am să-ți spun, o, domniță, că acei din vrăjmași veșnici sînt noaptea și ziua, dat fiind că dimineața le împreună, iar înserarea le desparte, rînd pe rînd. Și nu am să-ți spun că acei doi vrăjmași veșnici sînt soarele și luna, întrucît ele luminează pămîntul și sînt legate prin aceleași binefaceri. Și nu am să-ți spun că acei doi vrăjmași veșnici sînt sufletul și trupul, întrucît dacă noi îl cunoaștem pe unul, nu știm nimic despre celălalt, și nu poți să-ți dai

o părere despre ceea ce nu cunoști! Dar îți mărturisesc, o, domniță, că acei doi vrăjmași veșnici sînt moartea și viața, întrucît amîndouă sînt la fel de rele, și una ca și cealaltă, devreme ce se slujesc de făptura zămislită ca de o jucărie, se înfruntă fără de răgaz pe seama acestei jucării și, pînă la urmă, jucăria ajunge să fie jertfa cea adevărată a jocului lor, pe cînd ele nu fac decît să sporească și să înflorească. Într-adevăr, iată-i pe cei doi vrăjmași veșnici, vrăjmași ai lor înșiși și vrăjmași ai făpturilor.

Cînd auzi răspunsul acesta al flăcăului, toată mulțimea strigă într-un singur glas:

— Laudă aceluia carele te-a dăruit cu atîta deșteptăciune și care ți-a împodobit mintea cu atîta judecată și știință!

Iar domnița, stînd în turn în mijlocul tinerelor ei, îmbrăcate ca și ea în purpură împărătească, spuse:

— Ai strălucit, o, tinere, în răspunsul tău despre cei doi vrăjmași ai lor înșiși și vrăjmași ai făpturilor. Ci eu nu sînt încredințată că acum ai să mai răspunzi și la întrebarea pe care am să ți-o pun. Poți tu, așadar, să-mi spui care este arborele cu douăsprezece ramuri, purtînd pe fiecare ramură cîte doi ciorchini, unul alcătuit din treizeci de poame albe, iar celălalt din treizeci de poame negre?

Și flăcăul răspunse, fără a șovăi:

— Întrebarea aceasta, o, domniță, poate să fie dezlegată și de un copil. Întrucît arborele acela nu este decît anul, care are douăsprezece luni, alcătuite fiecare din două părți, cei doi ciorchini; căci fiecare ciorchine poartă treizeci de nopți, care sînt cele treizeci de poame negre, și treizeci de zile, care sînt cele treizeci de poame albe!

Și răspunsul acesta, primit cu minunare, ca și cele de dinainte, o făcu pe domniță să spună:

— Ai strălucit, o, tinere. Ci socoţi tu că ai mai putea să-mi spui şi care este pămîntul ce n-a văzut soarele decît o dată ?

El răspunse :

— Este fundul Mării Roşii, cînd cu trecerea fiilor lui Israel. sub poruncile lui Moise — cu el fie rugăciunea şi pacea !

Ea spuse :

— Da, de bună seamă ! Ci poţi să-mi spui cine a născocit toaca ?

El răspunse :

— Cel care a născocit toaca nu-i altul decît Noe, cînd se afla pe avlia arcei sale !

Ea spuse :

— Da ! Ci ai putea să-mi spui care este fapta nelegiuită pe care o săvîrşeşti şi nu o săvîrşeşti ?

El răspunse :

— Este rugăciunea de om beat !

Ea întrebă :

— Da care este locul de pe pămînt cel mai aproape de cer ? Este un munte ori o cîmpie ?

El răspunse :

— Este Kaaba cea sfîntă, de la Mecca !

Ea spuse :

— Ai strălucit ! Da poţi să-mi dezvăluieşti care este lucrul cel amar care se cade să fie ţinut ascuns ?

El răspunse :

— Este sărăcia, o, domniţă ! Întrucît, măcar că sînt tînăr, eu am şi gustat sărăcia, şi, măcar că sînt fiu de rege, i-am cunoscut amărăciunea. Şi am găsit că este mai amară decît smirna şi decît pelinul ! Şi se cuvine s-o ascunzi de orice ochi, întrucît şi prietenii şi vecinii şi-ar rîde cei dintîi de tine, iar văicărelile nu ar aduce decît silă.

Ea spuse :

— Ai vorbit cu dreptate şi după gîndul meu. Da poţi să-mi spui care este lucrul cel mai de preţ, după sănătate ?

El răspunse :

— Este prietenia, cînd este dulce. Ci, pentru a găsi prietenul în stare să fie și dulce, trebuie mai întîi să-l încerci și pe urmă să-l alegi. Iar odată ce ți-ai ales un asemenea prieten de inimă, nu trebuie să te mai desparți de el niciodată : căci pe cel de-al doilea nu l-ai ține mult. Pentru aceea, înainte de a-l alege, trebuie să-l cercetezi bine, ca să vezi dacă este înțelept ori nevolnic la minte ; căci mai degrabă se face albă o cioară, decît să ajungă un nevolnic la minte să priceapă înțelepciunea ; căci vorbele celui înțelept, chiar dacă ne lovesc ca bățul, sînt mai de dorit decît laudele și florile nerodului : întrucît înțeleptul nu lasă să-i scape din gură vreo vorbă pînă ce nu și-a cercetat inima.

Ea întrebă :

— Și care este pomul cel mai anevoie de altoit ?

Iar flăcăul răspunse, fără a șovăi :

— Este firea cea rea ! Se povestește că un pom fusese sădit pe malul unor ape într-un pămînt prielnic ; iar el nu da roade. Și stăpînul lui, după ce a risipit cu el toate îngrijirile, fără a dobîndi nici rodul cel mai mărunt, a vrut să-l taie ; atunci pomul i-a spus : „Mută-mă în alt loc, și am să dau roade !“ Iar stăpînul lui i-a zis : „Ești aici pe malul apelor, și n-ai rodit nimic. Cum ai să fii rodnic dacă am să te mut în altă parte ?“ Și l-a tăiat !

Iar tînărul se opri o clipă, și spuse :

— Se povestește, tot așa, că într-o zi un lup a fost dat la școală, ca să învețe a citi. Și dascălul, ca să-l învețe părțile de vorbire, îi spunea : „Alef, ba, ta...“ ; iar lupul răspundea : „Oaie, ied, miel...“, pentru că numai astea erau în cugetul și în firea lui. Și se mai povestește, tot așa, că un om a vrut să-l deprindă pe un măgar să trăiască în curățenie ; și a vrut să-l dedea cu gustul lucrurilor alese ; și l-a băgat pe măgar într-un hammam, unde i s-a făcut o baie, și a fost parfumat, și a fost dus într-o sală falnică, și a fost pus să șadă pe un chilim scump. Și iacătă că

măgarul a făcut toate necuviinţele pe care poate să le facă un măgar slobod într-o pajişte, de la vuvăiturile cele mai nesimţite pînă la ticăloşiile cele mai deşănţate. După care a răsturnat pe chilim, cu capul, căţuia de aramă care era plină cu cenuşă, şi a început să se tăvălească în cenuşă, cu toate patru picioarele în sus şi cu urechile pe spate, frecîndu-şi spinarea şi năclăindu-se după plac. Iar stăpînu-său le-a spus robilor care dedeseră fuga să-l pedepsească : „Lăsaţi-l să se tăvălească, pe urmă luaţi-l şi daţi-i drumul în oborul lui. Căci nu aveţi să puteţi a-i schimba firea." Şi se mai povesteşte, într-un sfîrşit, că i s-a spus într-o zi unei pisici : „Stăpîneşte-te să mai furi, şi avem să-ţi facem un gherdan de aur şi, în fiecare zi, avem să-ţi dăm să mănînci ficat, şi bojogi, şi rărunchi, şi oscioare de pui, şi şoricei". Iar pisica a răspuns cinstit : „Furtişagul a fost meseria tatălui meu şi a bunicului meu, cum vreţi voi să mă las de el, ca să vă fac cheful ?"

Şi-aşa...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute patruzeci şi şaptea noapte

Urmă :

„...Furtişagul a fost meseria tatălui meu şi a bunicului meu, cum vreţi voi să mă las de el, ca să vă fac cheful ?" Şi-aşa !

Iar tînărul crăişor, după ce vorbi astfel despre nărayurile şi despre firea omului, spuse :

— O, domniţă, nu mai am nimica de adăugat !

Atunci, din mijlocul mulțimii strînse sub turn, un val de strigăte de minunare se ridică spre cer. Iar domnița spuse :

— Hotărît, o, tinere, ai biruit. Ci întrebările nu s-au isprăvit, și trebuie, pentru ca învoiala să fie îndeplinită, să te cercetez pînă la ceasul rugăciunii de seară !

Iar flăcăul spuse :

— O, domniță, poți să-mi pui încă toate întrebările cîte ți s-ar părea de nedezlegat și, cu ajutorul Celui-preaînalt, am să le dezleg. Pentru aceea mă rog ție să nu-ți ostenești glasul întrebîndu-mă în felul acesta, ci îngăduie-mi să-ți spun că, fără de nici o îndoială, este mai de dorit să-ți pun și eu o întrebare. Iar dacă ai să răspunzi, să mi se taie capul, precum a fost tăiat și celor de dinaintea mea ; ci, dacă nu ai să răspunzi, căsătoria noastră să fie săvîrșită fără de zăbavă !

Iar domnița spuse :

— Pune întrebarea, întrucît primesc învoiala !

Și flăcăul întrebă :

— Poți tu să-mi spui, o, domniță, cum se face că eu, robul tău, stînd aici călare pe calul acesta de soi, pot să fiu totodată călare pe chiar tatăl meu, și cum se poate ca, fiind cu totul în bătaia tuturor ochilor, să fiu ascuns în hainele maicii mele ?

Iar domnița cugetă vreme de un ceas, și nu izbuti să găsească nici un răspuns. Și zise :

— Lămurește asta chiar tu !

Atunci flăcăul, dinaintea întregului norod adunat, istorisi domniței toată povestea lui, de la început pînă la sfîrșit, fără a uita nici un amănunt. Ci nu are nici un rost s-o mai spunem o dată. Și adăugă :

— Și iacătă cum, schimbîndu-l pe tatăl meu, regele, pentru calul acesta, și pe mama mea, regina, pentru hainele acestea, mă aflu călare pe chiar părintele meu și stau ascuns în hainele mamei mele !

Și-atîta !

Și iacă-așa flăcăul, fiul regelui sărac și al reginei sărace, ajunse soțul domniței cea cu întrebări de dezlegat. Și iacă-așa, ajungînd rege la moartea tatălui soției sale, putu să dea calul și straiele îndărăt aceluia care i le împrumutase, regele din cetatea aceea, și să-i aducă lîngă sine și pe tătîne-său și pe mumînă-sa, ca să trăiască laolaltă cu ei și cu soția sa, peste marginile plăcerilor și ale huzururilor. Și-aceasta-i povestea flăcăului care spunea vorbe iscusite sub cele nouăzeci și nouă de căpățîni retezate. Ci Allah este mai știutor !

Iar Șeherezada, după ce istorisi așa povestea aceasta, tăcu. Și regele Șahriar spuse :

— Îmi plac, Șeherezada, vorbele acelui flăcău. Ci-i multă vreme de cînd nu mi-ai mai povestit snoave din cele scurte și zemoase, și tare mi-e teamă să nu ți se fi isprăvit sacul, în privința aceasta.

Iar Șeherezada răspunse repede :

— Snoavele cele scurte sînt cele pe care le știu cel mai bine, o, preafericitule rege. Și, de altminteri, nu vreau să zăbovesc a-ți face dovada !

Și numaidecît Șeherezada spuse :

TICĂLOŞIA SOŢIILOR

Mi s-a povestit, o, preafericitule rege, că a fost odată, trăitor la curtea unui oarecare rege, un oarecare ins care era măscărici de meseria lui şi neînsurat ca stare. Or, într-o bună zi, regele stăpînul său îi spuse :

— O, taică al înţelepciunii, eşti burlac, şi chiar că vreau să te văd însurat.

Iar măscăriciul răspunse :

— O, rege al vremilor, pe viaţa ta ! izbăveşte-mă de fericirea asta ! Că eu sînt om burlac, şi mult mă tem de partea cu pricina. Zău, chiar aşa, mult mă tem să nu dau peste vreo stricată şi înşelătoare, ori peste vreo dezmăţată de soi rău, şi-atunci ce mă fac ? Fie-ţi milă, o, rege al vremilor, nu mă sili să ajung prea fericit, în pofida metehnelor şi a nevolniciei mele.

Iar regele, la vorbele acestea, se puse pe-un rîs de căzu pe spate. Şi spuse :

— Ba nu ! chiar astăzi trebuie să te însori !

Şi soitariul făcu o mutră spăşită, lăsă capu-n jos, îşi încrucişă mîinile pe piept şi răspunse oftînd :

— Taiieb ! Bun şi-aşa ! E bine !

Atunci regele porunci să fie chemat vizirul său cel mare și îi spuse :

— Trebuie să se găsească, pentru credinciosul nostru slujitor de colea, o soție care să fie frumoasă și fără de cusur ca purtare, și plină de cuviință și de sfioșenie.

Iar vizirul răspunse cu ascultare și cu supunere, și plecă pe dată să caute o slujnică bătrînă de la sarai, și îi dete poruncă să rostuiască numaidecît pentru măscăriciul sultanului o soție care să îndeplinească însușirile spuse mai înainte. Iar bătrîna nu se află luată pe nepregătite ; și se ridică pe clipă pe dată și-i rostui de soție măscăriciului o tinerică, așa și-așa. Și se sărbători cununia chiar în ziua aceea. Iar regele fu mulțumit și nu pregetă să-l copere pe soitariul său cu daruri și cu hatîruri, cu prilejul nunții.

Or, măscăriciul trăi în tihnă cu nevastă-sa vreme de o jumătate de an, ori poate că șapte luni. După care păți ceea ce păți, căci nimenea nu scapă de scrisa lui.

Într-adevăr, femeia cu care regele îl însurase avusese răgaz destul ca să-și ia, pentru plăcerea sa, patru bărbați peste soțul ei, taman patru, și de patru feluri. Iar cel dintîi dintre acești drăguți de ibovnici era de meseria lui plăcintar ; iar cel de-al doilea era zarzavagiu ; iar cel de al treilea era măcelar de carne de oaie ; iar cel de al patrulea era mai de soi, întrucît era baș-clarinet în meterhaneaua sultanului, și șeic al isnafului clarinetiștilor, un ins de vază.

Și, dar, într-o zi, soitariul, biv-holteiul, proaspătul taică al coarnelor, fiind chemat dis-de-dimineață la rege, își lăsă nevasta în pat și dete zor să plece la palat. Și se brodi că în dimineața aceea plăcintarul se simți chefos de împreunare și, prilejuindu-se de plecarea soțului, veni să bată la ușa tinerelei neveste. Iar ea îi deschise și-i spuse:

— Ai venit astăzi mai de dimineață ca de obicei.

Iar el îi răspunse :

— Hei, uallah, ai dreptate ! Da în dimineața aceasta, după ce îmi pregătii aluatul spre a-mi întocmi tăvile mele

cu plăcinte, și după ce-l bătui și-l întinsei și-l făcui foi, și stam gata să-l umplu cu fistic și cu migdale, băgai de seamă că era un ceas cam prea timpuriu și că mușteriii încă nu erau pe cale de-a veni. Atunci zisei în sine-mi : „O, Cutare, ia scoală-te și scutură-te de făina de pe haine, și du-te în dimineața aceasta proaspătă la Cutărica, și petrece-ți cu ea, întrucît e femeie petrecăreață".

Și codana răspunse :

— Bine te-ai gîndit, pe Allah !

Și, într-o clipită, se dovedi față de el ca un aluat sub întinzător, iar el față de ea ca o umplutură într-o plăcintă. Și nici nu-și isprăviră ei bine treaba, că și auziră niște bătăi în ușă. Iar plăcintarul o întrebă pe femeie :

— Au cine-ar putea să fie ?

Și ea răspunse :

— Habar n-am. Ci, pînă una alta, fugi de te ascunde la umblătoare.

Și plăcintarul, spre mai deplină pază, zori să se ducă și să se încuie acolo unde îi spusese femeia.

Iar femeia deschise ușa și-l văzu dinainte-i pe cel de al doilea mîndruț al ei, zarzavagiul, care îi aducea o chită de legume trufanda în dar. Și ea îi spuse :

— E cam devreme, și ceasul acesta nu-i ceasul tău.

Iar el îi spuse :

— Pe Allah ! ai dreptate. Ci, pe cînd mă întorceam în dimineața aceasta de la zarzavageria mea, îmi zisei în mine : „O, Cutare, ceasul este într-adevăr prea devreme pentru suk, și ai face mai bine să te duci să-i dai chita aceasta de zarzavat proaspăt Cutăricăi, care are să-ți bucure inima, întrucît e femeie tare dulce".

Și femeia spuse :

— Atunci fii binevenit !

Și îi bucură inima, iar el îi dete ce-i plăcea ei mai mult, un castravete falnic și un praz de preț. Și nici nu sfîrșiseră bine treaba cu zarzavaturile, că și auziră niște bătăi în ușă ; iar el întrebă :

— Cine-i ?

Și ea răspunse :

— Nu știu, da tu du-te repede, pînă una alta, și ascunde-te la umblători.

Iar el zori să se ducă și să se încuie acolo înlăuntru. Și găsi locul prins de către plăcintar, și îi spuse :

— Cine ești ? Și ce faci aici ?

Iar celălalt răspunse :

— Sînt ceea ce ești, și fac ceea ce vii să faci și tu. Și se rînduiră unul lîngă celălalt, zarzavagiul ținînd pe umăr chita de legume pe care codana îl povățuise s-o ia cu el ca să nu i se dea în vileag venirea în casă.

Or, estimp, tînăra nevestică se duse să deschidă ușa. Și iacătă-l dinainte-i pe cel de-al treilea drăguț al ei, măcelarul, care venea aducîndu-i în dar o blană frumoasă de berbec, cu lîna creață și cu coarnele nedate jos. Iar ea îi spuse :

— Cam devreme ! cam devreme !

Iar el răspunse :

— Ei, da, pe Allah! tocmai înjunghiasem oile de vînzare și le atîrnasem în cinghire în prăvălie, cînd îmi zisei : „O, Cutare, sukurile încă-s pustii și-ai face mai bine să te duci să-i dai în dar Cutăricăi blana aceasta împodobită cu coarnele ei, din care să-și facă un preșuleț moale. Și, cum Cutărica este plină de dulceață, are să-ți facă dimineața aceasta mai albă ca de obicei.“

Și ea răspunse :

— Intră, atunci !

Și se arătă față de el mai dulce decît coada unui berbec de-al gras, iar el îi dete ceea ce dă unei oi berbecul. Și nu apucară ei să sfîrșească de luat și de dat, că și auziră niște bătăi în ușă. Iar ea îi spuse :

— Haide, și repede ! ia-ți blana cu coarne și du-te de te ascunde la umblători !

Iar el făcu ce-i spuse ea. Și găsi umblătorile prinse de plăcintar și de zarzavagiu ; și le aruncă acestora salamalekul, iar ei îi răspunseră la salamalek ; și îi întrebă :

— Pentru care pricină vă aflați aici ?

Iar ei răspunseră :

— Pentru pricina pentru care te afli și tu !

El atunci se rîndui lîngă ei, la umblători.

Estimp, femeia, ducîndu-se să deschidă, îl văzu dinainte-i pe cel de-al patrulea iubit al ei, căpetenia clarineților din meterhaneaua sultanului. Și îl pofti să intre, spunîndu-i :

— Chiar că vii la un ceas mai de vreme ca de obicei, în dimineața aceasta.

Și el răspunse :

— Pe Allah ! ai dreptate. Ci, în dimineața aceasta, plecînd de-acasă ca să mă duc să-i dăscălesc pe cîntăreții sultanului, băgai de seamă că era un ceas cam prea de dimineață, și zisei în sine-mi : „O, Cutare, bine ai face să te duci și să aștepți ceasul de dăscăleală la Cutărica, femeie dulce, și care are să te facă să petreci cele mai plăcute clipe“.

Iar ea răspunse :

— Socoteala-i minunată.

Și cîntară la clarinet ; și nu sfîrșiră ei încă bine cel dintîi cîntec, că și auziră niște bătăi zorite în ușă. Și baș-clarinetul o întrebă pe drăguța sa :

— Cine-i ?

Ea răspunse :

— Singur Allah este atoateștiitor, da poate c-o fi bărbatu-meu. Și bine-ai face să dai fuga și să te încui, cu clarinetul tău, la umblători.

Iar el zori să se supună, și-i găsi la locul cu pricina pe plăcintar, pe zarzavagiu și pe măcelar. Și le zise :

— Pacea fie cu voi, o, tovarășilor ! Ce faceți, rînduiți așa în locul acesta osebit ?

Iar ei răspunseră :

— Și cu tine să fie pacea și milele lui Allah, și binecuvîntările lui! Facem aici ceea ce ai venit să faci și tu!

Și se rîndui și el, ca al patrulea, lîngă ei.

Și-așadar, cel de-al cincilea care bătuse la ușă era chiar măscăriciul sultanului, soțul codanei. Și se ținea cu mîinile de burtă și spunea :

— Izgonit fie Cel-rău, pîrdalnicul! Dă-mi degrabă o fiertură de anison și de fonicel, o, nevastă! Îmi fierbe pîntecele! îmi fierbe pîntecele! Și nu mi-a îngăduit să stau mai mult cu sultanul, și-am venit să mă culc! Dă-mi o fiertură de anison și de fonicel, o, nevastă!

Și dete fuga drept la umblători, fără a băga de seamă spaima neveste-si, și, deschizînd ușa, îi văzu pe cei patru inși stînd pe vine și rînduiți frumos pe scînduri, deasupra haznalei, unul dinaintea celuilalt...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute patruzeci și opta noapte

Urmă :

...Și dete fuga drept la umblători, fără a băga de seamă spaima neveste-si, și, deschizînd ușa, îi văzu pe cei patru inși stînd pe vine și rînduiți frumos pe scînduri, deasupra haznalei, unul dinaintea celuilalt.

La priveliștea aceea, măscăriciul sultanului nu mai avu nici o îndoială în ce privește ocara lui. Ci, întrucît era plin de chibzuință și de isteciune, își zise : „Dacă mă arăt gata să-i pedepsesc cumva, au să mă omoare fără de izbavă. Încît, cel mai bine-i să fac pe prostul.“ Și, cugetînd așa, se

aruncă în genunchi la ușa umblătoarei, și strigă la cei patru ipochimeni ghemuiți pe vine :

— O, preasfinților trimiși de Allah, vă cunosc ! Tu, cel plin de pete de lepră albă, și pe care ochii nepricepuți ai neștiutorilor te-ar lua de plăcintar, tu, fără de nici o îndoială, ești sfîntul patriarh Iov cel bubos, cel lepros, cel coperit de pecingini ! Iar tu, o, preasfinte carele ții pe umăr legătura aceea minunată de legume, tu, fără îndoială, ești Khizir cel mare, ocrotitorul livezilor și al grădinilor de zarzavat, cel carele îmbracă pomii în cununa lor verde, carele face să curgă apele repezi, carele așterne covorul cel verde peste cîmpi, și carele, înveșmîntat în mantia-i verde, îngemănează, în fiecare seară, vopselile ușoare cu care se zugrăvesc văzduhurile amurgului ! Iar tu, o, vajnicule viteaz carele porți pe umeri blana aceea de leu, și pe cap cele două coarne de berbec, tu, fără de nici o îndoială, ești Iskandar slăvitul, cel cu două coarne ! Iar tu, într-un sfîrșit, preafericite îngere ce ții în dreapta-ți clarineta aceea falnică, tu, fără de nici o îndoială, ești îngerul judecății de apoi !

La cuvîntarea aceasta a măscăriciului sultanului, cei patru pezevenghi se ciupiră unul pe altul de fund și își spuseră șușotind între ei, în vreme ce soitariul săruta întruna pămîntul, îngenuncheat la oarecare depărtare : „Avem noroc ! Și, întrucît chiar ne socotește niște preasfinți, hai să-l întărim în credința lui. Căci pentru noi aceasta-i singura ușă de scăpare.“ Și se ridicară pe dată și spuseră :

— Ei, da, pe Allah ! nu greșești, o Cutare ! Sîntem chiar aceia pe care i-ai numit. Și am venit la tine, intrînd prin umblătoare, întrucît acesta-i singurul loc al casei ce se află sub cerul slobod.

Și măscăriciul, tot plecat, le spuse :

— O, preacuvioșilor și preafalnicilor, Iov cel lepros, Khizir taică al anotimpurilor, Iskandar cel cu două coarne, și tu, sol vestitor al judecății, de vreme ce-mi faceți osebita

cinste de a fi venit la mine, îngăduiţi-mi să rostesc o dorinţă dinaintea voastră !

Iar ei răspunseră :

— Rosteşte ! rosteşte !

El spuse :

— Faceţi-mi hatîrul de a merge cu mine la palatul sultanului acestei cetăţi, care îmi este stăpîn, pentru ca să vă înfăţişez lui şi pentru ca, pe urmă, să-mi rămînă îndatorat şi să mă aibă întru nazîrurile sale !

Iar ei răspunseră, măcar că şovăind destul :

— Îţi facem hatîrul acesta !

Atunci soitariul îi duse dinaintea sultanului şi spuse :

— O, stăpîne doamne al meu, îngăduieşte robului tău să ţi-i înfăţişeze pe aceşti patru sfinţi aci de faţă ! Acesta dintîi, carele-i făinit tot, este stăpînul nostru Iov cel lepros ; iar acestălaltul, carele poartă în spinare legătura aceasta de legume, este stăpînul nostru Khizir, străjerul izvoarelor, părintele verdeţii ; iar cestălaltul, carele poartă pe umeri blana ceea de jivină ce-l împodobeşte cu două coarne, este regele cel mare şi viteaz Iskandar cel cu două coarne ; şi-acesta din urmă, cel carele ţine în mînă o clarinetă, este stăpînul nostru Israfil, vestitorul judecăţii de apoi.

Şi adăugă, în vreme ce sultanul era pînă peste poate de uluit :

— O, doamne sultane al meu, datoresc cinstea cea mare a venirii în casa mea a acestor preasfinte obraze preacucerniciei nevestei mele, aceea pe care cu mărinimie mi-ai hărăzit-o. Că i-am găsit ciuciţi frumuşel, unul în spatele celuilalt, la umblătorile de la haremul din casa mea ; şi ciucitul cel dintîi era proorocul Iov — cu el fie rugăciunea şi pacea ! — iar ciucitul de la urmă era îngerul Israfil — cu el fie pacea şi milele Celui-preaînalt !

Auzind vorbele acestea ale măscăriciului său, sultanul se uită cu luare-aminte la cele patru obraze cu pricina ; şi deodată fu cuprins de un rîs cu sughiţuri, atîta de

năprasnic că începu să se zgîlţîie şi să se hurduce şi să-şi zvîrle picioarele în sus, prăbuşindu-se pe spate. După care strigă :

— Aşadar, o, vicleanule, vrei să mă faci să mor de rîs ? Ori te pomeneşti că te-ai smintit ?

Iar măscăriciul spuse :

— Pe Allah, o, doamne al meu, ceea ce ţi-am povestit este ceea ce am văzut, şi tot ce am văzut aceea ţi-am povestit !

Iar regele, rîzînd, strigă :

— Păi tu nu vezi că ăsta pe care-l numeşti profetul Khizir nu-i decît un zarzavagiu, şi că ăstălaltul pe care-l numeşti profetul Iov nu-i decît un plăcintar, şi că acela pe care îl numeşti Israfil nu-i decît baş-clarinetul meu, căpetenia meterhanalei mele ?

Iar soitariul zise :

— Pe Allah, o, doamne al meu, ceea ce ţi-am povestit este ceea ce am văzut, şi tot ceea ce am văzut aceea ţi-am povestit !

Regele înţelese atunci toată întinderea pacostei măscăriciului său ; şi se înturnă înspre cei patru ibovnici ai soţiei dezmăţate şi le zise :

— O, fii dintr-o liotă de încornoraţi, povestiţi-mi adevărul în treaba aceasta, ori pun să vi se taie boaşele !

Şi cei patru, tremurînd, îi povestiră regelui ce era adevărat şi ce nu era adevărat, fără a minţi, aşa de tare se speriaseră să nu fie văduviţi de moştenirea ce le-o lăsase tătînii lor. Iar regele, uluit, strigă :

— Prăpădire-ar Allah hăul cel ticălos şi tagma deşănţatelor şi-a viclenelor !

Şi se înturnă înspre măscăriciul său şi îi spuse :

— Îţi dau despărţenia de soţia ta, o, taică al înţelepciunii, ca să fii iar becher.

Şi îl îmbrăcă într-un caftan falnic. Pe urmă, se întoarse înspre cei patru tovarăşi şi le zise :

— În ce vă priveşte, nelegiuirea voastră este atîta de mare încît n-aveţi cum scăpa de osînda ce vă aşteaptă !

Şi-i făcu semn gîdelui să vină aproape, şi-i zise :

— Taie-le boaşele, ca să fie hadîmbi în slujba slujitorului nostru cel credincios, acest preacinstit holtei !

Atunci, cel dintîi dintre liubovetii cei culpaşi, acela care era plăcintar, şi nicidecum Iov cel lepros, înaintă şi sărută pămîntul dinaintea regelui, şi grăi :

— O, preamăritule rege, o, tu cel mai strălucit dintre sultani, dacă am să-ţi istorisesc o poveste mai năstruşnică decît povestea noastră cu nevasta de mai înainte a acestui preacinstit burlac, ai să-mi dai iertare în ce priveşte fuduliile mele ?

Iar regele se întoarse înspre măscăriciul său şi îl întrebă prin semne ce zice de întrebarea plăcintarului. Iar soitariul făcînd „da“ din cap, regele spuse plăcintarului :

— Da, de bună seamă ! O, plăcintarule, dacă îmi istoriseşti povestea cu pricina, şi dacă am s-o găsesc osebită ori minunată, am să-ţi dau iertarea pentru ceea ce ştii !

Şi plăcintarul spuse :

POVESTEA ISTORISITĂ DE PLĂCINTAR

Mi s-a povestit, o, preafericitule rege, că a fost odată o femeie care era din feleşugul ei o stricată de pomină şi o soaţă a păcatului. Şi era măritată — aşa vrusese ursitoarea — cu un preacinstit kaiem-makam, zabetul oraşului în numele sultanului. Şi acest preacinstit dregător habar nu avea — aşa vrusese ursitoarea — de răutatea femeilor şi de vicleniile lor, da nu avea habar deloc, deloc. Şi, pe deasupra, era multă vreme de cînd nu mai putea să facă nimic cu soţia sa cea pojarnică, da nimic, nimic. Încît femeia îşi găsea singură iertarea pentru dez-

mățurile și pentru chiolhanurile ei, zicîndu-și : „Îmi iau și eu pîinea de unde o găsesc, și carnea de unde atîrnă".

Or, cel pe care îl îndrăgea cel mai osebit dintre cei ce ardeau pentru ea, era un tînăr saiz, un grăjdar al soțului ei kaiem-makamul. Ci, întrucît de-o bună bucată de vreme soțul se așternuse pe neplecat de acasă, întîlnirile celor doi ibovnici ajunseseră mai rare și mai anevoioase. Or, muierea nu zăbovi mult pînă ce să găsească o pricină spre-a avea mai multă slobozie, și îi spuse atunci soțului ei :

— O, stăpîne al meu, află că vecina mamei mele a murit, și aș vrea, cumu-i cădenia și datorința de bună megieșie, să mă duc să stau cele trei zile de jale în casa mamei mele.

Și kaiem-makamul răspunse :

— Răscumpănească Allah moartea aceasta sporindu-ți ție zilele ! Poți să te duci la mama ta și să stai acolo cele trei zile ale jalei.

Ci ea zise :

— Da, o, stăpîne al meu, eu sînt femeie tînără și sfioasă, și tare mi-e frică să umblu singură pe uliți, spre a mă duce la casa maică-mi, care-i departe !

Și kaiem-makamul zise :

— Da de ce să te duci singură ? Au n-avem noi în casă un saiz plin de osîrdie și de bunăvoință, care să te însoțească la niște drumuri cumu-i acesta ? Trimite după el și spune-i să pună pentru tine plocadul cel roșu pe măgar și să te însoțească, mergînd cu tine și ținînd dîrlogii măgarului. Și povățuiește-l să nu ațîțe măgarul fie cu vorba, fie cu strămurarea, ca nu care cumva să înceapă a zvîrli din picioare și să te trîntească !

Iar ea răspunse :

— Da, o, stăpîne al meu, ci cheamă-l chiar tu ca să-i dai povețele acestea. Că eu nu sînt în stare.

Și preacinstitul kaiem-makam trimise după saiz, care era hăndrălău voinic, și îi dete sfaturile. Iar flăcăul, dacă

auzi vorbele acelea ale stăpînului său, fu mulțumit cu asupra de măsură.

Și-așa, o ajută pe stăpînă-sa, nevasta kaiem-makamului, să încalece pe măgar, în șaua ce fusese coperită cu un plocad roșu, și plecă împreună cu ea. Ci, în loc să se ducă la casa maică-si, pentru înmormîntarea cu pricina, cei doi dezmățați se duseră la o grădină pe care o știau ei, luîndu-și merinde pentru gură și niște vinuri de soi. Și-acolo, la umbră și răcoare, se simțiră în largul lor.[...]

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute patruzeci și noua noapte

Urmă :

Și trei zile, din zori în seară, fără tihnă, nici odihnă, lăsară apa să învîrtească roata la moară, să sfîrîie fusul flăcăului iară, să sugă mielul la mă-sa mioară, să doarmă pruncul în copaia ușoară, să se ia în brațe gemenii-amîndoi, menghina să strîngă de priboi, cămila să-și salte gîtul bîrzoi, vrăbiuța să-l ciugulească pe vrăbioi, păsărelul să ciripească sprințar în cuibul lui ca de jar, porumbelul gușa să și-o ghiftuiască, iepurașul otava să-și pască, vițelul să rumege pe săturate, iedul să zburde cît poate, pielea pe piele să ardă, pînă ce tătînele bătăliilor la haartă, fără de ofuri deșarte, își puse fluierul deoparte.

Iar în dimineața celei de-a patra zile saizul îi spuse codanei, soția kaiem-makamului :

— Cele trei zile de învoire s-au scurs. Să ne sculăm și să plecăm acasă la soțul tău.

Ci ea răspunse :

— Ba nu ! Cînd ai trei zile învoire, asta-i ca să iei altele trei ! Da ce ! nici n-am avut răgazul trebuitor ca să ne bucurăm cu adevărat, eu pe deplin de tine, şi tu pe deplin de mine. În ce îl priveşte pe nevolnicul ăla de codoş, lasă-l să mucegăiască singur singurel acasă, el să-şi fie soţ şi tot el plapumă, ghemuit în sine, ca un cîine, cu coada strînsă între picioare.

Aşa zise ea din gură, şi aşa făcură. Şi mai petrecură amîndoi alte trei zile, dezmăţîndu-se şi împreunîndu-se, pînă dincolo de marginile drăgosteniilor şi ale desfătărilor. Şi, în dimineaţa celei de-a şaptea zile, se întoarseră acasă la kaiem-makam, pe care îl găsiră stînd tare îngrijorat, dinainte-i cu o arăpoaică bătrînă care-i povestea ceva. Şi amărîtul de boşmondit, care nici gînd s-o bănuiască pe vicleană de vreo stricăciune, o primi cu bucurie şi cu drag, şi îi zise :

— Binecuvîntat fie Allah, carele te aduce îndărăt cu bine şi teafără ! Pentru ce ai zăbovit atîta, o fiică a socrului meu ? Ne-ai pricinuit mare spaimă !

Iar ea răspunse :

— O, stăpîne al meu, mi l-au dat în seamă, la răposata, pe copilul rămas singur, ca să-l potolesc şi să-l deprind fără sînul mamei. Şi-aşa că grijile date pruncului acela m-au ţinut acolo pînă acuma.

Şi kaiem-makamul zise :

— Pricina-i limpede, şi se cade să te cred, şi sînt tare bucuros că te văd acasă iară.

Şi-aceasta-i povestirea mea toată, o, rege plin de slavă luminată !

După ce ascultă povestirea aceasta a plăcintarului, regele se puse pe-un rîs de căzu pe jos. Ci măscăriciul strigă :

— Beleaua kaiem-makamului nu este atîta de mare ca a mea ! Iar povestea aceasta nu este atîta de nepilduită cumu-i a mea !

Atunci regele se întoarse înspre plăcintar, și îi spuse :

— Întrucît așa judecă păgubitul, nu pot, o, desfrînatule, să-ți dăruiesc iertarea decît numai de-o fudulie.

Și soitariul, care biruia și care își plătea în felul acesta necazul, spuse ca învățătură de minte :

— Asta-i osîndă, așadar, pentru fiece curvar care fără de habar se repede într-un cuibar, ca un pleșcar, pe-o găină haină, o pațachină care-i și-așa și-așa, pîn-o răzghină.

Pe urmă adăugă :

— O, rege al vremilor, ci iartă-l și de oușorul celălalt !

Și, atunci, ieși în față cel de al doilea dezmățat, zarzavagiul ; și sărută pămîntul dinaintea sultanului, și spuse :

— O, măria ta, tu, cel mai mărinimos dintre toți regii, ierta-mă-vei oare de ce știi, dacă vei fi minunat de povestea mea ?

Iar regele se întoarse înspre măscărici, care își dete cu un semn învoirea. Și regele îi spuse zarzavagiului :

— Dacă-i minunată, îți voi da ceea ce îmi ceri !

Atunci zarzavagiul, care fusese luat drept Khizir, prorocul cel verde, spuse :

POVESTEA ISTORISITĂ DE ZARZAVAGIU

O, rege al vremilor, cică a fost odată un om care era astronom de meseria lui, și care știa să citească pe chipuri și să ghicească gîndurile pe trăsăturile feței. Și astrononiul acela avea o nevastă care era de o frumusețe osebită și de o vrajă aparte. Și nevasta aceea sta pururea

pe urma lui să-şi laude virtuţile şi să se fălească pretutindenea cu harurile ei, spunînd : „O, bărbate, nu se mai află nicăierea printre suratele mele vreuna care să se asemuie cu mine ca neprihană, ca simţire curată şi ca sfiiciune". Şi astronomul, care era un mare priceput la obraze, nu se îndoia de vorbele ei, atîta dulceaţă şi nevinovăţie revărsa chipul femeii, într-adevăr. Şi îşi zicea : „Uallahi, nu este bărbat pe lume care să aibă o soţie ce să se asemuie cu soţia mea, paharul acesta al tuturor virtuţilor". Şi peste tot pe unde se ducea preamărea harurile soţiei sale, şi îi cînta laude, şi se minuna de purtarea şi de sfiala ei, pe cînd sfiala cea adevărată, pentru el, s-ar fi căzut să fie a nu vorbi niciodată despre haremul său dinaintea unor bărbaţi străini. Ci învăţaţii, o, doamne al meu, şi astronomii mai cu seamă, nu fac niciodată cum face toată lumea. Pentru aceea păţaniile care li se întîmplă lor nu sînt păţanii ca la toată lumea.

Şi-aşa, într-o zi, pe cînd după năravul lui lăuda virtuţile neveste-si, dinaintea unei liote de bărbaţi străini, se ridică un ins care îi zise :

— Nu eşti decît un mincinos, bre, Cutare !

Iar astronomul se îngălbeni de tot la chip şi, cu un glas clocotind de mînie, întrebă :

— Şi care-i dovada minciunii mele ?

Acela spuse :

— Eşti un mincinos, ori mai degrabă un prostănac, întrucît nevastă-ta nu e decît o dezmăţată !

Cînd auzi atare ocară năprasnică, astronomul se repezi la omul acela, să-l sugrume şi să-i bea sîngele. Cei de faţă însă îi despărţiră şi îi spuseră astronomului :

— Dacă omul acesta nu-şi dovedeşte spusele, ţi-l dăm pe mînă să-i bei sîngele.

Iar ocărîtorul spuse :

— Bre, omule, ia te du şi dă-i de ştire neveste-ti preacinstita, că pleci de-acasă pe patru zile. Şi ia-ţi rămas-

bun de la ea, și ieși din casă, și ascunde-te în vreun loc de unde să poți vedea tot fără ca tu să fii văzut. Și-ai să vezi ce-ai să vezi. Uassalam !

Iar cei de față spuseră :

— Așa, pe Allah ! cercetează-i în felul acesta vorbele. Și, dacă nu-s adevărate, să-i bei sîngele.

Atunci astronomul, cu barba tremurînd de mînie și de tulburare, se duse la preacinstita de nevastă-sa și-i spuse :

— O, femeie, ia scoală-te și pregătește-mi niște merinde pentru un drum pe care îl am de bătut, și care o să mă facă să lipsesc de-acasă vreme de patru ori poate și de șase zile.

Iar soția strigă :

— O, stăpîne al meu, au tu vrei să-mi umpli sufletul de mîhnire și să mă faci să pier de dor ? Pentru ce nu mă iei mai degrabă cu tine, să călătoresc cu tine, și să te slujesc, și să te îngrijesc pe drum, dacă ai să fii ostenit ori necăjit ? Și pentru ce să mă lași aici singură cu durerea cea sfîșietoare a lipsei tale ?

Iar astronomul, auzind asemenea vorbe, își zise : „Pe Allah ! soția mea nu-și are perechea printre alesele din neamul muieresc". Și îi răspunse neveste-si :

— O, lumină a ochiului, să nu te mîhnești din pricina acestei lipse, care nu are să dureze decît patru zile, cel mult șase. Și nu te gîndi decît cum să te îngrijești și cum să te simți cît mai bine.

Iar soția începu să plîngă și să se văicărească spunînd :

— Of, greu îmi mai e ! of, tare amărîtă mai sînt, și părăsită, și neiubită !

Iar astronomul se strădui pe cît putea s-o aline, spunîndu-i :

— Potolește-ți sufletul și înseninã-ți ochii. Am să-ți aduc, cînd m-oi întoarce, niște daruri frumoase de sosire acasă !

Și, lăsînd-o în plînsetele mîhnirii, leșinată în brațele arăpoaicelor, plecă în calea lui.

Ci, peste două ceasuri, se întoarse îndărăt și intră binișor pe portița de la grădină, și se duse de se piti într-un loc pe care-l știa și de unde putea să vadă tot din casă fără ca el să fie văzut...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute cincizecea noapte

Urmă :

...și intră binișor pe portița de la grădină, și se duse de se piti într-un loc pe care-l știa și de unde putea să vadă tot din casă fără ca el să fie văzut.

Și nu trecu bine un ceas de vreme de cînd sta în ascunzătoarea lui, cînd iacătă ! Văzu că intră în casă un om pe care îl cunoscu numaidecît a fi negustorul de trestie de zahăr ce ședea peste drum de casa lui. Și avea în mînă o trestie de zahăr frumoasă. Și o văzu, tot atunci, pe nevastă-sa cum vine înaintea lui, legănîndu-se, și cum îi spune rîzînd :

— Asta-i tot ce-mi aduci ca trestie de zahăr, o, taică al trestiilor de zahăr ?

Și omul spuse :

— O, stăpîna mea, trestia de zahăr pe care o vezi nu este nimica pe lîngă aceea pe care nu o vezi.

Pe urmă adăugă :

— Bun, da unde-i soțul tău, astronomul ?

Ea zise :

— Rupe-i-ar Allah picioarele și mîinile ! S-a dus într-o călătorie de patru zile, ori poate că de șase ! De-ar da Cel-de-sus să-l îngroape vreo năruire de minaret !

Și se porniră amîndoi pe rîs laolaltă [...] Și el o cuprinse în brațe, și ea îl cuprinse pe el... Pe urmă o lăsă și se duse în calea lui.

Și-așa ! Iar astronomul vedea și auzea. Și iacătă că peste un răstimp văzu cum intră în casă alt bărbat, pe care îl cunoscu a fi negutătorul de păsări din mahala. Și puicana îi ieși înainte, mișcîndu-și șoldurile, și îi zise :

— Salamaleikum, o, taică al păsărilor, ce-mi aduci astăzi ?

El răspunse :

— Un cocoșel, o, stăpînă a mea, un cocoșel...

Și tot așa ! Iar astronomul vedea și auzea. Și iacătă că peste un răstimp veni un ins pe care îl cunoscu numaidecît a fi starostele măgărarilor din mahala. Iar mînza se și repezi în calea sa, și îl cuprinse în brațe tot așa, zicînd, iar :

— Ce-i aduci astăzi în dar mînzei tale de jar, o, taică de măgărari ?

El spuse așa :

— O banană, o, stăpînă a mea, o banană în dar !...

Și-așa ! Ci, pînă a înfuleca la banană, o, doamne al meu, astronomul nerod, care văzu tot și auzi tot, dete un țipăt de gheață, și se prăbuși din pod în bot, trup fără viață ! Și-acea puicană, care era mai lăcomoasă la banană decît la trestia de zahăr, ori la cocoșelul bun de tocană, după vremea cerută de lege se grăbi să se lege, măritîndu-se, de voia sa, cu baș-măgărarul din mahala.

Și asta-i tot ce-am avut eu de povestit, o, rege al meu preamărit !

Iar regele, auzind povestea aceasta a zarzavagiului, se înfioră de plăcere și se cutremură de mulțumire. Și îi spuse măscăriciului său :

— Povestea aceasta, o, taică al înțelepciunii, este cu mult mai amarnică decît povestea ta. Și sîntem datori să-i dăm acestui zarzavagiu iertăciune de fuduliile sale.

Și îi zise poznașului :

— Și-acuma dă-te îndărăt !

Iar negustătorul se trase în rînd cu tovarășii săi, și ieși înainte cel de-al treilea pezevenghi, care era măcelarul de carne de oaie. Și ceru și el hatîrul, la fel : iar sultanul, în nepărtinirea sa, nu putu să nu i-l dea, da tot cu aceeași învoială.

Atunci măcelarul, care fusese Iskandar cel cu două coarne, spuse :

POVESTEA ISTORISITĂ DE MĂCELAR

Era la Cairo un om, și omul acela avea o nevastă vestită pentru drăgălășenia ei, pentru firea-i bună, pentru voioșia-i din sînge, pentru supunerea-i și teama față de Cel-de-sus. Și avea în casă o pereche de gîște dolofane și grele, de o grăsime minunată ; și tot așa avea, da în afundul vicleniei și al casei sale, un iubit după care era topită de tot.

Și-așa, într-o bună zi, ibovnicul acela veni la ea pe ascuns, și văzu dinaintea ei cele două gîște minunate ; și deodată i se aprinse pofta de ele ; și îi zise femeii :

— O, Cutare, tare-ar mai trebui să ne gătești gîștele acestea două și să ni le umpli în chipul cel mai strașnic, ca să ne putem bucura gîtlejul cu ele. Întrucît sufletul meu arde astăzi de dor de carne de gîscă.

Iar ea răspunse :

— Asta chiar că e lesne ; iar a-ți mulțumi poftele este plăcerea mea. Și, pe viața ta, o, Cutare, am să tai cele două gîște și am să le gătesc ; și-am să ți le dau pe amîndouă ; iar tu ai să le iei și ai să le duci acasă la tine, și să le mănînci cu deplină plăcere și cu bucurie în inima ta. Și astfel parpalecul ăsta al pacostei, soțul meu, nu are să le știe nici gustul, nici mireasma.

El întrebă :

— Da cum ai să faci ?

Ea răspunse :

— Am să-i prăjesc o coțcărie în felul meu, de s-o țină minte, și am să-ți pun cele două gîște dinainte ; întrucît nimenea nu-i atîta de drag și haihui ca tine, o, lumină a ochilor mei ! Și-așa cum spusei, ticălosul acela fără de spor nu are să știe nici gustul gîștelor, nici mireasma lor.

Și numaidecît se și luară pe după gît. Și, cu gîndul la gîștele cele grăsui, flăcăul plecă-n calea lui. Și-atît.

Ci, în ceea ce o privește pe muierușcă, apoi ea, pe la asfințit de soare, cînd omu-său se întoarse acasă de la muncă, îi zise :

— Chiar, bre, omule, cum de poți tu să năzuiești la numele de bărbat, cînd ești atîta de lipsit de acea virtute care îi face pe bărbați să fie cu adevărat vrednici de numele de bărbat, virtutea dărniciei ? Au poftit-ai tu vreodată pe cineva în casa ta, și spusu-mi-ai tu vreodată, în vreo zi : „O, nevastă, am astăzi un oaspete în casă ?“ Și zisu-ți-ai tu vreodată înde sinea ta : „Dacă am să trăiesc tot așa, în cărpănoșenia aceasta, pînă la urmă are să înceapă lumea să spună că sînt un nevolnic care habar nu are de căile ospeției“.

Și bărbatul răspunse :

— O, nevastă, nimica nu este mai lesne de îndreptat decît zăbava aceasta ! Și mîine — inșallah ! — am să-ți cumpăr niște carne de miel și niște orez ; iar tu să gă-

tești ceva minunat pentru prînz ori pentru cină, cum vrei tu, ca să pot să poftesc la masă pe careva dintre prietenii mei buni.

Și ea zise :

— Nu, pe Allah, bre, omule. În loc de carnea aceea, mai degrabă mi-ar plăcea să-mi cumperi niște hașiș de gătit, ca să pot să fac o umplutură de care să mă folosesc ca să umplu cele două gîște ale noastre, după ce ai să mi le tai. Iar eu am să le coc la cuptor. Căci nimica nu este mai gustos decît gîștele umplute și rumenite, și nimica nu poate mai bine decît gîștele să lumineze obrazul unei gazde dinaintea oaspetelui său.

Iar el răspunse :

— Pe capul și pe ochii mei ! Așa să fie !

Și-așa că, a doua zi de cu zori, omul tăie gîtul la amîndouă gîștele și plecă să cumpere un ratl de hașiș pentru carne și un ratl de orez, și o uncie de piper și de alte mirodenii. Și le aduse pe toate acasă, și-i spuse neveste-si :

— Cată să ai gîștele rumenite gata de prînz, întrucît la ceasul acela am să vin cu oaspeții mei.

Și plecă în calea lui.

Ea atunci se sculă, curăță gîștele de pene și de fulgi, și le netezi, și le umplu cu o umplutură minunat întocmită cu hașiș pentru carne, cu orez, și cu migdale, și cu stafide, și cu boabe de pehin, și cu mirodii alese, și veghe lîngă foc pînă ce friptura fu întocmai cum se cere. Și o trimise pe arăpoaica ei să-l cheme pe flăcău, mîndrutul, care veni pe fugă. Și ea îl înfurci, și el o înfurci, și, după ce se îndulciră și se mulțumiră unul pe altul, îi dete cele două gîște gustoase, cu tot ce era în ele și pe lîngă ele. Iar el le luă și se duse în calea lui. Și-atîta cu el, pe totdeauna...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Urmă :

...după ce se îndulciră şi se mulţumiră unul pe altul, îi dete cele două gîşte gustoase, cu tot ce era în ele şi pe lîngă ele. Iar el le luă şi se duse în calea lui. Şi-atîta cu el, pe totdeauna.

Estimp, soţul puiandrei nu lipsi a veni punct la ceas. Şi sosi acasă la prînz, însoţit de un prieten, şi bătu la uşă. Iar muierea se ridică şi se duse să le deschidă, şi îi pofti să intre, şi îi primi cu bucurie. Pe urmă, îl luă deoparte pe bărbatu-său şi îi zise :

— Noi am tăiat amîndouă gîştele, pe amîndouă deodată, şi tu nu aduci cu tine decît un om ? Păi patru musafiri ar mai putea să vină ca să cinstească bucătăria mea. Hai, ieşi şi du-te de mai caută vreo doi prieteni de-ai tăi, ori chiar trei, ca să mănînce gîştele.

Şi bărbatul, cuminte, plecă să facă aşa cum i se poruncise.

Atunci, muierea se duse la oaspete şi, cu faţa întoarsă, intră în vorbă cu el şi îi spuse cu glas tremurat de tulburare :

— Of, vai de tine ! Eşti pierdut fără de scăpare ! Pe Allah ! tu pesemne că nu ai nici copii, nici casă, de te-ai aruncat aşa, cu capu-n jos, într-o moarte neîndoielnică !

Iar oaspetele, auzind asemenea vorbe, simţi cum îl năpădeşte spaima şi cum îi intră pînă în adîncurile inimii. Şi întrebă :

— Au ce este, o, femeie de treabă ? Şi care-i năpasta cea cumplită care mă paşte în casa ta ?

Iar ea răspunse :

— Pe Allah ! nu pot să ţin taina ! Află, dar, că soţul meu are a se plînge rău de purtarea ta faţă de el, şi nu te-a adus aici decît cu gîndul de a te văduvi de fudulii

și de a te face să ajungi în starea de hadîmb scopit. Și, pe urmă, de-i muri ori de-i trăi, amar și vai de tine cît ai fi !

Și adăugă :

— Soțul meu s-a dus să găsească doi prieteni care să-l ajute să te jugănească !

Dacă auzi mărturisirea aceasta pe care i-o făcu nevasta, oaspetele se sculă pe clipă pe dată, ieși în uliță curînd și își slobozi picioarele în vînt.

Și, tot atunci, intră și soțul, însoțit de doi prieteni, de data aceasta. Iar afurisita de nevastă îl întîmpină, strigînd :

— O, ce năpastă ! o, ce năpastă ! gîștele ! gîștele ! vai, ah !

Iar el întrebă :

— Pe Allah ! ce-i nevastă ? ce fel de năpastă ?

Ea iar :

— Of, ce amar ! Uf, ce belea ! vai de viața mea ! Gîștele ! gîștele s-au dus ! Ah !

El întrebă :

— Hei, ce-i cu gîștele ! Pe Allah ! of, moară nefe-recată, mai vezi-ți de beregată și spune-mi odată ce ja-le-i cu gîștele tale ! Ce prăpăd ! Dă să le văd ! dă să le văd !

Ea iară :

— Păi, vezi-le, dară ! uite-le-afară ! uite-le-afară ! oaspetele tău, deodată, le-a înșfăcat ca pe-o pradă și-a fugit pe fereastră grămadă !

Și mai spuse :

— Ce fuse, se duse ! Acuma, na, ospătează, ospătează !

La aceste vorbe ale soției sale, omul ieși în uliță de-grabă și îl văzu pe oaspetele lui dintîi cum scăpăra din călcîi, cu tunica în dinți. Și strigă după el :

— Pe Allah : stai nițel ! stai nițel ! întoarce-te, nu fi nerod, că n-am să-ți răpesc tot ! Pe Allah mă jur, bre, fîrtate ! întoarce-te, că nu-ți iau decît jumătate !

Cu asta, o, măria ta, el vroia să zică așa : că nu-i ia decît o gîscă, și că pe cealaltă are să i-o dea. Dar celălalt fugea, fugea...

Și-asta mi-e întreaga istorisire, o, rege plin de strălucire.

Iar regele, după ce ascultă povestirea aceasta a măcelarului, era să se prăpădească de rîs.

Și, după ce insul se trase îndărăt între tovarășii săi, ieși înainte cel de-al patrulea ipochimen, care se rugă de sultan să-i îngăduie și lui același hatîr, cu aceeași învoială. Și, după ce sultanul îi dete îngăduința, cel de al patrulea ticălos, care era căpetenia de clarineți, chiar acela ce fusese luat drept îngerul Israfil, spuse :

POVESTEA ISTORISITĂ DE BAȘ-CLARINET

Se povestește că trăia într-un oraș dintre orașele Egiptului un om destul de vîrstnic și care avea un fiu băiețandru, un mafler leneș și viclean, care de dimineața pînă seara nu se gîndea decît cum să pună în lucrare moștenirea pe care o avea de la tătîne-său. Iar omul acela vîrstnic, tatăl hăndrălăului, avea în casa lui, în pofida vîrstei sale înaintate, o soție de cincisprezece ani, care era frumoasă fără de cusur. Și flăcăul nu mai contenea să se tot învîrtească primprejurul soției tatălui său, cu gîndul de a o învăța adevărata tărie a fierului, și osebirea dintre acesta și ceara cea moale. Iar bătrînul, care știa că fecioru-său era o pramatie de soiul cel mai rău, nu știa cum să facă spre a o pune pe tînăra sa nevastă la adăpost de înghesuielile lui. Și, pînă la urmă, găsi de cuviință că mijlocul de fereală cel mai neîndoielnic era, pentru el, să-și mai ia o nevastă pe lîngă cea dintîi, în așa fel ca, avînd două soții una lîngă cealaltă, să poată să se păzească una pe alta, și să le facă să se

apere laolaltă de coţcăriile fiului său. Şi găsi o soţie, încă şi mai frumoasă şi mai tînără decît cea dintîi. Şi trăia cu amîndouă, pe rînd.

Or, copilandrul cel pişicher, pricepînd tertipul tătîne-său, îşi zise : „Hei, pe Allah ! voi avea un tain îndoit acuma". Ci îi era tare anevoie să-şi împlinească dorul ; întrucît taică-său, ori de cîte ori era nevoit să plece de-acasă, îşi făcuse obiceiul să le spună celor două soţii ale sale : „Păziţi-vă cu grijă de cercările lui fiu-meu, hăndrălăul acela. Întrucît e o puşlama fără de pereche, care îmi tulbură zilele şi care m-a silit pînă acum să mă despart de trei soţii, pînă la voi. Fiţi cu grijă ! fiţi cu grijă !" Iar cele două copilandre răspundeau : „Uallahi, dacă vreodată s-ar ispiti, fie şi cu cel mai mărunt semn asupra noastră, ori dacă ne-ar zice vreo vorbă cît de cît nepotrivită, avem să-l plesnim peste ochi cu papucii !" Iar bătrînul stăruia, spunînd : „Fiţi cu grijă ! Fiţi cu grijă !" Şi ele răspundeau : „Sîntem cu grijă ! Sîntem cu grijă !"

Iar pramatia îşi zicea : „Pe Allah, avem să vedem noi dacă au să mă plesnească peste ochi cu papucii ! avem să vedem noi !"

Or, într-o zi, isprăvindu-se zahereaua de grîu din casă, bătrînul îi spuse lui fiu-său :

— Hai la tîrgul de grîu, să cumpărăm vreo doi saci.

Şi plecară amîndoi, tatăl mergînd înaintea fiului său. Iar cele două neveste, spre a-i privi cum se duc, se suiră pe terasa casei.

Or, pe drum, bătrînul băgă de seamă că nu-şi luase papucile, pe care la drum avea năravul să le ţină în mînă sau să şi le agaţe pe umeri. Şi îi spuse lui fiu-său :

— Întoarce-te degrabă acasă de mi le adu.

Şi pişicherul se întoarse într-un suflet acasă şi, cînd le văzu pe cele două puiandre, soţiile tatălui său, stînd pe terasa casei, le strigă de jos ;

— M-a trimis taică-meu la voi cu o treabă !

Ele întrebară :
— Cu ce treabă ?
El spuse :
— Mi-a poruncit să mă întorc aici şi să vin sus la voi să vă sărut cît mi-o plăcea, pe amîndouă !
Şi ele răspunseră :
— Ce tot latri tu acolo, cîine ce eşti ! Pe Allah ! tatăl tău n-a putut să te trimită cu o treabă ca aceasta ; şi minţi, o, pramatie de soiul cel mai rău, o, poamă-rea ce eşti !
El spuse :
— Uallahi, nu mint deloc !
Şi adăugă :
— Şi am să vă dovedesc că nu mint !
Şi strigă cît îl ţinea gura înspre taică-său, care era departe :
— Bre, taică ! bre, taică ! numai pe una, ori chiar pe amîndouă ? numai pe una, ori chiar pe amîndouă ?
Iar bătrînul răspunse, cît îl ţinea gura :
— Pe amîndouă, o, dezmăţatule, pe amîndouă deodată. Şi Allah să te bată !
Or, o, doamne sultane al meu, bătrînul vroia să-i spună la fiu-său să-i aducă amîndouă papucile, şi nu să le drăgostească pe amîndouă nevestele.
Cînd auziră răspunsul acela al soţului lor, cele două copile îşi ziseră una alteia :
— Flăcăul n-a minţit ! Să-l lăsăm, dar, să facă cu noi ceea ce i-a poruncit taică-său să facă.
Şi-aşa, o, doamne sultane al meu, isteţul de derbedeu cu şiretlicul vorbelor aceste despre ghete, putu să suie la cele două neveste, şi să se bucure de ele pe îndelete. După care îi duse lui tătîne-său cele două ghete. Iar cele două fete, de-atunci, nu se mai săturau să se sărute cu sete, spunîndu-i : „Hai, băiete ! Hai, băiete !“ Iar ochiul bătrînului nimica nu vedea, că e cam orbete.

Și-aceasta mi-e întreaga povestire, o, rege plin de strălucire !

După ce auzi povestirea aceasta a baș-clarinetului său, regele fu cuprins de o voioșie pînă peste poate, și îi dărui iertarea deplină pe care o cerea pentru fuduliile lui. Pe urmă îi dete afară pe cei patru dezmățați, spunîndu-le :

— Sărutați mai întîi mîna preacinstitului meu slujitor, pe care l-ați înșelat, și cereți-i iertăciune !

Iar ei răspunseră cu ascultare și cu supunere, și se împăcară cu măscăriciul, și trăiră, de-atunci, cu el în cele mai bune legături. Și el la fel.

— Ci, urmă Șeherezada, povestea ticăloșiei soțiilor, o, preafericitule rege, este atît de lungă încît mai bine-i acuma să-ți povestesc *Povestea lui Ali Baba și a celor patruzeci de hoți.*

Și Șeherezada spuse regelui :

POVESTEA LUI ALI BABA ȘI A CELOR PATRUZECI DE HOȚI

Am auzit, o, preafericitule rege, că au fost odată, în anii de demult foarte și în zilele trecutului care s-a dus, într-un oraș dintre cele orașe ale țării persienești, doi frați ; și pe unul îl chema Kassim, iar pe celălalt Ali Baba. Preamărit să fie Acela dinaintea căruia se șterg toate numele și răsnumele și renumele, și carele vede sufletele întru goliciunea lor și gîndurile pînă în adîncuri, Cel-preaînalt, stăpînul ursitelor ! Amin !

Și-apoi ! Cînd tatăl lui Kassim și al lui Ali Baba, care era un biet ins tare de rînd, își dete sufletul întru mila Domnului său, cei doi frați își împărțiră cu deplină dreptate partea cea puțină ce le pica de moștenire ; ci nu mult zăboviră pînă ce să toace tot ce dobîndiră din amărîta aceea prea subțire de moștenire, și-așa că se pomeniră, de la o zi la alta, fără de pîine și fără de nici un fel de fărîmitură de pus în gură, și cu nasul alungit, și cu chipul smerit. Și iacătă ce va să zică să fii la o vîrstă mai tinerică, și să nu pui preț pe sfaturile celor înțelepți, la o adică !

Ci nu peste mult, cel mai vîrstnic, care era Kassim, dacă se văzu gata să se topească de foame în chiar pielea

lui, se apucă să-și rostuiască o chiverniseală mai spornică. Și, cum era dibaci și plin de isteciune, nu zăbovi mult pînă ce să dea de o codoașă — izgonit fie Cel-rău ! — care, după ce îi puse la încercare harurile de călăreț și vrednniciile de cocoș osîrdnic și volnicia de hăndrălău, îl însură cu o puicană bine gospodărită, bine rostuită și bine zidită, și care era o bucățică bună întru totul. Binecuvîntat fie Cel-atoatele-împărțitorul ! Și dobîndi în felul acesta, pe lîngă bucuria unei neveste, și o prăvălie bine chibzuită în inima sukului neguțătorilor. Întrucît asta era ursita scrisă pe fruntea lui, încă de la născare. Și-așa cu el !

Cît despre cel de-al doilea, care era Ali Baba, iacătă ! Cum din firea lui era lipsit de patimi și cu doruri cuminți, mulțumindu-se cu puțin și neavînd ochiul lacom, începu să ducă o viață de sărăcie și de trudă. Ci, cu toate astea, se pricepu să trăiască atîta de drămuit, datorită învățăturilor trase din necazurile cele aprige, încît izbuti să pună deoparte ceva bănișori, pe care îi folosi cu înțelepciune, cumpărîndu-și un măgar, pe urmă încă un măgar, pe urmă și al treilea măgar. Și începu să-i ia în fiecare zi cu el la pădure, și să-i încarce cu lemne și cu crengi, pe care pînă aci era nevoit să le care el în spinare.

Or, ajungînd astfel stăpîn pe cei trei măgari, Ali Baba dobîndi atîta prețuire la oamenii din tagma lui, toți tăietori de lemne săraci, încît unul dintre ei se simți prea cinstit să i-o dea pe fiică-sa de soție. Iar măgarii lui Ali Baba fură scriși în senet, dinaintea cadiului și a martorilor, drept toată zestrea și toată lăsata fetei, care, altminteri, nu aducea în casa soțului nici o tearfă, nici nimic de soiul acesta, dat fiind că era fată de oameni săraci. Ci sărăcia, ca și bogăția, nu durează decît o vreme, pe cînd Allah preaslăvitul este viu în veci.

Și Ali Baba, din mila cerului, avu de la soția lui, fata de tăietori de lemne, niște copii ca niște lune, care îl preamăreau pe Zămislitorul lor. Și trăia cumpătat și cinstit, cu toți ai lui, din ce agonisea de pe urma vînzării

în cetate a lemnelor şi a vreascurilor lui, necerîndu-i Ziditorului său nimic mai mult peste fericirea aceea cuminte şi tihnită.

Or, într-o bună zi, pe cînd Ali Baba era prins cu tăiatul lemnelor într-un hăţiş neatins de buză de secure, şi pe cînd cei trei măgari ai lui, în aşteptarea poverii obişnuite, huzureau păscînd şi vîntuindu-se prin preajmă, paşii ursitei se auziră deodată tropotind pentru Ali Baba în pădure. Ci lui Ali Baba nu avea de unde să-i dea prin gînd că soarta sa își urma drumul de ani și ani !

Dintru-ntîi, fu ca un vuiet surd în depărtare, și care se apropia repede spre a răzbate limpede la urechea lipită de pămînt, ca o goană de copite multe şi tot mai grele. Iar Ali Baba, om paşnic şi nedornic de belele și de încurcături, se simţi tare speriat ştiindu-se singur-singurel, cu cei trei măgari ai lui drept toată tovărășia, în sihăstria aceea. Și chibzuiala lui îl povățui să se cațere fără de zăbavă în vîrful unui copac mare şi gros ce se înălța pe dunga unui colnic de unde stăpînea peste toată pădurea. Și, cocoțat acolo şi ascuns printre crengi, putu să cerceteze cam ce ispravă putea să fie.

Or, bine făcu !

Întrucît, de cum ajunse în vîrf, zări numaidecît o ceată de haidamaci înarmați înfricoșător, ce veneau în goana mare înspre locul unde se afla el. Și, după chipul lor smoliu, după ochii de aramă lucie și după bărbile despicate crunt peste mijloc în două aripi de corb prădalnic, nu mai avu nici un fel de îndoială că n-ar fi niște hoți cumpliţi, tîlhari de drumul mare, de soiul cel mai ticălos.

Judecată în care Ali Baba nu greşea deloc.

Iar cînd ajunseră chiar lîngă colnicul de piatră pe care Ali Baba sta cocoţat, nevăzut, da el văzînd tot, descălecară la un semn al căpeteniei lor, un ins cît un munte, scoaseră dîrlogii din gura cailor, trecură la fiecare bidiviu pe după gît cîte o traistă de nutreţ plină

cu ovăz, care fusese purtată pe crucea șalelor, în spatele șeii, și îi legară cu funia de pomii de prinprejur. După care dezlegară desagii de la șea și îi aburcară în spinare. Și, întrucît desagii aceia erau prea grei, tîlharii mergeau gheboșați sub povara lor.

Și toți trecură în șir pe sub Ali Baba, care lesne putu să-i numere și să vadă că erau în număr de patruzeci : nici unul mai mult, nici unul mai puțin...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind, și sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute cincizeci și doua noapte

Urmă :

...Și toți trecură în șir pe sub Ali Baba, care lesne putu să-i numere și să vadă că erau în număr de patruzeci : nici unul mai mult, nici unul mai puțin.

Și ajunseră, încărcați așa, la poalele unei stînci mari ce se afla la temelia dîmbului, unde se opriră rînduindu-se frumos. Iar căpetenia lor, care se afla în fruntea rîndului, își lăsă o clipită jos pe pămînt desagii cei grei, stătu drept, cît era de lung, dinaintea stîncii și, cu glas tunător, strigînd vreunui om ori vreunui lucru de nevăzut pentru orice ochi, grăi :

— Susam, deschide-te !

Și pe dată stînca se și deschise larg.

Atunci căpetenia haraminilor se dete oleacă mai la o parte, spre a-i lăsa mai întîi pe oamenii lui să treacă înainte-i. Și, cînd toți intrară, își luă iarăși în spinare desagii și intră și el după ei.

Pe urmă răcni, cu un glas de poruncă fără de cîrtire :

— Susam, închide-te !

Şi stînca se închise la loc, pecetluindu-se de parcă niciodată vraja tîlharului n-ar fi despicat-o cu puterea vorbelor cele năzdrăvăneşti.

La priveliştea aceea, Ali Baba se minună mult în cugetul său şi îşi zise : „Cu priceperea lor la vrăjitorie, măcar de nu mi-ar dibui ascunzătoarea, să-mi mestece lungimea cu lăţimea !“ Şi se păzi ca nu care cumva să se clintească vreun pic, în ciuda îngrijorării ce-l frămînta pentru măgarii lui care zburdau slobozi prin tufărişuri.

Iar cei patruzeci de hoţi, după o şedere cam îndelungată în peştera în care Ali Baba îi văzuse afundîndu-se, deteră oarecare semn de întoarcere, printr-un vuiet subpămîntean asemeni unui tunet depărtat. Şi stînca, într-un sfîrşit, se deschise iar şi-i lăsă pe cei patruzeci să iasă afară, cu bulibaşa lor în frunte şi ţinînd în mîini desăgile goale. Şi fiecare se duse la calul său, îi puse frîul şi sări călare, după ce îi legă desagii la oblînc. Iar căpetenia se întoarse atunci înspre deschizătura peşterii şi rosti cu glas tare vraja :

— Susam, închide-te !

Şi cele două jumătăţi de stîncă veniră la loc şi se alipiră fără nici un fel de urmă a despărţirii. Şi toţi, cu chipurile lor de catran şi cu bărbile lor de tîlhari, luară drumul îndărăt pe unde veniseră. Şi-atîta cu ei.

Ci, în ceea ce îl priveşte pe Ali Baba, chibzuinţa ce-i fusese parte hărăzită din darurile lui Allah îl îndemnă să mai zăbovească în ascunzătoarea sa, în pofida îndemnului ce-l îmboldea să se ducă să-şi caute măgarii. Întrucît îşi zise : „Tîlharii aceştia amarnici s-ar putea ca, de-or fi uitat ceva în peşteră, să se întoarcă îndărăt pe nepusă masă şi să dea peste mine. Şi-atunci, ya Ali Baba, ai să vezi tu cît face ca un amărît de drac ca tine să se pună în drumul unor voinici preaputernici !“ Aşa că, după ce

chibzui astfel, Ali Baba se mulțumi să-i urmeze cu ochiul pe călăreții cei înfricoșători, pînă ce-i pierdu din vedere. Și numai după o bună bucată de vreme de cînd ei pieriseră și de cînd toată pădurea intrase iarăși într-o tăcere liniștitoare, se hotărî și el, într-un sfîrșit, să se dea jos din pom, și si-atunci cu o sumedenie de griji și tot răsucindu-se ba la dreapta, ba la stînga, pe măsură ce cobora de pe o creangă mai de sus pe o creangă mai de jos.

Iar cînd ajunse pe pămînt, Ali Baba se îndreptă înspre stînca aceea, da binișor, binișor și numai în vîrful picioarelor, ținîndu-și răsuflarea. Și tare ar fi vrut mai întîi să se ducă să-și caute măgarii și să se liniștească în privința lor, dat fiind că aceștia erau toată averea lui și toată pîinea copiilor săi. Ci un imbold nemaiîncercat pînă atunci i se aprinsese în inimă la tot ce văzuse și la tot ce auzise din vîrful copacului. Și-apoi, îl mîna neabătut ursita lui înspre întîmplarea aceea.

Or, cînd ajunse dinaintea stîncii, Ali Baba o cercetă de sus pînă jos și o văzu netedă și fără de nici o crăpătură în care să fi putut să strecori baremi un ac. Și își zise : „Ci chiar aci au intrat cei patruzeci, și cu chiar ochii mei i-am văzut cînd au pierit înăuntru ! Ya Allah ! Ce pișicherlîc ! Și cine știe ce-or fi intrat să facă în hruba asta, popriță cu tot soiul de talismanuri despre care eu habar nu am !“ Pe urmă cugetă : „Pe Allah ! da eu țin minte limpede vraja cu care se deschide și vraja cu care se închide ! Ce-ar fi de le-aș încerca oleacă, numai ca să văd dacă din gura mea au puterea pe care o au din gura tîlharului acela înfricoșător și uriaș !“

Și, uitîndu-și de toate sfiiciunile de pînă aci, și mînat de glasul ursitei lui, Ali Baba, tăietorul de lemne, se întoarse înspre stîncă și rosti :

— Susam, deschide-te !

Și, măcar că cele trei vorbe fuseseră rostite cu un glas cam îndoielnic, stînca se despică și se deschise larg. Și Ali Baba, într-o înfricoșare pînă peste poate, tare ar mai

fi vrut să dea dosul la toate celea şi să-şi sloboadă picioarele în vînt ; ci puterea ursitei lui îl ţintui dinaintea deschizăturii şi îl sili să se uite înăuntru. Şi, în loc de-a vedea acolo vreo gropniţă de neguri şi de grozăvii, rămase peste măsură de uluit văzînd cum se aşterne dinainte-i o hrubă largă, ce da de-a dreptul într-o sală mare, cu bolta cioplită în acea stîncă şi luminată bogat prin deschizăturile subţiri tăiate în tavan. Aşa că se hotărî să pună un picior dinaintea altuia şi să intre în locul acela care, la cea dintîi privire, nu avea anume nimic înfricoşător. Rosti aşadar vorbele mîntuitoare : „În numele lui Allah, multînduratorul şi multiertătorul!“ care izbutiră să-l întărească, şi intră fără a tremura prea de tot în sala aceea boltită. Şi, de cum ajunse înlăuntru, văzu cele două jumătăţi ale stîncii cum se împreună la loc fără de nici o zarvă şi închizînd cu totul intrarea ; lucru care nu lipsi a-l îngrijora, oricum, dat fiind că statornicia în cutezanţă nu era tocmai partea lui cea mai tare. Da chibzui că are să poată mai pe urmă, cu ajutorul vorbelor cele magiceşti, să facă a se deschide dinainte-i toate porţile. Şi-atunci se lăsă dus să vadă în linişte deplină cele ce i se înfăţişau înaintea ochilor.

Şi văzu, peste tot de-a lungul zidurilor, stivuite pînă la boltă, grămezi-grămezi de mărfuri scumpe, şi viguri de mătăsării şi de atlazuri, şi saci cu merinde pentru gură, şi lăzi mari pline ochi cu gologani de argint, şi altele pline cu drugi de argint, şi altele pline cu dinari de aur şi cu drugi de aur, puse în şir. Şi, întrucît toate lăzile acelea şi toţi sacii nu fuseseră îndeajuns spre a cuprinde toate bogăţiile adunate acolo, podeaua era şi ea plină cu mormane de aur, de giuvaieruri şi de argintării, de nici nu mai ştiau picioarele unde să calce ca să nu lovească vreo năstrăpată ori să nu se împiedice în vreo grămadă de dinari ca focul. Şi Ali Baba, care în viaţa lui nu văzuse culoarea aurului, ba nici măcar mireasma nu i-o ştia, se minuna de toate acestea pînă peste marginile minu-

nării. Şi dacă văzu acele comori grămădite acolo, în şiruri la întîmplare, şi acele belşuguri fără de număr, de pînă şi cu cel mai mic dintre ele s-ar fi putut împodobi palatul unui rege, îşi zise că trebuie să fie nu ani ci veacuri de cînd peştera aceea slujea şi de tainiţă şi de adăpost la neamuri din neamuri de hoţi, fii de hoţi, coborîtori din prădătorii de la Babilon.

Cînd se mai dezmetici oleacă din buimăceala lui, Ali Baba îşi zise : „Pe Allah, ya Ali Baba, iacătă că soarta ta ia un chip luminat şi te mută de lîngă măgarii tăi şi de lîngă lemnele tale în mijlocul unui noian de aur cum n-au mai văzut decît regele Soleiman şi Iskandar cel cu două coarne ! Şi afli deodată vorbele cele vrăjitoreşti, şi te slujeşti de puterile lor, şi faci să ţi se deschidă porţile de piatră şi peşterile cele de poveste, o, binecuvîntatule tăietor de lemne ! Asta-i o mare milă a atoateîmpărţitorului, carele te face în felul acesta stăpîn peste comorile adunate din tîlhăriile neamurilor de hoţi şi de haramini. Şi, dacă s-a întîmplat aşa, asta-i anume pentru ca să poţi să fii de-aci înainte, cu toţi ai tăi, la adăpost de nevoie, ca să slujească la o treabă bună aurul furtişagurilor şi al jafurilor !"

Şi, punîndu-şi sufletul în tihnă cu judecata aceasta, Ali Baba cel sărman se apleacă înspre un sac cu bucate, îl goli de ce se afla în el şi îl umplu apoi numai cu dinari de aur şi cu alţi bani de aur bătut, fără să se atingă de argint şi de alte lucruri de preţ. Şi aburcă sacul pe umeri şi îl duse la capătul hrubei. Pe urmă, se întoarse în sala cea boltită şi umplu la fel încă un sac, şi încă un sac, şi mulţi alţi saci, atîţia cît socoti el că putea să care, fără a-i beteji pe cei trei măgari ai lui. Şi, cînd sfîrşi, se întoarse înspre intrarea peşterii şi zise :

— Susam, deschide-te !

Şi tot atunci cele două laturi ale intrării de stîncă se traseră larg la o parte, iar Ali Baba dete fuga să-şi caute măgarii şi să-i aducă la gura peşterii. Şi îi încărcă

cu sacii pe care avu grijă să-i ascundă dibaci, punînd deasupra lor o grămadă de crengi. Şi, după ce isprăvi treaba aceasta, rosti vorbele pentru închiderea stîncii, iar cele două jumătăţi de piatră se alipiră numaidecît.

Atunci Ali Baba îşi mînă din urmă măgarii încărcaţi cu aur, îndemnîndu-i cu un glas plin de cinstire, şi nu coperindu-i cu blestemele şi cu sudalmele tunătoare cu care îi firitisea de obicei, cînd îşi trăgănau picioarele. Întrucît, dacă Ali Baba, ca toţi mînătorii de măgari, îşi împodobea asinii cu sudalme ca : „o, credinţa zebbului tătîne-tău !“, ori „parascovenia soră-ti !“, ori „fecior de gurlangiu !“, ori „marfă de pezevenghi“, de bună seamă că nu o făcea nicidecum spre a-i batjocori, întrucît îi erau tot atît de dragi ca şi copiii lui, ci o făcea numai spre a-i îndemna să fie cuminţi. Ci, de data aceasta, simţi că nu putea, cu tot temeiul, să-i împodobească cu asemenea blagosloveli, de vreme ce cărau în spinare mai mult aur decît se afla în haznaua sultanului. Şi, fără a-i boscorodi în vreun chip, luă cu ei calea înspre cetate...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute cincizeci şi treia noapte

Urmă :

...Ci, de data aceasta, simţi că nu putea, cu tot temeiul, să-i împodobească cu asemenea blagosloveli, de vreme ce cărau în spinare mai mult aur decît se afla în haznaua sultanului. Şi, fără a-i boscorodi în vreun chip, luă cu ei calea înspre cetate.

Or, cînd ajunse dinaintea casei lui, găsi poarta încuiată pe dinlăuntru cu zăvorul cel mare de lemn şi îşi

zise : „Ce-ar fi să încerc asupra ei puterea vrăjii ?“ Și rosti : „Susam, deschide-te !“ Și numaidecît poarta, desfăcîndu-se din răzlogul ei, se deschise larg. Iar Ali Baba, fără a-și vesti în nici un fel venirea, intră cu măgarii în bătătura cea mică a casei sale. Și spuse, întorcîndu-se către poartă : „Susam, închide-te !“ Și poarta, răsucindu-se în țîțîni, se prinse fără nici un zgomot în zăvor. Și, în felul acesta, Ali Baba se încredință că de aci înainte era stăpîn pe o taină fără de asemuire, dăruită cu o putere vrăjită, a cărui dobîndire nu-i ceruse alt preț decît spaima cea trecătoare datorată mai degrabă chipurilor crunte ale celor patruzeci.

Cînd nevasta lui Ali Baba văzu măgarii în curte și pe Ali Baba trudindu-se să-i despovăreze, dete fuga bătîndu-și palmele una de alta și strigă :

— O, bărbate, cum ai făcut de-ai deschis poarta, pe care chiar eu am încuiat-o cu zăvorul ? Numele lui Allah fie asupra noastră a tuturora ! Și ce aduci, în ziua aceasta binecuvîntată, în sacii aceștia mari și așa de grei, pe care nu i-am mai văzut în casa noastră ?

Iar Ali Baba, fără a răspunde la întrebarea dintîi, spuse :

— Sacii aceștia ne vin de la Allah, bre, femeie. Ci hai de mă ajută să-i car în casă, și nu mă tot bîrîi cu întrebări despre porți și despre zăvoare.

Iar soția lui Ali Baba, înfrîngîndu-și nedumerirea, se duse să-l ajute a aburca sacii în spinare și a-i căra, unul cîte unul, înlăuntrul casei. Și, cum îi tot pipăia de fiecare dată, simți că în ei se aflau bani, și gîndi că banii aceia or fi fiind niscaiva bani vechi de aramă sau ceva asemenea. Și descoperirea aceasta, măcar că tare neîntreagă și cu mult alături de adevăr, îi aruncă sufletul într-o mare îngrijorare. Și, pînă la urmă, îi intră în cap că bărbatu-său trebuie să se fi înhăitat cu niscaiva hoți ori cu alți inși de soiul acesta, altminteri cum să priceapă ea de unde veneau atîția saci plini cu bani ? Încît, după

ce toţi sacii fură căraţi în casă, femeia nu mai putu să se stăpînească şi, izbucnind deodată, începu să se bată peste obraji cu amîndouă mîinile şi să-şi sfîşie hainele, strigînd :

— O, păcatele noastre ! O, pieire fără de mîntuire a copiilor noştri ! O, ştreangul ne paşte !

Cînd auzi ţipetele şi văicărelile nevesti-si, Ali Baba fu cuprins de o supărare pînă peste poate şi răcni la ea :

— Ştreangu-n ochiul tău, o, alimănito ! Ce te-a apucat de cucuveşti aşa a cobie ? Şi ce ai, de vrei să tragi asupra capetelor noastre osînda hoţilor ?

Ea spuse :

— Năpasta are să intre în casă odată cu sacii aceştia de bani, o, fiu al socrului meu. Pe viaţa mea şi a ta, repede-te de-i pune îndărăt pe spinarea măgarilor şi du-i departe de aci. Întrucît inima mea nu mai are tihnă de cînd îi ştie în casa noastră !

El răspunse :

— Bătu-le-ar Allah pe muierile cele fără de minte ! Văd bine, o, fiică a socrului meu, că ţi se năzăreşte cum că aş fi furat sacii aceştia ! He, he, schimbă-ţi socoata şi înseninează-ţi ochii, întrucît ne vin de la Cel-atoateîmpărţitorul, carele m-a mînat să-mi găsesc norocul astăzi în pădure. Şi am să-ţi şi povestesc cum a fost cu norocul acesta, da nu pînă n-am să golesc sacii, ca să-ţi arăt ce se află în ei.

Şi Ali Baba, luînd sacii de un capăt, îi goli unul cîte unul pe rogojină. Şi valurile de aur curseră zuruind şi revărsînd potoape de flăcări în odaia cea amărîtă a tăietorului de lemne. Şi Ali Baba, mîndru că o vedea pe nevastă-sa năucă de priveliştea aceea, se aşeză pe grămada de aur, îşi strînse picioarele sub el şi zise :

— Acuma ian ascultă-mă, o, femeie !

Şi îi tărăşi toată întîmplarea de la început pînă la sfîrşit, fără a sări nici un amănunt. Ci nu ar fi de nici un folos s-o mai spunem o dată.

După ce nevasta lui Ali Baba auzi istorisirea întîmplării, simți în inima ei cum spaima face loc unei bucurii mari, și se dezdănui și se însenină și zise :

— O, zi de lapte, o, zi de albeață ! Mărire lui Allah, cel carele a făcut să intre în casa noastră averile agonisite de cei patruzeci de tîlhari de drumul mare, și carele în felul acesta a întors înspre legiuire ceea ce fusese nelegiuire. El este Atoatedătătorul și Atoateîmpărțitorul !

Și se duse pe clipă pe dată de șezu jos pe vine dinaintea grămezii de aur, și se pregătea să înceapă a număra unul cîte unul dinarii cei fără de număr. Ci Ali Baba începu să rîdă și îi spuse :

— Ce faci acolo, o, sărmana de tine ? Cum de socoți că ai putea să numeri toată grămada aceasta ? Mai degrabă ridică-te și hai de-mi ajută să sap o groapă în cuhnie, ca să ascund cît mai repede tot aurul și să-i piară urmele. Că altminteri ne primejduim rău să tragem asupra noastră lăcomia vecinilor și a vătafilor de la agie !

Ci soția lui Ali Baba, care în toate cele îndrăgea buna rînduială și care ținea morțiș să-și dea seama cît mai limpede despre grămada de bogăție ce le intra în casă în ziua aceea binecuvîntată, răspunse :

— Nu, hotărît, nu vreau să preget a socoti aurul acesta. Că nu pot să-l las să intre în groapă pînă ce nu-l cîntăresc ori nu-l măsor. Pentru aceea mă rog ție, o, fiu al socrului meu, dă-mi răgaz să mă duc să caut vreo dimirlie pe la megieși. Și am să-l măsor, în vreme ce tu ai să sapi groapa. Și, în felul acesta, avem să putem cu bună chiverniseală să cheltuim ce este de trebuință și să știm ce rămîne de prisosință pentru copiii noștri !

Iar Ali Baba, măcar că socoteala aceea i se părea cu totul de prisos, nu vroi să se împotrivească nevesti-si într-o împrejurare atîta de plină de bucurie pentru ei toți, și îi spuse :

— Fie ! Da du-te și întoarce-te repede, și mai ales ia bine seama să nu dezvăluiești taina noastră ori să scapi vreo vorbă cumva !

Și-așa că nevasta lui Ali Baba plecă să caute dimirlia cu pricina, și gîndi că drumul cel mai scurt ar fi să se ducă să ceară una de la Kassim, fratele lui Ali Baba, care avea casa nu departe de acolo. Și intră la nevasta lui Kassim, bogătana și plina de îngîmfare, cea care niciodată n-ar fi catadicsit să poftească la vreo masă nici pe sărăcanul de Ali Baba și nici pe soția lui, dat fiind că aceștia nu aveau nici avere, nici sprijinitori, și cea care niciodată n-ar fi trimis nici un strop de dulce copiilor lui Ali Baba, pe la vreo sărbătoare ori vreun praznic, nici măcar nu le-ar fi cumpărat vreun pumn de năut, așa cum le cumpără cei bogați copiilor de oameni săraci. Și, după salamalekurile de datină, o rugă să-i împrumute o dimirlie pentru olecuță de vreme.

Cînd auzi vorba dimirlie, nevasta lui Kassim fu pînă peste poate de uimită, întrucît pe Ali Baba și pe soția lui îi știa tare săraci, și nu putea să priceapă la ce treabă le-ar fi folosind acea măsurătoare de care îndeobște nu se slujesc decît cei stăpîni pe hambare mari de grîne, pe cînd ceilalți se mulțumesc să-și cumpere semințele pentru o zi sau pentru o săptămînă de la sămînțar. Încît, măcar că, fără de nici o îndoială, în alte împrejurări nu i-ar fi dat nimic, sub cine știe ce pricină, de data aceasta se simți prea arsă de zavistie spre a lăsa să-i scape prilejul de a-și mulțumi sufletul. Și-așa că îi spuse :

— Sporească-și Allah bunurile asupra capetelor voastre, o, mamă a lui Ahmad ! Vrei o dimirlie mare sau una mai mică ?

Ea răspunse :

— Mai degrabă mică, o, stăpîna mea !

Și soția lui Kassim se duse să aducă măsura cerută.

Or, nu degeaba femeia aceea fusese dobîndită din vînzarea la codoșlîc — nu le-ar mai milui Allah pe

poamele de soiul acesta, și prăpădi-le-ar pe toate viclenele ! — căci, vrînd cu orice preț să afle ce fel de grăunțe avea să măsoare ruda ei cea săracă, se sluji de un tertip dintre cele de care plodurile astea de lele au pururea între degetele lor. Așa că dete fuga de luă niște seu, și cu el mînji frumușel fundul măsurii, pe dedesubt, pe partea pe care se pune jos o măsură ca aceea. Pe urmă, se întoarse la cumnată-sa, cerîndu-și iertăciune că o făcuse să cam aștepte, și îi dete dimirlia. Iar soția lui Ali Baba se topi în mulțumiri, și îndemnă să se întoarcă acasă.

Și, dintru început, puse măsura în mijlocul grămezii de aur. Și începu s-o umplă și apoi s-o deșerte oleacă mai încolo, trăgînd pe perete, cu un tăciune, cîte o dungă neagră de fiecare dată cînd o golea. Și tocmai cînd își isprăvea treaba, veni și Ali Baba, care la rîndu-i sfîrșise de săpat groapa în cuhnie. Și nevastă-sa îi arătă pe perete dungile de cărbune, nemaiputînd de bucurie, și îi lăsă în samă grija de-a îngropa tot aurul, iar ea plecă degrabă să ducă măsura îndărăt soției cele nerăbdătoare a lui Kassim. Și nu știa, săraca de ea, că un dinar de aur se lipise pe fundul măsurii, datorită seului vicleniei.

Îi dete, așadar, dimirlia îndărăt rudei cele bogate, vînduta la codoșlîc, și îi mulțumi îndelung și îi spuse :

— Am vrut să mă țin de vorbă, o, stăpînă a mea, pentru ca nici altă dată bunăvoia ta să nu se istovească față de mine.

Și plecă în calea ei. Și-atîta cu soția lui Ali Baba !

Ci soția lui Kassim, vicleana, nu aștepta decît să dea dosul cumnată-sa, ca să și întoarcă dimirlia și să se uite pe fundul ei. Și rămase peste măsură de buimăcită cînd văzu un ban de aur lipit de seu, în loc de vreun bob de linte, de orz sau de ovăz. Și ca de șofran i se făcu pielea feței, și de smoală tare neagră culoarea ochilor. Și împietrită de zavistie și de pizmă mistuitoare i se făcu inima. Și strigă : „Prăpădul peste casa lor ! Da de cînd

au amărîţii ăştia atîta aur de să-l cîntărească şi să-l măsoare ?" Şi, în mînia de nespus în care se afla, nu mai putu să aştepte ca soţul ei să se întoarcă de la prăvălie, ci îşi trimise slujnica să-l cheme în graba mare. Şi, de îndată ce Kassim, cu sufletul la gură, trecu pragul casei, muierea îl şi întîmpină cu niște ţipete sugrumate, de parcă l-ar fi prins tocmai cînd da să se mursăcească cu vreun tinerel.

Pe urmă, fără a-i da răgaz să priceapă ce e cu el în furtuna aceea, îi vîrî sub nas dinarul cu pricina şi răcni :

— Îl vezi ! Na, ăsta nu-i decît ce-a scăpat de la nevolnicii aceia ! A, tu te crezi bogat, şi te fudulești în fiecare zi că ai prăvălie şi muşterii, pe cînd frate-tău nu are decît trei măgari drept toată partea lui pe lume ! Schimbă-ţi gîndul, o, şeicule ! Întrucît Ali Baba, vreascagiul ăla, maţe-goale ăla, nimicura nimicului ăla, nu se mulţumește să-și socotească aurul ca tine : el îl măsoară ! Pe Allah : îl măsoară cum îşi măsoară grăunţarul grăunţele !

Şi, într-un potop de vorbe, de ţipete şi de vaicăre, îi povesti toată tărăşenia şi îl lămuri de ce tertip se slujise ca să afle taina cea uluitoare a bogăţiei lui Ali Baba. Și adăugă :

— Da asta nu e tot, o, şeicule ! Tu acuma se cade să afli izvorul averii amărîtului de frate-tău, prefăcutul ăla afurisit care face pe săracul şi care prefiră banii cu dîrmoanele şi cu pumnii !

Auzind vorbele soţiei sale, Kassim nu se mai îndoi de adevărul bogăţiei lui frate-său. Și, departe de a se simţi bucuros să-l ştie pe fiul tătîne-său şi al mumîne-sa la adăpost de aci înainte de orice nevoie, şi să se voioşească de norocul aceluia, fu cuprins de o pizmă otrăvită şi simţi cum crapă fierea...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute cincizeci și patra noapte

Urmă :

... fu cuprins de o pizmă otrăvită și simți cum crapă fierea-n el de ciudă. Și se ridică pe clipă pe dată și dete fuga la frate-său să vadă cu chiar ochii lui ceea ce avea de văzut.

Și îl găsi pe Ali Baba, care încă mai ținea cazmaua în mînă, isprăvind de ascuns aurul. Și, luîndu-l repede, fără a-i spune salamalekul de cuviință și fără a-i zice nici pe numele cel mare, nici pe numele cel mic, și nici purtîndu-se față de el ca față de un frate, întrucît de cînd se însurase cu poama cea îmbelșugată a codoșlîcului își uitase de această rudenie apropiată, îi spuse :

— A, care va să zică-așa, o, taică al măgarilor, faci pe ascunsul și pe tainicul cu noi ! Bine, ține-te mai departe de sărăcia și de ticăloșia ta prefăcute, și arată-te calic dinaintea oamenilor, ca să-ți măsori aurul în cuibarul tău de păduchi și de ploșnițe așa cum își măsoară grăunțarul grăunțele.

Cînd auzi vorbele acestea, Ali Baba rămase pînă peste măsură de tulburat și de buimac, nu că era zgîrcit ori afurisit, ci din pricină că se temea de răutatea și de lăcomia ochiului lui frate-său și al soției lui frate-său, și răspunse :

— Allah fie cu tine ! habar nu am unde bați. Mai degrabă dă zor de dumirește-mă, și nu am să mă dovedesc lipsit nici de inimă deschisă față de tine, nici de simțăminte bune, măcar că de ani și ani ai uitat legătura de sînge dintre noi și îți întorci fața de la mine și de la copiii mei !

Atunci repezitul de Kassim zise :

— Nu e vorba de toate astea, Ali Baba ! E vorba numai să nu te prefaci față de mine că habar n-ai de nimic, întrucît cunosc ce vrei tu să-mi ții ascuns !

Şi, arătîndu-i dinarul de aur încă uns de seu, îi spuse uitîndu-se la el ponciş :

— Cîte dimirlii de dinari asemenea cu ăsta ai în hambarul tău, o, vicleanule ? Şi de unde ai furat tu atîta aur, ia spune, o, ruşine a neamului nostru ?

Pe urmă, în puţine vorbe, îi dezvălui cum unsese nevastă-sa cu seu fundul dimirliei pe care le-o împrumutase, şi cum banul acela de aur se brodise să se lipească acolo.

Dacă auzi vorbele fratelui său, Ali Baba pricepu că greşeala fusese săvîrşită şi că nu mai avea cum să fie îndreptată. Încît, fără a lăsa să i se mai depene un şir lung de întrebări, şi fără a-i da fratelui său nici cel mai mărunt semn de uimire ori de supărare că se pomenea răzvedit, spuse :

— Allah e darnic, o, fratele meu ! El ne trimite darurile sale pînă chiar a le dori noi ! Preamărit fie el !

Şi îi povesti, cu toate amănuntele, întîmplarea din pădure, da fără a-i dezvălui vorbele de vrajă. Şi adăugă :

— Noi, o, fratele meu, sîntem fraţi de un tată şi de o mamă. Drept care, tot ce este al meu este şi al tău, şi, dacă îmi faci hatîrul de-a primi, aş vrea să-ţi dăruiesc jumătate din aurul pe care l-am adus din peşteră !

Ci cîinosul de Kassim, a cărui lăcomie era pe măsura ticăloşiei sale, răspunse :

— De bună seamă ! e bine că aud asta. Ci vreau să ştiu şi cum aş putea să intru chiar eu în stîncă, dacă mi-ar veni chef. Şi mai cu seamă nu te sfătuiesc să mă înşeli în privinţa aceasta, altminteri mă duc pe dată să te pîrăsc la cadiu ca părtaş cu hoţii. Şi n-ai putea decît să pierzi dintr-o împerechere ca asta !

Atunci bunul Ali Baba, gîndindu-se la soarta soţiei şi a copiilor lui, dacă ar fi fost pîrît, şi mai cu seamă îndemnat de firea lui cea împăciuitoare decît de frica de ameninţările unui frate cu inima amarnică, îi dezvălui cele trei vorbe ale vrăjii, atît pentru deschiderea

porților cît și pentru închiderea lor. Iar Kassim, fără să-i spună măcar o vorbă de mulțumire, îl părăsi pe dată, hotărît să se ducă și să pună gabja singur pe toată comoara din peșteră.

Așa că, a doua zi, pînă-n zori, plecă la pădure, mînînd de dindărăt zece catîri încărcați cu niște lăzi mari pe care avea de gînd să le umple cu agoniseala celei dintîi cercetări a lui. De altminteri, hotărîse că, de îndată ce are să-și dea bine seama de zahereaua și de bogățiile strînse în tainiță, are să mai facă un drum cu un număr și mai mare de catîri, ba chiar, de-o trebui, cu un șir întreg de cămile. Și urmă, în toate privințele, arătările lui Ali Baba, care împinsese bunătatea pînă la a se propune de călăuză, da care se văzuse aprig alungat de cele două perechi de ochi sfredelitori ai lui Kassim și ai soției sale, dobînda codoșlîcului.

Și ajunse în curînd la poalele stîncii, pe care o cunoscu dintre toate stîncile celelalte după înfățișarea ei lucie și după vîrful ei încununat cu un copac mare. Și își ridică amîndouă mîinile înspre stîncă și rosti : „Susam, deschide-te !" Și stînca se și despică dintr-o dată pe mijloc. Iar Kassim, care își legase catîrii de copaci, intră în peșteră, și deschizătura se astupă la loc, în urma rostirii de închidere. Or, habar nu avea el ce îl aștepta acolo !

Și, dintru-ntîi, fu o uluire, la vederea atîtor bogății grămădite, a atîtor movili de aur și a atîtor giuvaieruri. Și îl năpădi și mai strașnic gîndul de a fi el singur stăpîn peste vistieria aceea de basm. Și văzu bine că i-ar trebui, ca să care toate, nu doar o caravană de cămile, ci toate cămilele laolaltă cîte drumețesc de la marginile Chitaiului pînă la hotarele Iranului. Și își zise că de data următoare are să aibă grijă de toate cele de trebuință spre a întocmi de-a devăratelea o năvală de pradă, mulțumindu-se de data aceasta să umple cu aur bătut toți sacii pe care putea să-i care cei zece catîri ai lui. Și, ispră-

vind treaba aceasta, se întoarse la hruba ce ducea înspre stînca de închidere, și strigă : „Orz, deschide-te !“

Căci hăbăucul de Kassim, cu mintea pe de-a-ntregul prinsă de vederea acelei comori, uitase de tot vorba pe care trebuia s-o rostească. Și fu așa spre pieirea lui cea fără de izbavă. Spuse, așadar, în mai multe rînduri : „Orz, deschide-te ! Orzule, deschide-te !“ Ci stînca rămînea închisă. Atunci zise : „Ovăz, deschide-te !“ Și stînca nici nu se clinti. Atunci zise : „Bobule, deschide-te !“ Ci nici o crăpătură nu se ivi. Iar Kassim începu a-și pierde răbdarea, și strigă dintr-un răsuflet : „Secară, deschide-te ! — Meiule, deschide-te ! — Năutule, deschide-te ! — Mălai, deschide-te ! — Hrișcă, deschide-te ! — Grîu, deschide-te ! — Măzărică, deschide-te !“

Ci poarta de piatră rămase închisă. Și Kassim, peste măsură de înfricoșat cînd pricepu că rămînea încuiat acolo din pricină că uitase vraja, se apucă să înșiruie dinaintea stîncii neclintite toate numele de grîu și de felurite soiuri de semințe pe care mîna Atoatesămănătorului le-a aruncat pe fața cîmpurilor, în pruncia lumii. Ci piatra rămînea nemișcată. Căci nevrednicul de frate al lui Ali Baba nu uitase, dintre toate semințele, decît numai o sămînță, și chiar pe aceea de care erau legate puterile cele vrăjite, susamul cel năzdrăvănese.

Or, mai devreme sau mai tîrziu, și adesea mai devreme decît mai tîrziu, așa orbește soarta ținerea de minte a celor răi, îi văduvește de orice lumină și le ia văzul și auzul, din porunca Celui fără de margini puternic. Că Profetul — asupra-i fie binecuvîntările și cel mai de seamă salamalek ! — a spus, vorbind despre cei răi : „Allah le va lua îndărăt darul luminii sale și are să-i lase să bîjbîie prin bezne. Și-atunci, orbi, surzi și muți, nu au să mai poată găsi calea îndărăt !“ Iar altădată Trimisul — aibă-l Allah întru milele sale cele mai de sus ! — a spus despre aceia : „Inimile și urechile lor au fost pecetluite pe veci cu pecetea lui Allah, iar ochii lor au fost

acoperiți cu o basma. Lor le este menit un chin înfricoșător !"

Așadar, cînd ticălosul de Kassim, care deloc nu se aștepta la acea întîmplare năprasnică, văzu că nu mai stăpînea vraja cea preaputernică, se porni să-și stoarcă mințile în toate chipurile spre-a o găsi, da cu totul degeaba, întrucît ținerea lui de minte se izbăvise pe veci de numele cel magicesc. Atunci, pradă spaimei și mîniei, lăsă acolo sacii plini cu aur și se apucă să străbată peștera în toate părțile, căutînd vreo ieșire. Ci nu da peste tot decît de pereții de piatră lucie ai deznădejdii. Și, ca o fiară turbată ori ca o cămilă în călduri, spumega de o spumă de bale de venin și de sînge, și își mușca mîinile de deznădejde. Da asta nu fu nicidecum toată osînda lui : întrucît îi mai rămînea și să moară ! Ceea ce nu avea să zăbovească mult...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute cincizeci și cincea noapte

Urmă :

...spumega de o spumă de bale de venin și de sînge, și își mușca mîinile de deznădejde. Da asta nu fu nicidecum toată osînda lui : întrucît îi mai rămînea și să moară ! Ceea ce nu avea să zăbovească mult !

Într-adevăr, pe la ceasul prînzului, cei patruzeci de hoți se întoarseră la peșteră, după obiceiul lor de fiecare zi. Și iacătă că văzură cei zece catîri legați de copaci și încărcați cu lăzi mari. Și numaidecît, la un semn al căpeteniei lor, își traseră crîncenі săbiile din teacă și își repeziră caii în goana mare spre intrarea în peșteră. Și descălecară și începură să dea roată de jur împrejurul

stîncii, ca să-l dibăcească pe insul ce putea să aibă acei catîri. Ci, cum căutările lor nu duceau la nimic, harambașa se hotărî să intre în peșteră. Ridică, așadar, sabia înspre poarta cea nevăzută, rostind vraja, și stînca se și despărți în două jumătăți care lunecară fiecare înspre latura ei.

Or, Kassim cel închis, dacă auzise caii și strigătele de mirare și de mînie ale cîrjaliilor, nu se mai îndoi de pieirea lui fără de scăpare. Ci, întrucît îi era scump sufletul, vru să încerce a se izbăvi. Și se ghemui într-un colț, gata să se repeadă afară din cea dintîi clipită. Încît, de îndată ce cuvîntul „susam" fu rostit și el îl auzi, blestemîndu-și scurta-i ținere de minte, și de cum văzu că se crapă deschizătura, sări afară ca un berbec, cu capu-n jos, și atîta de vajnic și cu atîta de puțină socotință, că-l izbi pe chiar căpetenia celor patruzeci, care căzu cît era de lung la pămînt. Ci, în căderea lui, amarnicul acela cît un munte îl tîrî și pe Kassim după el, și îi înfipse o mînă în gură și alta în pîntece. Și, tot atunci, ceilalți tîlhari, sărind în ajutor, înșfăcară tot ce putură să înșface din prădătorul, din spărgătorul de Kassim, și tăiară cu săbiile tot ce înșfăcară. Și-așa, în mai puțin de-o clipeală de ochi, Kassim fu despicat de picioare, de mîini, de cap și de trunchi, și își dete sufletul pînă a apuca să se mărturisească. Întrucît așa îi fusese lui scris. Și-atîta cu el!

În ce-i privește pe hoți, apoi aceștia, de îndată ce își șterseră de sînge săbiile, intrară în peștera lor și găsiră, rînduiți lîngă ieșire, sacii chivernisiți de Kassim. Și se grăbiră să-i golească acolo de unde fuseseră umpluți, și nu-și deteră seama de ceea ce lipsea fiind luat de către Ali Baba. Pe urmă șezură jos roată ca să țină sfat și chibzuiră îndelung asupra întîmplării. Da, în neștiința în care se aflau că fuseseră pîndiți de Ali Baba, nu izbutiră să ajungă a pricepe cum de putuse cineva să intre la ei, și se lehămetiră să mai cugete la un ce

care nu avea nici un ce. Și așa că, după ce își descărcară pleanurile cele proaspete și înfulecară oleacă, socotiră mai bine să iasă din peșteră și să încalece iar spre a se duce să bată drumurile și să jupoaie caravanele. Întrucît erau oameni trudnici, care nu prea îndrăgeau vorba lungă și taclalele. Ci avem să-i mai găsim, atunci cînd are să vină vremea.

Or, în ceea ce privește urmarea tuturor acestora, iacătă. Și, mai întîi, soția lui Kassim ! A, blestemata aceea, care fusese pricina morții soțului ei, cel care, de altminteri, își binemerita sfîrșitul ! Întrucît viclenia acelei muieri, care născocise tertipul cu seul cel lipicios, fusese nodul de început al căsăpirii de la sfîrșit. Încît, neîndoindu-se că omul ei are să vină degrabă îndărăt acasă, pregătise un ospăț anume spre a-l sărbători. Ci, dacă văzu că se lasă noaptea și că nu se ivește nici Kassim, nici umbră de Kassim, nici mireasmă de Kassim, fu pînă peste poate de speriată, nu că l-ar fi îndrăgit cumva peste măsură, ci că îi era de trebuință pentru viața și pentru lăcomia ei. Încît, atunci cînd îngrijorarea îi ajunse pînă peste margini, se hotărî să se ducă la Ali Baba, ca cea care pînă atunci nu vroise a catadicsi vreodată să-i calce pragul casei. Plodul de lele ! Intră cu un obraz întors și îi zise lui Ali Baba :

— Salamalekul fie asupra-ți, o, frate de seamă al soțului meu ! Frații sînt îndatorați față de frații lor, și prietenii față de prieteni. Or, vin să te rog să mă liniștești asupra soartei fratelui tău, care s-a dus, precum știi, la pădure, și care, măcar că noaptea e tîrzie, nu s-a mai întors. Allah fie cu tine, o, chip al binecuvîntării, du-te de vezi ce-a pățit în pădurea aceea !

Și Ali Baba, care era dăruit cu un suflet răzvedit de milos, împărtăși spaima soției lui Kassim și îi spuse :

— Depărteze Allah năpastele de la capul soțului tău, sora mea ! Of, de-ar fi binevoit Kassim să asculte de sfatul meu frățesc, m-ar fi luat cu el să-i fiu călăuz !

Da nu te îngrija peste măsură de zăbava lui ; întrucît, fără de îndoială, o fi socotit că, spre a nu trage asupra-și luarea aminte a trecătorilor, să nu se întoarcă în cetate decît tîrziu în noapte !

Or, o treabă ca aceea părea cu putință, măcar că, de-adevăratelea, Kassim nu mai era Kassim, ci șase ciozvirte de Kassim : două mîini, două picioare, un trunchi și un cap — pe care hoții le așezaseră chiar în lăuntrul bolții, pe după ușa de piatră, ca să înspaime cu vederea lor și să alunge cu duhoarea lor pe oricine ar mai fi avut cutezanța să calce pragul cel oprit.

Așa că Ali Baba o liniști cît putu pe soția fratelui său, și îi arătă că orice căutare nu ar fi dus la nimic la vremea aceea de noapte neagră. Și o pofti cu toată dragostea să-și petreacă noaptea în tovărășia lor. Iar soția lui Ali Baba o culcă în chiar patul ei, pe cînd Ali Baba o încredința că de cum or da zorii are să plece la pădure.

Și, într-adevăr, la întîia sclipire de zori, preabunul Ali Baba se și afla în bătătura casei, lîngă cei trei măgari ai lui. Și plecă fără de zăbavă cu ei, după ce o îndemnase pe nevastă-sa s-o îngrijească și să n-o lase cumnată-sa să ducă lipsă de nimic.

Or, cînd ajunse la stîncă, Ali Baba trebui să-și mărturisească, nevăzînd nicăieri catîrii lui Kassim, că pesemne o năpastă s-o fi petrecut, mai cu seamă că nici prin pădure nu zărise nimica. Iar îngrijorarea lui nu avu decît să sporească atunci cînd văzu pămîntul, la poalele stîncii, pătat de sînge. Încît, nu fără o mare tulburare, rosti cele trei vorbe magicești ale deschiderii, și intră în peșteră.

Iar priveliștea celor șase bucăți de Kassim îi înfricoșă privirile și îi cutremură genunchii. Și era mai-mai să cadă pierit la pămînt. Ci simțămintele pe care le avea pentru fratele său îl ajutară să-și biruiască tulburarea, și nu pregetă să facă tot ce-i sta în putere spre a se strădui să-și îndeplinească datorințele cele de pe urmă față de el, care oricum fusese musulman, și fusese feciorul ace-

luiași tată și al aceleiași mume. Și luă degrabă din peșteră doi saci mari în care puse cele șase ciozvîrte din fratele său, trunchiul într-unul, iar capul cu amîndouă mîinile și cu amîndouă picioarele într-altul. Și încărcă sacii aceia pe unul dintre măgari, coperindu-i bine cu crengi tăiate și cu lăstăriș. Pe urmă își zise că, dacă tot se afla acolo, nu era rău să se folosească de prilej spre a mai înșfăca vreo doi saci cu aur, ca să nu-și lase măgarii să se întoarcă acasă cu samarul gol. Și-așa că puse pe ceilalți doi măgari niște saci plini cu aur, cu niște crengi și cu niște frunze deasupra, ca și întîia oară. Și, după ce porunci porții de piatră să se închidă la loc, luă calea îndărăt înspre cetate, plîngînd în sufletul său sfîrșitul cel jalnic al lui frățîne-său.

Or, de cum ajunse în bătătura casei sale, Ali Baba o strigă ca să-l ajute la descărcatul măgarilor pe roaba sa Morgana. Or, Morgana era o copilă pe care Ali Baba și soția lui o culeseseră încă de pe cînd era mică și o crescuseră cu tot atîta grijă și cu tot atîta dragoste ca și cînd ar fi fost părinți ai ei buni. Iar fetița crescuse în casa lor, ajutînd-o pe maica ei cea de suflet la gospodărie și făcînd treabă cît zece inși. Și mai era și drăgălașă, dulce, îndemînatică, destoinică și spornică la tot felul de născociri cu care se puteau dovedi treburile cele mai anevoioase și cu care se puteau birui lucrurile cele mai amarnice.

Și, de cum coborî, dintru-întîi sărută mîna tatălui ei de suflet și îi ură bunvenit, cum avea obiceiul să facă de fiecare dată cînd el se întorcea acasă. Și Ali Baba îi spuse :

— O, Morgana, fata mea, astăzi să-ți văd eu iscusința, credința și tăcerea.

Și îi istorisi sfîrșitul cel negru al lui frate-său, și adăugă :

— Iar acuma se află acolea, în șase bucăți, așezat pe cel de-al treilea măgar. Și în vreme ce eu am să sui să-i

duc vestea cea întunecată necăjitei lui de văduve, tu să cugeți cum am face să-l îngropăm ca și cum ar fi murit de moarte bună, fără ca să poată careva să dibăcească adevărul adevărat !

Iar copila răspunse :

— Ascult și mă supun !

Și Ali Baba, lăsînd-o să cugete la năpastă, sui la văduva lui Kassim.

Or, fața lui Ali Baba așa era de schimbată că, de cum îl văzu, soția lui Kassim se și porni pe niște urlete năprasnice. Și se gătea să-și zgîrie obrajii, să-și smulgă părul și să-și sfîșie hainele. Ci Ali Baba știu să-i istorisească întîmplarea cu atîta gingășie încît izbuti să abată țipetele și bocetele ce-ar fi stîrnit vecinii și ar fi iscat tulburare în toată mahalaua. Și, pînă a-i da răgaz să se dumirească de se cădea ori ba să nu urle, adăugă :

— Allah e darnic, și mi-a hărăzit bogăție pînă peste trebuințele mele. Dacă, dar, în năpasta cea fără de leac care te-a lovit, mai poate să te aline ceva, iată-mă-s gata să împreun bunurile pe care Allah mi le-a trimis cu bunurile tale, și să te aduc de aci înainte în casa mea, ca să-mi fii cea de-a doua soție. Și ai să găsești astfel în mama copiilor mei o soră iubitoare și grijulie. Și avem să trăim laolaltă în liniște deplină, vorbind despre virtuțile răposatului !

Și, după ce rosti acestea, Ali Baba tăcu, așteptînd răspunsul. Iar Allah lumină în clipita aceea inima acelei văduve dobîndite odinioară la codoșlîc, și o scutură de toate zavistiile ei. Întrucît el este cel atotputernic ! Iar muierea pricepu *bunătatea lui Ali Baba și mărinimia lui, și primi* să-i fie cea de-a doua soție. Și chiar că, în urma acelui măritiș cu omul acela binecuvîntat, ajunse și ea femeie de treabă. Și-așa cu ea !

Iar Ali Baba, care izbutise pe calea aceasta să curme țipetele cele sfîșietoare și darea în vileag a tainei, o lăsă

pe soția lui cea nouă în seama soției de dinainte, și coborî s-o caute pe tînăra Morgana.

Or, o găsi tocmai cînd se întorcea dintr-un drum făcut în cetate. Întrucît Morgana nu-și pierduse vremea degeaba, ci ticluise un gînd întreg de urmat, în împrejurarea aceea grea. Într-adevăr, fata dedese fuga la dugheana negutătorului de leacuri ce se afla peste drum, și ceruse un anume soi de teriac, bun la zviduirea bolilor cele ucigătoare. Iar negutătorul îi dedese din teriacul acela, pe banii pe care i-i arătase, da nu fără a o fi întrebat mai întîi cine este bolnav în casa stăpînului ei. Iar Morgana îi răspunsese suspinînd :

— O, păcatele noastre ! fratele stăpînului meu Ali Baba a fost lovit de dambla și l-au adus la noi ca să fie îngrijit mai bine. Da nimenea nu pricepe nimic din boala lui ! Stă înțepenit, cu fața de șofran ; nu vorbește, nu vede și nu aude ! Deie Allah, o, șeicule, să-l scoată teriacul acesta din starea aceea...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute cincizeci și șasea noapte

Urmă :

...nimenea nu pricepe nimic din boala lui ! Stă înțepenit, cu fața de șofran ; nu vorbește, nu vede și nu aude ! Deie Allah, o, șeicule, să-l scoată teriacul acesta din starea aceea rea !

Și-acuma aducea teriacul cu pricina, de care Kassim nu mai putea să se slujească, și tocmai venea să-l caute pe stăpînul ei Ali Baba. Și, în cîteva vorbe, îi împărtăși ceea ce socotea să facă. Iar el îi încuviință gîndul și îi

mărturisi toată minunarea pe care o simțea față de ticluiala ei.

Într-adevăr, a doua zi, vrednica Morgana se duse iar la negustorul de leacuri și, cu fața scăldată în lacrimi, și cu multe suspine și sughițuri, îi ceru un anume lictar, ce nu se dă de obicei decît celor pe moarte fără de nădejde. Și plecă, spunînd :

— Vai de noi ! dacă nici leacul acesta nu face nimic, s-a dus !

Și avu grijă, totodată, să spună la toată lumea din mahala despre închipuita stare fără de izbavă a lui Kassim, fratele lui Ali Baba. Încît, a doua zi, în zori, cînd oamenii din mahala fură sculați deodată de niște țipete sfîșietoare și jalnice, nu se îndoiră că țipetele acelea n-ar fi fost scoase de soția lui Kassim, de soția fratelui lui Kassim, de tînăra Morgana și de toate femeile rubedenii, spre a vesti moartea lui Kassim.

Or, estimp, Morgana își vedea mai departe de treaba ei.

Într-adevăr, își zisese :,,Fata mea, nu-i destul să faci a fi luată o moarte năprasnică drept o moarte firească, ci-i vorba să abați o primejdie mai mare ! Și-anume să nu lași oamenii să vadă cum că răposatul e ciopîrțit în șase bucăți ! Altminterea ulciorul nu are să rămînă fără de țăcnitură !"

Și, fără a zăbovi, dete fuga la un papucar bătrîn din mahala, care nu o cunoștea, și, după ce îi ură salamaleikum, îi puse în mînă un dinar de aur și îi spuse :

— O, șeicule Mustafa, mîna ta ni-i de trebuință astăzi!

Iar bătrînul cîrpaci, care era un moșnegel plin de viață și de voioșie, răspunse :

— O, zi binecuvîntată de lumina venirii tale, o, chip de lună ! Grăiește, o, stăpînă a mea, iar eu am să-ți răspund pe capul și pe ochii mei !

Și Morgana spuse :

— O, moșule Mustafa, ridică-te dar și hai cu mine. Ci, mai întîi, dacă binevoiești, ia tot ce este de trebuință pentru cusutul pielii !

Iar după ce moșneagul făcu ceea ce i se ceruse, fata luă o basma și i-o legă deodată peste ochi, spunîndu-i :

— Fără de asta nu se poate ! Fără de asta nu se poate face nimic !

Ci el strigă, spunînd :

— Du-te, tu, fată ! Pentru un dinar, mă faci să mă lepăd de credința părinților mei, ori să făptuiesc cine știe ce ticăloșie sau cine știe ce nelegiuire năprasnică ?

Ci ea îi spuse :

— Alungat fie Cel viclean, o, șeicule ! Cugetul tău să stea pe pace ! Nu-ți fie frică de una ca asta, întrucît nu e vorba decît de o treabă de cusătură !

Și, spunînd acestea, îi mai strecură un ban de aur în palmă, care îl făcu s-o urmeze.

Și Morgana îl luă de mînă și îl duse, legat la ochi, în pivnița casei lui Ali Baba. Și acolo îi scoase legătura și, arătîndu-i trupul răposatului, pe care îl alcătuise iar, punînd cele șase bucăți pe fiecare la locul lor, îi spuse :

— Vezi acum că anume spre a te pune să coși laolaltă cele șase bucăți de colea mi-am luat osteneala de a te aduce de mînă !

Și cum șeicul se da îndărăt înfricoșat, isteața de Morgana îi strecură în mînă alt ban de aur, și îi mai făgădui unul, dacă treaba va fi făcută repede. Fapt ce-l îndupleca pe papucar să se aștearnă pe treabă. Și, cînd bătrînul isprăvi, Morgana îl legă iarăși la ochi și, după ce îi dete răsplata făgăduită, îl scoase din pivniță și îl duse îndărăt pînă la ușa prăvăliei lui, unde îl lăsă, după ce îi desfăcu vederea. Iar fata zori îndărăt, acasă, întorcînd capul din cînd în cînd ca să vadă de se ține după ea cavaful.

Și, de cum ajunse, ridică trupul cel încherbărat al lui Kassim, îl înmiresmă cu tămîie și îl stropi cu mirodenii și, ajutată de Ali Baba, îl puse în giulgiu. După care, pentru

ca oamenii care aduceau năsălia poruncită să nu poată dibăci nimic, se duse să ia chiar ca năsălia aceea, şi o plăti gras. Apoi, tot ajutată de Ali Baba, puse în raclă trupul şi coperi totul cu şalurile şi cu pînzeturile cumpărate anume.

Estimp, imamul şi ceilalţi slujitori de la geamie sosiră, iar patru dintre vecinii strînşi acolo încărcară năsălia pe umeri. Iar imamul porni în fruntea alaiului, urmat de cititorii din *Coran*. Iar Morgana mergea în urma purtătorilor, plîngînd întruna, scoţînd ţipete jalnice, bătîndu-se amarnic în piept şi smulgîndu-şi părul, pe cînd Ali Baba încheia şirul, însoţit de vecinii ce se desprindeau pe rînd de lîngă el spre a-i schimba din vreme în vreme şi a-i uşura pe ceilalţi purtători ai raclei ; şi tot aşa pînă ce ajunseră la mecet, pe cînd în casa lui Ali Baba muierile adunate pentru slujba mortului îşi îngemănau bocetele şi umpleau toată mahalaua cu ţipete înfricoşate. Şi, în felul acesta, adevărul acelei morţi rămase cu grijă la adăpost de orice dare în vileag, fără ca nimeni să poată avea nici cea mai mică bănuială despre întîmplarea cea neagră. Şi-atîta cu toate astea !

Cît despre cei patruzeci de hoţi, din pricina celor şase ciozvîrte de Kassim părăsite în peşteră se feriseră vreme de o lună să mai dea pe la ascunzătoarea lor ; iar cînd se întoarseră în peşteră, rămaseră pînă peste măsură de uluiţi că nu mai găsiră nici bucăţile de Kassim, nici hoitul lui Kassim, nici nimic care, mai de aproape ori mai de departe, să aducă a aşa ceva. Şi, de data aceasta, cugetară temeinic la împrejurare, iar căpetenia celor patruzeci zise :

— O, bărbaţilor, am fost dibuiţi, nu mai încape îndoială ! Iar taina noastră a fost aflată. Da dacă nu ne străduim degrabă să găsim leacul, toate bogăţiile noastre, pe care noi şi străbunii noştri le-am strîns cu atîtea cazne şi trude, au să ne fie în curînd ridicate de părtaşul hoţului pedepsit de noi. Aşa că numaidecît, fără a pierde vremea, după ce l-am făcut pe unul să piară, trebuie să-l facem şi pe celălalt să piară. Odată hotărît, nu este decît numai o

cale de-a ajunge la țintă, și anume : unul, și curajos și dibaci totodată, să se ducă în cetate străvestit în derviș venetic, să se slujească de toată iscusința lui și să afle ce este cu acela pe care l-am tăiat noi în șase bucăți, și să dibăcească în ce casă locuia insul acela. Da toate cercetările acestea trebuie să se facă cu cea mai mare fereală, întrucît o vorbă mai mult ar putea să strice treaba și să ne piardă fără de izbavă. Încît socot că acela care s-ar împovăra cu sarcina aceasta se cade a se lega să se supună osîndei cu moartea, dacă are să dea dovadă de ușurătate în îndeplinirea soliei lui !

Și numaidecît unul dintre haramini strigă :

— Mă leg eu pentru isprava aceasta, și primesc învoielile !

Iar bulibașa și soții îl firitiseră și îl coperiră cu laude. Și el plecă străvestit în derviș.

Or, intră în cetate, și toate prăvăliile erau încă închise, din pricina ceasului prea de cu zori, afară de prăvălia șeicului Mustafa, cîrpaciul. Iar șeicul Mustafa, cu sula în mînă, lucra de zor să închipuiască un papuc din piele șofrănie. Și ridică ochii și îl zări pe dervișul ce se uita la el minunîndu-se cum lucrează, și care se grăbi să-i ureze salamaleikum. Iar șeicul Mustafa îi răspunse la salamalek, și dervișul se mărturisi minunat că-l vedea, la vîrsta lui, cu niște ochi atîta de buni și cu niște degete atîta de îndemînatice. Iar bătrînul, tare măgulit, se umflă în gușă și răspunse :

— Pe Allah, o, dervișule, încă mai pot să bag ața în ac de la întîia încercare, ba pot și să cos în afundul unei pivnițe fără de lumină șase ciortane de mort !

Iar dervișul-tîlhar, auzind vorbele acelea, era cît pe-aci să se topească de bucurie, și își binecuvîntă ursitoarea care îl purtase pe drumul cel mai scurt la țelul dorit. Încît nu lăsă să-i scape prilejul și, prefăcîndu-se uimit, strigă :

— O, chip al binecuvîntării, șase ciortane de mort ? ce vrei să zici cu vorbele acestea ? Au nu cumva din

întîmplare o fi obiceiul în țara aceasta să se taie morții în șase bucăți. care pe urmă să fie cusute la loc? Și oare se face așa spre a vedea ce este înlăuntru ?

Iar șeicul Mustafa, la cuvintele acestea, zîmbi a ríde și răspunse :

— Nu, pe Allah, nu este asemenea obicei pe aici. Da știu eu ce știu, iar ce știu eu nimeni nu are să știe ! Am pentru aceasta mai multe pricini, care de care mai întemeiate ! Și-apoi limba mea-i cam scurtă în dimineața aceasta și nu prea vrea să dea ascultare zbegurilor tinerii mele de minte !

Iar dervișul-tîlhar începu să rîdă la rîndu-i, atît din pricina chipului în care șeicul papucar rostise parimiile acestea, cît și ca să se facă plăcut moșneagului. Pe urmă, făcîndu-se că-i strînge mîna, îi strecură în palmă un galben și adăugă :

— O, fiu de oameni meșteri la vorbă, o, moșule al meu, ferească-mă Allah să mă bag unde nu mă privește. Da dacă, în rostul meu de om străin, și dornic să cunoască toate, aș vrea să-ți grăiesc, apoi aceasta ar fi de a-mi face hatîrul să-mi spui unde se află casa în pivnița în care se aflau cele șase hartane ale mortului pe care l-ai cîrpit.

Iar bătrînul cîrpaci răspunse :

— Da cum aș putea, o, frunte de derviș, de vreme ce nici eu nu știu care-i casa aceea ? Află, într-adevăr, că am mers pînă acolo legat la ochi, dus de o copilandră vrăjitoare, care a făcut ca lucrurile să se petreacă cu o iuțeală fără de pereche. Dreptu-i însă, fiule, că, dacă aș fi iar legat la ochi, poate că aș izbuti să dibuiesc casa, călăuzindu-mă după anumite băgări de seamă pe care le-am făcut mergînd și pipăind toate lucrurile din drumul meu. Întrucît pesemne că știi, o, învățatule derviș, că omul vede și cu degetele tot atîta de bine ca și cu ochii, mai cu seamă dacă nu are pielea aspră ca spinarea de crocodil. Și, în ce mă privește, am printre mușteriii cărora le încalț cinstitele picioare cîțiva orbi mai limpede văzători, datorită

ochiului pe care îl au în vîrf la fiecare deget, decît afurisitul de bărbier care mă rade pe cap în fiece vineri tăindu-mi pielea amarnic, lua-l-ar Allah...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute cincizeci şi şaptea noapte

Urmă :

...am printre muşteriii cărora le încalţ cinstitele picioare cîţiva orbi mai limpede văzători, datorită ochiului pe care îl au în vîrf la fiecare deget, decît afurisitul de bărbier care mă rade pe cap în fiece vinere, tăindu-mi pielea amarnic, lua-l-ar Allah !

Iar dervişul-tîlhar strigă :

— Binecuvîntat să fie sînul care te-a alăptat, şi deie Allah să mai poţi încă multă vreme să bagi firul în ac şi să încalţi preacinstitele picioare, o, şeic de bunăvestire ! Hotărît, nu doresc decît să mă supun călăuzelii tale, ca să încerci a da de casa în pivniţa la care se petrec nişte lucruri atîta de minunătoare !

Atunci şeicul Mustafa se hotărî să se ridice, iar dervişul îl legă la ochi şi îl duse de mînă în uliţă, pe urmă merse pe lingă el, cînd călăuzindu-l, cînd lăsîndu-se călăuzit, pe pipăitelea, pînă chiar la casa lui Ali Baba. Iar şeicul Mustafa zise :

— Aici este, hotărît, şi nu altundeva. Cunosc casa după duhoarea de balegă de măgar pe care o revarsă, şi după piatra asta de colea, de care mi-am zdrelit piciorul întîia dată !

Şi hoţul, peste măsură de bucuros, se repezi, pînă a nu-i dezlega năframa papucarului, să facă un semn pe poarta casei, cu o bucată de tibişir pe care o avea la el. Pe urmă îl desfăcu la ochi pe călăuzul său, îl răsplăti cu

încă un galben. și se despărți de el, după ce îi mulțumi și îi făgădui că nu are să cumpere papuci decît numai de la el, cîte zile o mai trăi. Și luă grabnic drumul îndărăt înspre pădure, spre a se duce să dea știre căpeteniei celor patruzeci despre cele ce aflase. Ci nu știa că da fuga drept spre a-și vedea capul cum îi zboară de pe umeri, așa cum are să se arate mai încolo.

Într-adevăr, cînd destoinica de Morgana ieși să se ducă după niște cumpărături, zări pe poartă, la întoarcerea ei de la suk, semnul cel alb pe care dervișul-hoț îl făcuse acolo. Și îl cercetă cu luare-aminte, și cugetă în sufletul ei grijuliu : „Semnul acesta nu s-a făcut singur pe poarta aceasta. Iar mîna care l-a făcut nu poate să fie decît o mînă vrăjmașă. Așa că se cade a abate vrăjile, încurcînd isprava". Și dete fuga să caute o bucată de tibișir, și făcu cîte un semn aidoma, în același loc, pe porțile de la toate casele de pe uliță, atît pe dreapta cît și pe stînga. Și ori de cîte ori făcea un semn, rostea în minte, ca înspre făptuitorul semnului dintîi : „Cinci degete ale mele în ochiul tău stîng, și celelalte cinci în ochiul tău drept !" Întrucît știa că nu se află vrajă mai tare spre a abate puterile cele nevăzute, spre a te feri de farmece și spre a face să cadă îndărăt pe capul descîntătorului năpastele puse la cale și gata de a se înfăptui.

Încît, a doua zi, cînd haraminii îndrumați de fîrtatele lor intrară doi cîte doi în cetate, spre a năvăli în casa însemnată cu tibișir, rămaseră peste măsură de mirați și de nedumeriți băgînd de seamă că toate porțile caselor din mahala purtau același semn, aidoma. Și deteră zor, la un semn al harambașei lor, să se întoarcă la peștera din pădure, spre a nu stîrni luarea-aminte a trecătorilor. Și cînd se văzură iarăși laolaltă, îl tîrîră în mijlocul roatei alcătuite de ceata lor pe hoțul-călăuz, care se dovedise atîta de ușuratic, îl osîndiră la moarte și, pe dată, la semnul dat de căpetenia lor, îi retezară capul.

Or, cum pedeapsa hotărîtă pentru făptuitorul cel dintîi al acestei isprăvi ajunsese mai grabnică decît oricînd, un alt hoț se mărturisi gata să plece în iscoadă. Și dorința fiindu-i primită de către căpetenie, se duse în cetate, luă legătura cu șeicul Mustafa, îl puse să-l îndrume pînă dinaintea casei prepuse a fi casa cu cele șase hartane cusute, și făcu un semn roșu pe poartă, într-un loc mai ascuns. Pe urmă se întoarse la peșteră. Ci el nu știa că un cap însemnat cu săritura cea neagră nu poate să facă decît săritura aceea și nu alta.

Într-adevăr, cînd hoții, călăuziți de fîrtatele lor, ajunseră pe ulița lui Ali Baba, găsiră toate porțile cetluite cu semnul cel roșu, chiar în același loc. Întrucît iscusita de Morgana, presimțind ea ceva, se dovedise tot atîta de grijulie ca și întîia dată. Și, la întoarcerea în peșteră, călăuzul trebui să îndure, în ceea ce privește căpățîna lui, aceeași soartă ca și cel de dinaintea sa. Ci aceasta nu ajută cu nimic la a-i lumina pe hoți cumu-i treaba, și nu sluji decît ca să împuțineze ceata cu doi dintre haidamacii ei cei mai neînfricați.

Încît, după ce cugetă asupra întîmplărilor o bună bucată de vreme, bulibașa ridică fruntea și își zise : „De-acuma încolo n-am să mă mai bizui decît pe mine !" Și plecă singur la cetate.

Or, el nu făcu precum făcuseră ceilalți. Întrucît, după ce șeicul Mustafa îi arătă casa lui Ali Baba, nu-și mai pierdu vremea să însemneze poarta cu vreo cridă — roșie, ori albă, ori albastră — ci se uită cu luare aminte spre a-și întipări bine în minte așezarea ei, dat fiind că pe dinafară era aidoma la înfățișare cu toate casele vecine. Și, odată cercetarea aceea isprăvită, se întoarse în pădure, îi adună pe cei treizeci și șapte de hoți rămași în viață și le spuse :

— Făptașul pagubei care ne-a fost pricinuită este dibuit, întrucît acuma îi cunosc bine casa. Și, pe Allah ! pedeapsa lui are să fie o pedeapsă amarnică. Iar voi, flăcăii

mei, aduceţi-mi degrabă aici treizeci şi opt de chiupuri mari de pămînt ars, smălţuite pe dinlăuntru, cu gîtul larg şi cu pîntecele gros. Iar aceste treizeci şi opt de chiupuri să fie goale, afară numai de una, pe care s-o umpleţi cu ulei de măsline. Şi aveţi grijă să fie toate fără de nici o plesnitură. Şi întoarceţi-vă fără de zăbavă.

Iar hoţii, deprinşi a îndeplini fără de cîrtire poruncile căpeteniei lor, răspunseră că ascultă şi că se supun, şi deteră fuga să rostuiască, din sukul de oale, cele treizeci şi opt de chiupuri cu pricina, şi să le aducă bulibaşei, puse în cumpănă două cîte două pe caii lor.

Atunci harambaşa le spuse haraminilor săi :

— Puneţi-vă hainele şi intraţi fiecare în cîte un chiup, nepăstrînd asupră-vă decît armele, turbanul şi papucii !

Iar cei treizeci şi şapte de hoţi, fără a scoate o vorbă, se cocoţară doi cîte doi pe spinarea cailor care purtau chiupurile. Şi cum fiecare cal ducea cîte două chiupuri, unul pe dreapta şi altul pe stînga, fiecare hoţ se lăsă să alunece în cîte un chiup, în care pieri cu totul. Şi se pomeniră în felul acesta făcuţi grămadă, cu picioarele înghesuite sub ei şi cu genunchii la gură, în chiupuri, ca în cea de-a douăzecea zi nişte puişori de găină în ouăle lor. Şi, încăpuiţi aşa, ţineau un iatagan într-o mînă şi o bîtă în mîna cealaltă, cu papucii chitiţi frumos sub fundurile lor. Iar cel de-al treizeci şi şaptelea hoţ făcea la fel pe partea cealaltă şi în cumpănă faţă de chiupul cel umplut cu ulei.

După ce hoţii sfîrşiră de a se aşeza în chiupuri, într-un chip cît mai puţin stînjenitor, căpetenia veni de-i cercetă unul după altul şi astupă gura chiupurilor cu nişte foi de palmier, aşa fel ca să nu se vadă ce se află în ele, da totodată să îngăduie oamenilor să răsufle în voie. Şi, pentru ca nici un fel de bănuială să nu se poată isca în mintea trecătorilor asupra celor ce se aflau în oluri, luă ulei din chiupul cel plin şi unse frumuşel cu el pereţii de dinafară ai chiupurilor celor noi. Şi cînd treaba fu rostuită astfel, căpetenia hoţilor se străvesti în haine de neguţător de ulei

și, mînînd înspre cetate caii ce purtau o marfă închipuită, se făcu frunte a acelei caravane.

Or, Allah îi meni bună pace și ajunse fără de necazuri, pe înserate, chiar dinaintea casei lui Ali Baba. Și, parcă toate anevoințele s-ar fi dezlegat de la sine, nu avu nici o bătaie de cap spre a-și împlini scopul ce-l aducea, de a bate la poartă, întrucît Ali Baba însuși sta jos pe prag, revenindu-se în tihnă înainte de rugăciunea de seară...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute cincizeci și opta noapte

Urmă :

...nu avu nici o bătaie de cap spre a-și împlini scopul ce-l aducea, de a bate la poartă, întrucît Ali Baba însuși sta jos pe prag, revenindu-se în tihnă înainte de rugăciunea de seară. Iar căpetenia hoților se repezi să oprească șirul de cai, veni dinainte lui Ali Baba și îi spuse, după salamalekuri și după urături :

— O, stăpîne al meu, robul tău este negutător de ulei, și nu știe unde să se ducă să mîneze în noaptea aceasta, într-o cetate în care nu cunoaște pe nimeni. Nădăjduiește, dar, de la mărinimia ta, că, în numele lui Allah, ai să-i îngădui găzduire pînă mîine dimineață, lui și vitelor lui, în bătătura casei tale !

Dacă auzi rugămintea aceea, Ali Baba își aduse aminte de cînd era și el om sărac și cînd îndura nemila, și inima i se înmuie pe dată. Și, departe de a-l cunoaște pe căpetenia hoților pe care odinioară în pădure îl văzuse și îl auzise, se ridică în cinstea lui și îi răspunse :

— O, negutătorule de ulei, fratele meu, fie-ți casa mea odihnitoare și deie Allah să-ți găsești aici tihnă și neamuri. Fii binevenit !

Și, spunînd aceasta, îl luă de mînă și îl aduse, cu caii lui, în curte. Și chemă pe Morgana și pe încă un rob și le dete poruncă să-l ajute pe oaspetele de la Allah să descarce chiupurile și să dea de mîncare vitelor. Iar cînd chiupurile fură orînduite frumos în fundul curții, și caii legați de-a lungul zidului, fiecare la gît cu cîte un sac plin de orz și de ovăz, Ali Baba, tot plin de bunătate și de voioșie, îl luă iarăși pe oaspete de mînă și îl duse în casă, unde îl pofti să stea la locul de cinste, și șezu și el alături, spre a mînca de cină. Și, după ce amîndoi mîncară și băură și deteră mulțumire lui Allah pentru milele lui, Ali Baba nu vroi să-și stînjenească oaspetele, ci se sculă spunîndu-i :

— O, stăpîne al meu, casa mea este casa ta, iar ceea ce se află în casă este al tău.

Or, pe cînd el da să plece, negustătorul de ulei, care era căpetenia hoților, îl opri spunîndu-i :

— Allah fie asupra-ți, o, gazdă a mea, arată-mi locul din preacinstita-ți casă unde îmi este îngăduit să dau tihnă lăuntrurilor mele și să-mi ușurez udul.

Și Ali Baba, arătîndu-i umblătoarea așezată tocmai în colțul bătăturii, chiar lîngă locul unde erau înșiruite chiupurile, răspunse :

— Acolo este !

Și grăbi să se depărteze, spre a nu stînjeni treburile mistuirii ale neguțătorului de ulei.

Și, într-adevăr, căpetenia hoților nu pregetă să facă ceea ce avea de făcut. Ci, cînd sfîrși, se duse la chiupuri și se aplecă peste fiecare spunînd :

— Hei, tu, Cutare, de îndată ce ai să auzi chiupul în care te afli răsunînd de piatra pe care am s-o arunc din locul unde sălășluiesc, să nu zăbovești a ieși și a da fuga la mine !

Și, după ce le dete astfel oamenilor săi poruncă de ce trebuiau să facă, se întoarse în casă. Iar Morgana, care îl aștepta cu un felinar în mînă în ușa bucătăriei, îl duse la odaia ce-i fusese pregătită și-l lăsă singur. Iar el se

grăbi, ca să fie bine odihnit atunci cînd aveau să-și pună în faptă isprava, să se întindă pe pat unde socotea să doarmă pînă la miezul nopții. Și nu zăbovi mult pînă ce să forăie ca o căldare de spălătoreasă.

Și-atunci se întîmplă ceea ce era dat să se întîmple.

Într-adevăr, pe cînd Morgana se afla în bucătăria ei spălind de zor tăvile de bucate și crătițile, deodată lampa, din lipsă de ulei, se stinse. Or, tocmai că zehereaua de ulei din casă se isprăvise, și Morgana, care uitase să tîrguiască alta în ziua aceea, se amărî rău de necazul acela și îl strigă pe Abdallah, robul cel proaspăt al lui Ali Baba, și-i spuse și lui supărarea și încurcătura ei. Ci Abdallah, izbucnind în rîs, îi spuse :

— Pe Allah ! o, Morgana, sora mea, cum de poți să spui că ne lipsește uleiul din casă, cîtă vreme în curte se află, chiar acuma, rînduite lîngă zid, treizeci și opt de chiupuri pline cu ulei de măsline care, judecînd după mireasma olurilor în care se află, trebuie să fie de soiul cel mai ales. A, sora mea, ochiul meu nu o mai zărește în seara aceasta pe Morgana cea iscusită, și cea destoinică, și cea plină de născociri !

Pe urmă adăugă :

— Mă duc îndărăt să mă culc, sora mea, ca să mă scol dimineață de cu zori, să-l însoțesc la hammam pe stăpînul nostru Ali Baba !

Și o lăsă, spre a se duce, nu departe de odaia neguțătorului de ulei, să sforăie ca un buhai de baltă.

Atunci Morgana, oleacă tulburată de vorbele lui Abdallah, luă vasul pentru ulei și se duse în curte, ca să-l umple de la unul dintre chiupuri. Și se duse la cel dintîi chiup, îl destupă și cufundă vasul pe gura deschisă. Și — o, vîrtejire de lăuntruri, o, bulbucare de ochi, o, beregată precurmată ! — vasul, în loc să intre în ulei, se lovi cu putere de ceva tare. Și acel ceva îl zgîlțîi ; și ieși o voce care zise :

— Pe Allah ! piatra pe care a aruncat-o bulibașa este pe puțin un pietroi ! Haidem, acuma-i clipa !

Și scoase capul, și dete să iasă din chiup.

Și-așa ! Or, ce făptură omenească, dacă-ar da de o ființă vie într-un chiup. în loc de-a da de ulei, nu și-ar închipui că vede cum i-a și venit ceasul cel de pe urmă al ursitoarei ? Așa și tînăra Morgana, speriată rău în cea dintîi clipă, nu se putu opri să nu cugete : „M-am dus ! Și toată lumea din casă s-a dus fără de izbavă !" Ci iacătă că deodată năprăsnicia tulburării îi întoarse la loc toată iscusința și toată judecata. Și, în loc de-a se apuca să scoată niscaiva țipete înfricoșate și să facă zarvă, ea se plecă peste gura chiupului și spuse :

— Nu, nu, voinicule ! Stăpînul tău doarme încă ! Așteaptă să se scoale !

Încît Morgana, mintoasă cum era, pricepuse totul. Și, spre a se încredința de năprăsnicia împrejurării, vroi să cerceteze toate chiupurile, măcar să încercarea nu era fără de primejdie ; și se duse la fiecare, pipăi capul care se și ițea numaidecît ce astupătoarea era ridicată, și spuse fiecărui cap :

— Răbdare, și pe curînd !

Și, în felul acesta, numără treizeci și șapte de capete de hoți bărboși, și văzu că numai cel de al treizeci și optulea chiup era plin cu ulei. Atunci își umplu în toată liniștea vasul și dete fuga să aprindă lampa, spre a se întoarce repede să-și pună în faptă gîndul cel mîntuitor pe care primejdia apropiată îl și închipuise în mintea ei.

Așadar, odată în curte, aprinse un foc mare sub cazanul ce slujea la spălatul rufelor și, cu ajutorul vasului, umplu cazanul, golind în el tot uleiul din chiup. Și, cum focul ardea tare, uleiul nu zăbovi a începe să fiarbă.

Atunci Morgana umplu găleata cea mare de la grajd cu uleiul acela clocotind, se duse la unul dintre chiupuri, sălta capacul și, dintr-o singură aruncătură, vărsă uleiul cel mistuitor pe capul care se ițea. Iar tîlharul acelui cap fu opărit

pe veci, și își înghiți moartea cu un horcăit ce nu mai ieși.

Iar Morgana, cu o mînă netremurată, îi făcu să îndure aceeași soartă pe toți cei închiși în chiupuri, care muriră înăbușiți și fierți, întrucît nici un om, de-ar fi el închis și într-un chiup cu șapte pereți, nu ar putea să scape de ursita atîrnată la gîtul lui.

Or, sfîrșindu-și isprava, Morgana stinse focul de sub cazan, astupă la loc chiupurile cu capacele din ațe de palmier, și se întoarse în bucătărie unde, suflînd în lampă, rămase în negură, hotărîtă să vegheze la urmarea acelei tărășenii. Și, stînd în felul acesta la pîndă, nu avu de așteptat vreme multă.

Într-adevăr, pe la nămiez de noapte, neguțătorul de ulei se deșteptă și se duse de-și lipi capul de fereastra ce da înspre curte ; și, dacă nu văzu nici o lumină în nici o parte, și dacă nu auzi nici un zgomot, socoti că toată casa trebuie să fie cufundată în somn. Atunci, întocmai precum le spusese oamenilor lui, luă niște pietricele pe care le avea la el și le zvîrli una cîte una înspre chiupuri. Și, cum avea ochiul ager și mîna dibace, își atinse ținta de fiecare dată : ceea ce pricepu după sunetul scos de chiup la lovitura cu piatra. Pe urmă așteptă, neîndoindu-se că are să-i vadă țîșnind din chiupuri pe haidamacii lui cu armele în vînt. Ci nimica nu se clinti. Atunci, închipuindu-și că adormiseră în chiupurile lor, aruncă iarăși cu pietre; ci nici un cap nu se ivi și nici o mișcare nu se stîrni. Și bulibașa hoților fu pînă peste fire de mîniat pe oamenii lui, pe care îi socotea cufundați în somn ; și coborî înspre ei, gîndind : „Puii de cîine ! nu sînt buni de nimic !“ Și se repezi înspre chiupuri ; ci numai spre a se da îndărăt, așa de înfricoșător era duhnetul de ulei clocotit și de carne arsă ce se revărsa din ele. Da se apropie iarăși și, pipăind cu mîna, simți pereții chiupurilor fierbinți ca ai unui cuptor. Atunci strînse de pe jos un mănunchi de paie, îl aprinse

și se uită în chiupuri. Și își văzu oamenii, unul după altul, opăriți și fumegînd, cu trupurile fără de suflet.

Cînd îi văzu așa, bulibașa hoților, pricepînd de ce moarte cruntă pieriseră cei treizeci și șapte de soți ai lui, făcu o săritură de-a mirările pînă pe coama zidului curții, se prăvăli în uliță și își slobozi picioarele în vînt. Și zbură și se afundă în noapte, mîncînd sub pașii lui pămîntul...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute cincizeci și noua noapte

Urma :

...pricepînd de ce moarte cruntă pieriseră cei treizeci și șapte de soți ai lui, făcu o săritură de-a mirările pînă pe coama zidului curții, se prăvăli în uliță și își slobozi picioarele în vînt. Și zbură și se afundă în noapte, mîncînd sub pașii lui pămîntul. Și, cînd ajunse în peșteră, se cufundă în negrele cugetări la ceea ce îi mai rămînea de făcut de-aci înainte spre a plăti tot ce avea de plătit. Și, pînă una alta, atîta cu el !

Estimp Morgana, care izbăvise casa stăpînului ei, precum și viețile ce sălășluiau acolo, de îndată ce-și dete seama că toată primejdia fusese abătută odată cu fuga neguțătorului cel calp de ulei, așteptă cuminte să se lumineze de ziuă, spre a se duce să-l trezească pe stăpînu-său Ali Baba. Și, de îndată ce acesta se îmbrăcă, socotind că nu fusese deșteptat atîta de devreme decît ca să meargă la hammam, Morgana îl duse dinaintea chiupurilor și îi spuse :

— O, stăpîne al meu, ia saltă un capac și uită-te !

Şi Ali Baba, după ce se uită, rămase pînă peste fire de speriat şi de înmărmurit. Iar Morgana nu pregetă să-i povestească toate cîte se petrecuseră, de la început pînă la sfîrşit, fără a sări nimica. Ci nu este de nici o trebuinţă s-o mai spunem şi noi o dată. Şi îi istorisi şi povestea cu semnele cele albe şi cu cele roşii de pe porţi, despre care nu socotise de cuviinţă să-l învedereze dintru-ntîi. Ci nici povestea aceasta nu este de vreo trebuinţă s-o mai înşirăm încă o dată.

După ce Ali Baba auzi istorisirea roabei sale Morgana, începu să plîngă de tulburare şi, strîngînd-o cu drag pe copilă la piept, îi zise :

— O, copilă a binecuvîntării, fericit fie pîntecele care te-a purtat ! Hotărît, pîinea pe care ai mîncat-o în casa noastră n-a fost mistuită de nerecunoştinţă. Tu eşti fata mea şi eşti fata mamei copiilor mei. Iar de-acuma înainte tu ai să fii capul casei mele şi cel mai mare dintre copiii mei !

Şi îi spuse tot aşa mai departe vorbe drăgăstoase, şi mult îi mulţumi pentru bărbăţia, pentru mintoşenia şi pentru credinţa ei faţă de casa lui.

După care, Ali Baba, ajutat de Morgana şi de robul Abdallah, purcese la băgarea în pămînt a hoţilor, pe care se hotărî, după chibzuinţă, a-i face să piară săpîndu-le o groapă mare în grădină şi îngropîndu-i acolo de-a valma, fără de nici o slujbă, spre a nu trezi luarea-aminte a megieşilor. Şi iacă-aşa sfîrşi de-a se descotorosi de prăsila aceea blestemată. Bine-a făcut !

Şi multe zile se petrecură în casa lui Ali Baba, în vîlvoră de bucurii şi de firitiseli. Şi nu se mai săturau să-şi tot povestească amănuntele acelei întîmplări de-a mirărilea, mulţumind lui Allah pentru mîntuirea lor şi prefirînd toate tălmăcirile pe care ea le stîrnea. Iar Morgana era mai răsfăţată ca niciodată ; iar Ali Baba, laolaltă cu cele două soţii ale lui şi cu copiii săi nu mai pridideau să-şi dovedească recunoştinţa şi dragostea faţă de ea.

Or, într-o zi, fiul cel mai mare al lui Ali Baba, care ocîrmuia daravelile de vînzare și de cumpărare în prăvălia odinioară a lui Kassim, îi spuse tatălui său, cînd se întoarse din suk :

— O, părintele meu, nu știu cum să fac să-i întorc vecinului meu, negutătorul Hussein, toate cinstirile cu care nu mai contenește să mă copleșească, de la proaspăta lui așezare în sukul nostru. Iacătă a cincea oară cînd primesc, fără a-l răsplăti cu nimica, să ospătez la el masa de prînz. Or, tare aș vrea, o, taică, să-l cinstesc și eu măcar o dată, spre a-l despăgubi, cu belșugul ospățului de această singură dată, pentru toate cheltuielile ce le-a făcut în cinstea mea. Întrucît socot că gîndești ca și mine că nu ar fi deloc cuviincios să zăbovesc mai mult a-i întoarce politețurile pe care le-a dovedit față de mine !

Iar Ali Baba răspunse :

— De bună seamă, o, fiul meu, aceasta este cea mai aleasă dintre datorii. Și s-ar fi căzut să-mi aduci aminte de ea mai degrabă ! Or, tocmai iacătă că mîine este vineri, zi de odihnă, iar tu ai să te prilejuiești de aceasta spre a-l pofti pe hagg Hussein, vecinul tău, să vină să împartă cu noi pîinea și sarea cinei. Și, dacă are să caute vreun tertip spre a nu primi, tu să nu pregeți a stărui și a-l aduce în casa noastră, unde nădăjduiesc că are să găsească un ospăț nu tocmai nevrednic de mărinimia lui.

Și chiar că a doua zi fiul lui Ali Baba, după rugăciune, îl pofti pe hagg Hussein, negutătorul cel proaspăt așezat în suk, să-l însoțească la o preumblare plăcută. Și călăuzi preumblarea aceea în tovărășia vecinului său chiar înspre partea de mahala unde se afla casa lor. Iar Ali Baba, care îi aștepta în prag, le ieși înainte, cu chipul zîmbitor, și, după salamalekurile și urările cuvenite și de-o parte și de alta, îi mărturisi lui hagg Hussein mulțumita sa pentru filotimia arătată fiului său, și îl pofti, cu multă stăruință, să

intre să se hodinească în casa lor și să împartă cu el și cu fiul său masa de seară. Și adăugă :

— Știu bine că, orice-aș face, nu am să pot răsplăti bunătățile tale față de fiul meu. Da, într-un sfîrșit, nădăjduim că ai să primești pîinea și sarea găzduirii noastre!

Ci hagg Hussein răspunse :

— Pe Allah, o, stăpîne al meu, găzduirea ta este de bună seamă o găzduire aleasă, da cum aș putea eu s-o primesc atunci cînd, încă de multă vreme, m-am legat cu jurămînt să nu mă ating vreodată de mîncăruri gătite cu sare, și să nu gust vreodată din această mirodie ?

Iar Ali Baba răspunse :

— Nu este nimic, o, hagg binecuvîntat, nu am decît a spune o vorbă la bucătărie și bucatele au să fie gătite fără sare și fără nimica asemenea !

Și-atita stărui pe lîngă neguțător, pînă ce îl sili să intre în casă. Și numaidecît dete fuga s-o prevestească pe Morgana să nu carecumva să pună sare în mîncăruri, și să gătească anume în seara aceea toate bucatele și toate umpluturile și toate aluaturile fără ajutorul acelei mirodii de cînd. Iar Morgana, pînă peste poate de mirată de greața oaspetelui față de sare, nu știu pe ce seamă să pună un gust atîta de ciudat și începu să cugete la o asemenea treabă. Da nu uită s-o înștiințeze pe bucătăreasa arăpoaică să se supună poruncii șoade a stăpînului lor Ali Baba.

Iar cînd bucatele fură gata, Morgana le puse pe tăvi și îl ajută pe robul Abdallah să le care în sala de ospețe. Și, cum din firea ei era tare iscodelnică, nu pregetă să repeadă vreo două aruncături de ochi, din cînd în cînd, înspre oaspetele care nu avea pe plac sarea. Și cînd masa se sfîrși, Morgana plecă spre a-l lăsa pe stăpînul Ali Baba să taifuiască în tihnă cu musafirul său poftit.

Da, la vreme de un ceas, fetișcana se ivi iarăși la intrarea în sală. Și, spre marea nedumerire a lui Ali Baba, era îmbrăcată ca o dănțuitoare, cu fruntea înghirlăndată cu

ţechini de aur, cu gîtul împodobit cu o salbă de boabe de chilimbar galben, cu mijlocul strîns într-o centură de zale de aur, și cu brățări de clopoței de aur la încheieturile mîinilor și la gleznele picioarelor. Iar la centură îi atîrna, după obiceiul dănțuitoarelor de meserie, jungherul cel cu mîner de jad și cu lama lungă, încovoiată și ascuțită, care slujește la preluminat mișcările dansului. Iar ochii ei de gazelă îndrăgostită, cei atîta de mari din firea lor și atîta de adînci de strălucire, erau alungiți virtos cu *kohl* negru pînă la tîmple, la fel ca și sprîncenele-i întinse ca un arc al năpraznelor. Și, împodobită și dichisită așa, înaintă în pași bătuți, dreaptă întru totul și cu sînii în vînt. Și, pe urma ei, intră robul cel tînăr Abdallah, ținînd în mîna stîngă, la înălțimea chipului, o dairea cu geamparalele scînteietoare, pe care le zdrăngănea pe pașii dansului, da ușor de tot, în așa fel numai cît să însemneze pașii tovarășei sale. Și cînd ajunse dinaintea stăpînului ei, Morgana se plecă gingaș și, fără a-i da răgaz să se dezmeticească din uluiala în care îl cufundase intrarea aceea neașteptată, se întoarse înspre tînărul Abdallah și îi făcu un semn ușor din sprîncene. Și deodată bătaia dairalei se înteți într-un pas spornic, iar Morgana, lunecînd ca o pasăre, începu dansul.

Și dănțui toți pașii neostenită, și prelumină toate chipurile, cum n-a izbutit vreodată, în saraiurile nici unui rege, vreo dănțuitoare de meserie. Și dănțui cum poate numai dinaintea lui Saul cel negru de jale o fi dănțuit David păstorul.

Și dănțui dansul șalurilor, dansul năframelor și dansul ciomagului. Și dănțui dansurile evreicelor, și pe cele ale grecoaicelor, și pe cele ale etiopiencelor, și pe cele ale persiencelor, și pe cele ale beduinelor, cu o ușurătate atîta de minunată încît, hotărît! numai Balkis, regina cea îndrăgostită de Soleiman, o fi mai putut să dănțuiască la fel.

Şi, după ce dănţui toate astea, şi cînd inima stăpînului ei, şi inima fiului stăpînului ei, şi inima neguţătorului, mosafirul stăpînului ei, se ţintuiră de paşii ei, iar ochii se lipiră de mlădirea trupului ei, atunci începu danţul cel unduios al jungherului. Într-adevăr, trăgînd deodată arma daurită din teaca-i de argint, şi tremurînd toată de gingăşie şi de foc, în vuietul tot mai spornic al dairalei, se repezi, cu jungherul ameninţător, răsucită, mlădie, patimaşă, aprinsă şi sălbatică, cu ochii fulgerînd şi purtată de nişte aripi ce nu se vedeau. Iar ameninţarea armei se întindea cînd înspre un vrăjmaş nevăzut din văzduh, şi cînd se întorcea cu vîrful înspre sînii cei frumoşi ai copilandrei împătimite. Iar cei de faţă scoteau în acele clipe un ţipăt lung de spaimă, atîta de aproape părea inima dănţuitoarei de vîrful ucigaş. Pe urmă, încet, încet, tremurul dairalei se făcu tot mai domol, iar bătaia ei scăzu şi se topi pînă la tăcerea deplină a pielei cea răsunătoare. Şi Morgana, cu pieptul săltînd ca un val de mare, se opri din danţ.

Şi se întoarse înspre robul Abdallah, care, la un alt semn din sprîncene, îi aruncă, de la locul lui, daireaua. Iar ea o prinse din zbor şi, răsturnînd-o, se sluji de ea ca de un taleraş de lemn spre a se duce s-o întindă dinaintea celor trei privitori şi să le ceară, după datina almeelor şi a dănţuitoarelor, mărinimia lor. Iar Ali Baba, care, măcar că nemulţumit oleacă de fapta neaşteptată a slujnicei sale, se lăsase cucerit de atîta vrajă şi de atîta măiestrie, aruncă un dinar de aur în dairea. Iar Morgana îl mulţumi cu o temenea adîncă şi cu un zîmbet, şi întinse daireaua înspre fiul lui Ali Baba, care fu mai puţin darnic decît tătîne-său.

Atunci, ţinînd mereu daireaua în mîna stîngă, o înfăţişă oaspetelui care nu avea pe plac sarea. Şi hagg Hussein îşi scoase punga şi se pregăti să scotocească în ea după vreun

gologan. spre a-i dărui acelei dănțuitoare atîta de vrednice de dorit ; cînd deodată Morgana, care se dase doi pași îndărăt, sări înainte ca o pisică sălbatică și-i înfipse în inimă, pînă la straja plăselelor, jungherul repezit cu mîna dreaptă. Și hagg Hussein, cu ochii dintr-o dată cufundați în găvanele lor, căscă gura și-apoi o închise, de-abia mai scoțînd o jumătate de suspin; pe urmă se nărui pe chilim, cu capu-naintea picioarelor și cu trupul fără de suflare.

Iar Ali Baba și fecioru-său, peste măsură de spăimîntați și de mîniați, se repeziră la Morgana care, măcar că tremurînd de tulburare, ștergea pe șalu-i de mătase jungherul însîngerat. Și, întrucît ei o socoteau cuprinsă de zăticneală și de nebunie și o înșfăcaseră de mînă spre a-i smulge jungherul, ea le spuse cu glas liniștit :

— O, stăpînii mei, mărire lui Allah cel carele a îndrumat mîna slabă a unei copile să vă răzbune de căpetenia vrăjmașilor voștri ! Ia vedeți dacă mortul acesta nu este negutătorul de ulei, însuși bulibașa haraminilor, cu chiar ochii lui. insul ce nu vroia să guste sfînta sare a găzduirii !

Și. grăind astfel, despuie de mantie trupul de pe jos, și lăsă să se vadă, de sub barba cea lungă și de sub străvesteala cu care se învăluise anume, pe vrăjmașul ce le jurase nimicirea.

Și dacă Ali Baba cunoscu în felul acesta, în trupul fără de viață al lui hagg Hussein, pe negutătorul de ulei, stăpînul chiupurilor și căpetenia deliilor, pricepu că, pentru a doua oară. nu-și datora izbăvirea lui și a tuturor alor lui decît credinței pline de grijă și vitejiei tinerei Morgana. Și o strînse la piept, și o sărută între amîndoi ochii, și îi zise, cu lacrimi în glas :

— O. Morgana, fata mea, vrei tu, spre a-mi duce fericirea pînă peste marginile ei, să intri pe totdeauna în neamul meu, măritîndu-te cu fiul meu, flăcăul acesta frumos de colea ?

Iar Morgana sărută mîna lui Ali Baba și răspunse :

— Pe capul și pe ochii mei !

Și nunta Morganei cu feciorul lui Ali Baba fu cetluită fără zăbavă, dinaintea cadiului și a martorilor, în toiul petrecerilor și al veseliei. Iar trupul căpeteniei hoților fu îngropat tainic în groapa ce slujise de mormînt și soților lui de mai înainte — fie el blestemat !

Și, după însurătoarea lui feciorו-său...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute șaizecea noapte

Urmă :

...Și, după însurătoarea lui feciorו-său, Ali Baba, care prinsese la minte grija, și care urma de-acuma numai povețele Morganei, și asculta cu luare-aminte toate îndemnurile ei, se feri o bucată de vreme de a mai trece pe la peșteră, de frică să nu dea acolo peste cei doi hoți de-a căror soartă habar nu avea, și care în fapt, precum știi, o, preafericitule rege, fuseseră hăciuiți din porunca bulibașei lor. Și numai cînd trecu anul, și cînd se simți întru totul liniștit în privința aceasta, se hotărî a se duce, în tovărășia fiului său și a iscusitei Morgana, să mai vadă peștera. Iar Morgana, care lua seama la toate cîte întîlneau pe drum, cînd ajunseră la stîncă văzu că tufărișurile și buruienile astupau pe de-a-ntregul poteceaua ce-i da ocol, și, pe de altă parte, că pe pămînt nu se afla nici o urmă de pas omenesc și nici o călcătură de cal. Și înțelese că nimeni nu mai trecuse pe acolo de multă vreme. Și îi spuse lui Ali Baba :

— O, taică al meu, nu este nimic împotrivă. Putem să intrăm, fără a avea de înfruntat nici o primejdie acolo înlăuntru !

Atunci Ali Baba, ridicînd mîna înspre uşa de piatră, rosti vraja, zicînd : „Susam, deschide-te !" Şi, întocmai ca odinioară, uşa, supunîndu-se la cele trei vorbe, şi ca mişcată de nişte slujitori nevăzuţi, se deschise din chiar stînca ei şi lăsă trecere slobodă lui Ali Baba, lui fiu-său şi tinerei Morgana. Şi Ali Baba luă aminte că într-adevăr nimic nu se schimbase de cînd fusese cea din urmă dată în tainiţă, şi se simţi tare mîndru să arate Morganei şi soţului ei bogăţiile de basm peste care ajungea acuma vistier.

Şi, după ce cercetară toate din peşteră, umplură cu aur şi cu nestemate cei trei saci mari pe care îi aduseseră, şi se întoarseră acasă, după ce fu rostită vraja de închidere. Şi, de-atunci înainte, trăiră în tihnă şi în huzururi, folosindu-se cu chibzuinţă şi cu săbuinţă de bogăţiile ce li le hărăzise Atoatedătătorul, carele singur el este mare şi darnic. Şi-aşa Ali Baba, tăietorul de lemne care nu avusese decît trei măgari drept toată averea, ajunse, datorită ursitei sale şi binecuvîntării lui Allah, omul cel mai bogat şi cel mai slăvit din cetatea lui de baştină. Or, slavă Aceluia carele dăruieşte fără a se zgîrci umiliţilor pămîntului.

— Şi iacătă, o, preafericitule rege, urmă Şeherezada, tot ce ştiu despre întîmplarea lui Ali Baba şi a celor patruzeci de hoţi. Ci allah este mai ştiutor !

Iar regele Şahriar zise :

— De bună seamă, Şeherezada, întîmplarea aceasta este o întîmplare uluitoare ! Iar tînăra Morgana nu-şi are seamăn printre femeile de-acuma. Iar eu ştiu bine asta, eu care am fost nevoit să poruncesc a se tăia capetele tuturor stricatelor din saraiul meu.

Şi Şeherezada, dacă-l văzu pe rege că-şi şi încruntase sprînceana la acea amintire, şi că se stîrnise amarnic la acele lucruri trecute, dete zor să înceapă o altă poveste, spunînd :

ÎNTÎLNIRILE LUI AL-RAȘID PE PODUL BAGDADULUI

Mi s-a povestit, o, rege al vremilor, o, cunună de pe capul meu, că emirul Harun Al-Rașid, califul — aibă-l Allah întru milostiile sale! — ieșise într-o bună zi din palatul lui, în tovărășia vizirului Giafar și a spătarului Massrur, amîndoi străvestiți, ca și califul, în negutători de vază din cetate. Și tocmai ajunsese cu ei la podul de piatră ce leagă cele două maluri ale Tigrului, cînd văzu, stînd jos la pămînt, cu picioarele strînse sub sine, chiar la intrarea pe pod, un orb de o vîrstă tare bătrînă, care cerea de pomană întru Allah de la cei ce treceau pe calea milelor. Iar califul se opri din preumblarea sa dinaintea caliculul cel bătrîn și puse un dinar de aur în palma pe care o întinsese acela. Iar cerșetorul, cînd califul dete să-și urmeze drumul, îl prinse de mînă repezit și îi spuse :

— O, darnicule făcător de bine, întoarcă-ți Allah fapta aceasta a sufletului tău milos cu cele mai alese dintre binecuvîntările sale. Ci mă rog ție fierbinte, pînă a nu pleca, să nu carecumva a mă lipsi de mila pe care ți-o mai cer. Ridică-ți mîna și trage-mi un pumn ori o palmă peste ureche.

Și, grăind așa, lăsă mîna pe care o ținea, pentru ca străinul să poată să-i tragă palma cerută. Ci, de teamă ca acela să nu plece mai departe fără a-i împlini ruga, avu grijă să-l apuce de pulpana cea lungă a mantiei.

Dacă văzu și dacă auzi una ca aceea, califul rămase tare nedumerit și îi spuse orbului :

— O, moșule, ferească-mă Allah să mă supun stăruinței tale. Întrucît acela care face o pomană întru Allah nu se cade să-i spulbere cumva frumusețea, umilindu-l pe cel ce s-a bucurat de pomana aceea. Iar fapta urîtă la care mă îndemni să te supun este un lucru nevrednic de un dreptcredincios.

Și, grăind astfel, califul făcu o smucitură, spre a-l sili pe orb să-i dea drumul. Ci își făcuse socoteala fără a ține seama de luarea-aminte a orbului, care, ghicind mișcarea califului, făcu la rîndu-i o smucitură cu mult mai hotărîtă, ca să nu-l scape. Și îi zise :

— O, darnicule stăpîne al meu, iartă sfiiala și neobrăzarea purtării mele. Și lasă-mă să te rog iarăși fierbinte a-mi da palma aceea peste ureche. Altminteri, mai bine să-ți iei pomana îndărăt. Căci nu pot s-o primesc decît numai cu învoiala aceasta, ca să nu ajung călcător de jurămînt dinaintea lui Allah și să nu mă abat de la legămîntul pe care l-am făcut dinaintea feței Aceluia care te vede și mă vede.

Pe urmă adăugă :

— Dacă tu ai ști, o, doamne al meu, pricina jurămîntului meu, nu ai șovăi să-mi dai dreptate.

Iar califul își zise : „Nu este mîntuire decît întru Allah cel atotputernic față de sfielile acestui moșneag orb !" Și, cum nu voia să stea prea lungă vreme sub ochii mirați ai trecătorilor, se grăbi să îndeplinească lucrul ce i-l cerea orbul, care, de cum căpătă palma, îi și dete drumul, mulțumindu-i și ridicînd amîndouă mîinile înspre cer ca să cheme asupra capului califului toate binecuvîntările.

Şi Al-Raşid, slobozit astfel, se îndepărtă cu cei doi tovarăşi ai săi şi îi zise lui Giafar :

— Pe Allah ! povestea acestui orb trebuie să fie o poveste de-a mirărilea, iar păţania lui o păţanie tare ciudată ! Încît dar, întoarce-te la el şi spune-i că vii din partea emirului drept-credincioşilor spre a-i porunci să se afle mîine la palat, la ceasul rugăciunii de după-amiază.

Iar Giafar se întoarse la orb şi îi spuse porunca stăpînului său.

Pe urmă veni iarăşi la calif. Şi nici nu făcuseră ei bine cîţiva paşi, că şi zăriră pe partea stîngă a podului, stînd aproape peste drum de orb, un alt cerşetor, beteag de amîndouă picioarele şi cu gura ruptă. Iar Massrur, spătarul, la un semn al stăpînului său, se duse la ologul de cele două picioare şi cu gura strîmbă, şi îi dete pomana ce fusese scrisă la norocul lui, pentru ziua aceea. Şi omul săltă capul şi începu să rîdă, spunînd :

— Hei, uallah ! în toată viaţa mea de dascăl de şcoală nu am cîştigat atîta cît mi-e dat acuma să primesc din mîna dărniciei tale, o, stăpîne al meu !

Iar Al-Raşid, care auzise răspunsul, se întoarse înspre Giafar şi îi zise :

— Pe viaţa capului meu ! dacă acesta-i dascăl de şcoală şi dacă a scăpătat de-a ajuns să cerşească pe drumuri, de bună seamă că povestea lui trebuie să fie o poveste grozavă. Du-te degrabă şi porunceşte-i să se afle mîine, la ceasul orbului, la poarta palatului meu.

Şi porunca fu îndeplinită. Şi îşi urmară preumblarea mai departe. Ci nici nu apucară ei să se depărteze bine de olog, că îl şi auziră cum chema cu strigăte mari binecuvîntările asupra capului unui şeic ce se apropiase de el. Şi se uitară într-acolo, spre a vedea ce treabă putea să fie. Şi văzură că şeicul, tulburat cu totul, încerca să se ferească de binecuvîntările şi de laudele ce-i erau aduse. Şi price-

pură, din vorbele ologului, că pomana pe care șeicul tocmai i-o dăruise era încă și mai mare decît cea a lui Massrur, și-atîta cît bietul om nu mai primise niciodată una asemenea. Iar Harun îi mărturisi lui Giafar mirarea sa de a vedea un om de rînd dînd dovadă de o lărgime de mînă mai mare decît chiar a lui, și adăugă:

— Mi-ar plăcea să-l cunosc pe șeicul acesta și să cercetez pricina filotimiei lui. Du-te, dar, o, Giafar, și spune-i să se înfățișeze dinaintea noastră, în după-amiaza de mîine, la ceasul orbului și al ologului.

Și porunca fu îndeplinită.

Și se găteau să-și urmeze drumul, cînd văzură înaintînd pe pod un alai falnic, cum nu pot să desfășoare de obicei decît regii și sultanii. Iar în fruntea alaiului mergeau niște pristavi călări, care strigau :

— Faceți loc stăpînului nostru, soțul fiicei preaputernicului rege al Chitaiului, și al fiicei preaputernicului rege al Sindului și al Indului !

Iar în fruntea alaiului, pe un cal ce-și vădea soiul în felul cum se rotea în două picioare, strălucea un emir poate că fiu de rege, cu o înfățișare plină de lumină și de măreție. Iar numaidecît în urma lui veneau doi seizi ce purtau de un căpăstru de mătase albastră o cămilă înfotăzată minunat și încărcată cu un palanchin în care ședeau, una de-a dreapta și alta de-a stînga, sub un polog de atlaz roșu și cu fața acoperită cu un iașmac de mătasă nărîmzie, cele două tinere domnițe, soțiile călărețului. Iar alaiul se încheia cu o ceată de cîntăreți ce cîntau din alăutele lor cu înfățișări nemaivăzute niște cîntece indienești și chinezești.

Iar Harun, minunat și nedumerit totodată, le spuse soților săi :

— Iacătă un străin de mare vază, cum rareori se ivesc în cetatea mea de scaun. Și, măcar că pînă acuma am primit pe regii și pe prinții și pe emirii cei mai falnici de pe pămînt, și multe căpetenii de-ale necredincioșilor de

peste mări, iar cei din țara frîncilor și cei din părțile de la capătul apusului mi-au trimis soli și crainici, nici unul dintre toți cîți i-am văzut nu se puteau asemui cu acesta ca strălucire și ca frumusețe.

Pe urmă se întoarse înspre Massrur, spătarul său, și îi spuse :

— Du-te de sîrg, o, Massrur, și ține-te după alaiul acesta, ca să vezi ceea ce este de văzut și să te întorci să mă lămurești fără de zăbavă, la palat, după ce vei fi avut grijă să-l poftești pe străinul acela falnic să se înfățișeze mîine dinaintea mea, la ceasul orbului, al ologului și al șeicului cel filotim.

Și, după ce Massrur plecă să împlinească porunca, emirul drept-credincioșilor și Giafar trecură într-un sfîrșit podul. Da nici nu ajunseră ei bine la capătul lui, că și zăriră, în mijlocul meidanului ce li se deschidea dinainte, și care slujea ca loc de întreceri la aruncarea cu sulița și la călărie, o mare strînsură de oameni ce se uitau la un tînăr călare pe o iapă albă și frumoasă, pe care o mîna în goana mare de colo pînă colo, chinuind-o cu lovituri năprasnice de bici și de pinteni, fără de răgaz, și în așa fel că iapa era toată numai o spumă și un sînge, iar picioarele și tot trupu-i erau cuprinse de tremur.

La priveliștea aceea, califul, care avea dragi caii și nu îndura să fie chinuiți, fu pînă peste măsură de supărat și îi întrebă pe cei ce priveau :

— Pentru ce se poartă tînărul acela într-un chip atîta de crunt față de iapa aceea frumoasă și supusă ?

Iar ei răspunseră :

— Nu știm, și numai Allah știe ! Da în fiecare zi, tot la ceasul acesta, îl vedem pe tînăr cum vine cu iapa lui, iar noi stăm și ne uităm la tot frămîntul acesta neomenesc !

Și adăugară :

— La urma urmei, este stăpîn legiuit pe iapa lui și poate să se poarte cu ea cum îi place.

Iar Harun se întoarse înspre Giafar și îi spuse :

— Las pe seama ta, o, Giafar, să afli de la tînărul acesta pricina ce-l îndeamnă să-şi chinuiască aşa iapa. Şi dacă n-o vrea să ţi-o dezvăluiască, să-i spui cine eşti şi să-i porunceşti să se înfăţişeze dinaintea mea, la ceasul orbului, al ologului, al şeicului cel filotim şi al călăreţului cel străin.

Şi Giafar răspunse că aude şi că se supune, iar califul îl lăsă pe meidan şi se întoarse singur la palat, în ziua aceea...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute şaizeci şi una noapte

Urmă:

...Giafar răspunse că aude şi că se supune, iar califul îl lăsă la meidan şi se întoarse singur la palat, în ziua aceea.

Or, a doua zi, după rugăciunea de la amiază, califul intră în divanul de taină, iar vizirul cel mare Giafar aduse numaidecît dinaintea sa pe cei cinci inşi pe care îi întîlniseră în ajun pe podul de la Bagdad, şi anume pe orbul care cerea să fie pălmuit, pe ologul dascăl de şcoală, pe şeicul cel filotim, pe călăreţul de neam mare pe urma căruia se cîntau cîntece indieneşti şi chinezeşti, şi pe flăcăul stăpîn al iepei bălane. Şi, după ce tuscinci se temeniră dinaintea scaunului împărătesc şi sărutară pămîntul cum se cuvine, califul le făcu semn cu capul să se ridice, iar Giafar îi rîndui frumos, unul lîngă altul, pe chilim, la picioarele jeţului.

Atunci Al-Rașid se întoarse dintru-ntîi înspre tînărul stăpîn al iepei celei albe și îi spuse :

— O, tinere care te-ai arătat ieri atîta de neomenos față de mîndrețea aceea de iapă bălană, cea atîta de supusă, pe care călăreai, poți să-mi spui, ca să știu și eu, pricina ce-ți îndemna sufletul să se poarte într-un chip așa de crunt față de o vită fără grai, care nu poate să răspundă la sudalme cu sudalme și la lovituri cu lovituri ? Și să nu-mi spui că te purtai așa ca s-o înveți cu ascultarea ori ca s-o domolești. Întrucît și eu în viața mea am domolit și am învățat cu frîul o sumedenie de armăsari și de iepe, da niciodată nu am avut trebuință să chinuiesc, așa cum făceai tu, fápturile pe care le struneam. Și să nu-mi spui că îți hărțuiai așa iapa ca să-i veselești pe privitori ; întrucît nu numai că priveliștea aceea neomenească nu-i veselea deloc, ci îi supăra, și m-a supărat și pe mine odată cu ei. Și nu mult a lipsit, pe Allah ! să nu mă dau în vileag și să te pedepsesc după cum ți se cuvenea, și să pun capăt unei priveliști atîta de amarnice. Vorbește, dar, fără a minți și fără a-mi ascunde întru nimic pricina purtării tale : întrucît aceasta-i singura cale ce-ți rămîne ca să scapi de mînia mea și să-mi intri în voie. Ba chiar sînt gata, dacă istorisirea ta are să mă mulțumească și dacă vorbele tale au să-ți acopere purtarea, sînt gata să te iert și să uit tot ceea ce am văzut supărător în felul tău de a te purta.

Cînd auzi vorbele califului tînărul stăpîn al iepei albe se făcu galben de tot la chip și lăsă capu-n jos păstrînd tăcerea, vădit în prada unei tare mari încurcături și a unei mîhniri fără de margini. Și, întrucît rămînea așa mai departe, stînd neclintit, fără a izbuti să rostească un cuvînt, pe cînd lacrimile îi șiroiau din ochi și i se prelingeau pe piept, califul schimbă glasul față de el și, mai nedumerit ca oricînd, îi spuse cu grai dulce :

— O, tinere, uită că ești de față cu emirul drept-credincioșilor și vorbește aici în deplină slobozenie, ca și cum

ai fi între prietenii tăi, căci văd bine că povestea ta trebuie să fie o poveste destul de ciudată, iar pricina purtării tale o pricină și ea destul de ciudată. Iar eu mă juruiesc pe harurile strămoșilor mei cei falnici că nu ți se va face nici un rău.

Și, la rîndu-i, Giafar începu să-i facă tînărului, cu capul și cu ochii, niște semne vădite de îmbărbătare, care vroiau să spună limpede : „Vorbește cu toată încrederea. Și nu-ți fie spaimă de nimic."

Atunci flăcăul începu să-și dobîndească iarăși răsuflarea pierdută și, ridicînd capul, mai sărută o dată pămîntul între mîinile califului și spuse :

POVESTEA TÎNĂRULUI STAPÎN AL IEPEI BALANE

Află, o, emire al drept-credincioșilor, că sînt om de vază în mahalaua mea, unde mi se spune Sidi Neman. Iar povestea care-i povestea mea și pe care, la porunca ta, am să ți-o povestesc, este o taină a credinței musulmane. Și, de-ar fi scrisă cu acele pe colțul dinlăuntru al ochiului, ar sluji de învățătură oricui ar citi-o cu suflet luător-aminte.

Și tînărul tăcu o clipă, spre a-și strînge în gînd toate amintirile, și urmă :

Cînd taică-meu a murit, mi-a lăsat de moștenire ceea ce îmi scrisese Allah. Și am văzut că milele lui Allah asupra capului meu erau mai multe și mai alese decît și-ar fi rîvnit vreodată sufletul meu. Și am mai văzut, pe deasupra, că dintr-o zi pînă în a doua zi, m-am pomenit a fi omul cel mai bogat și cel mai de vază din mahalaua mea. Ci viața mea cea nouă, departe de a mă face mîndru și îngîmfat, nu făcu decît să sporească în mine gusturile mele tare statornicite după tihnă și singurătate. Și trăii

mai departe burlăcește, firitisindu-mă în toate diminețile de la Allah că nu am nici o grijă de casă și nici o belea pe cap. Iar în fiecare seară îmi ziceam : „Ya Sidi Neman, ce măsurată și ce liniștită-i viața ta ! Și ce plăcută-i burlăcia !"

Ci, într-o bună zi, o, doamne al meu, mă deșteptai cu un jind năprasnic și de neînțeles, de a-mi schimba numaidecît viața. Și jindul acela intră în sufletul meu sub chip de însurătoare. Și mă ridicai pe clipă pe dată, măcinat de frămîntul lăuntric al inimii mele și zicîndu-mi : „Au nu ți-i rușine ție, ya Sidi Neman, să trăiești așa, singur în casa aceasta, ca un șacal în vizuina lui, fără de nici un suflet dulce alături de tine, fără de un trup pururea proaspăt de femeie spre a-ți răcori ochii, și fără de nici o simțire caldă, care să te facă să pricepi că trăiești cu adevărat din suflarea Ziditorului tău ? Au tu aștepți, spre a degusta nurii fetișcanelor noastre, ca anii să te facă neputincios și bun de-a binelea numai la a vrea fără de-a putea ?"

La aceste gînduri întru totul firești, ce mi se înfățișau pentru întîia oară în minte, nu mai pregetai a urma îndemnurile sufletului — dat fiind că sufletul este lucru sfînt și că toate dorurile lui cată a fi împlinite. Ci, întrucît nu cunoșteam nici o femeie pețitoreasă care să-mi poată găsi o soție printre fiicele oamenilor de seamă din mahalaua mea, ori printre cele ale neguțătorilor cei bogați din suk, și cum de altminteri eram tare hotărît să mă însor numai pe văzutele, adică dîndu-mi seama cu chiar ochii mei de nurii și de însușirile soției mele, și neurmînd datina care cere să nu știi obrazul celei cu care te însori decît numai după ce senetul a fost scris și după sărbătorirea nunții, mă hotărîi să-mi aleg soția numai dintre roabele cele frumoase care se vînd și se cumpără la mezat. Și ieșii numaidecît din casa mea și mă îndreptai înspre sukul de robi, zicîndu-mi : „Ya Sidi Neman, chibzuiala ta

este minunată, de a-ți lua o soție dintre copilandrele roabe; în loc de-a căuta o legătură cu fetele de neamuri alese. Întrucît așa scapi de multe supărări și de multe belele, nu numai ferindu-te de-a avea în cîrcă neamurile cele noi ale soției tale, iar asupra pîntecelui tău privirile pururea poncișe ale mamei soției tale, de bună seamă vreo bătrînă otrăvită, iar pe umerii tăi povara fraților, mari și mici, ai soției tale, și a rudelor, bătrîne și tinere, ale soției tale, și a legăturilor sîcîitoare și grele cu socrul tău, tatăl soției tale, ba încă ai să depărtezi de la tine și cicălelile ce-ar urma din partea unei fete de oameni cu stare, ce nu are să pregete, cu orice prilej, să te facă să simți că ea este de viță aleasă, și că nu ai asupra ei nici un drept și nici o putere, și că nu ai față de ea decît datorințe, și că i se cuvin din parte-ți toate cinstirile și toate slujbele. Și-atunci chiar că ai să tot poți să plîngi după viața ta de burlac și să-ți muști degetele pînă la sînge. Pe cînd, dacă ai să-ți alegi tu însuți o soție, cercetată de ochii tăi și de degetele tale, și care să fie fără de neamuri și numai ea cu frumusețea ei, îți limpezești rosturile, ocolești încurcăturile și ai toate foloasele căsniciei fără a avea și neplăcerile ei !" Și nutrit astfel, în dimineața aceea, cu asemenea gînduri, o, emire al drept-credincioșilor, ajunsei în sukul de roabe, spre a-mi alege o soție plăcută cu care să trăiesc, în dulcețile de toate soiurile, dragostea împărtășită și binecuvîntările ei. Căci, dat fiind că din firea mea mă știam în stare de duioșii, rîvneam din toate puterile mele să găsesc în copila ce aveam s-o aleg însușirile sufletului și ale trupului care să-mi îngăduiască a revărsa asupra-i dobînzile agonisite de o duioșie din care încă nu cheltuisem nici măcar o bucățică pe nici o făptură vie.

Or, ziua aceea era tocmai zi de tîrg, și tocmai fusese adusă la Bagdad o marfă proaspătă de fete din Circasia, din Ionia, din Insulele cele de mai la Miazănoapte, din Etiopia, din Iran, din Korasan, din Arabia, din țările rumilor, de pe țărmul anadolian, de la Serendib, de la Ind și

de la Chitai. Iar cînd ajunsei în mijlocul tîrgului, misiţii şi telalii şi orînduiseră aparte feluritele mărfuri, spre a înlătura tulburările ce le-ar fi pricinuit amestecul atîtor neamuri osebite. Şi în fiecare dintre cete, fiecare fată era aşezată bine la vedere, în aşa chip ca să poată fi cercetată pe toate feţele, şi ca fiecare vînzare să fie încheiată cît mai cinstit şi mai fără înşelăciune.

Şi vru ursita — că nimenea nu poate să scape de ursita lui ! — ca paşii mei cei dintîi să se îndrepte de la sine înspre ceata de fetişcane venite din Insulele de la Miazănoapte.

Şi, de alminteri, paşii nu mi s-ar fi îndreptat nicidecum de la sine înspre partea aceea decît numai că înspre partea aceea ochii mei se şi îndreptaseră numaidecît. Întrucît ceata aceea se ridica asupra celorlalte mai întunecate din preajmă prin strălucirea ei şi printr-o prăvălire de plete grele, galbene ca aurul, peste nişte trupuri de o albeaţă de argint neprihănit. Iar fetişcanele în picioare care alcătuiau ceata aceea semănau tare ciudat între ele, aşa cum nişte surori seamănă cu surorile lor atunci cînd sînt dintr-un tată şi dintr-o mamă. Şi toate aveau nişte ochi albaştri ca peruzeaua iranică atunci cînd este încă rouă de piatră...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute şaizeci şi doua noapte

Urmă :

...peruzeaua iranică atunci cînd este încă rouă de piatră. Iar eu, o, doamne al meu, care în viaţa mea nu mai avusesem prilejul să văd nişte puiandre de o frumu-

șețe atîta de ciudată, eram uluit și îmi simțeam sufletul cum zbura din piept înspre priveliștea aceea tulburătoare. Și, peste răstimp de un ceas, neputînd ajunge să-mi oprese alegerea la vreuna dintre ele, atîta de aidoma de frumoase erau, o luai de mînă pe aceea ce mi se păru a fi cea mai tînără și o cumpărai repede, fără a mă tîrgui ori zgîrci. Întrucît harurile o împodobeau pe de-a-ntregul, și era ca argintul într-o zăcătoare și ca migdala descoperită, peste măsură de albă și de luminoasă, cu pletele ei de mătasă galbenă, cu ochii-i cei nemărginiți și vrăjitori, albaștri sub genele întunecate și încovoiate ca niște lame de iatagane, și adăpostind o privire de o dulceață ca apele mării. Și, la vederea ei, îmi adusei aminte stihurile acestea ale poetului :

O, tu, al cărei chip nepămîntesc
Scăldat în chihlimbaruri de lumină
E precum trandafirul chinezesc ;

Și-a cărei gură mică pare plină
De soarele pe care-l întocmesc
Ai romaniței bumbi dintr-o grădină,

Cu două șiruri aidoma croite
Din pietre ca de grindină sclipind ;
O, tu, cu ochii-agate adumbrite

Sub dulci petale moi de hiacint,
Lungi ca și faraoanele vestite
Din vremile de vrăji și de alint ;

O, strălucito ! dacă potrivire
Ți-aș căuta cu cele mai frumoase
Și cîte-ar fi pe drept a le-ndrăgire,

Greşeală-ar fi, căci tu, printre crăiase,
Frumoasă eşti fără de-asemuire ;
Căci numai zbenghiul tău, cel cu prinoase

De frumuseţi, pe care-l ocroteşte
Gropiţa de la colţul gurii tale,
Doar el de-ar fi, şi-ndată-nnebuneşte.

Tot omul, cînd te-ar întîlni pe cale,
S-ar clătina de-un vis fără nădejde ;
De n-ar fi decît coapsa ta agale,

Ori pulpa numai, dreaptă şi prelungă,
Ca dintr-un lemn ceresc parcă bătută,
Atîta numai dacă-ar fi, şi-ajungă

Pentru ca să se simtă întrecută
Şi luntrea ce străbate rîu-n dungă,
Prin volbura cu care e-nvăscută ;

De n-ar fi decît mijlocul subţire
Ce-ţi poartă-al strălucirilor gherdan,
Şi-ar fi destul să-şi piardă rost şi fire,

De pizmă, ramul arborelui ban ;
Iar mersul tău doar, ca o unduire
De navă pe al mărilor arman

Cînd trece-n zări mînată de piraţi,
Atît de-ar fi, şi-ar fi cu prisosinţă
Să vezi cum cad de-a valma seceraţi

Toţi cei meniţi să-şi piardă biata fiinţă
Loviţi de ochii tăi, şi vătămaţi !

O luai așadar pe copila cea luminoasă de mînă și, după ce îi acoperii goliciunea cu mantia mea, o dusei acasă la mine. Și îmi plăcu pentru dulceața, pentru tăcerea și pentru sfiiciunea ei. Și simții cît de tare mă ispitea cu frumusețea ei străină, cu albeața ei, cu pletele ei ca aurul topit, și cu ochii albaștri pururea plecați care, din sfială, fără de nici o îndoială, îi ocoleau mereu pe ai mei. Și, cum ea nu vorbea deloc limba noastră, iar eu nu o vorbeam deloc pe a ei, mă ferii s-o ostenesc cu întrebări ce aveau să rămînă fără de răspuns. Și îi mulțumii Atoatedătătorului care adusese în casa mea o femeie care cu numai înfățișarea ei și era o bucurie.

Ci, chiar din seara intrării ei în casa mea, nu putui să nu bag de seamă cît de ciudate îi erau purtările. Căci, de cum se lăsă noaptea, ochii ei albaștri se făcură mai întunecați, iar privirile lor, din înecate în dulceața în care se aflau la vremea zilei, străluceau acuma ca de un foc lăuntric. Și fu cuprinsă ca de un soi de răpire ce i se vădi pe trăsăturile feței, printr-o albiciune încă și mai mare și printr-un tremur ușor al buzelor. Și, din vreme în vreme, se uita înspre ușă, de parcă ar fi avut poftă să iasă să ia aer. Ci, întrucît ceasul de noapte tîrzie nu era deloc prielnic unei preumblări, și cum de altminteri era vremea să ne luăm masa de seară, eu șezui jos și o poftii să șadă lîngă mine.

Și, așteptînd să ne fie aduse bucatele, vrusei să mă folosesc de ședereа noastră singuri alături spre a o face să priceapă întrucît venirea ei îmi era o binecuvîntare și ce simțăminte dulci încolțeau în inima mea la vederea ei. Și o mîngîiam încetișor și încercam s-o dezmierd și să-i îmbunez sufletul străin. Și îi luai mîna binișor și o dusei la buzele și la inima mea. Și, cu o grijă de parcă aș fi atins vreo țesătură grozav de veche gata să se destrame la cea mai lină atingere, îmi trecui ușurel degetele peste mătasea ispititoare a părului ei. Iar ceea ce simții la atingerea aceea, o, doamne al meu, nu am să mai uit. În loc

de-a simţi căldura părului viu, fu ca şi cum şuviţele cele galbene din cosiţele ei ar fi fost trase din vreun metal îngheţat, ori ca şi cum mîna mea, pe părul acela, ar fi trecut peste o mătasă muiată în zăpadă topită. Şi îmi năzări că o fi din naştere ţesută pe de-a-ntregul numai din fire de zarafir.

Şi gîndeam în cugetul meu la atotputerea cea nemărginită a Stăpînului tuturor făpturilor, carele dăruieşte fecioarelor de sub cerurile noastre plete negre şi calde ca aburul nopţii, iar fruntea fetelor albe ale Miazănoaptei o încunună cu această cunună de flacără îngheţată.

Şi nu putui, o, doamne al meu, să mă opresc de-a fi tulburat de o tulburare amestecată cu uluire şi cu plăcere totodată, ştiindu-mă soţul unei făpturi atîta de rare şi atîta de osebite de femeile de prin părţile noastre. Ba chiar avui simţămîntul că ea nu-i nici de sîngele meu, nici de obîrşia mea de rînd. Şi nu fusei departe de-a o înzestra deodată cu nişte haruri de dincolo de fire şi cu nişte puteri tainice. Şi mă uitam la ea cu minunare şi cu năucire.

Ci în curînd intrară robii aducînd pe capetele lor tablalele pe care le aşezau pline cu bucate dinaintea noastră. Şi băgai de seamă că numaidecît, la vederea bucatelor acelea, stînjeneala soţiei mele spori, şi că roşeaţa şi gălbeneala treceau rînd pe rînd peste obrajii ei de atlaz bătut, pe cînd ochii-i, aţintind lucrurile fără a le vedea, se făceau tot mai mari.

Iar eu, punînd toate acestea pe sfioşenia şi pe neştiinţa ei despre obiceiurile noastre, vrusei s-o încurajez a se atinge de bucatele aduse, şi începui cu o tavă de orez copt în unt, din care începui să mănînc, aşa cum facem noi de obicei, slujindu-mă de degete.

Ci vederea acestui lucru, în loc de-a stîrni în sufletul soţiei mele pofta de mîncare, se vede că i-o fi pricinuit, fără de îndoială, un simţămînt cumva neplăcut, de nu chiar şi silă. Şi, departe de-a urma pilda mea, întoarse

capul și se uită împrejur ca parcă spre a căuta ceva. Pe urmă, după un răstimp lung de șovăire, văzînd că privirea mea o ruga să se înfrupte din bucate, își scoase de la sîn o cutiuță mică, cioplită dintr-un os de copil, și luă din ea un bețișor tare subțire făcut din iarbă de pir, semănînd cu bețișoarele acelea de care ne slujim noi spre a ne curăța în urechi. Și, ținînd cu gingășie intre două degete bețișorul acela ascuțit, începu să înțepe cu el încetișor orezul și să-l ducă încă și mai încet, și bob cu bob, la buze. Și, între fiecare dintre acele inghițituri mărunțele, lăsa să se scurgă o bucată de vreme destul de lungă. Așa că eu îmi isprăvisem demult masa, pe cînd ea, în felul acela, încă nu luase mai mult de vreo douăsprezece boabe de orez. Și numai atîta vroi să mănînce în seara aceea. Iar eu nu vrusei să-i sporesc cumva stînjeneala ori s-o înfricoșez, stăruind spre-a o face să mai ia și din alte bucate.

Iar cele ce vedeam nu făcură decît să mă întărească în credința că soția mea cea străină era o ființă osebită de băștinașii de prin părțile noastre. Și gîndeam în sine-mi : „Cum să nu fie osebită de femeile de aici, copilandra aceasta care nu are trebuință spre a se hrăni decît de tainul unei păsăruici ? Și, dacă-i așa în ce privește nevoile trupului ei, ce trebuie să fie în ce-i privește nevoile sufletului ?“ Și hotărîi să mă dăruiesc întru totul străduinței de a-i pricepe sufletul ce mi se părea de nepătruns.

Și îmi închipuii, în seara aceea, spre a încerca să-mi dau însumi o lămurire vrednică de crezare a felului ei de a se purta, că nu avea deprinderea să mănînce cu bărbații, încă mai puțin cu un soț, de fața cu care o fi fost poate învățată că trebuie să se poarte cu sfială. Și îmi zisei : „Da, chiar asta-i ! A împins prea departe sfiala, pentru că este neînvățată și neștiutoare. Ori poate că s-o fi săturat ! Ori, mai degrabă, dacă nu s-a săturat, așteaptă să mănînce singură și în tihnă.“

Și numaidecît mă ridicai, o luai de mînă cu griji nemărginite și o dusei în odaia ce pusesem să i se pregătească.

Și acolo o lăsai singură, ca să fie slobodă să se poarte cum i-o plăcea. Și plecai binișor.

Și, în noaptea aceea, nu vrusei nicidecum, de teamă să n-o supăr ori să-i par sîcîitor, să intru în odaia soției mele, cum fac îndeobște bărbații în noaptea nunții ; ci, dimpotrivă, gîndind că așa, cu gingășia mea, am să cîștig hatîrurile soției mele, și că îi dovedesc astfel că bărbații de prin părțile noastre sînt departe de-a fi niște neciopliți și niște oameni lipsiți de bună-creștere, și că știu, atunci cînd se cuvine, să se arate gingași și cuviincioși. Ci, pe viața ta, o, emire al drept-credincioșilor ! deloc nu m-a ocolit pofta în noaptea aceea de a intra la soția mea cea albicioasă, copilandra, fiica celor de la miazănoapte, care era dulce vederii mele și care știuse să-mi vrăjească inima cu vraja ei ciudată și cu taina în care se învăluia.

Ci plăcerea mea era prea de preț spre a se lăsa întinată, siluind lucrurile, și nu puteam decît să cîștig pregătind ogorul și lăsînd fructul să-și piardă acreala și să ajungă la pîrga lui deplină, în răcoarea prielnică. Ci tot îmi petrecui noaptea aceea în nesomn, gîndind la frumusețea bălaie a copilei străine ce-mi înmiresma casa, și al cărei trup scăldat în ape sfințite mi se părea mirositor ca o caisă culeasă pe rouă, și pufos ca ea, și ispititor ca ea...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tacu.

Ci într-a opt sute șaizeci și treia noapte

Urmă :

...îmi petrecui noaptea aceea în nesomn, gîndind la frumusețea bălaie a copilei străine ce-mi înmiresma casa, și al cărei trup scăldat în ape sfințite mi se părea mirositor

ca o caisă culeasă pe rouă, și pufoasă ca ea, și ispititor ca ea.

Iar a doua zi, cînd ne strînserăm la masă, o întîmpinai cu un chip zîmbitor și plecîndu-mă dinainte-i cum văzusem eu odată că se făcea dinaintea emirilor de la soarē-apune veniți la noi ori trimiși din partea regilor frîncilor. Și o poftii să șadă lîngă mine, dinaintea tablalelor cu bucate, printre care, ca și în ajun, se afla și o tavă cu orez fiert în unt, cu niște boabe ce străluceau minunat de coapte, și înmiresmate cu scorțișoară. Ci soția mea se purtă întocmai ca și în ajun, neatingîndu-se decît numai de tava cu orez, ocolind toate bucatele celelalte, și pigulind boabele una cîte una cu bețișorul acela de curățat urechile, încetișor, spre a și le duce la gură.

Iar eu, încă și mai nedumerit decît în ajun de felul acela de a mînca, gîndeam : „Pe Allah ! au unde-o fi putut să învețe a mînca orezul în felul acesta ? Poate că la părinții ei, în țara ei. Ori poate că o fi făcînd așa pentru că n-o fi prea mîncăcioasă ? Ori poate că vrea să țină socoteala cîte boabe de orez a mîncat, ca să nu mănînce o dată mai mult și altădată mai puțin ? Da dacă face așa cu gîndul de a nu face risipă și ca să mă învețe a fi cumpătat, și să-mi arate a nu fi risipitor, pe Allah ! se înșală, întrucît nu avem a ne teme de nimic în privința aceasta, că nu dinspre partea aceasta am putea să ducem lipsă vreodată. Întrucît avem, slavă Atoateîmpărțitorului, cu ce să trăim într-un mare belșug și fără a ne lipsi nici de cele de trebuință, nici de cele de prisosință."

Ci soția mea, fie că pricepu gîndurile și nedumerirea mea, fie că ba, nu conteni cumva să mănînce tot în felul acela de neînțeles. Ba chiar, de parcă ar fi vrut să-mi facă în ciudă, nu mai piguli boabele de orez decît de ici de colo, iar apoi, fără a-mi spune nici măcar o vorbă și fără a se uita la mine, chiar își șterse bețișorul și îl puse în cutiuța de os. Și-atîta tot o văzui făcînd în dimineața aceea. Iar seara, la cină, fu aidoma ; de altminteri la fel

ca şi a doua zi, şi ca de toate dăţile cînd ne aşezam dinaintea mesei întinse spre a mînca împreună.

Dacă văzui că nu era cu putinţă ca o femeie să poată trăi cu mîncarea cea puţină pe care vedeam că o mănîncă, nu mai avusei nici o îndoială că dedesubt n-ar fi vreo taină încă şi mai ciudată decît chiar înfăţişarea soţiei mele. Şi gîndul acesta mă făcu să iau hotărîrea de-a mai avea oleacă de răbdare, în nădejdea că, cu vremea, are să se deprindă a trăi cu mine, precum jinduia sufletul meu. Ci nu zăbovii a pricepe că nădejdea mea era zadarnică şi că trebuia a mă hotărî să aflu, fie ce-o fi, taina acelui fel de viaţă atîta de osebit de al nostru. Or, prilejul se ivi singur, cînd nici nu-l aşteptam.

Într-adevăr, după cincisprezece zile de răbdare şi de cuviinţă din partea mea, mă hotărîi să încerc a intra în odaia de nuntă, pentru întîia oară. Şi-aşa că într-o noapte, cînd o credeam pe soţia mea adormită de mult, mă îndreptai încet-încetişor înspre iatacul în care locuia, pe latura casei dimpotriva laturei mele, şi ajunsei la uşa odăii sale, înăbuşindu-mi paşii, de teamă să n-o tulbur din somn. Căci nu vroiam s-o trezesc prea repede, ca să pot s-o privesc în voie adormită, închipuindu-mi-o, cu pleoapele ei închise şi cu lungile-i gene încovoiate, frumoasă ca huriile cerului.

Şi iacătă că, ajungînd la uşa aceea, auzii înlăuntru paşii soţiei mele. Şi, cum nu puteam pricepe rostul ce-o ţinea încă trează la ceasul acela tîrziu de noapte, mă împinse ispita să mă ghemuiesc pe după perdeaua de la uşă spre a încerca să văd cam ce treabă putea să fie.

Şi, în curînd, uşa se deschise, iar soţia mea se ivi în prag, îmbrăcată în hainele ei de mers în cetate, şi lunecînd pe lespezile de marmură fără a face nici un pic de zgomot.

Şi mă uitai la ea, cum trecea pe dinaintea mea în negură, iar de buimăcire mi se stregheţă sîngele în inimă. Faţa ei toată, în toiul beznei, se arăta luminată de doi

tăciuni aprinşi care erau ochii ei, asemeni ochilor de tigru ce ard, zice-se, în negură şi luminează calea de urmat pentru omor şi pentru pradă. Şi era asemeni acelor chipuri ale spaimei pe care ni le trimit ginnii cei răi în somn, cînd vor ne prevestească năpastele pe care le urzesc împotriva noastră. Da şi ea însăşi mi se şi părea o gennie din soiul cel mai crunt, cu faţa-i ca de ceară, cu ochii-i vărsînd flăcări, şi cu păru-i galben ce i se zburlise pe cap înfricoşător !

Iar eu, o, doamne al meu, îmi simţeam fălcile cum se strîng de să se spargă, şi limba cum mi se usucă în gură, şi răsuflarea cum mi se curmă. Şi-apoi, chiar de-aş fi fost în stare să mă mişc, tot m-aş fi ferit cu mare grijă să nu dau nici un pic de semn despre şederea mea după perdea, în locul acela ce nu era al meu. Aşteptai, aşadar, pînă ce ea se depărtă, spre a mă ridica din ascunzişul meu, dobîndindu-mi iarăşi răsuflarea pierdută. Şi mă îndreptai înspre fereastra ce da înspre curtea casei, şi mă uitai printre giurgiuvele.

Şi, printr-o fereastră ce se deschidea asupra curţii, avusei vremea s-o zăresc cum deschidea poarta dinspre uliţă şi cum ieşea, abia atingînd pămîntul cu picioarele ei desculţe.

Şi o lăsai să se depărteze oleacă, şi detei fuga la poarta pe care o lăsase întredeschisă, şi o urmării din departe, ţinîndu-mi încălţările în mînă.

Iar noaptea era luminată de luna în scădere, şi cerul tot se deşternea măreţ ca în toate nopţile, cu licărirea luminilor lui. Şi, în ciuda tulburării mele, îmi înălţai sufletul înspre Stăpînul tuturor făpturilor şi îmi zisei în minte : „O, Doamne Dumnezeule al slavei şi al adevărului, fii-mi martor că m-am purtat cuviincios şi chibzuit faţă de soţia mea, fiica aceasta de străini, măcar că nu ştiu nimica despre ea, şi măcar că ea ar putea să se tragă din vreun neam de necredincioşi ce prihănesc faţa ta, Doamne ! Şi nu ştiu ce vrea acuma să facă, în noaptea aceasta, sub lumina drept-veghetoare a cerului tău. Şi că

eu, nici de aproape, nici pe departe, nu sînt părtaș al faptelor ei. Întrucît mă lepăd de ele dintru început, dacă ele sînt împotriva Legii tale și a învățăturii Trimisului tău — asupra-i fie pacea și rugăciunea !“

Și, potolindu-mi în felul acesta căințele, nu mai pregetai să pornesc după soția mea, oriunde s-ar fi dus.

Și iacăt-o că străbătu toate ulițele cetății, călăuzindu-se cu o pricepere vădită, de parcă s-ar fi născut printre noi și de parcă ar fi crescut prin mahalalele noastre. Iar eu o urmam din departe, după vălurirea părului ei, care flutura în urmă-i înfricoșător prin noapte. Și ajunse la casele cele mai de la margine, și trecu porțile cetății, și ieși în cîmpurile pustii ce slujesc de sute de ani ca sălaș morților. Și lăsă în urma ei cimitirul dintîi, cu mormintele lui cele nemăsurat de vechi, și zori înspre mecetul unde se îngroapă morții de-acuma în fiece zi. Iar eu gîndeam : „De bună seamă, pesemne c-o fi avînd aici vreo prietenă ori vreo soră moartă, dintre cele ce au venit cu ea din țările străine. Și vrea să-și îndeplinească față de ea datorințele, la vreme de noapte, din pricina singurătății și a liniștii.“ Ci îmi adusei deodată aminte de fața ei cumplită și de ochii ei aprinși, și iarăși sîngele mi se involbură înspre inimă.

Și iacătă că dintre morminte se ridică o umbră pe care nu puteam s-o ghicesc ce-o fi, și care veni în întîmpinarea soției mele. Iar după grozăvenia înfățișării ei și după capu-i de hienă prădalnică, cunoscui în umbra aceea de cimitire o gulă.

Și căzui la pămînt, pe după un mormînt, cu picioarele muiate sub mine și tremurînd. Și putui astfel, datorită acelei împrejurări, cu toată uluiala înfricoșată în care mă aflam, să văd gula, care nu mă vedea, cum se apropie de soția mea și cum o ia de mînă, spre a o duce înspre marginea unei gropi. Și șezură jos amîndouă, una în fața celeilalte, pe marginea acelei gropi. Iar gula se plecă înspre pămînt și se ridică apoi ținînd în mîini ceva

rotund pe care i-l dete în tăcere soţiei mele. Şi cunoscui în lucrul acela o căpăţînă de om tăiată de curînd de la vreun trup fără de viaţă. Şi soţia mea, dînd un ţipăt de fiară lacomă, îşi înfipse dinţii în carnea aceea moartă şi începu să ronţăie din ea amarnic.

Eu atunci, o, doamne al meu, la priveliştea aceea, simţii cum cerul se năruie din toate temeliile lui peste capul meu. Şi pesemne că, în înfricoşarea mea, oi fi scos vreun ţipăt de spaimă ce m-o fi dat în vileag. Întrucît o văzui deodată pe soţia mea în picioare pe mormîntul ce mă adăpostea. Şi se uita la mine cu nişte ochi de tigroaică flămîndă cînd stă gata să sară pe prada ei. Şi nu mai avusei nici o îndoială asupra pieririi mele fără de scăpare. Şi, pînă a avea vreme să fac vreo mişcare cît de cît spre a mă apăra, ori spre a rosti niscaiva rugăciuni care să mă apere de năpaste, o şi văzui cum îşi întinde mîinile deasupra mea şi cum strigă într-o limbă necunoscută, cu nişte sunete asemenea răgetelor ce se aud în pustiuri...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind, şi sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute şaizeci şi patra noapte

Urmă:

...îşi întinde mîinile deasupra mea şi cum strigă într-o limbă necunoscută, cu nişte sunete asemenea răgetelor ce se aud în pustiuri.

Şi numai ce vărsă ea grohăiturile acelea diavoleşti, că dintr-o dată mă şi pomenii preschimbat în cîine. Iar soţia mea se repezi la mine, urmată de gula cea înfricoşătoare. Şi amîndouă mă potopiră cu lovituri de picior atîta de năprasnice că nici eu ştiu cum de n-am rămas mort pe

loc. Ci primejdia de moarte în care mă aflam şi dragostea de viaţă a sufletului îmi deteră puterea şi inima de-a sări pe cele patru picioare ale mele şi de-a o lua la fugă, cu coada răsucită sub pîntece, urmat cu aceeaşi năprăsnicie de soţia mea şi de gulă. Şi numai cînd mă izgoniră mult departe de cimitir, conteniră şi ele de-a mă mai bate şi de-a mă mai fugări, pe cînd eu urlam jalnic de durere şi mă dam peste cap la fiecare zece paşi. Şi detei zor să intru pe porţile cetăţii, ca un cîine pierdut şi ca vai de el.

Iar a doua zi, după o noapte petrecută rătăcind şchiop prin cetate şi ocolind cîinii din mahala, care îl fugăreau pe veneticul de mine, îmi veni în gînd, spre a scăpa de încolţelile lor crîncene, să mă adăpostesc sub vreun acoperiş. Şi mă aruncai iute în cea dintîi prăvălie ce fusese deschisă la ceasul acela de dimineaţă. Şi mă dusei de mă ghemuii într-un ungher, unde mă pitii de vederea lor.

Or, acolo era dugheana unui vînzător de căpăţîni şi de picioare de oaie. Iar gazda mea îmi luă mai întîi apărarea faţă de urmăritorii mei, care vroiau să intre după mine pînă înlăuntrul dughenii. Iar măcelarul izbuti să-i pună pe fugă şi să-i risipească ; ci numai spre a se întoarce la mine, cu gîndul vădit de-a mă îndemna să-mi iau tălpăşiţa. Şi chiar că văzui bine că nu aveam de ce să mă bizui cumva pe adăpostul şi pe ocrotirea la care nădăjduisem. Căci măcelarul era un ins dintre aceia peste fire de creduli şi amarnic de habotnic, care socotesc cîinii ca pe nişte dihănii spurcate, şi nu găsesc destulă apă şi destul săpun spre a-şi spăla hainele atunci cînd, din întîmplare, vreun cîine i-a atins în treacăt. Veni aşadar înspre mine şi mă imboldi prin semne şi cu graiul să-mi iau tălpăşiţa cît mai iute din dugheana lui. Ci eu mă rostogolii pe jos şi începui să mă învîrtesc roată, gemînd cu glas jalnic şi uitîndu-mă la el în sus cu nişte ochi care cereau milă. Atunci el, înduioşat

oarecum, lăsă bîta cu care mă amenința și, cum ținea morțiș să-și izbăvească dugheana de făptura mea, luă una dintre hălcile acelea de picior minunat mirositoare și, ținînd-o cu vîrful degetelor în chip de a mi-o arăta cît mai ispititor, ieși în uliță. Iar eu, o, doamne al meu, amăgit de mireasma acelei bucățele, mă sculai din ungherul meu și mă dusei după măcelarul care, de cum mă văzu afară din dugheană, îmi aruncă bucata și se întoarse înlăuntru. Iar eu, de îndată ce înfulecai carnea aceea minunată, vrusei să mă întorc degrabă în ungherul meu. Ci îmi făcusem socoteala fără de gazda mea, negustorul de căpățîni, care, ghicind într-adevăr mișcarea mea, sta în prag cu o înfățișare cruntă și cu bîta cea năprasnică și noduroasă în mînă. Iar eu, cu înfățișarea rugătoare, mă uitam la el dînd din coadă, în așa fel cît să-i arăt limpede că îl rugam fierbinte să-mi îngăduie hatîrul acelui adăpost. Ci el rămase neînduplecat și începu să-și vînture bîta, răcnind la mine cu un glas ce nu-mi mai lăsa nici o îndoială asupra gîndurilor lui : „Cară-te de-aici, o, pezevenghiule !"

Eu atunci, tare umilit și, pe de altă parte, temîndu-mă de încolțelile cîinilor din mahala care și începuseră să tăbare pe mine din toate părțile sukului, îmi slobozii picioarele în vînt și-mi luai tălpășița în graba mare înspre dugheana deschisă a unui brutar, chiar lîngă cea a măcelarului.

Or, de la cea dintîi privire, brutarul acela, cu totul altminteri decît vînzătorul de căpățîni de oaie, cel mistuit de spaime și bîntuit de eresuri, mi se păru un om vesel și de bună vestire. Și chiar că așa fu. Iar în clipa cînd ajungeam în dugheana lui, ședea jos pe rogojină și tocmai mînca. Și numaidecît sufletul său milos îl îndemnă, măcar că eu nu-i dedesem nici un semn că aș avea trebuință de mîncare, să-mi arunce o bucată mare de pîine înmuiată

în zeamă de roșii, spunîndu-mi cu un glas tare blajin: „Na, o, sărmanule! Mănînc-o cu plăcere!"

Ci eu, departe de a mă repezi cu lăcomie și cu hălpăială pe darul de la Allah, așa cum de obicei se poartă ceilalți câini, mă uitai la brutarul cel darnic făcîndu-i un semn din cap și o mișcare din coadă, spre a-i dovedi limpede mulțumitul meu. Iar el pesemne că o fi fost tulburat de buna-cuviința mea și i-oi fi fost pe plac, întrucît îl văzui cum îmi zîmbește cu bunătate. Iar eu, măcar că nu mai eram chinuit de foame și nu aveam trebuință de mîncare, nu pregetai deloc, numai spre a-i face plăcere, să iau bucata de pîine în dinți și s-o mestec îndeajuns de încet spre a-i da să priceapă că o făcusem numai ca îndatorință față de el și ca prețuire. Iar el băgă de seamă toate acestea, și mă chemă, și binevoi să-mi facă semn să stau lîngă dugheana lui. Iar eu șezui, lăsînd să se audă niște scîncete de plăcere, și întorcîndu-mă înspre uliță, spre a-i arăta că, deocamdată, nu-i ceream altceva decît ocrotire. Și, mulțumită lui Allah carele îl dăruise cu înțelepciune, pricepu toate gîndurile mele și mă răsplăti cu niște mîngîieri ce mă îmbărbătară și îmi deteră încredere: cutezai, așadar, să intru în casa lui. Da săvîrșii lucrul acesta într-un chip destul de iscusit spre a-l lăsa să simtă că nu o făceam decît cu îngăduința lui. Și, departe de a se împotrivi la intrarea mea, fu dimpotrivă plin de bunătate și îmi arătă un loc unde puteam să stau fără a-l stînjeni. Iar eu pusei stăpînire pe locul acela, pe care îl păstrai de-atunci pe tot timpul cît sălășluii în casa lui.

Și stăpînul meu, începînd din clipa aceea, fu prins de o dragoste mare față de mine, și mă oblădui cu o bunăvoință pînă peste fire. Și nu mai putea nici să mănînce, nici să prînzească, nici să cineze, dacă eu nu eram lîngă el și dacă nu-mi aveam partea pînă peste sațul meu. Iar eu la rîndu-mi aveam față de el toată credința și toată

dăruirea de care ar putea să fie în stare cel mai frumos suflet de ciine. Şi, în îndatorinţa mea faţă de îngrijirile lui alese, stam pururea cu ochii pe el şi nu-l lăsam să facă un pas prin casă ori pe uliţă fără a mă ţine de urma lui, cu dragoste, mai ales de cînd băgasem de seamă că luarea mea aminte îi plăcea şi că dacă, din întîmplare, avea de gînd să iasă fără ca eu să fi fost prevestit cu vreun semn, nu lipsea să mă cheme prieteneşte, fluierîndu-mă. Iar eu mă repezeam de la locul meu în uliţă ; şi săream, şi zburdam, făcînd într-o clipită o sumedenie de copci în fugă, şi un potop de zbeguri pe dinaintea porţii. Şi nu conteneam cu toate zgoandele acelea decît atunci cînd el se afla de-a binelea în uliţă. Iar atunci îl însoţeam cît se poate de frumos, mergînd în urma lui sau alergînd înainte-i, şi uitîndu-mă la el din cînd în cînd, spre a-i arăta bucuria şi mulţumirea mea.

Or, iacătă că se şi împlinise o bucată bună de vreme de cînd mă aflam în casa stăpînului meu brutarul, cînd, într-o bună zi, intră în prăvălie o femeie care cumpără o pită ce tocmai fusese scoasă atunci aburind toată din cuptor. Şi femeia, după ce îi plăti stăpînului meu, luă pita şi porni înspre uşă. Ci stăpînul meu, care băgă de seamă că banul pe care îl primise de la femeie era calp, o chemă îndărăt şi îi zise :

— O, leliţă, alungească-ţi Allah viaţa ! ci, dacă lucrul nu te supără, aş dori alt ban în locul acestuia !

Şi, totodată, stăpînul meu îi întinse banul cu pricina. Ci femeia, o bătrînă oţărîtă, nu vroi, cu mare dîrzie, să ia îndărăt banul, pretinzînd că era bun şi zicînd :

— Şi-apoi nu eu l-am făcut, iar la bani nu ai de ales ca între pepeni şi castraveţi !

Iar stăpînu-meu fu departe de-a se lăsa încredinţat de judecăţile fără de temei ale bătrînei şi îi spuse cu un glas liniştit şi nu lipsit de oarecare silă :

— Banul tău este așa de vădit calp, că pînă și cîinele meu de colea, și care nu este decît o vietate mută și fără judecată, nu s-ar lăsa înșelat cu el.

Și numai cu gîndul de-a o umili pe cătrănita aceea, și fără a gîndi cumva la vreo izbîndă a faptei pe care urma s-o facă, mă chemă strigîndu-mă pe nume „Bakht! Bakht! hai, vino-aici!“ Iar eu, la glasul lui, alergai la el, dînd din coadă. Și numaidecît luă cutia de lemn în care punea banii și o răsturnă pe podea, împrăștiind dinainte-mi toți banii ce se aflau în cecmegea. Și îmi zise:

— Aici! Aici! vezi gologanii aceștia? Uită-te bine la toți banii! Și spune-mi dacă printre ei se află vreunul calp!

Iar eu cercetai cu luare aminte toți banii de argint, unul cîte unul, împingîndu-i încetișor cu laba, și nu zăbovii mult pînă ce să dau de banul cel calp. Și îl trăsei de-o parte, despărțindu-l din grămadă, și punîndu-mi laba pe el, în așa chip încît să-i dau de înțeles limpede stăpînului meu că îl găsisem. Și mă uitam la el, scîncind încetișor și bucurîndu-mă.

La priveliștea aceasta, stăpînul meu, care era departe de-a se aștepta la o atare dovadă de isteciune din partea unei vietăți de soiul meu, fu pînă peste marginile firii de uluit și de minunat, și strigă:

— Allah este cel mai mare! Și nu se află nici o atotputință decît întru Allah!

Iar bătrîna, nemaiputînd de data aceasta să tăgăduiască mărturia chiar a ochilor ei și, de altminteri, și înfricoșată de cele ce vedea, dete zor să-și ia îndărăt banul cel calp și să dea altul bun în loc. Și își luă tălpășița, împiedicîndu-se în poalele rochiei...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind, și sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute șaizeci și cincea noapte

Urmă :

...dete zor să-și ia îndărăt banul cel calp și să dea altul bun în loc. Și își luă tălpășița, împiedicîndu-se în poalele rochiei.

În ce-l privește pe stăpînul meu, încă tulburat cu totul de isteciunea mea, chemă vecinii și pe toți prăvăliașii din suk. Și le istorisi, cu mare minunare, cele ce se petrecuseră, da nu fără de a-mi înflori vrednicia, care și așa era destul de uluitoare prin sine însăși.

La istorisirea aceea a stăpînului meu, toți cei de față se minunară de deșteptăciunea mea, mărturisind că nu mai văzuseră vreodată un cîine atîta de năzdrăvan. Și, spre a dovedi spusele stăpînului meu, nu că s-ar fi îndoit de buna lui credință, ci numai cu gîndul de a mă lăuda și mai mult, ținură să pună la încercare priceperea mea. Și se duseră să caute toți gologanii calpi pe care îi aveau pe-acasă, și mi-i arătară, amestecați cu alții de metal bun. Iar eu, văzîndu-i, gîndii : „Ya Allah ! este de-a mirarea cîți bani calpi se află la toată lumea asta !"

Ci, nevroind ca prin nedestoinicia mea să fac să se înnegureze cumva chipul stăpînului meu de față cu megieșii săi, cercetai cu luare aminte toți banii pe care mi-i puseră sub ochi. Și nu fu măcar unul, printre cei calpi, pe care să nu-mi pun laba și să nu-l osebesc dintre ceilalți.

Iar faima mea se răspîndi prin toate sukurile din cetate, și pînă și în haremuri, datorită limbuției soției stăpînului meu. Și, de dimineața pînă seara, brutăria era năpădită de mulțimea de lume ispitită a-mi pune la încercare dibăcia de-a osebi banii cei calpi. Și, în felul acesta, nu duceam lipsă de dîrvală, ziua toată, trebuind să-i mulțumesc pe mușteriii ce veneau tot mai mulți din zi în zi

la stăpînu-meu, din mahalalele cele mai depărtate ale cetăţii. Şi, în felul acesta, faima mea îi aduse stăpînului un dever mai mare decît aveau toţi brutarii din cetate la un loc. Şi stăpînu-meu nu mai contenea de-a binecuvînta venirea mea, care i se dovedea tot de-un preţ cu o comoară. Iar averea lui, datorită simţămintelor sale miloase, nu lipsi a-l mohorî pe neguţătorul de căpăţîni de oaie, care de ciudă îşi muşca degetele. Şi, în zavistia lui, nu pregetă să-mi ridice în cale tot felul de capcane, fie spre a mă prinde, fie spre a-mi pricinui necazuri, stîrnind împotriva mea, de îndată ce mă iveam, toţi cîinii din mahala. Ci nu mai aveam a mă teme de nimic ; întrucît, pe de-o parte, eram bine păzit de stăpînul meu, iar pe de alta eram bine apărat de prăvăliaşii care îndrăgiseră puţina mea ştiinţă.

Şi iacătă că trecuse oarecare vreme de cînd trăiam astfel, înconjurat de preţuirea tuturor ; şi chiar că aş fi fost fericit cu viaţa aceea, dacă nu mi s-ar fi întors necontenit în cuget amintirea stării mele de odinioară de făptură omenească. Iar ceea ce mă făcea să sufăr îndeosebi nu era atîta că mă vedeam un cîine printre cîini, ci că mă vedeam lipsit de folosinţa cuvîntului şi mărginit la a mă rosti numai cu privirea şi cu jocul labelor sau cu scîncetele nelegate. Şi adeseori, cînd îmi aduceam aminte de noaptea cea cumplită din cimitir, mi se zbîrlea părul pe spinare şi mă înfriguram tot.

Or, într-o bună zi, o bătrînă cu înfăţişarea preacinstită veni, ca toată lumea, să cumpere pîine de la brutărie, adusă de faima mea. Şi, ca toată lumea, nu pregetă, de îndată ce-şi luă pîinea şi urma s-o plătească, de-a arunca înspre mine cîţiva gologani printre care pusese anume şi un bănuţ calp, spre a-mi ispiti priceperea. Iar eu dibuii numaidecît banul cel prost dintre ceilalţi, şi pusei laba pe el, uitîndu-mă la cucoana cea bătrînă, ca spre-a o pofti să se încredinţeze. Iar ea ridică banul, spunînd :

— Ai ghicit ! este chiar cel calp !

Şi mă scrută cu mare minunare, plăti stăpînului meu pîinea pe care o cumpărase şi, plecînd, îmi făcu un semn abia văzut, care vroia să spună limpede : „Urmează-mă !"

Or, eu, o, emire al drept-credincioşilor, pricepui că femeia aceea se ispitise de mine într-un chip cu totul deosebit ; căci luarea aminte cu care mă cercetase era tare altminterea de felul în care mă priveau ceilalţi. Ci, ca să nu săvîrşesc vreo greşeală, o lăsai să plece, mulţumindu-mă numai să mă uit după ea. Ci, ea, după cîţiva paşi, se întoarse înspre mine şi văzînd că nu făceam decît să mă uit la ea fără a mă clinti din loc îmi mai făcu un semn, şi mai vădit decît cel dintîi. Eu atunci, împins de o pornire mai tare decît chibzuinţa mea, mă prilejuii de faptul că stăpînu-meu se afla în fundul dughenei, prins cu un cuptor de pîine, şi sării în uliţă, luîndu-mă după bătrîna aceea. Şi mergeam pe urma ei, oprindu-mă din cînd în cînd, cuprins de şovăire şi dînd din coadă. Ci, îmbărbătat de ea, îmi biruii pînă la urmă neîncrederea şi ajunserăm împreună dinaintea casei sale.

Şi deschise uşa casei, intră şi mă pofti cu un glas tare dulce să fac ca ea, spunîndu-mi :

— Intră, intră, o, bietul de tine ! că nu ai să te căieşti !

Şi intrai cu ea.

Atunci, după ce închise uşa la loc, mă duse înspre iatacul dinlăuntru şi deschise o odaie în care mă pofti. Şi văzui aşezată pe un divan o fetişcană ca luna, care împletea ceva. Şi fata aceea îşi puse repede iaşmacul cînd mă văzu : iar cucoana cea bătrînă îi spuse :

— O, fata mea, îţi aduc cîinele cel de pomină al brutarului, chiar acela care ştie atita de bine să deosebească banii cei buni de banii cei calpi. Iar tu ştii că eu ţi-am şi împărtăşit îndoielile mele, încă de la cea dintîi zvoană ce s-a răspîndit despre el. Şi m-am dus astăzi să cumpăr pîine de la brutarul stăpîn al lui, şi am fost martoră a adevărului faptelor : şi m-am făcut urmată de cîinele acesta aşa de rar, care minunează Bagdadul. Spune-mi,

dar, tot gîndul tău, o, fata mea, ca să știu dacă m-am înșelat în prepusurile mele !

Iar copilandra răspunse pe dată :

— Pe Allah ! o, maică a mea, nu te-ai înșelat. Și am să-ți dau dovada numaidecît.

Și fetișcana se ridică pe clipă pe dată, luă un lighean de aramă roșie plin cu apă, bolborosi deasupra-i niște vorbe pe care eu nu le pricepui și, stropindu-mă cu cîteva picături din apa aceea, spuse :

— Dacă te-ai născut cîine, să rămîi cîine ; da dacă te-ai născut făptură omenească, scutură-te și ia-ți îndărăt chipul de făptură omenească, întru virtutea apei acesteia !

Și pe dată mă scuturai. Și vraja fu ruptă, iar eu îmi pierdui chipul de cîine spre a mă face iarăși om, după starea mea de la născătoare.

Atunci, pătruns de recunoștință, mă aruncai la picioarele mîntuitoarei mele, spre a-i mulțumi pentru o facere de bine atîta de mare ; și îi sărutai poala rochiei ; și îi zisei :

— O, fetică binecuvîntată, întoarcă-ți Allah, cu darurile sale cele mai alese, binefacerea fără de asemuire cu care îți sînt îndatorat și de care nu ai șovăit a-l face să se bucure pe un om pe care nu-l cunoșteai, un străin în casa ta. Cum aș putea să găsesc eu vorbele spre a-ți mulțumi și a te binecuvînta așa cum ți se binecuvine ? Află măcar că eu nu mai sînt stăpîn al meu, și că m-ai cumpărat pe un preț care întrece, și încă cu mult, însemnătatea mea. Și, ca să-l cunoști întru totul pe robul care este acuma bunul și averea ta, am să-ți istorisesc, fără a-ți chinui urechile și fără a-ți osteni mintea, în puține cuvinte, povestea mea.

Și-atunci îi spusei cine sînt și cum, din holteiul ce fusesem, mă hotărîsem deodată să-mi iau femeie, și s-o aleg nu dintre fetele oamenilor de vază din Bagdad, cetatea noastră, ci dintre roabele cele străine care se vînd și se cumpără. Și, pe cînd mîntuitoarea mea și cu

mama ei mă ascultau cu luare aminte, le istorisii tot așa cum fusesem vrăjit de frumusețea ciudată a fetișcanei de la miazănoapte, și însurătoarea mea cu ea, și gingășia mea, și grijile mele față de ea, și dulceața purtării mele, și răbdarea mea de a-i îndura purtările cele anapoda. Și le istorisii înfricoșata noapte dezvăluitoare, și tot ce-a urmat de-acolo, de la început pînă la sfîrșit, fără a le ascunde nimica. Ci nu ar fi de nici un folos s-o mai spunem o dată.

După ce îmi ascultară istorisirea, mîntuitoarea mea și mama ei rămaseră pînă peste poate de mîniate pe soția mea, fetișcana de la miazănoapte. Iar mama mîntuitoarei mele îmi zise :

— O, fiul meu, ciudată rătăcire a mai fost și rătăcirea ta ! Cum de-a putut sufletul tău să se plece înspre o fată de străini, cînd cetatea noastră este atîta de bogată în copile de toate culorile, și cînd milele lui Allah asupra capului fetelor noastre sînt atîta de alese și atîta de multe ? Hotărît ! pesemne că ai fost vrăjit dacă ai ales așa, fără de nici o socotință, și ți-ai încredințat soarta pe mîinile unei făpturi ce se osebea de tine și ca sînge, și ca neam, și ca grai, și ca obîrșie. Și toate astea, văd limpede, au fost numai ticluirea lui Șeitan, a Pîrdalnicului, a Izgonitului cu pietre. Ci să dăm slavă lui Allah carele prin mijlocirea fetei mele te-a mîntuit din răutățile străine și te-a întors la chipul tău de mai înainte de făptură omenească !

Iar eu răspunsei, după ce îi sărutai mîinile :

— O, maică binecuvîntată a mea, mă căiesc dinaintea lui Allah și dinaintea preacinstitei tale fețe de fapta mea nechibzuită. Și nu rîvnesc nimic mai mult decît să intru în neamul tău, așa cum am intrat în mila ta. Dacă, dar, binevoiești a mă îngădui de soț legiuit al fetei tale cea cu suflet ales, nu ai decît a rosti vorba de îngăduire.

Iar ea răspunse :

— Din partea mea, nu văd nimica împotrivă ! Da tu, fata mea, tu ce socoţi ? Tînărul acesta minunat, pe care Allah l-a scos în calea noastră, îţi este pe voie ?

Iar mîntuitoarea mea ce tînără răspunse :

— Da, pe Allah ! îmi este pe voie, o, maică a mea ! Da atîta nu-i tot ! Se cade mai întîi să-l punem la adăpost de-acu încolo de vrăjile cele rele şi de ticăloşiile soţiei lui de mai înainte. Întrucît nu este destul că am rupt descîntecul cu care îl scosese din rîndul făpturilor omeneşti, ci trebuie s-o punem pe totdeauna în neputinţă de a-i mai face rău.

Şi, după ce rosti acestea, ieşi din odaia în care ne aflam, ci spre a se întoarce peste o clipită cu un şip între degete. Şi îmi dete şipul, care era plin cu apă, şi îmi spuse :

— Sidi Neman, cărţile mele cele vechi, pe care tocmai le-am cercetat, îmi arată că străina cea ticăloasă nu se află în casa ta la ceasul de faţă, da că nu are să zăbovească a se întoarce acolo. Şi, tot aşa, îmi mai arată că vicleana se preface faţă de slugi că ar fi într-o mare îngrijorare din pricina lipsei tale. Grăbeşte-te, aşadar, pînă e ea plecată, să te întorci la tine acasă cu şipul pe care ţi l-am pus în mînă, şi s-o aştepţi în curte, în aşa fel ca la intrarea ei să dea deodată piept în piept cu tine. Şi, în năuceala în care are să fie cînd te-o vedea, împotriva aşteptării ei, are să dea dosul ca s-o ia la fugă. Iar tu, numaidecît, s-o stropeşti cu apa din şip, strigîndu-i : „Lasă-ţi chipul omenesc şi fă-te iapă !" Şi numaidecît ea are să se preschimbe într-o iapă ca toate iepele. Iar tu să-i sari în spinare şi s-o apuci de coamă şi, cu toată împotrivirea ei, să-i pui în gură o zăbală îndoită, cît mai straşnică. Şi, ca s-o pedepseşti aşa precum i se cuvine, s-o altoieşti cu nişte lovituri năprasnice de bici, atîta cît osteneala nu te-o sili să conteneşti. Şi în toate zilele

de la Allah s-o faci să îndure pedeapsa aceasta. Şi, în felul acesta, ai s-o stăpîneşti. Altminteri, răutatea ei are să biruiască iarăşi pînă la urmă. Iar tu ai avea de pătimit.

Iar eu, o, emire al drept-credincioşilor, răspunsei că ascult şi că mă supun, şi grăbii să ajung la casa mea şi să aştept sosirea soţiei mele de mai înainte, ascunzîndu-mă în aşa fel ca s-o văd de departe cînd vine şi să pot să i mă înfăţişez faţă în faţă şi deodată. Or, nu zăbovi a se ivi. Iar eu, cu toată înfiorarea ce mă cuprinse la vederea ei şi la vederea frumuseţii ei vrăjitoare, nu pregetai să fac lucrul pentru care venisem. Şi izbutii pe deplin s-o schimb în iapă.

Şi de-atunci, legîndu-mă cu legăturile legiuite cu mîntuitoarea mea, care era de un sînge şi de un neam cu mine, nu lipsii a o face pe iapă să îndure ceea ce ai văzut pe meidan, o, emire al drept-credincioşilor ! Cruntă osîndă, fără de nici o îndoială, da care îşi are îndreptăţirea în răutatea atîta de amarnică a străinei. Şi-aceasta-i povestea mea !

După ce califul auzi istorisirea aceasta a lui Sidi Neman, se minună mult în sufletul său şi îi zise tînărului :

— Hotărît, povestea ta este o poveste deosebită, iar osînda pe care o pui s-o îndure iapa aceea bălană este cuvenită ! Însă mi-ar plăcea să mijloceşti pe lîngă soţia ta să îngăduie a găsi un mijloc ca, lăsînd-o pe iapa aceea în chipul de iapă, să n-o mai pedepseşti, zi de zi cu atîta asprime. Da dacă lucrul n-o fi cu putinţă, Allah este cel mai mare !

Şi, după ce grăi astfel, Al-Raşid se întoarse înspre cel de-al doilea ins, care era călăreţul cel frumos, văzut în fruntea alaiului pe un cal ce-şi purta soiul ales în felul de a umbla, călăreţul acela care se rotea ca un emir ori ca vreun fiu de crai, şi al cărui alai era urmat de un

palanchin sub care şedeau două copilandre domniţe, şi de nişte cîntăreţi care cîntau cîntece indieneşti şi chinezeşti, şi îi zise...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind, şi sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute şaizeci şi şasea noapte

Micuţa Doniazada strigă :

— O, sora mea, te rog fierbinte ! grabeşte de ne spune ce s-a întîmplat cînd califul s-a întors înspre călăreţul cel tînăr, pe urmele căruia se cîntau cîntece indieneşti şi chinezeşti !

Iar Şeherezada răspunse :

— Din toată inima şi cu drag !

Şi urmă astfel :

După ce califul se întoarse înspre călăreţul cel frumos care sta smirnă dinaintea sa, şi pe care îl văzuse rotindu-se pe calul ce-şi purta soiul ales în călcătură, îi zise :

— O, tinere, am judecat după chipul tău că trebuie să fii vreun străin de neam ales ; şi, spre a-ţi înlesni intrarea la palatul meu, am poruncit să fii chemat dinaintea mea pentru ca auzul şi vederea noastră să se bucure de tine. Dacă, aşadar, ai ceva a ne cere, ori vreun lucru minunat a ne istorisi, nu zăbovi mai mult.

Şi tînărul, după ce sărută pămîntul dintre mîinile califului, se temeni şi răspunse :

— O, emire al drept-credincioşilor, pricina venirii mele la Bagdad nu-i pentru vreo solie ori pentru vreo crăinicie, ci numai pentru dorul de a mai vedea o dată ţara în care m-am născut, şi de-a trăi aici pînă la moartea mea. Ci povestea mea este atîta de uluitoare, încît nu vroi a

şovăi s-o istorisesc stăpînului nostru emirul drept-credincioşilor.

Şi spuse :

POVESTEA CĂLĂREŢULUI PE URMA CĂRUIA SE CÎNTAU CÎNTECE INDIENEŞTI ŞI CHINEZEŞTI

Aflǎ, o, stăpîne al meu şi cunună peste capul nostru, că eu, de meseria mea de odinioară, care fusese şi meseria tatălui meu şi a tatălui tatălui meu, eram un tăietor de lemne prin păduri şi cel mai sărac dintre tăietorii de lemne de la Bagdad. Iar sărăcia mea era mare şi era încîinită şi mai rău, în fiece zi, de vieţuirea în casă laolaltă cu fiica socrului meu, chiar soţia mea, o muiere oţăţită, scîrţană, gîlcevitoare, dăruită cu nişte ochi goi şi cu o minte ticăloasă. Afară de asta, nu era bună la nimic-nimica, şi s-ar fi putut asemui la gingăşie şi la alint cu mătura din ogeacul nostru. Şi, cum era mai sîcîitoare ca o muscă de cal şi mai cîrîitoare ca o găină prinsă, mă hotărîsem, după multe certuri şi supărări, să nu-i mai grăiesc niciodată vreo vorbă şi să-i îndeplinesc, fără crîcnire, toate toanele, ca să am oarecare tihnă cînd mă întorceam acasă de la munca grea a zilei. Ceea ce făcea ca, atunci cînd Atoatedătătorul îmi răsplătea truda cu vreo drahmă de argint, afurisita de muiere să nu pregete vreodată a se repezi să mi-o înşface, de cum treceam pragul casei. Şi-aşa se scurgea viaţa mea, o, emire al drept-credincioşilor.

Or, într-o bună zi, avînd trebuinţă să-mi cumpăr o frînghie de legat lemnele, dat fiind că aceea pe care o aveam se deşirase de tot, mă hotărîi, cu toată spaima ce mi-o stîrnea gîndul de-a vorbi cu soţia mea, să-i spun nevoia în care mă aflam de-a cumpăra frînghia aceea nouă. Şi nici n-apucară să iasă bine din gura mea vorbele de cumpărare şi de frînghie, o, emire al drept-credincioşi-

lor, că mi se și păru că aud cum se deschid peste capul meu toate zăvoarele furtunilor. Și urmă o vijelie lustruită cu sudalme și cu afurisenii, pe care nu este numaidecît zornic a le mai rosti de față cu stăpînul nostru ! Și puse cap la toate, zicîndu-mi :

— A, fleandura și lepădătura cea mai ticăloasă ! De bună seamă că nu-mi ceri bani decît ca să te duci să-i cheltuiești în tovărășia dezmățatelor din Bagdad. Da fii pe pace, că ochiul meu stă deschis asupra purtării tale. Și dacă chiar ceri banii aceștia pentru o frînghie, apoi am să merg și eu, ca s-o cumperi cu mine de față. Și, de altminteri, de-acuma încolo n-ai să mai ieși din casă fără mine !

Și, spunînd acestea, mă tîrî cu dîrzie în suk și plăti chiar ea neguțătorului frînghia ce-mi era de trebuință spre a cîștiga pîinea. Ci numai Allah știe cu preț de cîte tocmeli și de cîți ochi poncişi, aruncați rînd pe rînd cînd înspre mine, cînd înspre negustorul speriat, fu încheiată tîrguiala aceea zbuciumată.

Ci, o, doamne al meu, toate astea nu erau decît începutul nenorocirii mele, în ziua aceea. Întrucît, la plecarea din suk, cum vroiam să mă despărțesc de soția mea spre a mă duce la muncă, ea îmi zise :

— Încotro o iei ? Încotro o iei ? Sînt cu tine și n-am să te las !

Și, fără nimic mai mult, sări în spinarea măgarului meu și adăugă :

— De-acuma încolo am să merg cu tine în munte, acolo unde te tot lauzi că îți treci zilele tăind lemne, ca să-ți veghez munca.

Iar eu, la știrea aceea, o, doamne al meu, văzui lumea întreagă cum se înnegurează dinaintea chipului meu și pricepui că nu-mi mai rămînea decît să mor. Și îmi zisei : „Iacătă, o, bietul de tine, că pacostea nu are a-ți mai dea tihna mîntuirii tale ! Înainte baremi aveai oleacă de zăbavă cîtă vreme te aflai singur în pădure. Acuma s-a sfîrșit și

asta ! Mori în ticăloşia şi în deznădejdea ta ! Nu este scăpare şi putinţă decît întru Allah milosîrdnicul ! De la el venim şi la el ne întoarcem !" Si mă hotării, odată ajuns în pădure, să mă culc pe pîntece şi să mă las să mor de moarte neagră.

Şi, chibzuind astfel, fără a răspunde o vorbă, pornii pe urmele măgarului care ducea în spinare povara ce-mi apăsa sufletul şi viaţa.

Or, pe drum, sufletul omenesc, care este scump vieţii, îmi năzări, spre a ocoli moartea, un gînd la care nici nu visasem pînă atunci. Şi nu pregetai să-l trec numaidecît în faptă.

Într-adevăr, de cum ajunserăm la poalele muntelui, iar soţia mea se dete jos din spinarea măgarului, îi spusei :

— Ascultă, o, femeie ! întrucît nu mai am nici o putinţă de a-ţi ascunde nimic, vreau să-ţi destăinuiesc că frînghia pe care tocmai am cumpărat-o nu este menită nicidecum, în mintea mea, să lege lemne, ci trebuie să slujească la a ne îmbogăţi pentru totdeauna !

Şi, în vreme ce muierea se afla sub lovitura nedumeririi în care o arunca mărturisirea aceea neaşteptată, eu o dusei la gura unui puţ vechi, secat de amar de ani, şi îi spusei :

— Vezi puţul acesta ? În el se află norocul nostru ! Şi, cu funia, am să mă duc să-l culeg.

Şi, cum fiica lui socru-meu era tot mai uluită, adăugai :

— Ei, da, pe Allah ! e mult de cînd mi s-a dezvăluit taina unei comori ascunse în puţul acesta, şi care comoară este scrisă întru norocul meu. Iar ziua de astăzi este ziua cînd trebuie să cobor s-o scot ! Şi, pentru aceasta, m-am hotărît să te rog a-mi cumpăra funia !

Or, nici nu rostii eu bine vorbele acestea de comoară şi de coborît în puţ, că ceea ce nădăjduisem se şi dovedi pe deplin. Întrucît soţia mea strigă :

— Nu, pe Allah ! eu am să cobor acolo înlăuntru ! Căci tu n-ai să te pricepi niciodată cum să deschizi comoara

și cum să pui stăpînire pe ea. Și-apoi nu am nici o încredere în cinstea ta.

Și își aruncă numaidecît iașmacul și îmi zise :

— Hai, grăbește de mă leagă cu frînghia și coboară-mă în puț.

Iar eu, o, doamne al meu, după ce făcui cîteva nazuri, numai așa, chipurile, și după ce înghițiii cîteva sudalme pentru șovăiala mea, oftai :

— Să fie după voia lui Allah și după voia ta, o, fiică a unor oameni de treabă !

Și o legai vîrtos cu funia, petrecîndu-i-o pe după subsuori, și îi dedei drumul să lunece în afundul puțului. Iar cînd simții că ajunsese la fund, mă descotorosii de toate, aruncînd frînghia în adîncul gropii. Și scosei un oftat de mulțumire cum nu mai slobozise pieptul meu de cînd ieșisem din pîntecele maică-mi. Și-i strigai afurisitei :

— O, fiică a unor oameni de treabă, ai bunăvoința de a rămîne acolo pînă ce am să vin eu să te trag !

Și, fără să-mi mai pese de răspunsul ei, mă întorsei liniștit la munca mea și mă apucai să tai lemne cîntînd, ceea ce nu mi se mai întîmplase de multișoară vreme. Și, în bucuria mea, mi se părea că îmi crescuseră aripi, așa mă simțeam de ușor, ca păsările.

Și, descotorosit astfel de pricina amarurilor mele, putui într-un sfîrșit să gust dulceața liniștii și a tihnei. Ci, peste două zile, gîndii în cugetul meu : „Ya Ahmad, legea lui Allah și a Trimisului său — asupra-i fie rugăciunea și binecuvîntările ! — nu îngăduie unei făpturi să ia viața altei făpturi cu chip la fel ca al ei. Iar tu, părăsind-o pe fiica socrului tău în afundul puțului, o primejduiești de-a o lăsa să moară de foame. Hotărît ! unei făpturi ca ea i se cuvine cea mai rea osîndă. Ci tu să nu-ți încarci sufletul cu moartea ei, și scoate-o din groapă. Și-apoi s-ar mai și putea ca învățătura aceasta de minte s-o lecuiască pe totdeauna de firea ei cea urîtă.

Și, neputînd înfrunta sfatul acesta al cugetului, mă dusei la puț și o strigai pe fiica socrului meu, slobozind înspre ea altă funie :

— Hai, dă zor de te leagă, ca să te scot. Nădăjduiesc că învățătura aceasta te-o fi lecuit.

Și, simțind că funia fusese prinsă în afundul puțului, așteptai un răstimp spre a-i da răgaz soției mele să se lege bine. După care, simțind că zgîlțîia de frînghie, spre a-mi da de înțeles că e gata, o trăsei cu mare caznă, așa de grea era povara de la capătul funiei. Și care nu fu spaima mea, o, emire al drept-credincioșilor, văzînd legat de funie...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasa, tăcu.

Ci într-a opt sute șaizeci și șaptea noapte

Urmă :

...văzînd legat de funie, în loc de fiica socrului meu, un ginn uriaș, cu o înfățișare tare puțin liniștitoare, și care, de îndată ce atinse pămîntul, se temeni dinainte-mi și îmi zise :

— Multe mulțumuri am a-ți aduce, ya Sidi Ahmad, pentru binele pe care mi-l făcuși ! Află, într-adevăr, că eu sînt din rîndul ginnilor care nu au însușirea de a zbura prin văzduhuri, și care nu pot decît să se tîrîie pe pămînt, măcar că în acest chip iuțeala lor este mare foarte și le îngăduie să meargă tot atîta de repede ca și ginii văzduhurilor. Și-așa că eu, un ginn pămîntenesc, îmi alesesem de ani și ani puțul acesta vechi spre a mi-l face sălaș. Și trăiam aci în tihnă deplină, pînă cînd, acum

două zile, a coborît la mine cea mai afurisită muiere de pe pămînt. Și n-a mai contenit să mă tot chinuiască din clipita cînd m-am apucat să mă încîrduiesc cu ea, și m-a silit, toată vremea aceasta, să trudesc la ea fără de răgaz, eu care de ani și ani trăiam întru burlăcie și pierdusem deprinderile acestea ! Ya Allah ! drept care îți sînt tare îndatorat că m-ai izbăvit de pojarnica de muiere. Of, de bună seamă că un bine atîta de însemnat nu are să rămînă fără de răsplată, întrucît a căzut într-un suflet care-i știe prețul. Iacătă, dară, ce pot și ce vreau să fac eu în schimbul lui !

Și se opri o clipă, ca să-și tragă sufletul, pe cînd eu, liniștit de gîndurile lui bune, cugetam : „Pe Allah ! muierea aceasta este ceva de spaimă, dacă a izbutit ea să-i sperie pînă și pe ginni, ba pînă și pe cel mai uriaș dintre ginni. Cum de-oi fi putut eu să durez atîta amar de vreme la răutatea și la ticăloșia ei ?“ Și, plin de milă față de mine însumi și față de semenul meu întru pacoste, îl ascultai atunci cînd începu iară :

— Da, ya Sidi Ahmad, din tăietor de lemne cum ești vreau să te fac pe-o potrivă cu regii cei mai mari. Și iacătă cum. Cunosc că sultanul de la Ind are numai o fată, care-i o copilandră cum este luna în cea de a patrusprezecea zi a ei. Și-i taman la vremea de măritiș, la anii patrusprezece și un sfert, și-i fecioară cum este boaba de mărgăritar în scoica ei de sidef. Iar eu vreau să fac așa ca să ți-o dea de soție însuși sultanul de la Ind, părintele său, care ține la ea mai strașnic decît la chiar viața lui. Și, spre a izbîndi în gîndul acesta, am să și dau drumul pasului, în fuga mea cea mai mare, înspre palatul sultanului, la Ind, și am să intru în trupul fetișcanei crăițe, și am să pun stăpînire o vreme pe mintea ei. Și, în felul acesta, stăpînită în duh, are să se pară nebună pentru toți cei din preajma ei, iar sultanul, tătîne-său, are să caute s-o zviduiască pe la toți vracii cei mai iscusiți de la Ind. Da nici unul dintre ei nu are să

poată să ghicească pricina adevărată a boalei, care va fi șederea mea în trupul fetei ; și toate strădaniile lor au să se spulbere la suflarea și la vrerea mea. Și-atunci ai să te ivești tu și ai să fii tămăduitorul domniței. Și am să-ți arăt mijloacele pentru acesta !

Și, după ce grăi astfel, ginnul scoase din sîn niște frunze de la un pom tainic, pe care mi le dete, adăugînd :

— Odată ce ai să fii dus la tînăra crăiță bolnavă, tu s-o cercetezi de parcă habar nu ai avea ce fel de boală are, să iei un chip îndoielnic și îngîndurat, ca să-i bagi în sperieți pe cei de față, și, într-un sfîrșit, să iei una dintre frunzele acestea, pe care s-o înmoi în apă și cu care să ștergi apoi obrazul fetei. Iar eu, numaidecît, am să fiu silit să ies din trupul copilei : și, pe clipă pe dată, fata are să-și capete iarăși mintea și are să se întoarcă la starea ei dintîi. Și, tot atunci, ca răsplată pentru lecuirea săvîrșită, tu ai să ajungi soțul copilandrei, fata regelui. Și acesta-i, ya Sidi Ahmad, chipul în care vreau să-ți răsplătesc binele pe care mi l-ai făcut în viață, izbăvindu-mă de muierea aceea înfricoșătoare care a venit să-mi facă cu neputință șederea în puțul meu, în locul acesta minunat și tihnit, unde nădăjduiam să-mi trec zilele în netulburare. Și Allah s-o bată pe afurisită !

Și, după ce grăi astfel, ginnul își luă ziua-bună de la mine, povățuindu-mă să pornesc îndată la drum înspre țara Indului, îmi ură călătorie bună și pieri din ochii mei, lunecînd pe fața pămîntului ca o corabie dusă de furtună.

Eu atunci, o, doamne al meu, știind că ursita mea mă așteaptă în țara Indului, nu șovăii a urma povățuirile ginnului și a lua calea numaidecît înspre țara aceea depărtată. Iar Allah îmi meni bună pace și, după o călătorie lungă, plină de osteneli, de lipsuri și de primejdii, care nu sînt de nici o trebuință a le povesti stăpînului nostru, ajunsei fără de pagubă în țara Indului, acolo unde domnea sultanul, tatăl domniței ce avea să fie soția mea.

Și, ajungînd în felul acesta la capătul călătoriei mele, aflai că într-adevăr nebunia domniței se și dovedise de o bună bucată de vreme, că faptul prăbușise saraiul împărătesc și toată țara în deznădejdea cea mai adîncă și că, după ce zadarnic folosise știința doftorilor cei mai iscusiți, sultanul o făgăduise pe domniță de soție aceluia care ar zvidui-o.

Eu atunci, o, emire al drept-credincioșilor, tare pe povețele ce mi le dedese ginnul, și fără de nici o grijă în ce privește izbînda, mă înfățișai la primirea pe care o dată în zi sultanul o îngăduia acelora ce vroiau să încerce o zviduire asupra minților domniței. Și călcai cu toată încrederea în odaia în care sta încuiată fata, și nu pregetai a pune în fapt învățătura ginnului, schimbînd tot felul de înfățișări îngîndurate, ca să fiu luat cu totul în seamă. Pe urmă, după ce băgai bine în sperieți pe toți cei din preajmă, și fără a fi pus nici o întrebare despre starea bolnavei, înmuiai cîteva frunze dintre cele ce le aveam și ștersei cu ele fața domniței.

Și fata, cuprinsă numaidecît de zgîlțîieli, dete un țipăt mare și căzu leșinată. Or, acestea se datorau ginnului care, cu ieșirea lui repezită din trupul copilandrei, stîrnise starea aceea ce l-ar fi înfricoșat pe oricare alt ins în locul meu. Ci eu, departe de a mă arăta tulburat, stropii cu apă de trandafiri fața fetișcanei și o făcui să-și vină în simțiri. Iar ea se deșteptă cu mințile întregi și începu să vorbească la toată lumea, cu chibzuială, cu dulceață și cu măsură, cunoscîndu-i pe cei din preajmă și spunînd fiecăruia pe nume.

Și bucuria fu pînă peste măsură la palat și în toată cetatea. Iar sultanul țării Indului, îndatorat de binele ce-i făcusem, nu se lepădă de făgăduială și mi-o dete pe fiica lui de soție. Și nunta noastră fu sărbătorită chiar în ziua aceea, cu vîlva cea mai strălucită, în toiul ospețelor și al veseliei întregului norod.

Şi iacătă cum ajunsei soţ al domniţei, fata regelui de la Ind.

În ceea ce priveşte cea de-a doua domniţă, pe care ai văzut-o şezînd de partea stîngă a palanchinului, o, emire al drept-credincioşilor, apoi iacătă !

După ce ginnul cel uriaş, datorită înţelegerii hotărîte între noi, părăsi trupul domniţei de la Ind, îşi bătu capul spre a afla unde avea să se ducă să sălăşluiască de aci înainte, dat fiind că nu mai avea adăpost şi că puţul rămăsese stăpînit de pacostea de fiică a socrului meu. Şi-apoi, în vremea şederii sale în trupul fetişcanei, prinsese gust pînă la urmă de un asemenea soi de adăpost, şi îşi făgăduise ca la ieşirea sa de acolo să-şi caute un alt trup de copilandră. Încît, după ce cugetă oleacă, îşi luă vînt şi porni înspre împărăţia Chitaiului, cu toată iuţeala, ca o corabie mare gonită de furtună.

Şi nu dovedi altceva mai bun de făcut decît să se ducă şi să se aciuiască în trupul fetei sultanului Chinei, o crăiţă tînără de patrusprezece ani şi un sfert, frumoasă ca luna în cea de-a patrusprezecea zi a ei, şi neprihănită ca boaba de mărgăritar în scoica ei de sidef. Şi, dintr-o dată, domniţa sălăşluită de el se puse pe un şir de zgîlţîituri şi de zvîcnituri anapoda, şi pe o revărsare de vorbe fără de cap care deteră limpede în vileag sminteala ei. Şi amărîtul de sultan al Chitaiului degeaba chemă la căpătîiul fetei lui pe doftorii cei mai iscusiţi din China, că nu izbîndi neam s-o facă pe fiică-sa să se întoarcă la starea dintîi. Şi fu cufundat, dimpreună cu saraiul şi cu împărăţia lui, în jale şi în deznădejde, dat fiind că domniţa era singurul său copil şi că era o fată pe cît de iubitoare pe atîta de dulce şi de frumoasă. Ci, într-un sfîrşit, Allah îl avu întru mila sa şi făcu să-i ajungă la urechi zvonul vindecării cea minunată, datorită îngrijirilor mele, a domniţei de la Ind care ajunsese soţia mea. Şi trimise numaidecît un sol la tătînele soţiei mele, ca să mă roage să mă duc şi

să-i vindec fata, domnița Chitaiului, făgăduindu-mi-o de soție, dacă am să izbîndesc.

Eu atunci mă dusei la soția mea cea tînără, copila sultanului de la Ind, și îi spusei de solia și de făgăduiala ce mi se trimiteau. Și izbutii s-o încredințeze că putea prea bine s-o primească de soră pe domnița Chitaiului, care mi se făgăduia de soție, dacă aș izbîndi. Și plecai înspre țara Chitaiului.

Or, o, emire al drept-credincioșilor, tot ceea ce am să-ți povestesc în privința stăpînirii de către ginn a crăiței chinezoaice nu aflai decît după ce ajunsei în China, și din chiar gura ginnului cu pricina. Întrucît, pînă atunci, eu nu știusem prea bine nimic despre felul răului de care suferea crăița chinezoaică, și îmi ziceam că frunzele mele au să dovedească a o zvidui de orice-o fi. Drept aceea plecasem plin de nădejde, fără a-mi da prin cap că chiar prietenul meu cel vechi, ginnul cel uriaș, care își alesese sălașul în trupul fetei sultanului, era pricina răului.

Încît uluiala mea fu pînă peste margini atunci cînd, după ce intrai în iatacul crăiței chinezoaice, unde cerusem să fiu lăsat singur cu bolnava, cunoscui glasul prietenului meu, ginnul cel uriaș, care îmi spunea cu gura domniței :

— Ce, tu ești, ya Sidi Ahmad ? Tu, cel pe care l-am copleșit cu binefacerile mele, tu vii să mă alungi din lăcașul pe care mi l-am ales pentru odihna oaselor mele ? Au nu ți-e rușine ție să plătești binele cu răul ? Și nu ți-e teamă că, dacă mă silești să ies de aici, am să mă duc de-a dreptul în țara Indului, în lipsa ta, să mă dedau la fel de fel de împreunări amarnice cu făptura soției tale de la Ind, și pe urmă s-o omor ?

Și, întrucît nu puțin eram înfricoșat de primejdia aceea, ginnul se prilejui de spaima mea spre a-mi istorisi povestea sa din ziua cînd ieșise din trupul soției mele de la Ind, și mă rugă fierbinte, pentru binele meu, să-l las

să trăiască liniştit în adăpostul cel nou pe care şi-l alesese.

Eu atunci, tare buimăcit şi nevroind să mă arăt lipsit de recunoştinţă faţă de ginnul acela minunat, care, la urma urmei, era obîrşia norocului meu, tocmai eram gata a mă hotărî să mă întorc la sultanul Chinei spre a-i mărturisi că nu eram în stare, cu priceperea mea, s-o scap pe crăiţă de boala ei, cînd Allah îmi suflă în minte un tertip. Aşa că mă răsucii înspre ginn şi îi zisei :

— O, căpetenie de ginni şi cunună a lor, o, minunatule, nu ca s-o tămăduiesc pe crăiţa Chitaiului am venit eu aici, ci am făcut toată călătoria aceasta spre a te ruga, dimpotrivă, să-mi vii într-ajutor. Că, de bună seamă, o mai ţii minte pe muierea cu care ai petrecut în puţ cîteva zile amarnice. Eh, muierea aceea era nevasta mea, fata socrului meu. Şi eu am aruncat-o acolo în puţ, ca să am tihnă. Or, pacostea se ţine acuma după mine, că nu ştiu cine-a putut să scoată de acolo puiul acela de căţea. Da iacătă că e slobodă şi se ţine pe urmele mele. Şi pretutindenea se ţine după mine şi, of, vai de capul nostru ! într-o clipită are să fie...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute şaizeci şi opta noapte

Urmă :

...pretutindenea se ţine după mine, şi, of, vai de păcatele noastre ! într-o clipită are să fie aici. Şi iacătă că o şi aud cum ţipă cu glasul ei cel afurisit în curtea pala-

tului. Fie-ți milă, o, prietene al meu, și ajută-mă ! Am venit să-ți cer fierbinte ajutorința !

Cînd auzi ginnul vorbele mele, fu cuprins de o spaimă de nespus și strigă :

— Ajutorință de la mine ? ya *Allah !* ajutorință de la mine ? Ferească-mă frații ginni de-a mai da ochii vreodată cu o muiere ca aceea ! Prietene Ahmad, scapă cum ai putea ! În ce mă privește, n-aș putea să fac nimica. Și fug numaidecît !

Așa grăi, și ieși cu vuiet din trupul domniței, spre a-și slobozi picioarele în vînt și spre a mînca sub pașii lui depărtările : întocmai ca pe ape o corabie mare gonită de furtună.

Iar crăița chinezoaică își veni în minți. Și ajunse cea de a doua soție a mea.

Și de-atunci trăiesc cu cele două copile crăiești, în huzururi de toate soiurile și în plăcerile cele mai gingașe.

Și-atunci gîndii că, pînă a nu ajunge sultan peste țara Indului ori a Chitaiului, și pînă nu a mă afla în neputință de a mai călători, să mai văd o dată țara în care m-am născut și unde am trăit ca tăietor de lemne, orașul acesta al Bagdadului, cetatea păcii ! Și iacătă, o, emire al drept-credincioșilor, cum m-ai întîlnit tu pe podul Bagdadului, în fruntea alaiului meu, urmat de palanchinul care le ducea pe cele două soții ale mele, domnițele Indului și ale Chitaiului, în cinstea cărora cîntau meterhanalele din sculele lor cîntece indienești și chinezești.

Și-aceasta-i povestea mea. Ci Allah este mai știutor !

După ce auzi povestea călărețului cel strălucit, califul se ridică în cinstea lui și îl pofti să vină și să stea jos lîngă el, pe scaunul jețului împărătesc. Și îl firitisi că fusese ales de județele celui Atot-putinte spre a ajunge, din tăietorul de lemne cel sărman care fusese, urmaș la scaunul de domnie al Indului și la scaunul de domnie al Chitaiului. Și adăugă :

— Pecetluiască Allah prietenia noastră, şi apere-te el şi ocrotească-te întru fericirea împărăţiilor tale de mîine !

După care, Al-Raşid se întoarse înspre cel de-al treilea ins, care era preacinstitul şeic cel cu mîna darnică, şi îi spuse :

— O, şeicule, te-am întîlnit ieri pe podul Bagdadului, şi ceea ce am văzut din filotimia, din chibzuinţa şi din umilinţa ta dinaintea lui Allah m-a îmboldit să te cunosc mai de aproape. Şi sînt încredinţat că mijloacele de care i-a plăcut Atoate-împărţitorului să se slujească spre a te cinsti cu darurile sale trebuie să fie cu totul osebite. Sînt ispitit pînă peste poate a le afla chiar de la tine ; şi anume spre a mă împărtăşi din această plăcere am poruncit să vii aici. Vorbeşte-mi, aşadar, cu inima deschisă, spre a mă bucura şi eu, luînd parte la fericirea ta cu mai deplină cunoaştere. Şi să fii încredinţat că, orice-ar fi să spui, eşti dintru început coperit de năframa ocrotirii şi a oblăduirii mele !

Iar şeicul cel cu mîna darnică răspunse, după ce sărută pămîntul dintre mîinile califului :

— O, emire al drept-credincioşilor, am să-ţi deştern istorisirea întocmai, a tot ce este vrednic de istorisit din viaţa mea. Iar dacă povestea mea este uluitoare, puterea şi slava Stăpînului lumii este încă şi mai uluitoare !

Şi istorisi precum urmează :

POVESTEA ŞEICULUI CEL CU MÎNĂ DARNICĂ

Află, o, doamne al meu şi doamne al tuturor facerilor de bine, că eu, la viaţa mea, am meşterit în meseria de biet frînghier, răsucind cînepa, aşa cum o răsuciseră înainte de mine tătînele meu şi moşii mei. Iar ceea ce dobîndeam din meşteşugul acela de-abia ajungea să mă ajute a ne hrăni pe mine, pe soţia mea şi pe copiii mei. Ci,

din lipsă de pricepere la altă meserie, mă mulțumeam, fără să prea cîrtesc, cu puținul pe care ni-l menea Atoateîmpărțitorul, și nu dam vina sărăciei mele decît pe lipsa mea de pricepere și pe neiscusința minții mele. Și, în privința aceasta, nu mă înșelam, sînt dator să mărturisesc cu toată umilința dinaintea Stăpînului înțelepciunii. Ci, o, doamne al meu, înțelepciunea nu a fost vreodată harul frînghierilor, care răsucesc cînepa, iar locașul ei de seamă nu putea să fie sub turbanul unui frînghier, care răsucește cînepa. Pentru aceea, oricum ar fi fost, nu aveam decît să mănînc pîinea lui Allah fără a mă ispiti de doruri mai de neîmplinit decît de-a păși dintr-o săritură peste vîrful muntelui Kaf.

Or, într-o bună zi, cum stam în dugheana mea, cu o funie de cînepă prinsă pe după degetul cel gros de la picior, și pe care tocmai o isprăvisem de răsucit, văzui doi oameni bogați din mahala, care aveau obiceiul de-a veni să stea pe lavița de dinaintea prăvăliei mele spre a tăifăsui de una și de alta, bucurîndu-se de reveneala serii. Iar acești doi fruntași din mahalaua mea erau buni prieteni și le plăcea să tăinuiască între ei ba de una, ba de alta, depănîndu-și mătăniile de chihlimbar. Ci niciodată nu li se întîmplase, în focul taifasului lor, să rostească vreo vorbă cu glas mai tare, ori să se depărteze de bunăcuviința pe care, în legăturile vieții, prietenii sînt datori să o aibă față de prietenii lor. Ba chiar dimpotrivă! Cînd unul vorbea, celălalt asculta, și tot așa mereu. Ceea ce făcea ca tăifăsuiala lor să fie totdeauna cuminte, și pînă și eu, cu toată puținătatea deșteptăciunii mele, izbuteam să mă aleg cu un ce cîștig de la niște vorbe atîta de dibace.

Iar în ziua aceea, de îndată ce îmi deteră salamalekul lor, iar eu li-l întorsei precum se cuvenea, își luară locul obișnuit, dinaintea dughenei mele, și își urmară o tăinuială pe care o începuseră încă de pe cînd se preumblau. Și unul dintre ei, pe care îl chema Si Saad, îi spuse celuilalt, pe care îl chema Si Saadi :

— O, prietene Saadi, nu ca să te înfrunt, ci, pe Allah! un om nu poate fi fericit în lumea aceasta decît numai atîta cît are nişte bani şi nişte avuţii mari spre a trăi slobod de orice neajuns. Şi-apoi săracii nu sînt săraci decît numai pentru că s-au născut în sărăcie, din tată în fiu, ori pentru că, născuţi în avuţii, le-au pierdut în risipe, în chiolhanuri, în vreo daravelă proastă ori numai în vreo năpastă dintre acelea faţă de care omul este neputincios. Oricum, o, Saadi, părerea mea este că săracii nu sînt săraci decît din pricină că nu izbutesc să adune o sumă de bani îndeajuns de mare ca să le îngăduie, prin vreo treabă negustorească pornită la vreme prielnică, să se îmbogăţească pe totdeauna. Iar socotinţa mea este că dacă, ajungînd în felul acesta bogaţi, ar da avuţiei lor o folosinţă potrivită, nu numai că ar rămîne bogaţi, ci ar ajunge chiar nemărginit de bogaţi, cu timpul.

La care Si Saadi răspunse zicînd :

— O, prietene Saad, nu ca să te înfrunt, ci, pe Allah! îmi pare rău că nu sînt de părerea ta. Şi-apoi este neîndoielnic că-i mai bine, îndeobşte, să trăieşti în avuţie decît în sărăcie. Însă avuţia, prin ea însăşi, nu are nimic ce ar putea să ispitească un suflet lipsit de patimi. Ea cel mult este de folos spre a face filotimii împrejurul nostru. Da cîte neajunsuri nu are! Au nu ştim noi, pe chiar pielea noastră, vreo cîteva, noi care în fiece zi avem atîtea necazuri şi atîtea supărări? Iar soarta prietenului nostru Hassan, frînghierul de colea, nu-i ea oare mai de dorit decît a noastră, la urma urmei? Şi-apoi, o, Saad, calea pe care o arăţi tu spre a face ca un sărac să ajungă bogat nu mi se pare tot atîta de limpede ca ţie. Socot, într-adevăr, că această cale este tare supusă întîmplării, întrucît ţine de o mulţime de împrejurări şi de nişte noroace tot atîta de întîmplătoare ca şi ea, şi despre care ar fi cam prea mult de vorbit. Din parte-mi, socot că un om sărac, lipsit de la început de orice bani, are măcar tot atîtea putinţe de a ajunge bogat ca şi cînd ar avea ceva parale;

vreau să zic că ar putea, fără vreun cheag bănesc dintru început, să ajungă nemăsurat de bogat de la o zi la alta, fără a se trudi deloc, numai dacă așa i-a fost scrisă lui ursita. Drept aceea, găsesc că este tare zadarnic să agonisești mereu, cu gîndul la niscaiva zile rele, întrucît zilele cele rele ca și cele bune tot de la Allah ne vin, şi-i foarte rău a căuta să te zgîrcești cu bunurile pe care ni le menește Atoatedătătorul zi de zi, străduindu-te să pui prisosul de-o parte. Prisosul, o, Saad, dacă este, trebuie să meargă la sărmanii lui Allah ; iar a-l păstra numai pentru tine înseamnă a fi lipsit de credință în dărnicia Atoateîmpărțitorului. În ce mă privește, o, prietene, nu se află zi să nu mă scol din somn zicîndu-mi : „Bucură-te, ya Saadi, căci cine știe care va să fie astăzi binefacerea Stăpînului tău !“ Și niciodată credința în Atoatedătătorul nu mi-a fost înșelată. Și, drept aceea, niciodată în viața mea nu am muncit și nici nu m-am îngrijat de ziua de mîine. Și-aceasta-i socotința mea.

Auzind vorbele prietenului său, preacinstitul Si Saad răspunse :

— O, Saadi, văd bine că astăzi ar fi cu adevărat zadarnic să stăruiesc a-mi sprijini părerea împotriva ta. Drept aceea, în loc de-a ne ciorovăi fără de nădejde, mai degrabă am să fac o încercare ce poate că are să te încredințeze de temeinicia felului meu de a privi viața. Vreau, așadar, să pornesc fără de zăbavă în căutarea unui om într-adevăr sărac, născut dintr-un părinte tot atîta de calic ca și el, căruia să-i dau, ca dar necîntărit, o sumă mare de bani, care să-i slujească de cheag pentru început. Și, întrucît omul pe care am să-l aleg va trebui să-și fi dovedit cinstea, încercarea mea va să ne dovedească cine dintre noi doi are dreptate : dacă vei avea tu, cel care aștepți toate numai de la noroc, ori dacă voi avea eu, cel care socot că trebuie să-ți zidești singur casa.

Și Si Saadi răspunse :

— Chiar aşa, o, prietene ! Şi, spre a-l găsi pe insul cel sărac şi cinstit despre care vorbeşti, nu avem trebuinţă să mergem prea departe. Iacătă-l pe prietenul nostru Hassan frînghierul, care chiar că îndeplineşte toate însuşirile cerute. Iar dărnicia ta nici n-ar putea să cadă pe un cap mai vrednic...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute şaizeci şi noua noapte

Urmă :

...Hassan frînghierul, care chiar că îndeplineşte toate însuşirile cerute. Iar dărnicia ta nici n-ar putea să cadă pe un cap mai vrednic.

Iar Si Saad răspunse :

— Pe Allah ! drept spui. Şi numai uitarea din parte-mi a făcut să vreau a căuta aiurea ceea ce aveam la îndemînă.

Pe urmă se întoarse înspre mine şi îmi spuse :

— Ya Hassan, cunosc că ai o casă grea, cu multe guri şi cu mulţi dinţi, şi că nici unul dintre cei cinci copii cu care te-a hărăzit Atoatedătătorul nu este încă la vîrsta de a te ajuta nici cît de cît. Cunosc, pe de altă parte, că chiar de nu este prea scumpă cînepa, la preţurile de-acuma din suk, tot trebuie să ai ceva parale ca s-o cumperi. Şi, ca să ai parale, trebuie să le fi agonisit. Iar agoniselile nu sînt cu putinţă la o gospodărie ca a ta, unde veniturile sînt mai slabe decît cheltuielile. Aşa că, ya Hassan, spre a te ajuta să ieşi deasupra nevoii, vreau să-ţi dăruiesc două sute de dinari de aur, care să-ţi slujească de cheag spre a-ţi lărgi neguţătoria de frînghier. Spune-mi,

dar, dacă socoți că ai putea, cu acești două sute de dinari, s-o scoți la capăt, făcînd să rodească banul cu dibăcie și cu chibzuială !

Iar eu, o, emire al drept-credincioșilor, răspunsei :

— O, stăpîne al meu, alungească-ți Allah viața și facă el să capeți însutit îndărăt ceea ce îmi dăruie mărinimia ta ! Și, întrucît te induplecí a mă întreba, cutez să-ți spun că sămînța, pe pămîntul meu, cade într-un ogor al rodniciei, și că, fără a mă umfla prea tare în pene asupra putințelor mele, chiar și cu mult mai puțini bani în mînă, mi-ar fi destul nu numai să ajung tot atîta de bogat ca și cei mai de vază frînghieri din isnaful meu, da și să ajung mai bogat, eu însumi, decît sînt laolaltă toți frînghierii din cetatea Bagdadului, cît de plină de lume și cît de mare este ea — dacă și Allah m-o ajuta, de bună seamă — inșallah !

Iar Si Saad, tare mulțumit de răspunsul meu, îmi spuse :

— Am mare nădejde în tine, ya Hassan !

Și scoase din sîn o pungă pe care mi-o înmînă și îmi zise :

— Ia punga aceasta. În ea se află cei două sute de dinari. Și ajută-te Allah să le dai folosință norocită și chibzuită, și să găsești în ei sămînța bogăției ! Și să știi bine că eu și cu prietenul meu Si Saadi am fi peste măsură de bucuroși să auzim într-o zi că ai ajuns, în îmbelșugare, mai fericit decît ești în neajutorințe !

Eu atunci, o, doamne al meu, luînd punga, fusei pînă peste marginile năboiurilor de bucurie. Iar tulburarea mea fu atîta de mare, că nici nu mai izbutii să-mi fac limba a rosti vorbele de mulțumire ce era de cuviință să le rostesc într-o împrejurare ca aceea ; și abia dovedii să am baremi atîta minte cît să mă plec pînă la pămînt și să iau pulpana mantiei binefăcătorului meu și să mi-o duc la buze și la frunte. Ci el se grăbi s-o tragă îndărăt cu gingășie și să-și ia rămas-bun de la mine. Și, însoțit

de prietenul său Si Saadi, se ridică spre a-și urma preumblarea.

În ce mă privește, după ce ei se depărtară, gîndul cel dintîi care îmi veni în chip firesc în minte fu să caut unde aș putea să pun mai bine punga cu cei două sute de dinari, ca să fie în deplină pază. Și, întrucît în căsuța mea amărîtă, alcătuită numai dintr-o odaie, nu aveam nici dulap, nici mirosnă de dulap, nici sipet, nici ladă, nici nimic de soiul acesta unde să ascund un lucru de ascuns, rămăsei cu totul nedumerit și mă gîndii o clipă să mă duc și să îngrop banii aceia în vreun loc pustiu, afară din cetate, pînă oi găsi mijlocul de a-i face să rodească. Da mă răzgîndii, cugetînd că ascunzătoarea mea ar putea, din vreo năpastă, să fie dibuită de careva, ori chiar eu s-ar putea să fiu văzut de vreun plugar. Și numaidecît îmi veni gîndul că tot ce îmi rămînea mai bun de făcut era să ascund punga aceea în răsuciturile de la turbanul meu. Și, pe clipă pe dată, mă sculai, închisei ușa de la dugheană și îmi desfășurai turbanul cît era de lung. Și, dintru-ntîi, scosei din pungă zece gălbiori, pe care îi pusei deoparte spre cheltuială, iar pe ceilalți, cu pungă cu tot, îi învălui în răsuciturile cearceafului, punîndu-i taman la capătul lui. Și, strîngînd capătul acela, cu punga înnodată în el, împrejurul cealmalei, îmi întocmii turbanul la loc, în patru rotocoale desăvîrșit răsucite. Și-atunci putui să răsuflu mai în largul meu.

Or, după ce sfîrșii treaba, deschisei iarăși ușa de la dugheană și zorii să mă duc la suk ca să mă rostuiesc cu toate de cîte aveam trebuință. Începui dintru-ntîi cu a cumpăra o grămadă strașnică de cînepă, pe care o adusei la dugheană. După care, cum trecuse o bună bucată de vreme de cînd în casa mea nu se mai pomenise pic de carne, mă dusei la măcelărie și cumpărai o spată de miel. Și luai calea către casă, spre a-i duce nevestei-mi spata aceea de miel, să ne-o gătească cu pătlăgele roșii. Și mă

bucuram mai dinainte de bucuria copiilor cînd au să vadă bucatele acelea gustoase.

Ci, o, doamne al meu, mîndria mea era prea făloasă ca să rămînă nepedepsită. Căci îmi pusesem spata aceea pe cap și mergeam bălăbănind din mîini, cu gîndurile răpite de visele mele de bogăție. Și iacătă că un erete flămînd se repezi deodată pe spata de miel și, pînă să apuc eu să ridic mîna ori să fac vreo mișcare, mi-o și înșfăcă, dimpreună cu turbanul și cu tot ce se afla în turban, și își luă zborul ducînd spata în plisc și turbanul în gheare.

Iar eu, cînd văzui așa, începui să scot niște țipete atîta de înfricoșate încît și oamenii și muierile și copiii de prin preajmă fură cuprinși de tulburare și își adăugară răcnetele lor la ale mele, spre a-l speria pe tîlhar și spre a-l face să lase prada. Ci țipetele noastre, în loc de-a izbîndi treaba aceasta, nu făcură decît să-l stîrnească pe erete a-și spori bătăile din aripi. Și pieri numaidecît în văzduhuri, cu avutul și cu norocul meu.

Iar eu, tare pîclișit și mohorît, fusei nevoit a mă hotărî să cumpăr alt turban, lucru care aduse încă un scăzămînt în dinarii de aur pe care avusesem grijă să-i scot din pungă, și care acuma erau toată averea mea. Or, cum și apucasem să cheltuiesc o bună parte din ei cu tîrguiala cînepii, ceea ce îmi mai rămăsese era departe de a-mi ajunge spre a mă îmbia să visez de aci înainte vreo nădejde mai temeinică în privința îmbogățirii mele de mîine. Ci, hotărît ! ceea ce îmi pricinui necazul cel mai mare și îmi înnegură lumea dinaintea ochilor fu gîndul că binefăcătorul meu Si Saad jalnică mulțumire are să mai încerce că și-a ales atîta de rău omul căruia să-i încredințeze rodirea banului său și izbînda cercetării rîvnite. Și îmi ziceam, pe deasupra, că atunci cînd are să afle de nenorocirea pățaniei mele, are s-o socotească poate ca pe o născocire din parte-mi, și are să mă învăluie cu dosada lui.

Oricum, o, doamne al meu, atîta cît mă mai ajutară cei cîţiva dinari ce-mi rămăseseră de la furtişagul eretului, nu avuserăm ce ne plînge prea tare în casă. Da cînd şi cei mai de pe urmă gologani se sfîrşiră, repede căzurăm iarăşi în sărăcia de mai înainte, şi mă pomenii iar în neputinţă de a mai scăpa din starea mea. Ci mă păzii cu mare grijă să cîrtesc împotriva judeţelor celui Prea-înalt, şi gîndeam : „O, bietule, Atoateîmpărţitorul ţi-a dăruit avere într-un ceas cînd o aşteptai cel mai puţin, şi ţi-a luat-o aproape tot atunci, întrucît aşa i-a plăcut lui şi întrucît averea aceea era a lui ! Pleacă-te dinaintea judeţelor sale şi supune-te vrerii lui !" Şi, pe cînd eu rumegam asemenea gînduri, femeia mea, faţă de care nu putusem a mă opri să destăinuiesc pierderea ce-o avusesem şi pe ce cale îmi venise, era cu totul de neîmpăcat. Şi, ca vîrf la toată pacostea, întrucît, tot aşa, în tulburarea în care mă aflam, scăpasem să le spun şi vecinilor că odată cu pierderea turbanului pierdeam şi preţul a o sută nouăzeci de dinari de aur, vecinii mei, care îmi ştiau de multă vreme sărăcia, nu făcură decît să-şi rîdă de vorbele mele, dimpreună cu copiii lor, încredinţaţi că pierderea turbanului îmi scrîntise minţile. Iar muierile, la trecerea mea, rosteau rîzînd : „Ia uite-l pe ăla care a lăsat să-i zboare şi minţile odată cu turbanul !"

Şi-aşa !

Or, o, emire al drept-credincioşilor, trecuseră vreo zece luni din ziua în care eretele îmi pricinuise nenorocirea aceea, cînd cei doi prealuminaţi prieteni Si Saad şi Si Saadi socotiră să vină şi să-mi ceară veşti despre folosinţa pe care o dasem celor două sute de dinari. Şi, pe cînd veneau înspre mine, Si Saad îi spunea lui Si Saadi :

— Mă gîndeam mai acum vreo două zile la prietenul nostru Hassan, făcîndu-mi o mare plăcere de mulţumirea pe care o voi avea cînd am să te pun martor la izbînda

cercetării noastre ! Ai să vezi la el o schimbare de de-abia avem să-l mai cunoaştem.

Şi, cum şi ajunseseră aproape de tot de dugheană, Si Saadi răspunse, zîmbind a rîde :

— Mi se pare, pe Allah ! o, prietene Saad, că mănînci cam de crud castravetele. În ce mă priveşte, eu cu chiar ochiul meu îl şi zăresc pe Hassan stînd ca de obicei cu cînepa dată de după degetul cel gros de la picior, ci nici un fel de schimbare vădită nu-mi bate la ochi în făptura lui. Întrucît iacătă-l tot atîta de sărăcăcios îmbrăcat ca şi în trecut, şi singura osebire pe care o văd la el este că turbanu-i ceva mai greţos şi mai jegos decît acum şase luni. De altminteri, uită-te şi tu şi ai să vezi că ceea ce spun nu poate fi tăgăduit.

Cu asta, Si Saad, care se şi afla dinaintea prăvăliei mele, mă cercetă şi văzu şi el că starea mea era fără de nici o schimbare şi că înfăţişarea mea era fără de nici o îmbunătăţire. Iar cei doi prieteni intrară la mine şi, după salmalekurile obişnuite, Si Saadi îmi spuse :

— Ei, Hassane, pentru ce ai faţa aceasta abătută şi chipul posomorît ? Fără de îndoială că daravelile îţi aduc zbucium, şi schimbarea vieţii te mohorăşte oleacă !

Iar eu, cu ochii în jos, răspunsei :

— O, stăpînii mei, Allah alungească-vă viaţa ! ci ursita-i vrăjmaşa mea necontenit, iar năprasnele vremii de-acum sînt mai rele decît ale trecutului. Cît despre încrederea pe care stăpînul meu Si Saad şi-a pus-o în robul său, apoi aceea a fost înşelată, nu, ce-i drept, din vina robului. ci din vina potrivniciei ursitei !

Şi le istorisii păţania mea pe de rost, aşa precum ţi-am istorisit-o, o, emire al drept-credincioşilor. Ci nu este de nici un folos s-o mai spunem încă o dată.

Cînd sfîrşii cu povestea, văzui că Si Saadi mustăcea viclean. uitîndu-se la Si Saad cel tare dezamăgit. Şi urmă un răstimp de tăcere, după care Si Saad îmi spuse :

— Hotărît, izbînda nu este aceea la care mă aşteptam.

Ci nu am a-ţi face nici o mustrare, măcar că povestea cu cretele este cam ciudată, şi aş putea, pe drept temei, să n-o cred şi să te bănuiesc a te fi veselit, a fi benchetuit şi a fi ospătat cu banii pe care ţi-i dasem spre cu totul altă folosinţă. Oricum, vreau să mai fac o dată încercarea cu tine. şi să-ţi mai dau alţi dinari, tot atîţia cît şi întîia oară. Căci nu vreau ca prietenul meu Saadi să mă biruiască chiar de la cea dintîi ispitire !

Şi. spunînd acestea, îmi numără două sute de dinari, spunîndu-mi :

— Îmi place să socot că de data aceasta nu ai să mai ascunzi banii în turban...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute şaptezecea noapte

Urmă :

...de data aceasta nu ai să mai ascunzi banii în turban.

Şi. cum îl şi prinsesem de mîini spre a le duce la buzele mele, mă părăsi şi plecă împreună cu prietenul său.

Or, eu nu mă mai apucai de lucru după plecarea lor, ci încuiai degrabă prăvălia şi mă întorsei la mine acasă, ştiind că la ceasul acela nu era primejdie s-o găsesc pe nevastă-mea ori pe copiii mei acolo. Şi pusei deoparte zece dinari de aur, din cei două sute, iar pe ceilalţi o sută nouăzeci îi înfăşurai într-o basma pe care o înnodai. Şi nu mai urma decît să găsesc un loc temeinic unde să ascund comoara. Şi-aşa că, după ce chibzuii îndelung, mă hotărîi s-o pun în fundul unei oale cu tărîţe, în care chitii că nimănuia nu are să-i dea prin cap să-i caute. Şi, după

ce așezai găvanul la loc în ungherul lui, plecai, pe cînd nevastă-mea se întorcea acasă să gătească de cină. Și îi spusei, la plecare, că mă duc să tîrguiesc niște cînepă, da că am să mă întorc pînă la ceasul mesei.

Or, pe cînd eu mă aflam la suk spre a face tîrguiala aceea, un negustor de prafuri, din cele cu care își spală părul muierile cînd se duc la hamman, tocmai trecea pe uliță și făcea zarvă cu strigătele lui. Iar muierea mea, care de multă vreme nu se mai lăiase, îl chemă pe negustător. Ci, întrucît nu avea nici un gologan, nu știa cum să facă să plătească, și gîndi, zicîndu-și în sinea ei : „Oala ceea de tărîțe, care zace colea de multă vreme, nu ne este de nici un folos pînă una alta. Așa că am să i-o dau negustătorului în schimb pe praful de spălat pe cap“. Și-așa făcu. Iar negustătorul, învoindu-se cu trocul, tocmeala fu încheiată. Și luă găvanul, cu tot ce se afla în el.

Iar eu, la vremea cinei, mă întorsei împovărat cu cînepă, atîta cîtă puteam să car, și o pusei într-o chițimie pe care anume o întocmisem în casă. Pe urmă, mă repezii, fără a mă da de gol, să arunc o ochiadă înspre chiupul în care se aflau noroacele mele. Și văzui ce văzui. Și o întrebai cu năpraznă pe muierea mea pentru ce luase chiupul de la locul lui obișnuit. Iar ea îmi răspunse liniștită, istorisindu-mi schimbul cu pricina. Și, dintr-o dată, moartea cea roșie intră în sufletul meu. Și căzui lat la pămînt, ca un om cuprins de amețeală. Și strigam :

— Alungat să fie Cel-bătut-cu-pietre, o, femeie ! Ai schimbat și soarta mea, și soarta ta, și soarta copiilor noștri, pe oleacă de praf de lăiat pe cap. De data aceasta sîntem pierduți fără de mîntuire !

Și, în puține vorbe, îi povestii cum sta treaba. Iar muierea, în deznădejdea ei, începu să se văicărească, să se bată peste piept, să-și smulgă părul și să-și rupă hainele. Și țipa :

— O, nenorocirea noastră din vina mea ! Am vîndut norocul copiilor noștri negustătorului acela de prafuri de

lăut, şi de care habar nu am cine e. Întrucît acuma a trecut întîia oară pe uliţa noastră, şi nu am cum să-l mai găsesc vreodată, mai ales că o fi şi dat de punga noastră.

Pe urmă, chibzuind oleacă, începu să mă mustre pentru lipsa mea de încredere în ea, într-o treabă atîta de grea ca aceea, spunîndu-mi că nenorocirea de bună seamă că ar fi fost ocolită dacă i-aş fi împărtăşit taina. Şi, de altminteri, ar fi prea lung, o, doamne al meu, să-ţi deapăn ţie, care prea bine ştii ce iscusită-i limba muierilor la necaz, toate cîte i le aducea durerea atuncea în gură. Şi nu ştiam ce să mai fac ca s-o potolesc. Şi-i zisei :

— O, fiică a socrului meu, domoleşte-te, rogu-te ! Nu vezi că ai să-i stîrneşti pe toţi vecinii cu ţipetele şi cu bocetele tale, şi chiar că nu este de nici o trebuinţă să mai afle şi ei de-a doua năpastă a noastră, cînd şi-aşa nu le mai ajung vorbele de batjocură şi hlizelile de zeflemea şi de luat peste picior, din pricina eretelui ? Şi, de data aceasta, chiar că are să li se facă de două ori mai mare bucuria de a-şi rîde de prostia noastră ! Încît este mai bine pentru noi, care am şi gustat din rîsetele lor, să ţinem tăinuită pierderea aceasta şi s-o îndurăm plini de răbdare, supunîndu-ne judeţelor celui Prea-înalt. Şi-apoi să-l binecuvîntăm că a binevoit să ne ia îndărăt din darurile sale numai o sută nouăzeci de galbeni, lăsîndu-ni-i pe aceştia zece, a căror folosinţă nu are să pregete a ne aduce oareşicare uşurare.

Ci, oricît de bune să fi fost judecăţile mele, muierea degeaba se tot străduia să se lase în seama lor. Şi numai încetişor, încetişor izbutii s-o alin, spunîndu-i :

— Sîntem săraci, dreptu-i ! Ci, la urma urmei, bogaţii ce au de la viaţă mai mult ca noi ? Au nu răsuflăm şi noi tot din aburul pe care îl sorb ei ? Au nu ne bucurăm tot de un cer şi tot de o lumină ca şi ei ? Şi nu mor şi ei, pînă la urmă, ca şi noi ?

Şi, tot vorbind aşa, o, doamne al meu, izbutii nu numai s-o liniştesc, ci să mă liniştesc şi pe mine. Şi îmi văzui de munca mea, cu un cuget tot atîta de limpede ca şi cum cele două afurisite de năpaste nici nu ni s-ar fi întîmplat.

Ci tot mai rămînea un lucru ce mă rîcîia : mă cuprindea spaima ori de cîte ori mă întrebam cum am să pot da faţă cu Si Saad, binefăcătorul meu, atunci cînd avea să vie şi să-mi ceară samă de cum am folosit cei două sute de dinari de aur. Iar gîndul acesta înnegura lumea şi viaţa dinaintea ochilor mei.

Într-un sfîrşit, sosi şi ziua cea atîta de înfricoşată, care mă puse de faţă cu cei doi prieteni. Iar Si Saad, dacă zăbovise atîta să vină şi să afle veşti despre mine, fără de nici o îndoială că pesemne i-o fi zis lui Si Saadi : „Să nu ne grăbim a merge la Hassan frînghierul. Căci cu cît avem să amînăm aceasta, cu atîta are să fie el mai bogat şi cu atîta mulţumirea mea are să fie mai mare". Iar Si Saadi prepun că trebuie să-i fi răspuns : „Pe Allah ! nu doresc nimic mai mult decît să fiu de un gînd cu tine. Numai că tare socot că bietul Hassan are să mai aibă cale lungă de străbătut pînă ce să ajungă la locul unde îl aşteaptă belşugul. Da iacătă-ne că am ajuns. Şi are să ne spună chiar el cum stă cu daravelile !"

Or, eu, o, emire al drept-credincioşilor, eram atîta de năuc încît nu aveam decît un dor, şi-anume acela de-a o lua la fugă spre a mă ascunde din ochii lor ; şi doream din toate puterile să văd pămîntul cum se cască şi cum mă înghite. Aşa că, atunci cînd ajunseră dinaintea prăvăliei, mă prefăcui că nu-i văd şi lăsai mai departe să se pară că aş fi tare prins cu munca de frînghier. Şi nu ridicai ochii să mă uit la ei decît după ce îmi deteră salamalekul şi fusei nevoit să le răspund. Şi, pentru ca ocara şi osînda mea să nu dureze mai mult, nu vrusei nici măcar să aştept ca ei să mă întrebe, ci mă întorsei înspre Si Saad şi îi istorisii, dintr-o răsuflare, cea de a doua năpastă pe care o pătisem, adică trocul pe care femeia mea îl

făcuse cu oala de tărîțe în care ascunsesem punga, pe oleacă de praf de lăut. Și, după ce mă ușurai întrucîtva în felul acesta, lăsai ochii în jos, mă așezai la locul meu și mă apucai iar de munca mea, petrecînd iarăși sculul de cînepă pe după degetul cel gros de la piciorul meu al stîng. Și gîndeam : „Am spus ce aveam de spus. Și numai Allah știe ce are să urmeze !"

Or, departe de a se supăra sau de a mă afurisi, făcîndu-mă de mincinos și de om de rea credință, Si Saad izbuti să se stăpînească, fără a da în vileag nimica din ciuda ce-l fierbea văzînd că ursita îi făcea în necaz cu atîta dîrzie. Și se mulțumi să-mi spună :

— La urma urmei, Hassane, este cu putință ca tot ceea ce îmi băsmești să fie adevărat, și-i chiar cu putință ca și punga cea de-a doua să se fi dus, întocmai așa cum s-a dus și sora ei. Ci chiar că este oarecum de mirare că eretele și negustătorul de praf de lăut s-au brodit taman la ceasul anume cînd tu erai pierdut în visare ori taman cînd lipseai de acasă, spre a înșfăca ceea ce era ascuns atîta de bine. Oricum, eu de-acuma mă las păgubaș de-a mă mai ispiti cu vreo altă încercare !

Pe urmă, se întoarse înspre Si Saadi și îi spuse :

— Ci, o, Saadi, nu stăruiesc mai puțin a gîndi că fără de bani nimica nu este cu putință, și că un sărac tot sărac rămîne, cîtă vreme cu munca lui n-a silit ursita să-i fie prielnică.

Ci Si Saadi răspunse :

— Mare greșeală săvîrșești, o, preadarnicule Saad ! Nu ai șovăit, spre-a face să izbîndească părerea ta, să arunci patru sute de dinari, jumătate la un erete și jumătate la un negutător de prafuri de spălat pe cap. Ei bine, din parte-mi, eu nu am să fiu tot atîta de darnic ca tine. Ci nu vreau decît, la rîndu-mi, să încerc a-ți dovedi că singur numai jocul ursitei este legea vieții noastre, și că singure numai județele soartei sînt temeiurile norocului ori nenorocului pe care putem noi să ne bizuim.

Pe urmă se întoarse înspre mine şi, arătîndu-mi o bucăţoaie de plumb pe care o ridicase mai înainte de pe jos, îmi spuse :

— O, Hassane, tu cel de care norocul a fugit pînă acuma, tare aş vrea să-ţi viu în ajutor, aşa cum a făcut prietenul meu cel darnic, Si Saad. Ci Allah nu m-a blagoslovit cu atîtea avuţii, şi tot ceea ce pot să-ţi dau este bucata aceasta de plumb, pe care fără de îndoială că a pierdut-o vreun pescar tîrîindu-şi pe jos năvoadele.

La vorbele acestea ale lui Si Saadi, prietenul său Si Saad începu să rîdă cu hohote, gîndind că acela vrea să-mi facă vreo şolticărie. Ci Si Saad nu luă seama şi îmi întinse cu un chip falnic bucata de plumb, zicîndu-mi :

— Ia-o, şi lasă-l pe Si Saad să rîdă. Întrucît are să vină o zi cînd bucata aceasta de plumb, dacă aşa are să fie voia soartei, ţi se va dovedi mai de folos decît tot argintul din zăcători.

Iar eu, ştiindu-l ce om de bine era Si Saadi, şi cît de mare era înţelepciunea lui, nu vrusei să-l supăr cumva făcînd vreo împotrivire cît de cît. Şi luai bucata de plumb pe care mi-o întindea, şi o băgai cu grijă la chimirul meu gol de orice gologan. Şi nu pregetai să-i mulţumesc fierbinte şi pentru urările şi pentru gîndurile lui cele bune. Şi-apoi cei doi prieteni mă părăsiră, spre a-şi urma preumblarea, pe cînd eu mă apucam iarăşi de munca mea.

Şi seara, cînd mă dusei acasă şi cînd după cină mă dezbrăcai să mă culc, simţii deodată ceva care se rostogoli pe jos. Şi, după ce îl căutai şi îl găsii, văzui că era bucata de plumb care alunecase din chimir. Şi, fără a-i da nici cea mai mică luare-aminte, o pusei la întîmplare unde nimerii, şi mă întinsei pe saltea, nezăbovind mult pînă ce...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute şaptezeci şi una noapte

Urmă :

...fără a-i da nici cea mai mică luare-aminte, o pusei la întîmplare unde nimerii, şi mă întinsei pe saltea, nezăbovind mult pînă ce să adorm.

Or, în noaptea aceea, trezindu-se la un ceas tare devreme, cum îi era obiceiul, un pescar dintre megieşii mei, cînd îşi cercetă năvoadele, pînă a le lua în spinare, văzu că le lipsea o bucată de plumb, tocmai într-un loc unde lipsa plumbului era o lipsă tare păcătoasă pentru buna folosire a sculei lui de muncă. Şi, cum nu avea alta la îndemînă de pus în loc, şi cum nu era nici vreme de mers să cumpere din suk, dat fiind că toate prăvăliile erau închise, se văzu la mare ananghie, gîndind că, dacă nu pleacă la pescuit cu două ceasuri pînă în ziuă, nu o să aibă cu ce să-şi îndestuleze a doua zi casa. Şi-atunci se hotărî a-i spune nevestii-si să se ducă, în pofida ceasului nepotrivit şi a supărării ce avea s-o pricinuiască, să-i scoale pe vecinii mai apropiaţi şi să le arate care-i necazul, rugîndu-i să-i caute vreo bucată de plumb, ca s-o pună în locul celei ce lipsea de la năvodul lui.

Şi, cum noi eram taman vecinii cei mai apropiaţi ai pescarului, femeia veni să bată mai întîi la poarta noastră, gîndind în sine-şi, de bună seamă : „Hai să încerc să cer plumb de la Hassan frînghierul, măcar că ştiu de amar de vreme că anume chiar la el trebuie să te duci atunci cînd nu ai trebuinţă de nimic." Şi bătu la poartă mai departe, pînă ce mă deşteptai. Şi strigai :

— Cine-i la poartă ?

Ea răspunse :

— Eu sînt, fata socrului pescarului Cutare, vecinul tău ! O, Hassane, mi-e obrazul mohorît că te scol în felul acesta din somn, da-i vorba de unealta de muncă a ta-

tălui copiilor mei, și mi-am silit sufletul la fapta aceasta lipsită de cuviință. Iartă-ne, rogu-te ! și spune-mi, ca să nu te țin prea mult afară din patul tău, nu cumva ai vreo bucată de plumb s-o împrumuți soțului meu ca să-și dreagă năvoadele ?

Și pe dată îmi adusei aminte de plumbul ce mi-l dedese Si Saadi, și gîndii : „Pe Allah, n-aș avea cum să mă folosesc mai bine de el decît făcîndu-i un bine vecinului meu, tatăl copiilor". Și-i răspunsei vecinei că chiar aveam o bucată ce s-ar putea potrivi, și mă dusei să caut pe pipăite bucata cu pricina, și o dedei nevestii-mi ca să i-o ducă chiar ea vecinei.

Și biata femeie, bucuroasă că nu venise degeaba și că nu se întorcea acasă fără de izbîndă, îi spuse femeii mele :

— O, vecină a noastră, mare bine ne-a făcut în noaptea aceasta șeicul Hassan. Încît, în schimb, tot peștele pe care omul meu are să-l tragă la cea dintîi aruncătură a năvoadelor are să fie scris întru norocul vostru, și-avem să vi-l aducem mîine. Pe capul nostru !

Și dete fuga să-i ducă bucata de plumb vecinului nostru pescarul, care numaidecît își drese cu el năvoadele și plecă la pescuit, cu două ceasuri pînă-n ziuă, după obiceiul lui.

Or, cea dintîi aruncătură de năvod, întru norocul nostru, nu-i aduse decît numai un pește. Da peștele acela era lung de mai bine de-un cot, și gras pe măsură. Și ni-l puse deoparte în coșul lui, și își văzu mai departe de pescuit. Ci, din toți peștii pe care îi mai scoase, nici unul nu fu pe potriva celui dintîi, ca frumusețe și ca mărime. Și-așa că, atunci cînd își isprăvi pescuitul, grija lui cea dintîi, pînă a se duce să vîndă în suk roada pescuitului, fu de a pune pe un strat de iarbă înmiresmată peștele menit nouă și de a ni-l aduce, spunîndu-ne :

— Facă-vi-l Allah cît mai plăcut și cît mai gustos !

Și adăugă :

— Mă rog vouă să primiţi darul acesta, măcar că nu este destul de falnic şi de potrivit. Şi iertaţi-ne pentru puţinătatea lui, o, vecinilor ! Întrucît acesta-i norocul vostru, şi-atîta a fost toată aruncătura mea dintîi de năvod.

Iar eu răspunsei :

— Acesta-i un tîrg din care tu ieşi păgubit, o, vecine ! Întrucît acuma-i întîia oară cînd se vinde un peşte de frumuseţea şi de preţul acesta pe o bucată de plumb care de-abia dacă face un gologănuţ de aramă. Ci îl primim ca dar din partea ta, ca să nu te supărăm, şi întrucît ni-l faci cu inima prietenoasă şi darnică.

Şi mai schimbarăm cîteva politeţuri de-acestea, apoi se duse. Iar eu îi dedei soţiei mele peştele de la pescar, spunîndu-i :

— Vezi tu, o, femeie, că Si Saadi n-a greşit cînd mi-a spus că o bucată de plumb ar putea să-mi fie mai de folos, dacă vrea Allah, decît tot aurul din Sudan ? Ia uite un peşte cum nici emirii şi nici regii n-au văzut vreodată pe tablalele lor.

Iar soţia mea, măcar că tare bucuroasă la vederea acelui peşte, nu mă lăsă fără de răspuns :

— Aşa-i, pe Allah ! da cum să fac ca să-l gătesc ? Că noi nu avem nici grătar, şi nu avem nici baremi vreun vas îndestul de mare spre a-l găti întreg.

Iar eu răspunsei :

— Nu-i nimica, noi tot avem să-l mîncăm, fie întreg, fie făcut bucăţi ! Aşa că nu-ţi mai face griji să-i jertfeşti înfăţişarea de pe dinafară, şi nu te sfii să-l tai în bucăţi ca să ni-l găteşti cu sos.

Iar femeia, după ce îl despică pe din două, îi scoase măruntaiele, şi văzu în mijlocul măruntaielor ceva ce strălucea cu o lumină vie. Şi scoase lucrul acela de acolo, îl spălă în găleată şi văzurăm că era o bucată de sticlă, mare cît un ou de porumbel, şi străvezie ca apa de stîncă. Şi, după ce ne uitarăm la ea o vreme, o deterăm copiilor,

să-și facă de joacă cu ea și ca să n-o mai stînjenească pe mama lor, care gătea peștele cel minunat.

Or, seara, la ceasul cinei, femeia mea băgă de seamă că, măcar că încă nu aprinsese opaițul, o lumină, pe care nu ea o aprinsese, lumina odaia. Și se uită în toate părțile să vadă de unde venea lumina aceea, și văzu că se revărsa din oul de sticlă pe care copiii îl lăsaseră pe jos. Și luă oul acela și-l puse pe marginea prichiciului, la locul obișnuit al lămpii. Și rămaserăm pînă peste fire de minunați cînd văzurăm puterea luminii ce se revărsa din ea, și strigai :

— Pe Allah ! o, fiică a socrului meu, iacătă că bucata de plumb a lui Si Saadi nu doar că ne hrănește, da ne și luminează, și are să ne cruțe de-acuma înainte de cumpăratul uleiului pentru opaiț.

Și, la lumina cea vrăjită a oului de sticlă, mîncarăm peștele cel gustos, sporovăind despre îndoitul chilipir din ziua aceea binecuvîntată, și preamărindu-l pe Atoateîmpărțitorul pentru binefacerile sale. Și ne culcarăm, în noaptea aceea, mulțumiți de soarta noastră și nedorindu-ne nimic mai mult decît ca lucrurile să tot ție așa.

Or, a doua zi, zvonul despre sticla cea luminătoare pe care o găsisem în pîntecele peștelui nu zăbovi, datorită limbii celei lungi a fiicei moșului meu, să se împrăștie în mahala. Și nu peste mult soția mea se pomeni că vine la ea o evreică, vecină de-a noastră, al cărei soț era giuvaiergiu în suk. Și, după salamalekurile și urările de datină dintr-o parte și din cealaltă, evreica, după ce măsură îndelung oul de sticlă, îi spuse neveste-mi :

— O, vecină Aișah, mulțumește lui Allah că m-a abătut astăzi pe la tine. Căci, dat fiind că îmi place bucata aceasta de sticlă, și că mai am una aproape la fel cu care mă împodobeam uneori și care ar face pereche cu aceasta de-aici, aș dori să ți-o cumpăr, și îți dau pe ea, fără a mă precupeți, o grămadă de bani : zece dinari de aur noi !

Ci copiii noştri, cînd auziră că e vorba să li se vîndă jucăria, se puseră pe plîns, rugîndu-se de mama lor să ţină oul pentru ei. Iar ea, ca să-i potolească şi întrucît, de asemenea, oul acela ne ţinea loc de lampă, nu primi preţul cel atîta de ispititor, spre marea ciudă a evreicei, care plecă tare mohorîtă.

Estimp, mă întorsei şi eu acasă de la munca mea, iar soţia îmi povesti toate cîte se petrecuseră. Şi-i răspunsei :

— Hotărît, o, fiică a lui moşu-meu, dacă oul nostru de sticlă nu ar avea un anume preţ, fiica aceasta de evrei nu ne-ar fi ispitit cu cei zece dinari ai ei. Aşa că mie mi se năzare gîndul că are să se întoarcă iar cu ispita, şi are să ne dea şi mai mult. Ci, urmînd cele ce am să văd, am să mă ţin tare, ca să facă să ridice preţul.

Şi acestea mă făcuseră să mă gîndesc la vorbele lui Si Saad, care îmi prorocise că o bucată de plumb ar putea împlini neabătut avuţia unui om, dacă aşa i-ar fi ursita. Şi aşteptai cu toată nădejdea ca ursita mea să se arate într-un sfîrşit, după ce fugise de la mine atîta amar de vreme.

Or, chiar în seara aceea, întocmai precum prepusesem, evreica, soţia giuvaiergiului, veni iarăşi pe la soţia mea ; şi, după salamalekurile şi urările îndătinate, îi zise :

— O, vecină Aişah, cum de poţi să arunci darurile Atoateîmpărţitorului ? Că oare nu-i a le arunca, dacă nu vrei să primeşti pîinea pe care ţi-o întind pentru o bucată de sticlă ? Ci, întrucît este spre binele copiilor tăi, află că i-am spus soţului meu despre oul acela, iar el, întrucît sînt însărcinată şi nu se cade ca dorinţa unei femei însărcinate să se întoarcă în ea neîmplinită, s-a învoit să mă lase a-ţi plăti douăzeci de dinari de aur, de aur nou, ca preţ pe bucata ta de sticlă !

Ci soţia mea, pe care o povăţuisem în privinţa aceasta, răspunse :

— Eh, uallah ! o, vecină, tu mă faci să mă întorc eu în mine. Ci eu nu am nici un cuvînt în casă, numai fiul so-

crului meu este stăpîn aici, și peste tot ce se află aici, și cu el se cade să vorbești. Așteaptă-l, dară, să se întoarcă și să-i spui prețul tău !

Și-așa că, atunci cînd mă întorsei acasă, evreica îmi spuse și mie ceea ce îi spusese soției mele, și adăugă :

— Îți aduc pîinea copiilor tăi, bre omule, pentru o bucată de sticlă. Ci dorința mea de femeie însărcinată se cuvine să fie împlinită, iar soțul meu nu vrea să-și împovăreze cugetul cu dorința unei femei însărcinate. Pentru aceea s-a învoit să mă lase a face tîrguiala aceasta și vînzarea aceasta, cu așa o pierdere mare pentru el.

Iar eu, o, doamne al meu, după ce o lăsai pe femeia aceea să-mi înșiruie tot ce avusese de înșiruit, îmi luai un răgaz spre a-i răspunde, și sfîrșii, drept orice răsuns, cu a mă uita la ea fără să rostesc vreo vorbă, clătinînd numai din cap.

Cînd văzu așa, femeia se îngălbeni de tot la obraz, se uită la mine cu niște ochi plini de iscodeli și îmi zise :

— Roagă-te întru Profetul tău, o, musulmanule !

Iar eu răsunsei la fel :

— Asupra-i fie rugăciunea și pacea, o, necredincioaso, și milele cele mai alese ale unuia singur Dumnezeu !

Și ea iarăși :

— Pentru ce ochiul acesta gol, o, părinte de copii, și clătinarea aceasta din cap a neprimirii, dinaintea dărniciilor Atoateîmpărțitorului asupra casei tale, prin mijlocirea noastră ?

Eu răspunsei :

— Dărniciile lui Allah asupra drept-credincioșilor lui, o, fiică de necredincioși, sînt demult dincolo de orice preț ! Preamărit fie el, fără de mijlocirea acelora ce rătăcesc afară din calea cea dreaptă !

Iar ea îmi zise :

— Atunci, nu vrei cei douăzeci de dinari de aur ?

Şi, după ce eu făcui iarăşi semnul de nevrere, îmi spuse :

— Atunci, o, vecine, îţi dau pentru sticla ta cincizeci de dinari de aur ! Eşti mulţumit ?

Şi iarăşi, cu chipul meu cel mai senin, detei din cap a neprimire. Şi mă uitai...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute şaptezeci şi doua noapte

Urmă :

...cu chipul meu cel mai senin, detei din cap a neprimire. Şi mă uitai în altă parte.

Atunci soţia giuvaiergiului îşi strînse vălurile, ca a plecare, porni înspre uşă, făcu mişcarea de a deschide şi, parcă răzgîndindu-se dintr-o dată, se întoarse înspre mine şi îmi zise :

— Ultimul cuvînt ! O sută de dinari de aur ! Şi nici baremi nu ştiu dacă soţul meu are să vrea să-mi dea atîta amar de bănet !

Iar eu atunci catadicsii a-i răspunde, şi îi spusei, nu fără o strîmbătură de adîncă nepăsare :

— Nu că vreau să te văd plecînd nemulţumită, o, vecină, da eşti tare departe de socoteală. Întrucît oul acesta de sticlă, pe care îmi dai preţul acela de rîs, de o sută de dinari, este un lucru năzdrăvan, iar povestea lui este tot atîta de năzdrăvană ca şi el. Drept aceea, şi numai ca să vă fac plăcere, ţie şi vecinului nostru, şi ca nu care cumva să întorc dorinţa unei femei însărcinate, mă mărginesc să cer, ca preţ pentru oul de lumină, numai

o sută de mii de dinari de aur, nici unul mai mult, nici unul mai puțin. Și nu ai decît să-l iei ori să-l lași, întrucît alți giuvaiergii au să-mi dea și mai mult, fiind mai știutori decît soțul tău asupra prețului adevărat al lucrurilor frumoase fără de pereche. Iar în ceea ce mă privește, mă jur dinaintea lui Allah Atoateștiutorul că nu am să mai întorc prețăluirea de-acuma, fie spre-a o spori, fie spre-a o scădea. Uassalam !

Cînd auzi vorbele acestea și cînd le pricepu tîlcul, femeia nu mai găsi nimic de răspuns și îmi zise, plecînd:

— Eu nu vînd și nici nu cumpăr. Ci bărbatul meu este capul. Dacă treaba o să-i convină, are să-ți vorbească. Numai făgăduiește-mi că o să ai răbdare, mai înainte de-a porni vreo tocmă cu alții, să aștepți pînă vede și el oul de sticlă !

Și îi detei făgăduința. Și plecă.

Or, eu, o, emire al drept-credincioșilor, după tocmeala aceea, nu mă mai îndoii că oul, pe care îl socoteam a fi de sticlă, n-ar fi vreo gemmă de mare, căzută din coroana vreunui rege de sub ape. Și, de altminteri, știam și eu, ca toată lumea, ce comori zac în adîncuri, cu care se împodobesc fetele mării și reginele mării. Și chilipirul acela ce dedese peste mine era spre a mă întări în credința mea. Și îl preamării pe Atoateîmpărțitorul carele prin mijlocirea peștelui pescarului pusese în mîinile mele acel lucru minunat dintre podoabele copilelor mărilor. Și hotărîi să nu mă clintesc de la prețul de o sută de mii de dinari, pe care i-l hotărîsem soției evreului, da gîndeam că mai bine aș fi făcut să nu mă fi grăbit a hotărî așa prețăluiala mea, cînd poate că aș fi izbutit să dobîndesc și mai mult de la giuvaiergiu. Ci, întrucît hotărîsem prețul cu atîta juruință, nu vrusei să mă dezic cumva, și mă legai să mă țin de ceea ce hotărîsem.

Și, așa cum socotisem, însuși giuvaiergiul nu zăbovi să se înfățișeze acasă la mine. Și avea un chip mohorît, care chiar că nu-mi proorocea nimica bun, și mai degrabă

mă prevestea că puiul de lele avea să se slujească de toată viclenia lui spre a-mi fitui gemma ca pe nimica. Iar eu, la rîndu-mi, stam cu ochii în patru, da cu chipul cel mai zîmbitor și cel mai binevoitor, și îl rugai să stea jos pe rogojină. Și, după salamalekurile și urările îndătinate, îmi zise :

— Nădăjduiesc, o, vecine, că la vremea aceasta cînepa nu este prea scumpă și că neguțătoriile prăvăliei tale sînt binecuvîntate !

Iar eu, pe același glas, răspunsei :

— Binecuvîntarea lui Allah nu este de lipsă la dreptcredincioșii săi, o, vecine. Ci nădăjduiesc că neguțătoriile din sukul giuvaiergiilor îți sînt prielnice.

Iar el îmi spuse :

— Pe viața lui Ibrahim și a lui Iacub, o, vecine, se clatină ! se clatină ! Și de-abia dacă avem cu ce să mîncăm o bucată de pîine și-un pic de brînză.

Și vorbirăm mai departe în felul acesta, o bună bucată de vreme, fără a pomeni de lucrul care numai la el ne era gîndul, pînă ce evreul, văzînd că nu scoate nimic de la mine pe calea aceasta, sfîrși cu a-mi spune, el cel dintîi :

— Fiica socrului meu, bre vecine, mi-a vorbit despre un oarecare ou de sticlă, de altminteri fără mare preț, ce slujește de jucărie copiilor tăi, și știi și tu că unei femei, cînd este însărcinată, așa cum este a mea, îi vin niște dorințe așa ciudate și anapoda. Ci beleaua-i că sîntem nevoiți a îndeplini asemenea marafeturi, măcar și cînd ar fi de neîmplinit, altmintrelea lucrul jinduit ar putea să se pecetluiască pe trupul copilului și să-l pocească. Și, la întîmplarea de față, întrucît pofta soției mele s-a îndreptat asupra oului acela de sticlă, tare mă tem că dacă nu i-o împlinesc am să văd oul cum se tipărește cu toată grosimea lui asupra nasului copilului nostru, la naștere, ori asupra altei cutare părți încă și mai gingașe, și pe care buna-cuviință nu-mi îngăduie să-i zic pe nume.

Mă rog, dar, ție, o, vecine, să-mi arăți mai întîi oul acela de sticlă, și, dacă am să văd că nu îmi este cu putință să cumpăr unul la fel din suk, să binevoiești a mi-l vinde, plătindu-ți-l cu un preț cumpătat, pe care să mi-l spui, fără a te bucura prea tare de împrejurare.

Iar eu, la vorbele acestea ale giuvaiergiului, răspunsei :

— Ascult și mă supun.

Și mă sculai și mă dusei la copiii mei, care se jucau pe bătătură cu oul, și li-l luai din mîini, în pofida țipetelor și a plînsetelor lor. Pe urmă mă întorsei în odaie, unde giuvaiergiul mă aștepta stînd jos pe rogojină, și închisei ușa și ferestrele, așa fel ca să fac un întuneric cît mai deplin, da cerîndu-mi iertăciune pentru purtarea mea. Și, după ce făcui așa, scosei oul din sîn și îl pusei cît mai la vedere pe un tăbuiaș, dinaintea evreului.

Și pe dată odaia se lumină, de parcă s-ar fi aprins patruzeci de făclii. Iar evreul, la priveliștea aceea, nu se putu opri să nu strige :

— Asta-i gemma lui Soleiman ben Daud, una dintre cele ce-i împodobesc cununa !

Și, după ce se minună în felul acesta, își dete seama că spusese prea mult, și o întoarse, adăugînd :

— Da am mai avut una la fel în mîinile mele. Și, întrucît nu era lesne de vîndut, m-am grăbit s-o dau în pierdere ! Oh vei, de ce-o fi trebuind acuma ca fiica socrului meu să fie însărcinată și să mă silească să tîrguiesc un lucru care nu se poate vinde ?

Pe urmă îmi spuse :

— Cît ceri, bre vecine, spre vînzarea oului acesta de mare ?

Și răspunsei :

— Nu este de vînzare, bre vecine ! da aș putea să ți-l dau, spre a nu o face cumva pe fiica socrului tău să se întoarcă în sineși ! Și am și hotărît prețul de vînzare. Și nu am să-l mai întorc, martor mi-e Allah !

Iar el îmi spuse :

— Fii om cuminte, bre fecior de oameni de treabă, și nu-mi prăpădi casa ! Că de mi-aș vinde eu și prăvălia, și casa, și de m-aș vinde și pe mine în sukul telalilor, cu nevasta și cu copiii mei la un loc, și tot n-aș ajunge să încherb așa o groază de bănet cît ai hotărît tu, de bună seamă că numai în chip de glumă ! O sută de mii de dinari de aur, ya Allah ? o sută de mii de dinari de aur, o, șeicule, nici unul mai mult, nici unul mai puțin ? Păi tu ceri moartea mea !

Iar eu, deschizînd iarăși ușa și ferestrele, răspunsei liniștit :

— O sută de mii de dinari, nici unul mai mult ! de-aș ridica prețul ar fi necinstit. Da nici unul mai puțin ! Ori iei oul, ori îl lași !

Și adăugai :

— Ba, de știam că oul acesta minunat este o gemmă dintre gemmele de mare din cununa lui Soleiman ben Daud — asupră-le fie rugăciunea și pacea ! — nu o sută de mii de dinari ți-aș fi cerut, ci de zece ori o sută de mii și, pe deasupra, și niscaiva gherdane și giuvaieruri din prăvălia ta, ca dar pentru soția mea, care a stîrnit daravela dînd în vileag lucrul găsit de noi. Așa că socotește-te tare norocos că scapi cu prețul acesta de rîs, bre omule, și du-te de adu aurul !

Iar giuvaiergiul, cu nasul tare alungit, văzînd că nu mai are nimic de făcut, chibzui o clipită, pe urmă se uită la mine cu hotărîre și spuse, scoțînd un oftat lung :

— Aurul este la poartă ! Dă-mi gemma !

Și, rostind acestea, scoase capul pe fereastră și strigă la un rob harap ce sta în uliță ținînd de căpăstru un catîr încărcat cu niște saci :

— Hei, Mubarak ! suie sacii și cîntarul aici !

Iar harapul sui în casa mea sacii plini cu dinari, și evreul îi spintecă unul după altul și îmi cîntări cei o sută de mii de dinari, atîta cît cerusem, nici unul mai

mult, nici unul mai puţin. Iar fiica socrului meu goli lada noastră cea mare de scîndură, că numai atîta aveam, de toate catrafusele ce se aflau în ea, și ne-o umplurăm cu aurul de la evreu. Și-atunci numai scosei din sîn, unde o pusesem în bună pază, gemma cea solomonică, şi i-o dedei evreului spunîndu-i :

— Deie Allah s-o vinzi de zece ori mai scump decît ai cumpărat-o !

Iar el începu să rîdă cu gura pînă la urechi, spunîndu-mi :

— Pe Allah ! o, şeicule, nu este de vînzare. Este menită să împlinească pofta soţiei mele însărcinate.

Şi îşi luă rămas-bun de la mine și îmi arătă numaidecît lăţimea spetelor.

Şi-atîta...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute șaptezeci și treia noapte

Urmă :

... îşi luă rămas-bun de la mine și îmi arătă numaidecît lăţimea spetelor.

Și-atîta cu el !

Dar în ceea ce îi priveşte pe Si Saad, pe Si Saadi şi norocul meu prin mijlocirea peștelui, iacătă !

Cînd mă văzui așa, de la o zi la alta, cu mult mai bogat decît şi-ar fi jinduit sufletul meu, şi înotînd în aur şi în îmbelșugare, nu uitai nicidecum că nu eram pînă la urma urmii decît un fost frînghier sărac, fiu de frînghier, şi mulţumii Atoateîmpărţitorului pentru darurile

sale, și cugetai ce folosință se cădea să dau de aci înainte bogățiilor mele. Ci dintru-ntîi aș fi vrut să mă duc și să sărut pămîntul dintre mîinile lui Si Saadi, spre a-i dovedi îndatorința mea, și tot așa să fac și față de Si Saad, căruia, la urma urmelor, și măcar că nu izbutise ca Si Saadi în gîndurile cele bune pe care mi le nutrise, tot lui îi datoram a fi ceea ce eram. Ci mă opri sfiala ; și, de altminteri, nici nu știam tocmai bine unde ședeau cu casa nici unul dintre ei doi. Fapt pentru care lăsai să-i aștept a veni aduși de chiar îndemnul inimii lor spre a afla vești despre frînghierul Hassan cel sărac — aibă-l Allah întru mila sa pe acela, dat fiind că iacătă-l răposat și dat fiind că tinerețea lui a fost tare ticăloasă !

Și, așteptîndu-i, hotărîi să dau cea mai bună întrebuințare cu putință averii ce-mi fusese scrisă. Iar fapta mea cea dintîi nu fu de a-mi cumpăra niscaiva haine făloase, ci de a mă duce să-i strîng pe toți frînghierii cei săraci din Bagdad, care trăiau tot în starea de ticăloșie în care trăisem și eu atîta amar de vreme, și, după ce îi adunai la un loc, le spusei :

— Iacătă că Atoateîmpărțitorul mi-a scris belșug și mi-a trimis milosîrdiile sale, atunci cînd eram cel mai nevrednic de ele. Și, drept aceea, o, fraților musulmani, țin ca huzmeturile celui Prea-înalt să nu rămîie strînse numai asupra unui cap, ci să puteți a vă bucura și voi de ele, după trebuințele voastre. Încît, începînd de astăzi, vă iau pe toți în slujba mea, punîndu-vă să lucrați pentru mine la treburile de frînghierie, încredințîndu-vă că aveți să fiți plătiți larg, după iscusința voastră, la sfîrșitul zilei de muncă. În felul acesta, aveți încredințarea de-a cîștiga din belșug pîinea alor voștri, fără a fi vreodată înfricoșați de ziua de mîine. Și iacătă pentru ce v-am strîns aici. Și aceasta-i ceea ce aveam a vă spune. Ci cel mai darnic și cel mai filotim numai unul Allah este !

Iar frînghierii îmi mulţumiră şi mă preamăriră pentru gîndurile mele bune faţă de ei, şi primiră cele ce le făgăduiam. Şi de-atunci trudesc pe seama mea netulburaţi şi bucuroşi că viaţa lor şi a copiilor lor este la adăpost. Iar eu însumi, datorită isnafului acesta al nostru, nu făcui decît să-mi sporesc cîştigurile şi să-mi chibzuiesc şi mai temeinic starea.

Or, trecuse oarecare vreme din ziua în care părăsisem căsuţa mea cea veche şi săracă spre a mă aşeza în alta pe care o ridicasem cu multă cheltuială în mijlocul unor grădini, cînd Si Saad şi Si Saadi se gîndiră într-un sfîrşit să vină să mai afle veşti despre săracul de frînghier Hassan pe care il ştiau. Iar uimirea lor fu pînă peste poate cînd îi întrebară pe vecinii noştri, văzînd prăvălia mea închisă de parcă aş fi murit, şi cînd aceştia îi vestiră că nu numai că sînt tot în viaţă, ci şi că ajunsesem unul dintre neguţătorii cei mai bogaţi din Bagdad, că stau într-un sarai minunat, împrejmuit de grădini, şi că nu mi se mai spune Hassan frînghierul, ci Si Hassan cel Măreţ.

Atunci, după ce dobîndiră ştirile de trebuinţă despre locul unde se afla palatul meu, porniră într-acolo şi nu peste mult ajunseră dinaintea porţii celei mari care da înspre grădini. Iar portarul îi poftì să străbată un crîng de portocali şi de lămîi împovăraţi de roadă şi care îşi aveau rădăcinile scăldate într-o apă vie ce curgea necurmat printr-un şănţuleţ ce-şi avea obîrşia la pîrîu. Iar cînd ajunseră în sala de primire, se şi aflau sub vraja reveneîii, a umbrei de frunzare, a susurului de apă şi a cîntecului de păsări.

Iar eu, de îndată ce unul dintre robii mei îmi dete de veste despre venirea lor, detei fuga să le ies în întîmpinare şi vrusei să-i apuc de pulpana mantiei şi să le-o sărut. Ci nu mă lăsară, şi mă sărutară de parcă aş fi fost frate cu ei, iar eu îi poftii atunci să ia loc în chioscul

ce se alungea înspre grădină, rugîndu-i să șadă la locul de cinste, ce le era datorat. Iar eu șezui mai la o parte, așa cum se cuvine.

Şi, după ce poruncii să li se aducă sorbeturi și răcoritoare, le povestii tot ce mi se întîmplase, punct cu punct, fără a uita nici cel mai mic amănunt. Ci nu este de folos să le mai spunem pe toate încă o dată. Și Si Saadi, peste măsură de bucuros, se întoarse înspre prietenul său și îi spuse :

— Iacătă, o, Si Saad !

Şi nu-i mai zise nimic.

Şi încă nu se desmeticiseră din minunarea în care îi aruncase istorisirea mea, cînd doi dintre copiii mei, ce se jucau prin grădină, intrară deodată ținînd în mîini un cuib mare de pasăre pe care îl dedese jos, la rugămintea lor, din vîrful unui curmal, robul ce le veghea jocurile. Şi rămaserăm tare uimiți cînd văzurăm că acel cuib, în care se aflau cîțiva pui de erete, era întocmit într-un turban. Iar eu, după ce cercetai mai îndeaproape turbanul, cunoscui, fără putință de îndoială, că era chiar turbanul pe care mi-l șterpelise odinioară eretele cel hoț. Şi mă înturnai înspre oaspeții mei și le spusei :

— O, stăpînii mei, mai țineți minte turbanul pe care îl purtam în ziua cînd Si Saad mi-a dăruit cele dintîi două sute de dinari ?

Iar ei răspunseră :

— Nu, pe Allah ! nu prea-l mai ținem minte !

Iar Si Saad adăugă :

— Da eu hotărît că am să-l cunosc dacă cei o sută nouăzeci de dinari s-ar afla în el !

Iar eu răspunsei :

— O, stăpînii mei, să n-aveți nici o îndoială !

Şi ridicai puișorii, pe care îi dedei copiilor, și desprinsei cuibul, și desfășurai turbanul în toată lungimea lui. Și, la capăt de tot, neatinsă și înnodată întocmai cum o înnodasem eu, atîrna punga lui Si Saad cu dinarii în ea.

Şi cei doi oaspeţi ai mei încă nu-şi veniseră în fire din uluială, cînd unul dintre grăjdarii mei intră ţinînd în mîini o oală de tărîţe, pe care o cunoscui numaidecît a fi oala pe care soţia mea o dedese odinioară neguţătorului de prafuri de lăut pe cap. Şi grăjdarul îmi spuse :

— O, stăpîne al meu, oala aceasta, pe care am cumpărat-o astăzi din suk, din pricină că uitasem să iau cu mine tainul calului pe care călăream, are în ea un săcuţ înnodat, pe care îl aduc în mîinile tale.

Şi cunoscurăm cea de-a doua pungă a lui Si Saad.

Şi, din ziua aceea, o, emire al drept-credincioşilor, trăim tustrei ca prieteni, încredinţaţi de aci înainte de puterea ursitei şi minunaţi de căile de care se slujeşte ea spre a-şi împlini judeţele.

Şi, întrucît bunurile de la Allah se cuvine să ajungă la săracii săi, nu pregetai să mă folosesc de ele spre a face milele şi pomenile arătate la *Sfînta Carte*. Şi drept aceea m-ai văzut dînd pomană cerşetorului, pe podul Bagdadului.

Şi-aceasta-i povestea mea !

După ce califul auzi istorisirea aceasta a şeicului cel filotim, îi spuse :

— Hotărît, o, şeicule Hassan, căile ursitei sînt pline de minuni şi, ca dovadă în sprijinul celor ce mi-ai istorisit, vreau să-ţi arăt ceva !

Şi se întoarse înspre vizirul vistieriei şi îi spuse cîteva vorbe la ureche. Iar vizirul ieşi, ci spre a se întoarce iar peste cîteva clipe, cu o cutioară în mînă. Şi califul luă cutioara, o deschise şi îi arătă ce se afla în ea şeicului, care cunoscu pe dată gemma cea solomonică pe care o vînduse giuvaiergiului. Şi Al-Raşid îi spuse :

— Gemma a intrat în vistieria mea, chiar în ziua cînd i-ai vîndut-o giuvaiergiului.

Pe urmă se întoarse înspre cel de-al patrulea ins, care era dascălul de şcoală cel beteag şi cu gura ruptă, şi îi spuse :

— Povestește ceea ce ai să ne povestești.

Și omul, după ce sărută pămîntul între mîinile califului, spuse :

POVESTEA DASCĂLULUI DE ȘCOALĂ OLOG ȘI CU GURA RUPTĂ

Află, o, emire al drept-credincioșilor, că, în ce mă privește, eu am intrat în viață ca dascăl de școală, și aveam sub mîna mea optzeci de băieți. Iar pățania mea cu băieții aceia este de-a mirările.

Sînt dator să încep prin a-ți spune, o, doamne al meu, că eram aspru față de ei pînă peste marginile asprimii, și crunt, și neînduplecat, pînă acolo că, chiar și în recreație, le ceream să-și urmeze munca, și nu le dam drumul acasă decît la vreme de un ceas după asfințitul soarelui. Și chiar și-atunci nu pregetam să-i priveghez, ținîndu-mă pe urmele lor prin sukuri și prin mahalale, spre a nu-i lăsa să se joace cu haimanalele care să-i fi stricat.

Or, tocmai asprimea aceea fu pricina ce trase asupra capului meu năpastele, precum ai să vezi, o, emire al drept-credincioșilor.

Într-adevăr, într-o bună zi, intrînd în sala de cetire, la ceasul cînd toți școlarii mei erau strînși acolo, îi văzui deodată cum se ridică toți în picioare și cum se minunează într-un glas :

— O, învățătorule, ce galben ești astăzi la chip !

Iar eu rămăsei tare nedumerit ; ci, întrucît nu simțeam nici un rău lăuntric ce-ar fi putut să-mi gălbenească în felul acela chipul, nu fusei tulburat prea peste măsură de știrea aceea, și începui lecția ca de obicei, strigînd la copii :

— Începeți, o, pușlamalelor ! este ceasul de muncă !

Ci iacătă că școlarul monitor veni la mine cu o față tare îngrijorată și îmi zise :

— Pe Allah ! o, învățătorule, ești tare galben la obraz astăzi, și alunge Allah orice rău ! Mai bine să țin eu lecția în locul tău astăzi, dacă ești bolnav rău.

Și, totodată, școlarii toți, cu chipurile pline de mare îngrijorare, se uitau la mine cu milă, de parcă mă și aflau pe cale să-mi dau sufletul. Iar eu, pînă la urmă, mă simții tare tulburat și îmi zisei în sine-mi : „O, Cutare, pe semne că trebuie să-ți fie tare rău fără să-ți dai seama. Iar bolile cele mai rele sînt tocmai acelea ce intră în trup pe furiș, fără ca ivirea lor să se dea în vileag cu vreo greutate prea vădită.“ Și mă ridicai pe clipă pe dată, încredințai clasa școlarului monitor, și intrai în haremul meu, unde mă culcai iar, spunîndu-i soției mele :

— Pregătește-mi ceea ce se pregătește spre a mă doftorici de boala gălbenelii !

Și rostii acestea scoțînd niște ofuri amarnice și gemînd, de parcă chiar aș fi fost sub puterea tuturor ciumelor și a tuturor bolilor năprasnice.

Estimp, școlarul monitor bătu la ușă și ceru îngăduința de-a intra. Și îmi înmînă optzeci de drahme, spunîndu-mi :

— O, învățătorule, școlarii tăi cei cuminți au pus mînă de la mînă spre a-ți face darul acesta, pentru ca dăscălița noastră să poată să te îngrijească în toată înlesnirea, fără a se gîndi la cheltuială.

Iar eu mă simții tare înduioșat de purtarea aceea a învățăceilor mei și, spre a le arăta mulțumirea mea, le dedei o zi de vacanță, negîndind că povestea are să mai fie ticluită și altă dată. Da cine poate să ghicească toată răutatea ce se ascunde în inima copiilor ?

În ce mă privește, îmi petrecui toată ziua aceea în spaime, măcar că vederea banilor ce-mi veniseră într-un chip atît de neașteptat îmi făcea oarecare plăcere.

Iar a doua zi, școlarul monitor veni iar să mă vadă și, cînd mă zări, strigă :

— Izgonească Allah de la tine orice rău, o, dascăle al nostru ! Da tu ești încă și mai galben astăzi decît ieri ! Odihnește-te ! odihnește-te ! Și nu te mai îngrija de nimic !...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tacu.

Ci într-a opt sute șaptezeci și patra noapte

Urma :

... ești încă și mai galben astăzi decît ieri ! Odihnește-te ! odihnește-te ! Și nu te mai îngrija de nimic !

Iar eu, tare tulburat de vorbele ticălosului de copil, îmi zisei în mine : „Îngrijește-te bine, o, dascăle, îngrijește-te bine, pe cheltuiala învățăceilor tăi !“ Și, cugetînd așa, îi spusei monitorului :

— Ai să ții tu lecția, ca și cum aș fi eu acolo !

Și mă pornii să gem și să mă văicăresc de mila mea. Iar băiatul, lăsîndu-mă în starea aceea, dete fuga la ceilalți școlari ca să le spună cum stă treaba.

Iar starea aceea de lucruri dăinui o săptămînă întreagă, după care școlarul monitor îmi mai aduse alte optzeci de drahme, spunîndu-mi :

— Iacătă obolul școlarilor tăi cei cuminți, pentru ca dăscălița nostră să poată să te îngrijească bine.

Iar eu mă simții încă și mai înduioșat decît întîia oară, și zisei în sine-mi : „O, Cutare, boala ta este boală binecuvîntată, într-adevăr, dacă îți aduce atîta bănet

fără de trudă şi fără de necaz, și dacă, la urma urmei, nu te face să înduri nimic. Deie Allah s-o ții cît mai mult, spre folosul tău cel mai mare !“

Și, din ceasul acela, hotărîi să mă prefac cuprins de boală, încredințat în cele din urmă că lăuntrurile mele nu erau cu adevărat atinse, și zicîndu-mi : „Niciodată lecțiile tale nu au să-ți aducă atîta cît boala aceasta“. Și, începînd din clipita aceea, fu rîndul meu să-i fac pe ceilalți să creadă în ceea ce nu era. Și, de fiecare dată cînd şcolarul monitor venea să mă vadă, îi spuneam :

— Am să mor de nemîncare, întrucît stomahul meu nu vrea să primească hrana !

Or, lucrul nu era deloc adevărat, întrucît niciodată nu mai mîncasem cu atîta poftă și nu-mi fusese mai bine.

Și trăii mai departe așa un răspăs de vreme, pînă cînd un școlar intră peste mine taman în clipita cînd mă pregăteam să mănînc un ou. Și cea dintîi mișcare a mea, cînd îl văzui, fu aceea de a ascunde oul în gură, de teamă că, găsindu-mă taman mîncînd, să nu dibăcească adevărul și să-și dea seama de fățărnicia mea. Iar oul, care era fierbinte, mă făcea să pat niște dureri de neîndurat. Iar afurisitul acela de copil, care fără de nici o îndoială că trebuie să fi priceput cum stă treaba, în loc să plece, stărui să se uite la mine cu o privire plină de milă și spunîndu-mi :

— O, învățătorule, ce umflat ești la obraz și ce amarnic trebuie să suferi ! De bună seamă că acolo trebuie să fie un buboi.

Pe urmă, cum îmi ieșeau ochii din cap de-atîta chin, și nu răspundeam nimic, îmi zise :

— Trebuie să-l spargem ! Trebuie să-l spargem !

Și se repezi la mine, dînd să-mi înfigă un acoi în obraz. Ci eu atunci sării degrabă în picioare și o luai la fugă înspre bucătărie, unde scuipai oul, care îmi și arsese năprasnic obrazul. Și, ca urmare arsurii aceleia,

o, emire al drept-credincioșilor, se îmboboti o umflătură de-adevăratelea în obrazul meu, de mă făcu să văd moartea roșie. Și trimisei după bărbier, care îmi crestă obrazul, ca să stoarcă bășica. Și, ca urmare a acelei tăieturi, am rămas cu gura ruptă și strîmbă.

Și-așa a fost cu această ruptură și cu poceala gurii mele. Da în ce privește ologirea mea, iacătă !

Cînd mă mai întremai oleacă de urmările arsurii, mă întorsei la școală, unde, mai abitir ca oricînd, fusei aspru și crîncen față de școlarii mei, a căror răzmeriță trebuia curmată. Și, cînd purtarea vreunuia dintre ei lăsa cît de cît de dorit, nu pregetam să-l pedepsesc cu bătaia cu varga. Așa că sfîrșii prin a-i deprinde să mă cinstească pînă într-atîta încît, dacă mi se întîmpla să strănut, își lăsau numaidecît cărțile și caietele, ridicîndu-se smirnă în picioare, cu mîinile încrucișate, și se temeneau dinaintea mea pînă la pămînt, strigîndu-mi într-un glas :

— Binecuvîntarea ! Binecuvîntarea !

Iar eu răspundeam, cum se cuvine :

— Iar asupra-vă iertarea ! Iar asupra-vă iertarea !

Și-i mai învățai, tot așa, o mulțime de alte lucruri, care de care mai de folos și tot pe atîta de pilduitoare. Căci nu vroiam ca să se cheltuiască zadarnic banii pe care părinții mi-i dedeau pentru dăscăleala lor. Și nădăjduiam că în felul acesta am să fac din ei oameni de treabă și neguțători de vază.

Or, într-o zi, îi dusei la preumblare, în ziua de ieșire, oleacă mai departe decît de obicei. Și, dat fiind că umblasem cam mult, eram toți amarnic de însetați. Și, cum tocmai ajunsesem lîngă un puț, mă hotărîi să cobor spre a-mi stinge setea cu apa proaspătă din fîntînă, și să scot, dacă voi putea, și o găleată pentru școlari.

Și-așa, dat fiind că puțul nu avea frînghie, luai toate turbanele învățăceilor și, întocmind o frînghie îndeajuns

de lungă, mă legai cu ea pe după încinsul brîului şi le poruncii şcolarilor să mă coboare în fîntînă. Iar ei mă ascultară numaidecît. Şi mă văzui atîrnat la gura puţului. Iar ei mă coborîră cu grijă mare, de frică să nu mă lovesc de ghizduri cu capul. Şi iacătă că trecerea de la căldură la răcoare şi de la lumină la întuneric mă făcu să strănut. Şi nu putui să-mi opresc strănutarea. Iar învăţăceii mei, fie fără de voie, fie din deprindere, fie din răutate, deteră toţi deodată drumul coardei şi, aşa cum făceau la şcoală, îşi încrucişară braţele pe piept şi strigară toţi laolaltă :

— Binecuvîntarea ! Binecuvîntarea !

Ci eu nu putui să le mai răspund, în împrejurarea aceea, dat fiind că mă prăbuşeam greu în afundul puţului. Şi, cum apa nu era prea adîncă, nu mă înecai, da îmi frînsei picioarele amîndouă şi umărul, pe cînd şcolarii, înspăimîntaţi de fapta lor cea rea sau de necugetarea lor, nu ştiu bine, o luară la fugă slobozindu-şi picioarele în vînt. Iar eu scoteam nişte urlete de durere atîta de năpraznice încît nişte drumeţi, abătîndu-se înspre partea aceea, mă traseră afară din puţ. Şi, cum eram într-o stare jalnică, mă puseră pe un măgar şi mă aduseră acasă, unde zăcăşii vreme multă. Ci nu mă mai zviduii de beteşelile mele. Şi nu putui să mă mai apuc de meseria mea de dascăl de şcoală.

Şi pentru aceea, o, emire al drept-credincioşilor, am fost nevoit să cerşesc, spre a-i ajuta să-şi ţie zilele femeia şi copiii mei.

Şi-aşa ai putut să mă vezi tu şi să mă miluieşti atîta de darnic pe podul Bagdadului.

Şi-aceasta-i povestea mea !

Şi, după ce dascălul de şcoală cel calicit şi cu gura pocită sfîrşi de istorisit în felul acesta pricina ologirii şi a beteşugurilor lui, Massrur spătarul îl ajută să se întoarcă la locul lui. Iar orbul care cerea să fie bătut

pe pod veni pe pipăitele dinaintea califului și, la porunca ce i se dete, istorisi și el ceea ce avea de istorisit. Și spuse :

POVESTEA ORBULUI DE PE POD, CEL CARE CEREA SĂ FIE PALMUIT

Află, o, emire al drept-credincioșilor, că, în ce mă privește, eu, pe vremea tinereţelor mele, eram cămilar. Şi, datorită trudei și strădaniilor mele, izbutisem să ajung stăpîn pe optzeci de cămile, toate bunuri ale mele. Şi le dam cu chirie în caravane, pentru daraveli neguțătorești prin țări străine, ori la vremea hagialîcului, lucru ce îmi aducea cîștiguri mari și făcea să-mi sporească an de an averea și cîștigurile. Și, zi de zi, dorința mea de a ajunge şi mai bogat creștea odată cu agoniselile, și nu mă mai gîndeam la nimic decît cum să ajung cămilarul cel mai bogat din Irak.

Or, într-o bună zi, pe cînd mă întorceam de la Bassra, gol, cu cele optzeci de cămile ale mele cu care drumeţisem la orașul acela, ducînd mărfuri trimise spre țara Indului, şi făcînd popas la o oază spre a le adăpa şi a le lăsa să pască prin preajmă, văzui venind înspre mine un derviș. Și dervișul acela mă întîmpină cu o faţă prietenească şi, după salamalekurile dintr-o parte şi din cealaltă, șezu jos lîngă mine. Și puserăm merindele noastre laolaltă şi, după datinile pustiei, luarăm cina împreună. După care ne apucarăm să tăifăsuim ba de una, ba de alta, și să ne cercetăm asupra drumurilor noastre și unde ne călătoream. Și îmi spuse că se ducea la Bassra, iar eu îi spusei că mă duceam la Bagdad. Și, cînd încrederea se înstăpîni între noi, îi spusei despre rosturile și despre agoniselile mele, și îi povestii despre visurile mele de bogăție și de îmbelșugare.

Iar dervişul, lăsîndu-mă să vorbesc pînă la capăt, se uită la mine zîmbind şi îmi zise :

— O, stăpîne al meu Baba-Abdallah, cîte strădanii mai risipeşti spre a ajunge la un cap atîta de puţin pe măsura sudorilor, cînd uneori este destul o cotitură de drum pentru ca ursita să te facă, într-o clipeală de ochi, nu doar mai bogat decît toţi cămilarii din Irak, ci mai puternic decît toţi regii de pe pămînt la un loc !

Pe urmă adăugă :

— O, stăpîne al meu Baba-Abdallah, ai auzit tu vreodată povestindu-se despre comori ascunse şi despre bogăţiile de pe sub pămînt ?

Iar eu răspunsei :

— De bună seamă, o, dervişule, am auzit adeseori povestindu-se despre comori ascunse şi despre bogăţiile de pe sub pămînt. Şi toţi ştim că oricare dintre noi poate într-o zi, dacă aşa-i judeţul soartei, să se trezească mai avut decît toţi regii. Şi nu se află plugar care, plugărindu-şi ogorul, să nu viseze că are să vie o zi cînd să nimerească şi el peste piatra pecetluită a vreunei comori straşnice, şi nu se află pescar care să nu ştie, cînd îşi aruncă în apă năvoadele, că are să vie o zi cînd are să scoată şi el mărgăritarul ori gemma de mare ce are să-l facă să răzbată pînă peste marginile belşugului. Aşa că o, dervişule, nu sînt nicidecum neştiutor, şi sînt încredinţat, de altminteri, că oamenii din breasla ta cunosc taine şi vorbe de o putere mare !

Iar dervişul, la vorbele acestea, încetă de a mai răscoli nisipul cu cîrja lui, se uită iarăşi la mine şi îmi spuse :

— O, stăpîne al meu Baba-Abdallah, mă cam chitesc că astăzi nu ai avut o întîlnire tocmai proastă, cînd m-ai întîlnit, şi socot că ziua aceasta este pentru tine chiar ziua întorsăturii de drum cînd te afli dinaintea ursitei tale.

Iar eu îi spusei :

— Pe Allah ! o, dervișule, am s-o întîmpin cu dîrjie și cu ochii plini și, orice-ar fi să-mi aducă, am să primesc cu inimă mulțumitoare !

El îmi spuse :

— Atunci ridică-te, o, săracule, și vino după mine !

Și se sculă în picioare și porni înaintea mea. Iar eu mă luai după el, gîndind : „Hotărît, chiar că aceasta este ziua soartei mele ! De cînd o tot aștept !“ Și ajunserăm, după un ceas de mers, într-o vale destul de cuprinzătoare, cu o intrare atîta de strîmtă încît cămilele mele de-abia puteau să treacă prin ea una cîte una. Ci în curînd locul se lărgi odată cu valea, și ne pomenirăm la poalele unui munte atîta de peste putință de străbătut, încît nu era de temut că vreo făptură omenească ar putea vreodată să ajungă la noi prin partea aceea. Iar dervișul îmi spuse :

— Iacătă-ne că am ajuns acolo unde trebuia să ajungem. Tu oprește-ți cămilele și pune-le să se culce pe burtă, pentru ca, atunci cînd are să vină ceasul de a le împovăra cu ceea ce ai să vezi, să nu ne mai canonim cu ele.

Iar eu răspunsei că ascult și că mă supun, și mă apucai să îndemn cămilele să se culce pe burtă, toate, una cîte una, în ocolul cel larg ce se întindea la poalele muntelui.

După care pornii după derviș și îl găsii cu un amnar în mînă, dînd foc la o grămadă de vreascuri uscate. Și, de îndată ce flacăra izbucni din grămada de vreascuri, dervișul aruncă în foc un pumn de tămîie tare, rostind niște vorbe din care nu înțelesei nici un tîlc. Și numaidecît se ridică în văzduh un stîlp de fum, pe care dervișul îl despică în două cu cîrja sa. Și pe dată o stîncă mare, dinaintea căreia ne aflam, se despărți în două și ne lăsă să vedem o deschizătură largă, acolo unde, în clipa de mai înainte, fusese zid neted și înalt...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Urmă :

... o stîncă mare, dinaintea căreia ne aflam, se despărți în două și ne lăsă să vedem o deschizătură largă, acolo unde, în clipa de mai înainte, fusese zid neted și înalt. Iar înlăuntru se înșiruiau niște movile de aur bătut și de nestemate, ca movilele de sare ce se văd pe malul mării. Iar eu, la vederea acelei comori, mă repezii la cel dintîi morman de aur, cu iuțeala șoimului cînd se repede pe porumbel, și începui să umplu un sac pe care îl și înșfăcasem. Ci dervișul începu să rîdă și îmi zise :

— O, săracul de tine ! te apuci de o treabă nu tocmai bine răsplătită ! Au tu nu vezi că dacă îți umpli sacii cu bani de aur ai să-i faci prea grei ca povară pe cămilele tale ? Umple-i mai degrabă cu grămezile acelea de nestemate, pe care le vezi ceva mai încolo, și din care numai una prețuiește mai mult decît fiecare dintre mormanele de aur, fiind totodată de o sută de ori mai ușoară decît un galben de acesta.

Iar eu răspunsei :

— Nu am nimica împotrivă, o, dervișule !

Întrucît văzusem cît era de întemeiată mustrarea lui. Și, unul cîte unul, îmi umplui sacii cu nestematele acelea, și-i încărcai doi cîte doi pe spinarea cămilelor mele. Și, după ce încărcai în felul acesta cele optzeci de cămile, dervișul, care se uita zîmbind la ce făceam, fără a se clinti din loc, se ridică și îmi zise :

— Nu mai avem decît să încuiem vistieria și să plecăm.

Și, rostind acestea, intră în stîncă și îl văzui cum se îndreaptă înspre un chiup mare de aur meșteșugit ce se afla pe un sprijin din lemn de sandal. Și în sinea mea îmi ziceam : „Pe Allah ! mare păcat că nu am cu mine optzeci de mii de cămile, să le încarc pe toate cu neste-

matele și cu galbenii și cu argintăriile acestea, în locul celor numai optzeci cîte am !“

Or, așadar, îl văzui pe derviș că se apropie de chiupul cel scump și îi saltă capacul. Și ia din el o ulcică de aur pe care și-o pune în sîn. Și, întrucît mă uitam la el cu un fel de întrebare în ochi, îmi spuse :

— Asta nu-i nimic ! E niște alifie pentru ochi !

Și nu-mi mai spuse altceva. Și, întrucît imboldit de ispită vroiam la rîndu-mi să mă duc să iau și eu din alifia aceea bună pentru ochi, el mă opri, spunînd :

— Pentru astăzi este destul, și-i vremea să ieșim de aici.

Și mă împinse înspre ieșire, și rosti niște vorbe pe care nu le pricepui. Și numaidecît cele două părți ale stîncii se alipiră iar și, pe locul deschizăturii căscate, se făcu un perete tot atîta de neted de parcă ar fi fost tăiat chiar din piatra muntelui.

Și dervișul se întoarse înspre mine și îmi spuse :

— O, Baba-Adballah, acum avem să ieșim din valea aceasta. Și, de îndată ce avem să ajungem la locul unde ne-am întîlnit, avem să împărțim pleanul între noi, după deplină dreptate, și avem să ne luăm fiecare partea frățește.

Și cu asta îmi îndemnai cămilele să se scoale. Și ne strecurarăm în bună rînduială pe acolo pe unde intrasem în vîlcea, și merserăm împreună pînă la drumul de caravane, unde urma să ne despărțim spre a pleca fiecare în drumul său, eu înspre Bagdad, iar dervișul înspre Bassra. Ci, pe drum, îmi ziceam, gîndindu-mă la împărțeala cu pricina : „Pe Allah ! dervișul acesta cere cam prea mult pentru cît a făcut. Dreptu-i că el mi-a dezvăluit comoara, și că el a deschis-o, mulțumită științei lui vrăjitorești, pe care *Sfînta Carte* o afurisește ! Da fără cămilele mele ce-ar fi putut să facă ? Ba poate că și fără mine de față treaba nu ar fi izbîndit, întrucît comoara de bună seamă că trebuie să fie scrisă întru numele, întru norocul și întru ursita mea !

Mă gîndesc, dar, că, dacă-i dau patruzeci de cămile încărcate cu nestematele acestea, sînt pungășit de chilipirul meu, eu care m-am ostenit să încarc sacii, pe cînd el se hodinea zîmbind ; și, pînă la urma urmelor, eu sînt stăpînul cămilelor. Nu sînt dator, așadar, să-l las să facă cum vrea. la împărțeala aceasta. Și-am să mă cam pricep eu să-i bag mințile în cap.“

Încît, atunci cînd veni ceasul împărțelii, îi spusei dervișului :

— O, sfinte dervișule, tu cel care, după chiar poruncile isnafului tău, trebuie să te îngrijezi tare puțin de bunurile lumești, ce-ai să faci cu patruzeci de cămile pline de povara pe care o ceri cam pe nedrept ca preț pentru călăuzelile tale ?

Și dervișul, departe de a se supăra de vorbele mele sau a se necăji, cum mă așteptam, îmi răspunse cu glas liniștit :

— Baba-Abdallah, întru adevăr grăiești cînd spui că sînt dator a fi om ce se îngrijește tare puțin de bunurile acestei lumi. Încît, nu cer nicidecum pentru mine partea ce mi se cade dintr-o împărțeală dreaptă, ci spre a o dărui, străbătînd lumea, pe la toți săracii și pe la toți dezmoșteniții. În ce privește ceea ce numești nedrept, cugetă, ya Baba-Abdallah, că și cu de-o sută de ori mai puțin decît ceea ce ți-am dat, tot ai fi omul cel mai bogat din Bagdad. Și uiți că nimica nu mă silea să-ți pomenesc despre comoară, și că puteam să țin taina numai pentru mine. Lasă, dar, la o parte lăcomia, și mulțumește-te cu ce ți-a dat Allah, fără a căuta să mai cîrtești asupra înțelegerii noastre !

Eu atunci, măcar că încredințat de strîmba temeinicie a lăcomiei mele și neîndoindu-mă de urîciunea jindurilor mele, schimbai tîlcul și la față și la dos, și răspunsei :

— O, dervișule, m-ai dumerit în ce privește greșeala mea. Ci îngăduie-mi a-ți aduce aminte că tu ești un derviș desăvîrșit, care nici habar nu ai de meșteșugul de

a mîna cămilele, și nu știi decît să-l slujești pe cel Preaînalt. Uiți, dar, la ce năpaste te primejduiești vroind să mîi atîtea cămile dedate cu glasul stăpînului lor. Dacă mi-ai da crezare, ai lua cît mai puține cu putință, chiar de-ar fi să te întorci mai tîrziu la comoară și să le încarci iară cu nestemate, de vreme ce poți să descui și să încui intrarea în peșteră cînd îți place. Așa că ascultă-mi sfatul și nu-ți primejdui sufletul cu osteneli și cu griji cu care nu este deprins.

Iar dervișul, de parcă nu s-ar fi văzut în stare a putea să nu-mi îndeplinească vreo voie, răspunse :

— Mărturisesc, o, Baba-Abdallah, că nu m-am gîndit deloc dintru-ntîi la ceea ce îmi aduci tu aminte acuma ; și iacătă-mă pînă peste poate de îngrijorat asupra urmărilor acestei călătorii, singur cu toate cămilele acestea. Alege, dar, dintre cele patruzeci de cămile ce mi se cuvin, pe cele douăzeci pe care ți-o plăcea să le alegi, și lasămi-le pe celelalte douăzeci care rămîn. Apoi du-te sub ocrotirea lui Allah !

Iar eu, măcar că tare uluit de-a vedea la derviș o atîta de mare ușurință în a se lăsa dus cu vorba, mă repezii să aleg mai întîi cele patruzeci de cămile ce mi se cuveneau de la împărțeală, apoi pe celelalte douăzeci pe care dervișul îmi îngăduia să le iau. Și, după ce îi mulțumii pentru tot binele ce-mi făcuse, îmi luai rămasbun de la el, și pornii la drum înspre Bagdad, pe cînd el își îndemna cele douăzeci de cămile înspre Bassra.

Or, nici nu făcusem cîțiva pași pe drumul Bagdadului, că Șeitan îmi și suflă zavistia și nemulțumirea în inimă. Și începui să deplîng pierderea celor douăzeci de cămile ale mele, și încă și mai mult avuțiile ce le aveau încărcate pe spinările lor. Și îmi zisei : „Pentru ce mă păgubește de cele douăzeci de cămile ale mele dervișul acesta afurisit, cînd este stăpîn pe comoară și cînd poate să scoată din ea toate bogățiile pe care le dorește ?“ Și, dintr-o

dată, îmi oprii vitele și o luai la fugă după derviș, strigîndu-l din toate puterile, și făcîndu-i semne să-și oprească vitele și să mă aștepte. Iar el îmi auzi glasul și se opri. Și, cînd ajunsei lîngă el, îi spusei :

— O, dervișule, fratele meu ! nu pot să te las așa de ușor, întrucît sînt mohorît foarte în privința ta, din pricina grijii ce-o am pentru tihna ta. Și nu am vroit a mă hotărî să mă despart de tine fără a te ruga să mai chibzuiești încă o dată cît de anevoie sînt de mînat douăzeci de cămile încărcate cu povară, mai cu seamă atunci cînd ești. ca tine, o, dervișule, fratele meu, un om nedeprins cu meseria și cu felul acesta de treburi. Crede-mă, mult mai bine ți-ar veni dacă nu ai păstra cu tine decît cel mult zece cămile, descotorosindu-te de celelalte zece asupra unui ins ca mine, care nu trudește mai mult dacă are grijă de o sută ori numai de una !

Iar vorbele mele chiar că dobîndiră tocmai izbînda la care jinduiam, întrucît dervișul, fără de nici o împotrivire, îmi îngădui să iau cele zece cămile pe care i le ceream, în așa fel că nu-i mai rămaseră decît zece, iar eu mă văzui stăpîn pe șaptezeci de cămile cu poverile lor, care întreceau ca bogății averile tuturor regilor de pe pămînt la un loc.

Or, după asta, s-ar socoti, o, emire al drept-credincioșilor, că ar fi urmat să am de ce să fiu mulțumit. Eh, ba deloc ! Iar ochiul meu rămase gol ca și mai înainte, dacă nu și mai rău, iar lăcomia mea nu făcu alta decît să sporească odată cu agoniselile. Și mă apucai să-mi îndoiesc cererile, rugămințile și sîcîielile, spre a-l dăuli pe derviș să pună capac dărniciei sale, înduplecîndu-l să-mi lase și cele zece cămile ce-i mai rămăseseră. Și îl îmbrățișai, și îi sărutai mîinile, și făcui atîtea și-atîtea, pînă ce el nu avu tăria să se împotrivească, și mă vesti că sînt ale mele toate, spunîndu-mi :

— O, Baba-Abdallah, fratele meu, dă o folosinţă bună bogăţiilor care îţi vin de la Atoateîmpărţitorul, şi adu-ţi aminte de dervişul ce te-a întîlnit la cotitura soartei tale...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu

Ci într-a opt sute şaptezeci şi şasea noapte

Urma :

... dă o folosinţă bună bogăţiilor care îţi vin de la Atoateîmpărţitorul, şi adu-ţi aminte de dervişul ce te-a întîlnit la cotitura soartei tale.

Or, eu, o, doamne al meu, în loc de a fi pînă peste poate de mulţumit că ajunsesem stăpîn pe toată saxanaua de nestemate, fusei îmboldit de lăcomia ochiului meu să mai cer încă şi altceva. Şi tocmai altceva acesta avea să prijeluiască prăpădul meu. Într-adevăr, îmi veni în minte că ulcica aceea de aur în care se afla alifia şi pe care dervişul, înainte de a ieşi din peşteră, o scosese din chiupul cel scump, trebuia să fie şi ea, ca toate celelalte, tot a mea. Întrucît îmi ziceam : „Cine ştie ce puteri o avea alifia aceea ! Şi-apoi, am tot dreptul să iau ulcica, întrucît dervişul poate să-şi ia din peşteră altele la fel oricînd i-o plăcea !“ Şi gîndul acesta mă hotărî să-i vorbesc. Şi-aşa că, pe cînd venea să mă sărute luîndu-şi bun-rămas de la mine, îi zisei :

— Allah fie cu tine ! o, fratele meu dervişule, au ce vrei tu să faci cu ulcica aceea de alifie pe care ţi-ai ascuns-o în sîn ? Şi cam ce-ar putea face cu alifia aceea un derviş care de obicei nu se foloseşte nici de alifii, nici

de mireasmă de alifii, nici de umbră de alifii ? Dă-mi mai bine ulcica aceea mie, ca s-o duc laolaltă cu celelalte, drept amintire de la tine !

Or, de data aceasta, mă așteptam ca dervișul, înciudat de stăruința mea, să nu mai vrea nicicum a-mi da și ulcica. Iar eu stam gata să mă prilejuiesc de nevrerea lui spre a i-o lua cu sila, dat fiind că eram mai tare decît el, și încă cu mult, iar dacă s-ar fi împotrivit, îl zdrobeam numaidecît acolo în pustietatea aceea. Ci, împotriva oricărei așteptări, dervișul îmi zîmbi cu bunătate, scoase ulcica din sîn și mi-o întinse cu gingășie, spunîndu-mi :

— Ține, iacătă ulceaua, o, Abdallah, fratele meu, și deie Allah ca ea să izbutească a-ți sătura dorința cea de pe urmă ! De altminteri, dacă socoți că mai pot face și altceva pentru tine, nu ai decît să vorbești, și iacătă-mă-s gata să te mulțumesc.

Or, eu, de cum mă văzui cu ulceaua în mînă, o deschisei și, privind ce se află în ea, îi spusei dervișului :

— Allah fie cu tine, o, dervișule, fratele meu, împlinește-ți dărniciile și spune-mi care-s foloasele și însușirile alifiei acesteia pe care eu nu o cunosc !

Și dervișul răspunse :

— Cu tot dragul inimii !

Și adăugă :

— Află, dar, de vreme ce așa îmi ceri, că alifia aceasta a fost plămădită de degetele ginnilor cei de sub pămînt, care au pus în ea o vrajă năzdrăvană. Într-adevăr, dacă se unge cineva cu oleacă din alifie împrejurul ochiului stîng și pe pleoapă, unsoarea aceasta face ca să i se arate dinainte toate tainițele în care se află comorile pămîntului. Da dacă ungerea cu alifia s-a făcut, din nenorocire, pe ochiul cel drept, dintr-o dată insul acela rămîne orb de amîndoi ochii deodată. Iacătă care este puterea și care este folosința acestei alifii, o, Baba-Abdallah, fratele meu ! Uassalam !

Şi, grăind aşa, dete iarăşi să-şi ia bun-rămas de la mine. Ci eu îl prinsei de mînecă şi îi spusei :

— Pe viaţa ta ! Mai fă-mi cel de pe urmă bine, şi unge-mă chiar tu cu alifia pe ochiul stîng, întrucît ştii să faci lucrul acesta mai bine ca mine, şi sînt pînă peste poate de nerăbdător de-a pune la încercare puterea unsorii pe care am ajuns stăpîn.

Iar dervişul nu vroi să se lase cumva prea mult rugat şi, tot binevoitor şi liniştit, luă oleacă de alifie pe vîrful degetului şi mi-o unse împrejurul ochiului stîng şi pe pleoapa stîngă, spunîndu-mi ;

— Acuma deschide ochiul acesta stîng şi închide-l pe cel drept !

Şi deschisei ochiul stîng, cel oblojit, o, emire al dreptcredincioşilor, şi îmi închisei ochiul drept. Şi numaidecît toate lucrurile cele văzute ochilor mei obişnuiţi pieriră, spre a face loc la nişte privelişti puse unele peste altele, cu peşteri de sub pămînt şi cu peşteri de sub ape, cu trunchiuri de copaci uriaşi scobiţi la rădăcina lor, cu încăperi săpate în stîncă, şi cu tainiţe de toate soiurile. Şi toate erau pline cu comori de pietre rare. de gherdane, de giuvaieruri, de năstrăpate. de argintării. de toate culorile şi de toate felurile. Şi văzui metalurile în zăcămintele lor, argintul neprihănit şi aurul nepipăit. pietrele de cleştaruri în zăcătorile lor, şi vinele cele scumpe cu care este încins pămîntul. Şi nu contenii să mă tot uit şi să mă tot minunez decît atunci cînd simţii că ochiul meu cel drept, pe care eram silit să-l ţin închis, ostenise şi-mi cerea să-l deschid. Atunci îl deschisei şi numaidecît lucrurile priveliştii dimprejur veniră de se aşezară singure iarăşi la locul lor obişnuit, şi toate vedeniile datorate puterii alifiei magiceşti pieriră depărtîndu-se.

Şi, în felul acesta, încredinţîndu-mă de adevărul în privinţa puterii năzdrăvane a acelei alifii, cînd ar fi unsă pe ochiul stîng, nu putui a mă împiedica să mă îndoiesc în privinţa puterii ungerii ei pe ochiul cel drept.

Şi îmi zisei în sinea mea : „Tare socot că dervişul este plin de şiretenie şi de făţărnicie, şi că nu a fost atîta de filotim cu mine şi atîta de binevoitor decît ca să mă înşele la urmă. Căci nu este cu putinţă ca o alifie să dovedească două puteri atîta de potrivnice, folosind-o la fel, numai schimbînd locul." Şi, rîzînd, îi spuse dervişului :

— Hei, uallah ! o, taică al şiretlicurilor, tare socot că rîzi de mine acuma ! Căci nu este cu putinţă ca o alifie să dovedească nişte puteri atîta de potrivnice unul faţă de celălalt. Ci mai degrabă chitesc, de vreme ce tu chiar nu le-ai încercat asupra ta, că ungînd ochiul cel drept alifia aceasta ar avea puterea de a-mi aduce la îndemînă comorile pe care mi le-ar arăta ochiul cel stîng. Ce zici ? Poţi să vorbeşti deschis. Şi, de altminteri, fie că-mi dai dreptate, fie că ba, eu tot vreau să pun la încercare pe ochiul meu puterea dreptace a alifiei, ca să nu mai am bănuieli. Te rog, dară, să mi-o ungi pe ochiul cel drept, fără de zăbavă ; întrucît trebuie să pornesc la drum pînă-a amurgi soarele.

Ci, pentru întîia oară de la întîlnirea noastră, dervişul avu o mişcare de supărare şi îmi zise :

— Baba-Abdallah, rugămintea ta este nesăbuită şi vătămătoare, iar eu nu mă pot hotărî să-ţi fac rău, după ce ţi-am făcut bine. Nu mă sili, aşadar, cu îndărătnicia ta, să te ascult într-o treabă de care ai să te căieşti toată viaţa !

Şi adăugă :

— Să ne despărţim, aşadar, ca fraţii, şi fiecare să se ducă în drumul lui.

Ci eu, o, doamne al meu, nu-l slăbii deloc, şi fusei tot mai încredinţat că împotrivirile ce le făcea nu aveau alt rost decît să mă împiedice de-a avea sub mîna mea, în deplină stăpînire, comorile pe care puteam să le văd cu ochiul cel stîng. Şi îi zisei :

— Pe Allah ! o, dervişule, dacă nu vrei să mă despart de tine cu inima rău mohorîtă, şi numai dintr-o pricină

atîta de lesnicioasă, după toate cele atîta de scumpe cîte mi-ai dăruit, nu ai decît să mă ungi la ochiul drept cu alifia aceasta, întrucît eu nu știu cum să fac. Și, de altminteri, nu am să-ți dau drumul decît cu învoiala aceasta.

Atunci dervișul păli cu totul la chip, iar obrazul lui căpătă o înfățișare de o asprime pe care nu i-o știam, și îmi zise :

— Te orbești cu chiar mîna ta.

Și luă oleacă de alifie și mi-o unse împrejurul ochiului drept și pe pleoapa dreaptă. Și nu mai văzui decît neguri cu amîndoi ochii mei, și ajunsei orbul pe care îl vezi, o, emire al drept-credincioșilor !

Și, simțindu-mă în starea aceasta înfricoșată, îmi venii deodată în minți și strigai, întinzînd mîinile înspre derviș :

— Mîntuiește-mă de orbie, o, fratele meu !

Ci nu căpătai nici un răspuns. Iar el rămase surd la rugămințile mele fierbinți și la țipetele mele, și îl auzii cum pornea cămilele la drum și cum se depărta, ducînd ceea ce fusese partea și soarta mea.

Eu, atunci, mă lăsai să cad la pămînt și rămăsei prăbușit un lung răstimp de vreme. Și de bună seamă că aș fi murit de durere și de tulburare pe locul acela, dacă o caravană care se întorcea a doua zi de la Bassra nu m-ar fi cules și nu m-ar fi dus la Bagdad.

Și de-atunci, după ce am văzut trecînd pe sub mîna mea norocul și puterea, m-am văzut adus la starea aceasta de cerșetor pe căile milei. Iar căința pentru lăcomia mea și pentru nechibzuința mea față de binefacerile Atoateîmpărțitorului mi-a intrat în inimă și, spre a mă pedepsi singur, mi-am hotărît osînda de-a fi plătit cu cîte o palmă de mîna oricărui ins ce și-ar face pomană cu mine.

Și-aceasta-i povestea mea, o, emire al drept-credincioșilor. Și ți-am istorisit-o fără a ascunde nimic din

nelegiuirea mea și din ticăloșia patimilor mele. Și iacă-tă-mă gata să primesc o palmă de la mîna fiecăruia dintre preacinstiții aci de față, măcar că aceasta nu este nicide-cum o pedeapsă îndestulă. Ci milos fără de margini este singur numai unul Allah !

După ce ascultă istorisirea aceasta a orbului, califul îi spuse :

— O, Baba-Abdallah, hotărît ! nelegiuirea ta este o nelegiuire mare, iar nesațul ochiului tău este un nesaț de neiertat ! Ci eu gîndesc că pocăința și umilința ta dinaintea celui Prea-milos ți-au și adus iertarea. Și, pentru aceea, doresc ca de acuma înainte, spre a nu te mai vedea cum înduri osînda aceea obștească pe care ți-ai hotărît-o, să-ți fie viața pusă la adăpost din vistieria mea. Și, drept aceea, vizirul vistieriei are să-ți dea în fiecare zi cîte două drahme din haznaua mea, spre a-ți duce zilele. Și aibă-te Allah întru mila lui !

Și porunci ca tot atîta să i se verse și dascălului cel beteag și cu gura ruptă. Și-i opri lîngă sine spre a-i cinsti, potrivit cinului lor, cu toată fala ce se cuvenea, pe tînărul stăpîn al iepei bălane, șeicul Hassan, și pe călărețul pe urma căruia se cîntau cîntece indienești și chinezești.

— Ci să nu care cumva să crezi, o, preafericitule rege, urmă Șeherezada, că povestea aceasta ar fi de asemuit, mai de aproape ori mai de departe, cu cea a domniței Zuleica !

Iar regele Șahriar necunoscînd povestea aceea, Șeherezada spuse :

POVESTEA DOMNIȚEI ZULEICA

Mi s-a povestit, o, rege al vremilor, că se afla în scaunul de domnie al califilor, la Damasc, un rege din neamul omeiazilor, care avea de vizir un om dăruit cu înțelepciune, cu pricepere și cu harul vorbirii, și care, citind cărțile celor de demult și hronicele și scrierile poeților, ținea minte tot ce citea, și știa, cînd trebuia, să-i povestească stăpînului său povestirile ce fac viața plăcută și vremea desfătătoare. Or, într-o bună zi, văzînd că regele, stăpînul său, era cam mohorît, se hotărî să-l înveselească și îi spuse :

— O, doamne al meu, m-ai întrebat adesea despre întîmplările din viața mea și despre cum am trăit pînă a nu fi ajuns rob al tău și vizir al puterii tale. Iar pînă acuma am tot ocolit să răspund, de teamă să nu par prea băgăreț sau plin de înfumurare, și ți-am istorisit mai degrabă lucruri ce li s-au întîmplat altora, nu mie. Astăzi însă aș vrea, măcar că buna-cuviință ne oprește a ne da de pildă pe noi înșine, să-ți povestesc întîmplarea ciudată care mi-a pecetluit toată viața, și de pe urma căreia datorez faptul de-a fi răzbătut pînă la pragul măreției tale.

Şi, văzînd că stăpînul său se şi arăta plin de luare-aminte, istorisi astfel povestea, spunînd :

M-am născut, o, doamne şi cunună a capului meu, în cetatea aceasta preafericită a Damascului, dintr-un tată pe care-l chema Abdallah, şi care era unul dintre neguţătorii cei mai de vază din toată ţara Şamului. Şi nimica nu s-a precupeţit pentru învăţătura mea, întrucît am luat învăţătură de la dascălii cei mai iscusiţi în cercetarea teologiei, a legilor, a algebrei, a poeziei, a astronomiei, a caligrafiei, a aritmeticii şi a datinilor credinţei noastre. Şi tot aşa am învăţat toate limbile cîte se vorbesc în cuprinsul stăpînirii tale, de la o mare pînă la cealaltă, aşa că, dacă aş străbate într-o zi lumea, din dorul de-a călători, să-mi poată fi de folos prin ţările oamenilor.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute şaptezeci şi şaptea noapte

Micuţa Doniazada se sculă de pe chilimul unde sta ghemuită şi o sărută pe soră-sa şi îi zise :

— O, Şeherezada, mă rog ţie, grăbeşte de ne istoriseşte povestirea pe care ai început-o, cea a domniţei Zuleica.

Iar Şeherezada spuse :

— Cu tot dragul inimii, şi ca pe o cinstire datorată regelui acesta dăruit cu purtări alese.

Şi spuse :

Vizirul regelui de la Damasc îşi urmă astfel istorisirea pe care o povestea stăpînului său :

După ce, o, doamne al meu, mulţumită osîrdiei dascălilor mei, învăţai toate ştiinţele de pe vremea mea, şi

graiurile limbii noastre, precum și vorbirile persanilor, ale grecilor, ale tătarilor, ale kurzilor, ale indienilor și ale chinezilor, și cînd, datorită trudei desăvîrșite a dascălilor mei, îmi întipării în minte tot ceea ce învățasem, părintele meu, liniștit în privința soartei mele, văzu fără de amărăciune cum i se apropie ceasul scris ca soroc oricărei făpturi. Și, pînă a nu se săvîrși întru mila Domnului, mă chemă lîngă sine și îmi grăi :

— O, fiul meu, iacătă că Atoate-despărțitoarea are să reteze legătura mea cu viața, iar tu ai să rămîi fără de un cap călăuzitor pe marea întîmplărilor. Ci, lăsîndu-te singur, mă mîngîi cu gîndul că tu, mulțumită creșterii pe care ai căpătat-o, ai să știi cum să zorești apropierea ursitei prielnice. Ci, o, copilul meu, nici unul dintre fiii lui Adam nu poate să știe ce-i păstrează soarta, și nici o chibzuință nu poate să înfrunte hotărîrile din *Cartea Ursitei*. Dacă, dar, o, fiul meu, are să vină o zi cînd vremile s-ar întoarce împotriva ta și cînd viața ți s-ar înnegura rău, nu ai decît să te duci în grădina acestei case și să te agăți de creanga cea mai groasă din copacul cel bătrîn pe care îl știi. Iar ea are să te mîntuie !

Și tatăl meu, după ce rosti aceste cuvinte ciudate, muri în pacea Domnului, fără a avea vreme să-mi spună mai multe ori a mai lămuri în vreun fel o atare povață. Iar eu, cît ținură zilele de înmormîntare și de jale nu contenii să tot cuget la cuvintele acelea atîta de neașteptate din partea unui om înțelept și temător de Allah, cum fusese părintele meu în toată viața lui. Și mă tot întrebam : „Cum de s-a putut ca tatăl meu să mă sfătuiască, împotriva poruncilor *Cărții celei Sfinte*, să-mi dau moartea prin ștreang, în caz de năpastă, mai degrabă decît să mă încredințez în seama Stăpînului tuturor făpturilor ? Acesta-i un lucru ce trece dincolo de orice înțelegere."

Pe urmă, încet-încet, amintirea acestor cuvinte mi se șterse din minte și, cum îmi plăceau petrecerile și

risipa, de cum mă văzui în fruntea moștenirii bogate de care aveam parte, nu zăbovii să mă dedau la toate ispitele mele. Și trăii un șir de ani în dîrdora nebuniei și a risipelor, pînă într-atîta că sfîrșii prin a-mi toca toată averea părintească, și într-o zi mă trezii gol cum ieșisem din pîntecele maicii mele. Și îmi zisei, mușcîndu-mi degetele : „O, Hassane, fiu al lui Abdallah, iacătă-te ajuns la ticăloșie din vina ta și nu din răutatea vremilor. Și nu-ți mai rămîne, drept orice bun, decît casa aceasta cu grădina ei. Și ai să fii silit să le vinzi, ca să-ți mai ții zilele o vreme. După care, ai să ajungi la cerșetorie, întrucît prietenii tăi au să te părăsească și nici unul nu are să dea vreun împrumut cuiva care și-a irosit avutul cu chiar mîinile lui !"

Și atunci îmi adusei aminte de vorbele cele de pe urmă ale părintelui meu, vorbe pe care, de data aceasta, le găsii chibzuite, zicîndu-mi : „Hotărît ! este mai bine să mor spînzurat, decît să cerșesc milă pe drumuri !"

Și, cugetînd astfel, luai o frînghie groasă și coborîi în grădină. Și, hotărît să mă spînzur, mă îndreptai înspre copacul pomenit, căutai creanga cea mai groasă și, cînd ajunsei la ea, așezînd două pietre mari la rădăcina pomului cel bătrîn, legai frînghia de ea cu un capăt. Iar cu celălalt capăt întocmii un laț pe care mi-l petrecui pe după gît ; și, cerînd iertare de la Allah pentru fapta mea, mă aruncai în jos de pe cele două pietre. Și mă bălăngăneam spînzurat, cînd creanga, îndoindu-se de greutatea mea, trosni și se rupse de la trunchi. Și căzui la pămînt împreună cu ea, mai înainte ca viața să-mi fi părăsit trupul.

Și, cînd mă trezii astfel din leșinul în care mă aflam, și cînd pricepui că nu eram mort, mă simții tare umilit că irosisem atîta încordare de voință ca să ajung la neizbînda aceasta de la urmă. Și mă și ridicam ca să iau de la capăt fapta mea nelegiuită, cînd văzui o piatră cum cade din pom, și luai seama că piatra aceea strălucea

pe pămînt ca un cărbune aprins. Și, spre uluirea mea cea mare, băgai de seamă că, acolo unde mă prăbușisem, pămîntul era așternut cu pietre de-acestea sclipitoare, și din care încă mai cădeau din pom, chiar de acolo de unde se rupsese creanga. Și mă suii iarăși pe cele două pietroaie și mă uitai mai îndeaproape la ciot. Și văzui că în locul acela creanga nu era întreagă, ci era scorboroșită, iar din scorbură lunecau pietrele acelea ce erau numai diamante și smaralde și alte nestemate de toate culorile.

La priveliștea aceea, o, doamne al meu, pricepui tîlcul cel limpede al cuvintelor părintelui meu, și mi le repetai în gînd cu înțelesul lor cel adevărat, aducîndu-mi aminte că tătîne-meu, departe de-a mă sfătui să mă spînzur, mă sfătuise numai să mă agăț de creanga cea groasă a copacului, știind de la bun început că ea are să se rupă sub greutatea mea și că are să dea la iveală comoara pe care chiar el, gîndind la niscaiva zile rele, o grămădise anume pentru mine în trunchiul cel gol al copacului bătrîn.

Și, cu inima plină de bucurie, detei fuga în casă să caut un topor și să despic mai larg ruptura. Și văzui că tot trunchiul uriesesc al copacului cel bătrîn era scobit și era umplut pînă la rădăcină cu diamante și rubine și peruzele și mărgăritare și smaralde și cu toate neamurile de gemme de pe pămînt și din ape.

Eu, atunci, după ce îl preamării pe Allah pentru binefacerile sale, și după ce binecuvîntai în inima mea pomenirea tatălui meu, a cărui înțelepciune cugetase la nebuniile mele și îmi pusese deoparte mîntuirea aceasta nenădăjduită, mă scîrbii de viața mea de mai înainte și de năravurile mele, și de chiolhanuri și de risipe, și mă hotărîi să mă fac om de omenie și de chibzuială. Și, dintru-ntîi, nu vrusei să mai trăiesc într-o cetate ce fusese martoră la toate trăsnăile mele, și mă hotărîi să mă duc în împărăția Persiei, înspre care mă trăgea cu o ispită

de neînfrînt cetatea cea vestită a Șirazului, despre care adeseori îl auzisem pe tatăl meu povestind ca despre o cetate în care erau îngemănate toate strălucirile minții și toate dulcețile vieții. Și îmi zisei : „O, Hassane, în cetatea aceea a Șirazului ai să te așezi ca negustor de pietre scumpe, și ai să cunoști oamenii cei mai plăcuți de pe pămînt. Și, cum știi să vorbești persienește, nu are să-ți fie deloc greu !"

Și făcui numaidecît ceea ce hotărîsem să fac. Și Allah îmi scrise bună-pace și, după o călătorie lungă, ajunsei fără de necazuri la orașul Șiraz, unde domnea regele cel mare Sabur-Șah.

Și descălecai la hanul cel mai bine ținut din cetate, unde luai cu chirie o odaie frumoasă. Și, fără a-mi mai lăsa răgaz să mă odihnesc, îmi schimbai îmbrăcămintea de drum cu niște haine noi și tare frumoase, și plecai să mă preumblu pe ulițele și prin sukurile orașului acela strălucit.

Or, pe cînd tocmai ieșeam din geamia cea mare de farfuriu, care îmi bucurase inima cu frumusețea ei și mă cufundase în focul rugăciunii, zării un vizir dintre vizirii regelui Sabur-Șah venind înspre mine. Și mă zări și el, și se opri dinaintea mea, privindu-mă vrăjit de parcă aș fi fost un înger. Pe urmă se apropie de mine și îmi spuse :

— O, tu, cel mai frumos dintre flăcăi, din ce țară ești ? Întrucît văd de pe hainele tale că ești străin în cetatea noastră !

Iar eu răspunsei, temenindu-mă :

— Sînt de la Damasc, o, stăpîne al meu, și am venit la Șiraz spre a mă șlefui pe lîngă locuitorii săi !

Iar vizirul, auzind vorbele mele, se bucură nemărginit și mă strînse în brațe și îmi zise :

— O, ce vorbe frumoase ai în gura ta, o, fiul meu ! Cîți ani ai ?

Iar eu răspunsei :

— Robul tău are șaisprezece ani !

Iar el se bucură încă și mai mult, întrucît se trăgea dintre soții lui Loth, și îmi spuse :

— Frumoși ani, o, copilul meu ! frumoși ani ! Iar dacă nu ai altceva mai bun de făcut, vino cu mine la palat și am să te înfățișez regelui nostru, căruia îi plac chipurile frumoase și are să te căftănească printre cămărașii lui. Și, hotărît ! ai să fii fala cămărașilor și cununa lor !

Iar eu spusei :

— Pe capul și pe ochii mei, și ascult și mă supun !

Atunci el mă prinse de mînă. Și făcurăm drumul împreună, tăifăsuind ba de una, ba de alta. Și se mira grozav cînd mă auzea cum vorbesc persienește, limbă care nu era a mea, ușor și curat. Și se minuna de înfățișarea și de hainele mele strălucite. Și îmi spunea :

— Pe Allah ! dacă toți tinerii din Damasc sînt ca tine, cetatea aceea este un colț de rai, iar bucata de cer de deasupra Damascului este chiar raiul !

Și ajunserăm în felul acesta la palatul regelui Sabur-Șah, și mă duse dinaintea regelui, și chiar că regele zîmbi la vederea mea și îmi spuse :

— Obrazul acesta de la Damasc fie bine venit în palatul meu !

Și îmi spuse :

— Cum te cheamă, o, flăcău frumos ?

Iar eu răspunsei :

— Robul tău Hassan, o, rege al vremilor !

Și dacă mă auzi vorbind în felul acesta, se bucură și se lumină, și îmi grăi :

— Nici un nume nu s-ar fi potrivit mai bine cu un chip ca acesta, o, Hassan !

Și adăugă :

— Te căftănesc cămăraș al meu, pentru ca ochii mei să se bucure în fiecare dimineață de vederea ta !

Iar eu sărutai mîna regelui și îi mulțumii pentru bunătatea pe care mi-o dovedea. Iar vizirul mă luă și mă puse să-mi schimb hainele, și mă îmbrăcă chiar el cu haine de cămăraș. Și îmi dete cea dintîi învățătură de cum să mă port în slujba mea cea nouă de copil de casă. Și nu știam cum să-i mărturisesc îndatorința mea pentru toată grija ce-mi arăta. Și mă luă sub oblăduirea lui. Și ajunsei prietenul său. Și, la rîndu-le, toți ceilalți copii de casă, care erau toți tineri și tare frumoși, se împrieteniră cu mine. Iar viața mea se vestea dulce în palatul acela, care îmi și dedese atîta bucurie și îmi făgăduia atîtea gingașe plăceri.

Or, pînă atunci, o, doamne al meu, femeia nu însemnase chiar nimic în viața mea. Ci avea să-și facă în curînd ivirea. Și, odată cu ea, avea să se ivească în viața mea...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute șaptezeci și opta noapte

Urmă :

... femeia nu însemnase chiar nimic în viața mea. Ci avea să-și facă în curînd ivirea. Și, odată cu ea, avea să se ivească și încurcătura în viața mea.

Într-adevăr, trebuie să mă grăbesc a-ți mărturisi, o, doamne al meu, că ocrotitorul meu îmi spusese, încă din prima zi :

— Află, o, scumpul meu, că este oprit tuturor cămărașilor de la cele douăsprezece odăi, ca și tuturor dregătorilor de la palat, și musaipilor, și paicilor, să se preumble noaptea prin grădinile saraiului, de la un

anume ceas. Întrucît începînd de la ceasul acela grădinile sînt hărăzite numai pentru femeile din harem, ca să poată să vină acolo să se bucure de reveneală și să tăifăsuiască între ele. Și dacă vreunul, spre nenorocirea lui, ar fi prins în grădină la ceasul acela, și-ar primejdui capul.

Iar eu mă chibzuisem strașnic să nu alerg niciodată după o primejdie ca aceea.

Or, într-o seară, furat de răcoarea și de dulceața adierii, mă lăsai răpit de somn pe o bancă din grădină. Și nu știu cîtă vreme șezui ațipit acolo. Iar în somnul meu auzeam niște glasuri de femei care spuneau : „Of ! e un înger ! e un înger ! e un înger ! Of, ce frumos e ! ce frumos e ! ce frumos e !“ Și mă trezii deodată. Și nu văzui nimic, decît beznă. Și pricepui că visasem. Și mai pricepui că, dacă aș fi prins la ora aceea în grădini, tare m-aș primejdui să-mi pierd capul, în pofida bunăvoinții ce stîrnisem în sufletul regelui și al vizirului său. Și, plin de groază la gîndul acesta, sării în picioare, spre a fugi la palat pînă a nu apuca să fiu zărit în locurile acelea oprite. Ci iacătă că un glas de femeie ieși deodată din negură și din tăcere, spunîndu-mi cu un tremur de rîs :

— Încotro, încotro, o, frumosule trezit ?

Iar eu, mai tulburat decît dacă aș fi fost fugărit de toate străjile de la harem, detei să-mi slobozesc picioarele în vînt, negîndind decît să ajung degrabă la palat. Ci, pînă să fac eu cîțiva pași, la cotitura unei cărări, sub luna ce ieșea dintr-un nor, văzui ivindu-se o femeie numai frumusețe și strălucire, stînd în picioare dinaintea mea și zîmbind, cu doi ochi mari de gazelă îndrăgostită. Iar înfățișarea ei era falnică, precum împărătească îi era privirea. Iar luna ce strălucea pe cerul lui Allah nu era atîta de strălucitoare ca fața ei.

Iar eu, dinaintea acelei iviri, din rai coborîtă, fără de îndoială, nu putui să fac altminteri decît să mă opresc.

Și, plin de tulburare, lăsai ochii în jos, și șezui cu o înfățișare cuminte. Iar ea îmi spuse, cu glasul ei ispititor :

— Încotro te duceai așa de grăbit, o, lumină a ochilor ! Și cine te poate sili să fugi așa ?

Iar eu răspunsei :

— O, domniță ! dacă ești din saraiul acesta, nu ai cum să nu știi temeiurile ce mă împing a mă depărta atîta de grabnic de locurile acestea. De bună seamă, știi, într-adevăr, că le este oprit bărbaților să întîrzie în grădini, peste un anume ceas, și că este cu primejdia pierderii capului a încălca această popreală. Lasă-mă, dar, rogu-te fierbinte, să mă depărtez, pînă nu apucă paicii să mă zărească !

Iar tînăra domniță, rîzînd întruna, îmi spuse :

— O, răcoare a inimii, te-ai trezit cam tîrzior să pleci ! Ceasul despre care vorbești a trecut de mult. Și, în loc de-a căuta să fugi, ai face mai bine să-ți petreci aici cît ți-a mai rămas din noapte, și are să-ți fie o noapte binecuvîntată, o noapte de lumină !

Ci eu, încă și mai tulburat, și tremurînd și mai tare, nu mă gîndeam decît la fugă, și mă văicăream, spunînd :

— O, pieirea mea-i fără de scăpare ! O, fiică de oameni buni, o, stăpînă a mea, oricine ai fi, nu-mi pricinui moartea cu ispita farmecelor tale !

Și detei să scap. Ci ea mi se așeză în cale, întinzînd mîna stîngă, iar cu mîna dreaptă își dete iașmacul cu totul la o parte, și îmi spuse, oprindu-se din rîs :

— Uită-te, așadar, la mine, o, tinere fără de minte, și spune-mi dacă poți să întîlnești în orice seară una mai frumoasă ori mai tînără ca mine ? De-abia am împlinit optsprezece ani, și nici un bărbat nu m-a atins. Iar obrazul meu, care nu-i chiar urît la privire, nici un bărbat pînă la tine nu a putut să se laude că l-ar fi întrezărit. Așa că m-ai batjocori amarnic dacă tot ai mai căuta să fugi de mine.

Iar eu îi spusei :

— O, sultana mea, hotărît ! tu ești luna plină a frumuseții și, măcar că noaptea pizmașă ascunde ochilor mei o parte din farmecele tale, atîta cît întrezăresc ajunge ca să mă vrăjească ! Ci, te rog fierbinte, pune-te o clipă în starea mea, și ai să vezi cît de jalnică și de gingașă-i.

Iar ea răspunse :

— Mă învoiesc cu tine, o, miez al inimii, că, într-adevăr, starea ta-i gingașă ; ci gingășia ei nu vine nicidecum de la primejdia pe care o înfrunți, ci chiar de la făptura care o pricinuiește. Întrucît tu habar nu ai cine sînt eu, nici care este cinul meu la palat ! Iar în ce privește primejdia pe care o înfrunți, apoi primejdia aceea ar fi pentru oricare altul afară de tine, de vreme ce te iau sub apărarea și sub ocrotirea mea. Spune-mi, așadar, cum te cheamă, cine ești și care sînt slujbele tale la sarai !

Iar eu răspunsei :

— O, stăpîna mea, sînt Hassan din Damasc, cămărașul cel proaspăt al regelui Sabur-Șah, și oblăduitul vizirului regelui Sabur-Șah.

Iar ea se minună :

— A ! tu ești preafrumosul Hassan, cel care i-a sucit mințile urmașului lui Loth ! O, ce fericire să te am în noaptea aceasta, numai pentru mine, o, iubitule ! Vino, inima mea, vino ! Și încetează de-a mai otrăvi ceasurile de dulceață și de har cu negrele gînduri !

Și, după ce grăi așa, copila cea frumoasă mă trase cu putere înspre ea, și își alintă obrazul de al meu, și își lipi buzele pe buzele mele, cu patimă. Iar eu, o, doamne al meu, măcar că atunci pentru întîia oară mi se întîmpla o atare treabă, simții la atingerea aceea cum viază năprasnic în mine copilul tătîne-său, și cuprinzînd-o cu zvîcnet în brațe pe fetișcana pierită, luai puiul și-l adusei dinaintea cuibului. Ci, la vederea lui, în loc să se cutremure luînd foc, copila mi se smulse dintr-o dată din brațe și mă împinse repezit, dînd un țipăt de spaimă. Și de-abia

apucai să-mi trag puiul acasă, că și văzui pe dată ieșind dintr-un tufiș de trandafiri zece copilandre care alergară înspre noi, rîzînd să moară.

Și, la ivirea lor, o, doamne al meu, înțelesei că văzuseră tot și că auziseră tot, și că tînăra cu pricina se veselise pe seama mea, și că nu se slujise de mine decît în bătaie de joc, cu scopul vădit de-a le face să rîdă pe soațele sale. Și, de altminteri, într-o clipeală de ochi, toate fetișcanele se și aflau împrejurul meu, chicotind și țopăind ca niște căprioare neastîmpărate. Și, în potopul hohotelor lor de rîs, se uitau la mine cu niște ochi sclipind de vicleșug și de ispită, și-i spuneau celei ce mă amăgise :

— O, Kaiiria, sora noastră, ai fost grozavă ! Oh, ai fost grozavă ! Și ce frumos mai era copilandrul ! și ce vioi !

Iar alta spuse :

— Și iute !

Iar alta spuse :

— Și zgondos !

Iar alta spuse :

— Și gingaș !

Iar alta spuse :

— Și frumos !

Iar alta spuse :

— Și fălos !

Iar alta spuse :

— Și arătos !

Iar alta spuse :

— Și zorit !

Iar alta spuse :

— Și uluitor !

Iar alta spuse :

— Un sultan.

Și, totodată, se porniră pe niște hohote lungi de rîs, pe cînd eu stam pînă peste poate de stînjenit și de tul-

burat. Întrucît, o, doamne al meu, eu în viața mea nu privisem o femeie în față, și nici nu mă aflasem în tovărășia femeilor. Iar acelea de-acolo erau de o nerușinare și de o lipsă de sfiiciune ce nu-și aveau seamăn în hronicile neobrăzării. Și stam acolo, în vîlvora chicotelilor lor, descumpănit, rușinat și cu nasul alungit pînă la picioare, ca un nătăleg.

Ci deodată, din tufișul de trandafiri, ieși, ca luna la răsăritul ei, o a douăsprezecea copilandră, a cărei ivire făcu să se curme numaidecît toate rîsetele și toate glumele. Iar frumusețea sa era sultană și făcea să se plece la tăcerea ei toate florile. Și veni înspre ceata noastră, care se desfăcu la apropierea ei ; și se uită la mine îndelung și îmi spuse :

— Hotărît, o, Hassan din Damasc, cutezanța ta este o cutezanță mare, iar năvălirii tale asupra tinerei domnițe de aici i se cade pe drept osînda. Și, pe viața mea ! ce păcat de tinerețea și de frumusețea ta !

Atunci fetișcana care numai ea fusese pricina întîmplării acesteia, și pe care o chema Kairia, veni și sărută mîna celei ce rostise asemenea vorbe, și îi zise :

— O, Zuleica, stăpînă a noastră, pe viața ta cea scumpă ! iartă-i pornirea de adineaori, care nu-i decît dovada năvalniciei lui. Iar soarta îi este în mîinile tale ! Așa încît se cade a-l părăsi, ori a-i aduce mîntuire, acestui preafrumos năvălitor, acestui făptuitor de tîlhării asupra tinerelor fete fecioare ?

Iar cea pe care o chema Zuleica șezu o clipă pe gînduri și răspunse :

— Bine, de data aceasta să-l iertăm, de vreme ce chiar tu, care ai suferit încercarea de tîlhărie, pui mărturie pentru el. Să-i fie lăsat capul și să fie slobozit de primejdia în care se află ! Ba chiar, spre a le ține minte pe fetele ce l-au slobozit, se cade să ne străduim a-i face oleacă mai plăcută pățania din noaptea aceasta. Să-l luăm, așadar, cu noi și să-l ducem în iatacurile noastre,

pe care pînă acuma nici un bărbat nu le-a prihănit cu suflarea lui.

Şi, grăind astfel, făcu semn uneia dintre fetele ce-o însoţeau care pieri îndată, uşoară, pe sub chiparoşi, spre a se întoarce peste o clipită, aducînd în braţe o grămadă de mătăsării.

Şi desfăcu la picioarele mele mătăsurile acelea, care alcătuiau o rochie minunată de femeie ; şi, cu toatele, mă ajutară s-o petrec peste hainele mele. Şi, străvestit în felul acesta, mă cufundai frumos în ceata lor. Şi, trecînd printre copaci, ajunserăm la iatacurile haremului.

Or, cînd intrarăm în sala de primire a haremului, toată numai din marmură străcurată şi învîrstată cu mărgăritare şi cu peruzele, fetele îmi spuseră la ureche că sala aceea era încăperea în care fata regelui avea obicei să-şi primească musafirele şi prietenele. Şi, tot aşa, îmi dezvăluiră că fata regelui nu era alta decît chiar domniţa Zuleica.

Şi băgai de seamă că în mijlocul acelei săli atîta de frumoase şi atîta de goale se aflau douăzeci de preşuri mari de atlaz, aşezate roată peste chilimul cel mare. Şi toate fetişcanele, care nu conteniseră o clipă să-mi facă pe furiş tot felul de ispiteli şi să-mi arunce nişte ocheade pîrjolite, se duseră să şadă orînduite frumos pe acele preşuri de atlaz, poftindu-mă să şed şi eu în mijlocul lor, faţă în faţă cu chiar Zuleica, domniţa, care mă privea cu nişte ochi ce-mi străpungeau sufletul.

Atunci Zuleica porunci răcoritoarele, şi şase alte roabe, tot atîta de frumoase şi de bogat îmbrăcate, se iviră într-o clipită şi începură a ne împărţi nişte ştergare de mătasă pe nişte tipsii de aur, pe cînd altele zece veneau pe urma lor cu nişte farfuriuri mari, care şi numai cu înfăţişarea lor...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute șaptezeci și noua noapte

Urmă :

... începură a ne împărți niște ștergare de mătasă pe niște tipsii de aur, pe cînd altele zece veneau pe urma lor cu niște farfuriuri mari, care și numai cu înfățișarea lor erau o răcoreală.

Și ne puseră dinainte farfuriurile în care se aflau sorbeturi cu gheață, lapte prins, dulcețuri de chitră, felii de castraveți și lămîi. Iar domnița Zuleica gustă ea mai întîi și, tot cu lingurița de aur pe care o dusese la buzele sale, mă îmbie cu un pic de dulceață și cu o felie de chitră, apoi cu încă o linguriță de lapte prins. Pe urmă, lingurița aceea trecu de mai multe ori din mînă în mînă, pînă ce toate fetele se înfruptară din bunătățurile acelea minunate, în mai multe rînduri, cît nu mai rămase nimic în farfuriuri. Și atunci roabele ne aduseră o apă bună, în niște cupe de cleștar.

Iar taifasul nu zăbovi a se încinge, de parcă am fi băut toate soiurile de vinuri. Iar eu mă minunam de cutezanța vorbelor de pe buzele acelor copile, care rîdeau în hohote ori de cîte ori vreuna dintre ele slobozea vreo năzdrăvănie strașnică și vîrtoasă pe socoteala copilului tătîne-său, a cărui vedere le plăcuse peste măsură. Iar nurlia de Kaiiria, asupra căreia fusese îndreptată tîlhăria mea, de vreme ce fusese tîlhărie, nu-mi mai păstra nici o umbră de supărare și se așezase față în față cu mine. Și se uita la mine surîzînd, și îmi da de înțeles prin graiul ochilor că mă ierta pentru năvălnicia mea din grădină. Iar eu, la rîndu-mi, îmi ridicam ochii înspre ea din vreme în vreme, pe urmă îi coboram repede, de îndată ce băgam de seamă că ea avea privirile asupra mea ; căci, în pofida tuturor strădaniilor ce le încercam spre a face să mi se ivească oarecare liniște pe față, tot mai păstram, încon-

jurat de acele fetișcane fără seamăn: o stînjeneală tare supărătoare. Iar domnița Zuleica și soațele sale, care vedeau limpede starea mea, încercau la rîndu-le, cu tot soiul de mijloace, să-mi stîrnească îndrăzneala. Iar Zuleica, pînă la urmă, zise :

— Oare cînd, o, prietene al nostru Hassan din Damasc, ai să iei o față mai slobodă și mai voioasă ? Au crezi cumva că fetele acestea neprihănite sînt niște mîncătoare de carne de om ? Și nu știi că nici o primejdie nu te paște în iatacurile fetei regelui, unde nici un hadîmb nu ar cuteza vreodată să intre fără de îngăduință ? Uită, așadar, pe-o clipă, că vorbești cu domnița Zuleica, și închipuie-te la o clacă de taclale cu niște fete de rînd ale vreunor neguțători din Șiraz. Așa că saltă fruntea, o, Hassane, și privește-le în față pe toate aceste tinerele minunate. Și, după ce ai să le cercetezi cu cea mai mare luare-aminte, grăbește de ne spune, cu toată slobozenia și fără a te teme că ne-ai supăra, care-i aceea dintre noi care îți place cel mai mult !

Or, vorbele acestea ale domniței Zuleica, o, rege al vremilor, în loc să-mi dea inimă și suflet, nu făcură decît să-mi sporească tulburarea și fîstîceala, și nu mă pricepui decît să îngaim niște cuvinte bîlbîite, simțind roșeața sfiiciunii cum mi se suie în obraz. Și aș fi vrut, în clipita aceea, să se caște pămîntul și să mă înghită. Iar Zuleica, văzîndu-mi zăpăceala, îmi spuse :

— Văd, o, Hasanne, că ți-am cerut un lucru care te pune în încurcătură. Întrucît, fără de nici o îndoială, te temi că mărturisindu-ți plăcerea pentru una să nu le superi pe toate celelalte și să le stîrnești împotriva ta. Ei bine, greșești, dacă o teamă ca aceasta îți întunecă gîndurile. Află, așadar, că eu și soațele mele sîntem atîta de prietene, și că între noi sînt niște legături sufletești atîta de strînse, încît un bărbat, orice-ar face cu vreuna dintre noi, nu ar putea să ne strice prietenia. Așa că alungă-ți din inimă temerile care o fac atîta de chib-

zuită, cercetează-ne cu toată slobozenia și, chiar dacă ai vroi să rămînem toate goale dinaintea ta, spune-ne fără de sfială și avem să ne supunem, pe capetele și pe ochii noștri ! Ci numai grăbește de ne spune care-i cea aleasă de tine.

Eu atunci, o, doamne al meu, chemai în ajutor cît mi se mai întorsese din bărbăție după atîtea îmbărbătări și, măcar că soațele Zuleicăi erau desăvîrșit de frumoase și i-ar fi fost cam anevoie pînă și ochiului cel mai priceput să facă vreo osebire între ele, și măcar că, pe de altă parte, domnița Zuleica era ea însăși pe puțin tot atîta de minunată ca și fetișcanele sale, inima mea jinduia fierbinte după aceea care, cea dintîi, o făcuse să bată atîta de năprasnic în grădină, sclipitoarea și dulcea Kaiiria, mult-iubitoarea de copilul-tătîne-său. Ci mă ferii strașnic, în pofida oricărei ispite, să-mi dezvăluiesc simțămintele acelea, care, cu toate vorbele liniștitoare ale Zuleicăi, tare ar mai fi putut să tragă asupra capului meu ciuda celorlalte fecioare. Și mă mulțumii, după ce le cercetai pe toate cu cea mai mare luare-aminte, să mă întorc înspre domnița Zuleica și să-i spun :

— O, stăpînă a mea, se cade să încep cu a-ți spune că nu aș putea să asemui farmecele tale cu cele ale soațelor tale, căci nu se asemuie strălucirea lunii cu sclipirea stelelor. Și-așa-i frumusețea ta, față de care ochii nu ar putea să aibă priviri decît pentru ea.

Și, rostind cuvintele acestea, nu putui să mă opresc a nu repezi o aruncătură de ochi plină de înțeles înspre Kaiiria cea dulce, în așa fel ca s-o fac să priceapă că numai buna-cuviință îmi șoptea măgulirea aceea față de domniță.

Iar după ce auzi răspunsul meu, Zuleica îmi spuse zîmbind :

— Ai fost strălucit, o, Hassane, măcar că lingușeala este vădită. Așa că acuma, cînd ești mai slobod la grai,

grăbește de ne dezvăluie afundul inimii tale, spunîndu-ne care este, dintre toate aceste fete, aceea ce te ispitește cel mai mult !

Și, la rîndu-le, fetișcanele își împreunară rugămințile cu cea a domniței, spre a mă îndemna să le dezvăluiesc gîndul meu. Și, dintre toate, tocmai Kaiiria se arăta cea mai înflăcărată de dorința de a mă face să vorbesc, ea cea care îmi și ghicise gîndurile tainice.

Eu atunci, o, doamne al meu, alungînd și ce-mi mai rămăsese din toată sfiiciunea, mă înduplecai față de atîtea stăruințe sporite ale fetelor și ale stăpînei lor, mă întorsei înspre Zuleica și îi spusei, arătînd-o cu o mișcare de mînă pe tînăra Kaiiria :

— O, sultana mea, iacătă, chiar aceasta-i cea pe care o rîvnesc ! Așa, pe Allah ! chiar înspre dulcea Kaiiria merge dorul meu cel mai mare.

Or, nici nu sfîrșisem eu bine de rostit vorbele acestea, că toate fetele și izbucniră laolaltă în niște hohote lungi de rîs, fără ca pe fețele lor înflorite să se ivească nici cel mai mic semn de ciudă. Și gîndeam în sufletul meu, privindu-le cum își dedeau coate și mureau de rîs : „Ce poveste ciudată mai este și povestea aceasta ! Oare acestea-s femei ca toate femeile și fete ca toate fetele ? Oare de cînd au deprins făpturile de felul lor atîta nepărtinire și atîta virtute, ca să nu se gelozească și să nu se zgîrie pe ochi dinaintea izbînzii uneia dintre semenele lor ? Pe Allah ! niște surori nu s-ar purta cu atîta gingășie și cu atîta lipsă de zavistie față de surorile lor. Iacătă un lucru ce întrece priceperea mea."

Ci domnița Zuleica nu mă lăsă prea mult cufundat în această nedumerire și îmi zise :

— Minunat ! minunat ! o, Hassan din Damasc ! Pe viața mea ! tinerii din țara ta au gust ales, ochi iscusit și pricepere. Și sînt tare bucuroasă, o, Hassane, că i-ai dat întîietate prietenei mele Kaiiria. Ea este prietena inimii mele, și-i cea mai îndrăgită. Și n-ai să te căiești

de alegerea ta, o, craiule! De altminteri, nici nu ai de unde să știi tot prețul și toată însemnătatea celei alese, căci noi toate, așa cum ne vezi, n-am putea năzui, nici pe de aproape, nici pe de departe, să fim asemuite cu ea întru frumuseți, întru desăvîrșirile trupului și întru farmecele minții. Și chiar că noi sîntem roabele ei, măcar că din ce se vede s-ar putea amăgi cineva.

Pe urmă toate la rînd începură s-o firitisească pe prea minunata de Kaiiria, și s-o laude pentru biruința pe care o dobîndise. Iar ea nu se dovedi nicidecum neajutorată la vorbă, ci dete la fiecare dintre soațele sale răspunsul cuvenit, pe cînd eu eram pînă peste măsură de uluit.

După care Zuleica luă o alăută de alături și o puse în mîinile preaiubitei sale Kaiiria, spunîndu-i :

— Suflet din sufletul meu, se cade să-i arăți drăguțului tău un pic din ceea ce știi, ca nu cumva să socoată că ți-am fi înflorit noi harurile.

Și mult-plăcuta Kaiiria luă alăuta din mîinile Zuleicăi, o struni și, după un început vrăjitor, cîntă încetișor, însoțindu-se de sunetul strunelor :

Sînt ucenica dragostei. Nebună,
M-a învățat gingașele alinturi
Și a binevoit cu drag să pună
Comori de vise-n sufletu-mi, și jinduri,
Pe care să le-nchin acum buimacă,
Orice-ar fi scris din veci să mi se-ntîmple,
Acestui căprior care mă seacă
Cu scorpionii negri ce se joacă
În jurul preafrumoaselor lui tîmple.

Cît voi trăi sub soare și sub stele,
Am să-l iubesc cum n-au iubit crăiese,
Căci port credință-n veci iubirii mele,
Flăcăului ce inima-l alese.

O, voi îndrăgostiți, să nu-și deșerte
Iubirea voastră frunză fermecată !
Păstrați-o pururi tînără și verde —
Un bun pierdut, pe veci de veci se pierde
Și nu se mai găsește niciodată.

Cît despre mine, fac mărturisirea
Că sînt pe veci de veci îndrăgostită
De căprioru-acesta ca iubirea
Ivindu-se din vis, desăvîrșită,
Ca din șoptirea unui zvon de frunze.
Și nu mai știu nici temeri, nici prefaceri.
Privirea lui cu străluciri ascunse
Pînă-n adîncul inimii-mi pătrunse
Precum tăișul paloșului ager.

Pe tînăra lui frunte de lumină
Condeiul frumuseții înseși scrise
Încondeiala vrăjilor deplină
În floarea unor linii nedezise.
Iar ochii lui, blagosloviți de soartă,
Sînt plini de-un farmec fără-asemănare,
Că inima de vraja lor stă moartă
Sub arcul nemilos care se-ncoardă
Cu negrele-i săgeți ucigătoare.

O, tu, cel fără care n-am putere
Să mai trăiesc, și nu mai am cu cine
În suflet să te schimb, că mi te cere
Sufletu-mi tot, hai la hammam cu mine,
Să te slujesc cu dor, iubitul meu,
Sub străluciri de marmură albastră !
Să ardă narduri în cățui mereu,
Să umple sala aburii, iar eu
Pe pieptul tău să cînt iubirea noastră.

Cînd sfîrşi de cîntat, întoarse ochii înspre mine cu atîta duioşie încît, uitîndu-mi dintr-o dată şi întreaga sfială şi de faptul că se aflau de faţă fiica regelui şi soaţele ei cele chicotitoare, mă aruncai la picioarele Kaiiriei, potopit de iubire şi pînă peste marginile plăcerii. Şi, dacă simţii mireasma ce se revărsa din hainele ei moi, şi căldura trupului ei deasupra mea, mă năpădi o beţie de-o cuprinsei deodată în braţe şi începui s-o sărut peste tot pe unde puteam, cu năprăsnicie, în vreme ce ea se alinta ca o turturică. Şi nu-mi venii în fire decît cînd auzii chicotelile de rîs pe care le scoteau fetele văzîndu-mă dezlănţuit ca un berbec pus la posteală din ceasul...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute optzecea noapte

Urmă :

... nu-mi venii în fire decît cînd auzii chicotelile de rîs pe care le scoteau fetele văzîndu-mă dezlănţuit ca un berbec pus la posteală din ceasul berbeciei lui.

După asta, începură să mănînce şi să bea, şi să spună la nebunii, şi să-şi facă pe dedesubt tot soiul de zgoande şi de şotii, pînă ce intră o roabă bătrînă care dete de veste întregei liote că în curînd avea să se lumineze de ziuă. Şi toate răspunseră laolaltă :

— O, doică a stăpînei noastre, vestea ce ne-ai adus-o este asupra capului şi a ochilor noştri !

Iar Zuleica se ridică spunîndu-mi :

— Este vremea, o, Hassane, să mergem la odihnă. Iar tu poţi să te bizui pe ocrotirea mea spre a ajunge să te bucuri de iubita ta, căci nu am să precupeţesc nimic spre a te ajuta să ajungi la împlinirea dorurilor tale. Ci, pînă una alta, avem să te ajutăm să ieşi fără zarvă din harem.

Şi şopti cîteva vorbe la urechea bătrînei sale mance, care mă privi o clipită în ochi şi mă luă de mînă spunîndu-mi să merg după ea. Iar eu, după ce mă temenii dinaintea acelui stol de porumbiţe, şi după ce repezii o aruncătură de ochi pătimaşă înspre dulcea Kaiiria, mă lăsai călăuzit de bătrînă, care mă duse printr-un şir de bolte şi printr-o sumedenie de cotituri, şi mă scoase la o portiţă de la care avea cheia. Şi deschise portiţa aceea. Şi mă strecurai afară, şi văzui că mă aflu dincolo de împrejmuirile palatului.

Or, se şi luminase de ziuă, iar eu grăbii să mă întorc la palat pe poarta cea mare, de-a dreptul, în aşa fel ca să fiu zărit de străjeri. Şi detei fuga în odaia mea, unde, de cum trecui pragul, îl văzui pe oblăduitorul meu, vizirul cel coborîtor din Loth, care mă aştepta pînă peste poate de nerăbdător şi de îngrijorat. Şi se ridică repede cînd mă văzu intrînd, şi mă strînse în braţe şi mă sărută cu drag, spunîndu-mi :

— O, Hassane, inima mea era cu tine, şi eram tare tulburat în privinţa ta. Şi n-am închis ochii deloc toată noaptea, gîndindu-mă că, străin cum eşti în Şiraz, înfrunţi primejdiile de noapte din partea puşlamalelor care colcăie pe uliţe. Of, scumpule, unde ai fost, departe de mine ?

Iar eu mă ferii cu grijă să-i povestesc întîmplarea mea, ori să-i spun că îmi petrecusem noaptea cu nişte femei, şi mă mulţumii numai să-i răspund că mă întîlnisem cu un negustor de la Damasc, aşezat la Bagdad, care tocmai pleca la El Bassra cu toată casa lui, şi că mă oprise la el toată noaptea. Iar oblăduitorul meu fu nevoit să-mi dea

crezare și se mulțumi să scoată cîteva oftaturi și să mă mustre prietenește. Și-atîta cu el !

Cît despre mine, îmi simțeam inima și mintea legate de farmecele nurliei de Kaiiria, și îmi petrecui toată ziua aceea și toată noaptea prefirîndu-mi prin minte pînă și cele mai mici amănunte ale întîlnirii noastre. Iar a doua zi încă mai eram cufundat în amintirile mele, cînd un hadîmb veni să bată la ușa mea și să-mi spună :

— Aici locuiește oare domnia-sa Hassan din Damasc, cămărașul stăpînului nostru regele Sabur-Șah ?

Iar eu răspunsei :

— La el te afli !

El atunci sărută pămîntul dinaintea mea și se ridică apoi spre a-și scoate din sîn un sul de hîrtie pe care mi-l înmînă. Și plecă precum venise.

Iar eu, numaidecît, desfășurai hîrtia și văzui că pe ea se aflau aceste rînduri, însemnate cu o scriitură șerpuită :

„Dacă tînărul căprior din țara Șamului va veni în noaptea aceasta, pe lumină de lună, să se preumble mlădiu pe sub ramuri, are să dea ochii cu o tînără căprioară, zaifă de iubire, topită toată de dorul lui, care-i va spune, în graiul său, cît de tulburată este în inima ei că a fost cea aleasă, dintre căprioarele pădurii, și cea mai dorită dintre soațele sale".

Și, o, doamne al meu, la citirea acelei scrisori mă simții beat fără de vin. Întrucît, măcar că pricepusem, din cea dintîi seară, că ispititoarea de Kaiiria avea o anume pornire spre mine, nu mă așteptam nicidecum la o dovadă ca aceasta din partea dragostei sale. Așa că, de îndată ce izbutii să-mi stăpînesc fiorii, mă înfățișai dinaintea vizirului, oblăduitorul meu, și îi sărutai mîna. Și, după ce dobîndii în felul acesta bunăvoința lui, îi cerui îngăduința de a mă duce să-l văd pe un derviș din țara mea, de curînd sosit de la Mecca, și care mă poftise să-mi trec noaptea cu el. Și, după ce mi se dete în-

găduința, mă întorsei în odaia mea și alesei dintre nestematele ce le aveam smaraldele cele mai frumoase, rubinele cele mai curate, diamantele cele mai albe, mărgăritarele cele mai mari, peruzelele cele mai gingașe, safirele cele mai desăvîrșite și, pe un fir de aur, le întocmii într-un șirag de mătănii. Și, de îndată ce noaptea se așternu peste grădini, mă înmiresmai cu mosc curat și mă dusei fără de nici un zgomot la crînguri, pe portița cea tainică pe unde știam drumul și pe care o găsii deschisă anume pentru mine.

Și ajunsei la chiparoșii sub care mă lăsasem furat de somn în seara dintîi, și așteptai cu sufletul sugrumat venirea mult-iubitei. Iar așteptarea îmi ardea sufletul, iar ceasul întîlnirii noastre mi se părea că nu are să mai vină. Și iacătă că deodată, sub razele de lună, o albeață ușoară lunecă printre chiparoși, iar Kaiiria cea ispititoare se ivi dinaintea ochilor mei răpiți. Și mă închinai la picioarele ei, cu fața la pămînt, fără a putea să rostesc un cuvînt, și șezui așa pînă ce, cu glasul ei de izvor șoptit, îmi spuse :

— O, Hassan al dragostei mele, ridică-te și, în locul acestei tăceri dulci și pătimașe, dă-mi dovezi adevărate despre iubirea ta pentru mine ! Este oare cu putință, o, Hassane, ca tu chiar să mă fi găsit mai frumoasă și mai vrednică de dorit decît pe toate însoțitoarele mele, fetele acelea plăcute, mărgăritarele acelea neatinse, și chiar decît pe domnița Zuleica ? Ar trebui să mă aud încă o dată din gura ta toate acestea spre a-mi crede urechilor.

Și, grăind astfel, se plecă înspre mine și mă ajută să mă ridic. Iar eu îi luai mîna și o dusei la buzele mele pătimașe, și îi spusei :

— O, sultană a sultanelor, iată mai întîi pentru tine un șirag de mătănii din țara mea, să-i depeni pietrele de-a lungul zilelor tale de viață fericită, aducîndu-ți aminte de robul ce ți l-a dăruit. Și, odată cu șiragul acesta de mătănii, un biet dar mărunt, primește și mărturia

dragostei, pe care stau gata să o fac legiuită dinaintea cadiului și a martorilor.

Iar ea îmi răspunse :

— Ce bucuroasă sînt că ți-am stîrnit atîta dragoste, o, Hassane, pentru care îmi supun sufletul la primejdiile acestei nopți. Ci, vai, nu știu dacă inima mea se cade să se bucure de biruința ei, ori dacă n-ar trebui să privesc întîlnirea noastră ca pe începutul unor năpaste și al unor necazuri în viața mea.

Și, grăind astfel, își plecă fruntea pe umărul meu, în vreme ce suspinele îi scuturau pieptul. Și îi spusei :

— O, stăpîna mea, pentru ce vezi lumea atîta de neagră dinaintea ochilor tăi, în noaptea aceasta de lumină ? Și pentru ce chemi asupra capului tău năpastele, izvodind atîtea presimțiri greșite ?

Iar ea îmi spuse :

— Deie Allah, o, Hassane, ca aceste presimțiri să fie greșite ! Ci să nu cumva să socoți că ar fi neîntemeiată teama care, în ceasul acesta al întîlnirii noastre atîta de dorite, vine să ne tulbure bucuria. Of, spaimele mele sînt mult prea temeinice.

Și tăcu un răstimp, apoi îmi spuse :

— Află, așadar, o, tu, cel mai iubit dintre iubiți, că domnița Zuleica te îndrăgește tainic, și că e gata să-ți mărturisească dintr-o clipă în alta dragostea ei. Or, cum ai să întîmpini tu o mărturisire ca aceea ? Iar dragostea pe care spui că o ai pentru mine va putea ea să dureze împotriva falei de-a o avea ca iubită pe cea mai frumoasă și cea mai falnică fiică de rege ?

Ci eu îi curmai vorba, spre a mărturisi :

— Da, pe viața ta ! o, ispititoare Kaiiria, tu ai să fii pururea mai presus decît domnița Zuleica în inima mea ! Și de-ar da Allah să ai o potrivnică încă și mai falnică, ai vedea atunci că nimic nu ar putea să clatine statornicia inimii mele robită de frumusețea ta ! Și chiar dacă regele Sabur-Șah, tatăl domniței Zuleica, nu ar avea nici

un fiu care să-l moştenească, şi i-ar lăsa scaunul de domnie al Persiei aceluia ce s-ar însura cu fata lui, eu ţi-aş jertfi un noroc ca acela, o, tu, cea mai vrednică de iubit dintre toate fecioarele !

Iar Kaiiria se minună, spunînd :

— O, Hassan, bietule, ce orbire pe tine ! Au tu uiţi că eu nu sînt decît o roabă în slujba domniţei Zuleica ? Dacă la mărturia ei de dragoste tu ai să răspunzi cu o neprimire, ai să tragi supărarea ei asupra capului meu şi asupra capului tău, şi amîndoi avem să fim pierduţi fără de scăpare. Aşa că este mai bine, spre folosul nostru, să te supui celei mai tari. Aceasta-i singura cale de scăpare. Iar Allah are să-şi pună balsamul pe inima mîhniţilor.

Iar eu, departe de a mă învoi cu povaţa ei, mă simţii pînă peste poate de supărat de-a fi măcar bănuit de atîta nevolnicie încît să mă dau biruit faţă de nişte socoteli ca acelea, şi mă răzvrătii, strîngînd-o pe ispititoarea Kaiiria în braţele mele :

— O, rod al darurilor cele mai alese ale Atoate-ziditorului, nu-mi chinui sufletul cu vorbe atîta de grele. Şi, de vreme ce primejdia atîrnă asupra capului tău vrăjitor, hai să fugim amîndoi în ţara mea. Acolo se află nişte pustietăţi unde nimeni n-ar mai putea să ne afle urmele. Iar eu, datorită Atoate-împărţitorului, sînt destul de bogat spre a te ţine să trăieşti în toate strălucirile, fie şi la capătul lumii celei locuite de oameni !

La vorbele acestea, iubita mea se lăsă dulce să cadă în braţele mele şi îmi spuse :

— Ei bine, Hassane, nu mă mai îndoiesc de dragostea ta şi vreau să te scot din amăgirea în care anume te-am lăsat să aluneci spre a-ţi pune la încercare simţămintele. Află, aşadar, că nu sînt nicidecum aceea pe care o crezi tu, nu sînt nicidecum Kaiiria, prietena domniţei Zuleica. Domniţa Zuleica sînt chiar eu, iar aceea pe care o credeai a fi domniţa Zuleica este chiar prietena mea Kaiiria.

Şi nu am ticluit acest vicleşug decît spre a mă încredința şi mai bine de dragostea ta. De altminteri, vei avea numaidecît adeverirea spuselor mele.

Şi, după vorbele acestea, rosti o chemare şi din umbra chiparoşilor se ivi aceea pe care o credeam a fi domnița Zuleica, şi care de fapt era prietena ei de inimă Kaiiria. Şi veni să-i sărute mîna stăpînei sale, şi să se temenească dinaintea mea precum cere datina. Iar domnița cea ispititoare îmi spuse :

— Acum, o, Hassane, dacă ştii că mă cheamă Zuleica şi nicidecum Kaiiria, ai să mă mai iubeşti tot atîta şi vei mai avea tu pentru o domniță simțăminte tot atîta de dulci cum aveai pentru...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute optzeci şi una noapte

Urmă :

... ai să mă mai iubeşti tot atîta şi vei mai avea tu pentru o domniță simțăminte tot atîta de dulci cum aveai pentru o prietenă de rînd de-a domniței ?

Iar eu, o, doamne al meu, nu pregetai să dau răspunsul de cuviință, spunîndu-i Zuleicăi că nu puteam pricepe potopul de fericire ce mă copleşea şi nici pe ce cale mi se putuse cuveni ca ea să binevoiască a-şi coborî privirile pînă la robul de mine, şi, în felul acesta, să-mi facă soarta mai de pizmuit decît cea a fiilor celor mai mari regi. Ci ea îmi curmă vorba, spre a-mi spune :

— O, Hassane, să nu te minunezi deloc de ce am făcut pentru tine. Au nu te-am văzut eu, dormind seara sub

porți, în lumina lunii? Or, din ceasul acela, inima mea a fost înrobită de frumusețea ta, și nu mai pot, fără a-mi zdrobi zborul inimii, să fac altceva decît să fiu a ta.

Cu asta, și în vreme ce preabuna Kairia se preumbla nu departe de noi spre a veghea împrejurimile locului, dederăm zăgazuri slobode rîului înflăcărării noastre, ci fără ca nimica nelegiuit să se petreacă. Și ne trecurăm noaptea sărutîndu-ne și stînd de vorbă drăgăstos, pînă ce prietena veni să ne dea de știre că era vremea să ne despărțim. Ci, pînă a nu pleca, Zuleica îmi spuse :

— O, Hassane, să te gîndești mereu la mine ! Îți făgăduiesc că am să-ți arăt în curînd cît îmi ești de drag.

Iar eu mă aruncai la picioarele ei spre a-i mărturisi îndatorința mea față de toate hatîrurile ce-mi dăruia. Și ne despărțirăm cu lacrimile simțirii în ochi. Și ieșii din grădină prin aceleași întortocheturi ca și întîia oară.

Or, a doua zi, nădăjduiam cu tot sufletul un semn de la mult-iubita mea, care să-mi dea temei a mă bizui pe o nouă întîlnire în grădini. Ci ziua trecu fără a aduce împlinirea nădejdii mele cea mai scumpă. Și nu izbutii să închid ochii în noaptea aceea, neștiitor cum eram asupra pricinii acelei tăceri. Și, în ziua următoare, în ciuda faptului că se afla lîngă mine oblăduitorul meu, ce se străduia să ghicească pricina frămîntărilor mele, și în pofida vorbelor pe care mi le spunea ca să mă veselească, vedeam numai negru dinaintea ochilor și nu vrusei să mă ating de nici un fel de mîncare. Și, la lăsatul serii, coborîi înspre grădini, pînă cînd ceasul de poprire încă nu sosise, și, spre marea mea nedumerire, văzui că toate crîngurile erau pline de străjeri și, gîndindu-mă la vreo întîmplare năprasnică, detei fuga îndărăt în odaia mea. Și, cînd ajunsei acolo, îl găsii pe hadîmbul domniței așteptîndu-mă. Și tremura tot, și nu avea o înfățișare deloc liniștită că se afla în odaia mea, de parcă din toate colțurile urmau să sară niște inși înarmați spre a-l

face bucățele. Și îmi dete repede un sul de hîrtie, asemeni cu cel pe care mi-l mai adusese, și plecă zorit.

Iar eu desfășurai sulul și citii cele ce urmează :

„Află, o, miez de duioșie, că tînăra căprioară era să fie prinsă de vînători, după ce s-a despărțit de căpriorul ei cel frumos. Iar acuma este păzită de vînătorii care au năpădit toată pădurea. Așa că ia bine seama să nu care cumva să te duci noaptea, pe lumină de lună, să-ți cauți căprioara. Ci mai degrabă caută-ți scăparea și ferește-te de vicleșugurile prigonitorilor noștri. Și, mai ales, nu te lăsa cuprins de deznădejde, orice-ar fi să se întîmple și orice-ai putea să auzi zilele acestea. Și nici măcar moartea mea să nu care cumva să te facă să-ți pierzi judecata și să ajungi să uiți chibzuința. Uassalam !"

La citirea acelei scrisori, o, rege al vremilor, spaima și grijile mele ajunseră pînă peste fire, și mă lăsai cuprins de vălmășagul gîndurilor zbuciumate. Încît atunci cînd, a doua zi, se răspîndi în palat zvonul, ca o bătaie de aripi de cucuvea, despre moartea pe cît de repede pe-atîta de greu de priceput a domniței Zuleica, durerea mea și ajunsese pînă peste margini și, fără de nici o vorbă, mă prăbușii leșinat în brațele oblăduitorului meu, cu capul lunecîndu-mi înaintea picioarelor.

Și rămăsei într-o stare soră cu moartea, vreme de șapte zile și șapte nopți, după care, mulțumită îngrijirilor pline de luare-aminte pe care nu mi le precupeți oblăduitorul meu, mă întorsei la viață ; ci cu sufletul plin de jale și cu inima cuprinsă pe totdeauna de sila de viață. Și, neputînd să îndur a mai rămîne în palatul acela cernit de jalea morții mult-iubitei mele, mă hotărîi să fug în taină, la cel dintîi prilej, spre a mă afunda în sihăstriile unde nu se află nici o suflare în afară de cea a lui Allah și de iarba cea sălbatică.

Și, de îndată ce se așternură negurile nopții, strînsei tot ce aveam mai de preț, ca diamante și nestemate, gîndind : „Mai bine-ar fi fost să fi vrut ursita să mor

spînzurat de creanga copacului cel bătrîn, la Damasc, în grădina părintelui meu, decît să trăiesc o viață de jale și de durere mai amară ca smirna !“ Și mă folosii de o lipsă a oblăduitorului meu spre a mă strecura afară din sarai și din cetatea Șirazului, căutînd singurătățile, departe de sălașurile oamenilor.

Și mersei fără de oprire toată noaptea aceea, și toată ziua următoare, pînă ce, spre seară, la un popas pe care îl făcui pe marginea drumului, la un șipot de apă, auzii în urma mea un galop de cal, și văzui la cîțiva pași, sosind lîngă mine, un călăreț tînăr, cu o față care, luminată de roșeața soarelui în asfințit, mi se păru mai frumoasă decît a îngerului Raduan. Și era îmbrăcat cu niște haine strălucite, cum nu poartă decît emirii și fiii de regi. Și se uită la mine, făcîndu-mi numai din mînă semnul de bun-întîlniș al cuviinței, fără a rosti și vorbele îndătinate ale salamalekului obișnuit între musulmani. Iar eu, întorcîndu-i în același fel semnele, gîndeam : „Ce păcat că tînărul acesta minunat este un necredincios !“ Și, în pofida gîndurilor acestea, îl poftii să se odihnească și să-și adape calul, spunîndu-i :

— Doamne, fie-ți prielnică răcoarea serii, iar apa aceasta fie-i plăcută ostenelii calului tău de soi ales !

Iar el zîmbi a rîde la cuvintele acestea și, sărind din șa, își legă calul cu frîul lîngă șipotul de apă, veni înspre mine și, deodată, mă cuprinse în brațe și mă sărută cu o patimă nespusă. Iar eu, uluit, mă uitai la el mai cu luare-aminte și detei un strigăt mare cînd cunoscui în flăcăiandrul acela pe mult-iubita mea Zuleica, pe care o credeam sub piatra mormîntului.

Și acuma, o, doamne al meu, cum aș putea să-ți spun bucuria ce-mi umplu sufletul, cînd o găsii iarăși pe Zuleica ? Întrucît mai degrabă mi-ar crește părul pe limbă, pînă să apuc a-ți da o părere despre tăria voioșiei ce ne umplu inimile în acele clipe fericite. Ci să mă mărginesc a-ți spune că, după ce șezurăm îndelung unul în brațele

celuilalt, Zuleica îmi povesti toate cîte se petrecuseră, în toate zilele acelea ale durerii mele proaspete. Și atunci pricepui că, fiind pîrîtă la regele, tatăl său, se văzuse pusă sub o pază aspră şi că, atunci, hotărîtă să îndure orice în locul vieţii ce i se rînduise, se prefăcuse moartă și, cu ajutorul tainic al prietenei sale de inimă, izbutise să fugă din palat, să-mi pîndească toate drumurile, să mă urmeze de departe și, încredinţată astfel pentru totdeauna de iubirea mea, vroia să trăiască împreună cu mine, departe de măreții, și să se dăruiască întru totul numai slujirii fericirii mele. Și atunci ne petrecurăm noaptea noastră în dulceața împărtășită, sub ochiul cerului. Și-a doua zi încălecarăm amîndoi pe același cal și luarăm drumul ce ducea înspre țara mea. Și Allah ne scrise bună-pace, şi ajunserăm bine-sănătoși la Damasc, unde soarta mă aduse dinaintea ta, o, rege al vremilor, și mă ajută să ajung vizirul măririi tale. Și-aceasta-i povestea mea. Iar Allah este mai ştiutor !

— Ci să nu care cumva să socoți, o, preafericitule rege, urmă Șeherezada, că povestea aceasta a domniței Zuleica ar putea să fie asemuită cît de cît cu istorisirile scoase din *Năzdrăvăniile cele dulci ale tinereții fără de griji*.

Și fără a-i lăsa vreme regelui Șahriar să-și dea părerea despre povestea domniței Zuleica, spuse :

NĂZDRĂVĂNIILE CELE DULCI ALE TINEREȚII FĂRĂ DE GRIJI

FLĂCĂUAȘUL CEL CĂPĂȚÎNOS ȘI SORA LUI CEA CU PICIOR MIC

Se povestește — ci numai unul Allah este atoateștiutor — că într-un sat ca toate satele, dintr-o țară ca toate țările, trăia un om cinstit și supus vrerii Celui prea-înalt, și care avea o soție minunată și temătoare de Cel atotputernic, și de la care dobîndise — datorită binecuvîntării — doi copii, un băiat și o fată. Iar băiatul se născuse cu un cap îndărătnic și pietros, iar fata cu un suflet dulce și cu niște picioruțe mici și gingașe. Iar cînd amîndoi copiii ajunseră la o vîrstă, tatăl lor muri. Ci, la ceasul morții, o chemase pe soția sa și îi spusese :

— O, Cutărică, te povățuiesc cu toată stăruința să veghezi asupra băiatului, lumina ochilor noștri, să nu care cumva să-l bombăni, orice-ar face, să nu care cumva să-l înfrunți, orice-ar spune, și mai cu seamă să-l lași totdeauna să facă așa cum o vrea, în orice împrejurare ar fi din viața lui — fie-i ea cît mai lungă și cît mai îmbelșugată !

Și, după ce soția îi dete făgăduința, plîngînd, bărbatul muri fericit și nemaidorindu-și nimica.

Iar mama nu pregetă să se poarte întocmai după povața cea din urmă a soțului ei, răposatul. Și, la oarecare vreme, se culcă și ea să moară — că numai unul singur

Allah este pururea viu ! — și o chemă pe fiică-sa, sora băiatului, și îi spuse :

— Fata mea, să știi că răposatul tată-tău — aibă-l Atoatemilosîrdnicul întru mila sa ! — m-a pus să jur, cînd a murit, că nu am să înfrunt niciodată voile fratelui tău. Or, juruiește-mi-te și tu, la rîndu-ți, ca să mor liniștită, că ai să urmezi povața aceasta !

Iar fata făcu legămîntul față de maică-sa, care muri mulțumită, întru tihna Domnului ei.

Or, de îndată ce mama fu îngropată, băiatul se duse la soră-sa și îi spuse :

— Ascultă, o, fiică a tătălui meu și a mamei mele ! Vreau pe clipă și pe dată să strîngem în casă tot ceea ce avem ca bunuri sub mîna noastră, toate lucrurile, toate roadele, toți bivolii, toate caprele și, într-un cuvînt, tot ce ne-a lăsat tatăl nostru, și să dăm foc la toată casa, cu tot ce se află în ea.

Iar fata, plină de spaimă, făcu ochii mari și strigă, uitînd de povață :

— O, frățioare, păi dacă ai să săvîrșești una ca asta, noi ce ne facem ?

Iar el răspunse :

— Ce-mi pasă mie !

Și făcu precum zisese. Grămădind totul în casă, puse foc. Și arse tot avutul, se prăpădi tot, pînă-n temelie. Iar băiatul, băgînd de seamă că soru-sa izbutise să mai ascundă felurite lucruri pe la vecini, spre a le scăpa de pîrjol, porni să scotocească toate casele acelea, pe care le dibăci ținîndu-se de urmele lăsate de picioarele cele micuțe ale soră-si. Și, găsind lucrurile, le dete foc, unul după altul, și lor și la tot ce se afla în ele. Ci gospodarii, cu ochii bulbucați, se înarmară cu furci și se repeziră și după frate și după soră, să-i ucidă. Iar fata, moartă de frică, îi spuse :

— Vezi, o, fratele meu, ce-ai făcut ? Să fugim !, of, să fugim !

Și o luară amîndoi la fugă, slobozindu-și picioarele în vînt.

Și fugiră ei vreme de o zi și-o noapte, și izbutiră în felul acesta să scape de cei care le vroiau moartea. Și ajunseră la o moșie mare, unde secerătorii strîngeau roadele. Și, spre a-și cîștiga pîinea, amîndoi se rugară să fie primiți a ajuta la secerat ; și, după fețele lor luminoase, fură primiți.

Or, peste vreo cîteva zile, băiatul, văzîndu-se rămas singur acasă cu cei trei copii ai vătafului moșiei, îi luă pe aceștia cu un potop de alinturi spre a se împrieteni cu ei și le spuse :

— Haideți pe arie să ne jucăm de-a îmblăcitul grîului !

Și plecară, tuspatru, ținîndu-se de mînă, la aria cu pricina. Iar băiatul, spre a începe joaca, se făcu el mai întîi a fi grîul, iar copiii se veseliră îmblăcindu-l, ci fără a-i face vreun rău, numai atîta cît să se poată juca jocul. Și-acuma veni și rîndul lor să fie grîu. Și se făcură grîu. Iar băiatul îi luă la îmblăcit chiar ca pe niște grîne. Și îi îmblăci atîta de strașnic pînă ce-i făcu zob. Și muriră pe arie acolo. Și gata cu ei !

Cît despre fată, sora băiatului, apoi aceasta, cînd băgă de seamă lipsa fratelui său, se gîndi că acela pesemne era în dîrdora săvîrșirii vreunei fapte stricăcioase. Și începu să-l caute, și pînă la urmă îl găsi desăvîrșind zobeala celor trei copii, fiii vătafului.

Și, cînd văzu treaba, fata îi spuse :

— Repede, să fugim, o, fratele meu, repede. să fugim ! Iacătă ce-ai făcut iar ! Și tare bine o mai duceam pe moșia aceasta ! Da hai repede, să fugim ! să fugim !

Și, înșfăcîndu-l de mînă, îl sili s-o ia la fugă împreună cu ea. Și, întrucît acuma băiatul își venise în mințile lui, se lăsă tîrît. Și porniră. Iar cînd tatăl copiilor se întoarse acasă, și căutîndu-și copiii îi găsi făcuți zob pe arie, și cînd băgă de seamă că fratele și sora pieriseră, strigă, întorcîndu-se înspre argații lui :

— Trebuie să dăm fuga după ticăloşii aceia doi, care iacătă cum au mulţumit facerii de bine şi găzduirii noastre, omorîndu-mi tustrei copiii !

Şi se înarmară cumplit cu săgeţi şi cu bîzdoace, şi porniră pe urmele fratelui şi ale surori-si, ţinînd aceleaşi cărări ca şi ei. Şi, la căderea nopţii, ajunseră la un copac grozav de mare şi de înalt, sub care se culcară, ca să aştepte să se facă ziuă.

Or, fratele şi sora se aciuaseră chiar în vîrful acelui copac. Şi, cînd se deşteptară, în zori, văzură sub copac toţi inşii care se luaseră după ei şi care încă mai dormeau. Iar băiatul îi spuse soră-si, arătîndu-i-l pe vătaf, părintele celor trei copii :

— Îl vezi pe găliganul ăla care doarme colo ? Eh, am să-mi fac nevoile pe capul lui !

Iar sora, în spaima ei, îşi dete un dos de palmă peste gură şi spuse :

— O, pieirea noastră-i fără de scăpare ! Să nu faci una ca asta, frăţiorul meu ! Ei încă nu ştiu că sîntem ascunşi deasupra capetelor lor şi, dacă stai cuminte, au să se ducă şi avem să scăpăm.

Ci el zise :

— Ba !

Şi adăugă :

— Trebuie să-mi fac cheful asupra capului găliganului ăla !

Şi se chinci pe creanga cea mai de sus, şi făcu ce făcu peste faţa vătafului, pe care îl năclăi. Şi-aşa !

Iar omul, simţind treaba, sări din somn şi îl zări în vîrful pomului pe băiatul care se ştergea liniştit cu nişte frunze. Şi, pînă peste marginile mîniei sale, înşfăcă arcul şi îşi slobozi săgeţile înspre frate şi înspre soră-sa. Ci, întrucît copacul era tare înalt, săgeţile nici nu ajungeau pînă la băiat, că se opreau prin ramuri. Atunci îşi trezi oamenii şi le spuse :

— Tăiaţi copacul !

Iar fata, cînd auzi vorbele acelea, îi spuse băiatului, fratele său :

— Vezi ? Sîntem pierduți !

El întrebă :

— Cine ți-a spus ?

Ea răspunse :

— O, ce chinuri avem să îndurăm, din pricina celor ce-ai făcut !

El spuse :

— Încă nu sîntem în mîna lor !

Și, tot atunci, o pasăre uriașă rokh, care trecînd pe acolo îi zărise, se repezi asupră-le și îi luă pe amîndoi în gheare. Și își văzu de zbor cu ei, în vreme ce copacul se prăvălea sub loviturile de secure, iar vătaful, păcălit, plesnea de turbare și de mînie înfundată.

Cît despre pasărea rokh, apoi ea se ridică mai departe în văzduhuri, ținîndu-i în gheare pe frate și pe soră. Și tocmai se pregătea să se ducă să-i lase jos pe vreun loc mai la îndemînă, așteptînd pentru aceasta numai să străbată un braț de mare peste care zbura, cînd băiatul îi spuse fetei, sora lui...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute optzeci și doua noapte

Urmă :

... băiatul îi spuse fetei, sora lui :

— Soro, am s-o gîdilesc pe pasărea aceasta la coadă !

Iar fata, cu inima zvîcnind de spaimă, strigă cu glas tremurat :

— O, te rog fierbinte, frățiorul meu, să nu faci una ca asta, să nu faci una ca asta ! Că are să ne lase din gheare și avem să ne prăbușim !

El spuse :

— Am mare poftă s-o gîdil pe pasărea aceasta la coadă !

Ea spuse :

— Avem să murim !

El zise :

— Trebuie ! Și gata !

Și făcu întocmai precum spusese. Iar pasărea, gîdilată, făcu o săritură în lături, atîta de neplăcută îi fu povestea, și dete drumul la ceea ce ținea în gheare, adică fratelui și sorii.

Și amîndoi căzură în mare. Și se duseră pînă la fundul mării, care era cumplit de adîncă. Da, cum știau să înoate, izbutiră să se ridice iar la fața apei și să ajungă la țărm. Ci nu vedeau nimic și nu deslușeau nimic, de parcă s-ar fi aflat în toiul unei nopți negre. Întrucît țara în care se aflau era țara beznelor.

Iar băiatul, fără a șovăi, căută pe pipăite niște pietre, și izbi două una de alta, pînă ce începură să scapere. Și strînse o mulțime de vreascuri, și le făcu o grămadă mare, pe care o aprinse cu ajutorul celor două pietre. Și cînd toată grămada luă foc, văzură limpede. Ci, tot atunci, auziră un muget înfricoșător, ca dintr-un potop de gîtlejuri de bivoli împreunate într-un singur glas. Și, la lumina focului, văzură venind înspre ei, năprasnică, o gulă neagră și uriașească, răcnind din toată beregata ei căscată ca o genună :

— Cine-i acela care s-a încumetat să facă lumină în țara pe care eu am menit-o beznelor ?

Și tare frică-i mai fu sorii de aceasta. Și-i spuse, cu un glas stins, băiatului, fratele ei :

— O, fiu al tatălui meu și al mamei mele, hotărît că de data aceasta avem să murim. Oh, mi-e tare frică de gula aceasta !

Şi se ghemui în el, gata să moară și leşinată de tot. Ci băiatul, fără a-și pierde firea o clipită, se ridică în picioare, puse piept gulei şi luă una cîte una crengile aprinse din jăratic şi începu să le arunce drept în gura cea larg deschisă a gulei. Şi după ce, în felul acesta, aruncă şi cea mai de pe urmă bucată de jăratic, gula cea înfricoșătoare plesni pe din două. Și soarele străluci iarăşi peste țara aceea menită beznelor. Căci numai gula, înturnîndu-și spatele cel urieșesc înspre soare, îl oprea să lumineze pămîntul. Și iacă-așa cu spinarea gulei !

Ci în ce îl privește pe regele acelor pămînturi, iacătă ! Cînd regele ce domnea peste acele pămînturi văzu iarăși soarele strălucind, după atîția ani trecuți în bezná neagră, pricepu că gula cea cumplită este moartă, şi ieși din palatul lui, urmat de străjeri, spre a se duce să-l caute pe viteazul ce scăpase țara de sub împilare și de sub întuneric. Și, ajungînd la malul mării, văzu de departe grămada de lemne fumegînd încă, și își îndreptă pașii într-acolo. Iar sora, dacă văzu cum venea toată oastea aceea înarmată, în frunte cu măria sa regele strălucind, fu cuprinsă de o mare spaimă și îi spuse lui frate-său :

— O, fiu al tatălui meu și al mamei mele, să fugim ! Of, să fugim !

Iar el întrebă :

— Pentru ce să fugim ! Şi cine ne amenință ?

Ea spuse :

— Allah fie asupra-ți ! haide repede, pînă nu ne ajung oamenii aceia înarmați care vin înspre noi !

Ci el spuse :

— Iaca ba !

Și nici nu se clinti.

Iar regele ajunse cu ceata lui la grămada fumegîndă, şi găsi gula făcută fărîme. Şi văzu, lîngă ea, un papucel

mititel de fetiță. Or, acela era papucul pe care sora îl scăpase din piciorus cînd fugise să se adăpostească lîngă frate-său, pe după o movilă, unde băiatul se dusese să se culce spre a se odihni oleacă. Iar regele spuse oamenilor săi :

— De bună seamă acesta este papucul aceluia care a ucis-o pe gulă și ne-a scăpat de întunerecime ! Căutați-l bine și aveți să-l găsiți !

Iar fata auzi vorbele acelea și se încumetă să iasă de după movilă și să se ducă înspre rege. Și se aruncă la picioarele lui, cerîndu-i semnul de ocrotire. Iar regele văzu în piciorul ei papucul pereche cu cel pe care îl găsise. Și o ridică pe fată și o sărută și îi zise :

— O, copilă binecuvîntată, chiar tu ai ucis gula cea cumplită ?

Ea răspunse :

— Ba fratele meu, o, măria ta !

El întrebă :

— Și unde-i voinicul acela ?

Ea răspunse :

— Nu are să-i facă nimenea nici un rău ?

El spuse :

— Dimpotrivă !

Atunci fata se duse în spatele stîncii și îl luă de mînă pe băiat, care se lăsă îndrumat de ea. Iar fata îl aduse dinaintea regelui, care îi spuse :

— O, frunte a vitejilor și cunună a lor, ți-o dau pe singura mea fată de soție, iar eu o iau de soție pe fetișcana aceasta cu picior mititel, al cărei papuc l-am găsit aici.

Iar băiatul spuse :

— Nu stă nimica împotrivă !

Și toți văcuiră în desfături, în mulțumiri și în îmbelșugare.

Pe urmă Șeherezada spuse :

Se zice, între cele cîte se zic, că erau odată într-o cetate trei fete tinerele, surori după tată, da nu și după mamă, și care trăiau împreună torcînd spre a-și ține zilele. Și tustrele erau ca niște lune, da cea mică era cea mai frumoasă, și cea mai dulce, și cea mai fermecătoare, și cea mai dibace ca îndemînare, întrucît ea singură torcea mai mult decît amîndouă surorile celelalte la un loc, iar ceea ce torcea era mai bine lucrat și mai fără de cusur cel mai adesea. Și toate acestea le făceau zavistioase pe cele două surori ale ei, care nu-i erau surori după mamă.

Or, într-o zi, se duse la suk și, cu banii pe care-i pusese de-o parte de pe urma vînzării tortului ei, își cumpără o glastră micuță de alabastră, pe care-o găsise pe plac, ca să și-o pună dinainte, cu o floare în ea, atunci cînd își toarce inul. Da cînd se întoarse acasă cu ghivecelul în mînă, cele două surori începură să-și rîdă și de ea și de cumpărătura ei, făcînd-o de risipitoare și de zăpăcită. Iar ea, tare tulburată și tare rușinată, nu știu ce să spună și, spre a-și potoli ciuda, luă un trandafir și-l puse în ghivecel. Și șezu jos dinaintea ghiveciului și a trandafirului, și începu să-și toarcă inul.

Or, glăstruța de alabastră pe care o cumpărase torcătoarea cea tinerică era o glăstruță năzdrăvană. Iar cînd stăpîna sa vroia să mănînce, glăstruța îi rostuia niște bucate gustoase ; iar cînd vroia să se îmbrace, îi da niște haine minunate ; iar cînd avea vreo dorință cît de cît, i-o împlinea. Ci copila, de frică să nu le facă și mai pizmașe pe surorile sale, care nu-i erau surori după mamă, se feri cu mare grijă să le dezvăluie puterile ghiveciului ei de alabastră. Și, fața de ele, se prefăcea că trăiește la fel ca ele și că se îmbracă la fel ca ele, ba chiar și mai sărăcăcios. Ci, cînd surorile nu erau acasă,

se închidea în odaia sa singurică, își punea ghivecelul de alabastră dinainte, îl mîngîia încetișor și-i spunea :

— O, ghivecelul meu ! o, ghivecelul meu ! astăzi vreau cutare și cutare lucru !

Și numaidecît glăstrița de alabastră îi făcea rost de tot ce-i ceruse, și rochii frumoase, și tot felul de zaharicale. Și, numai cu ea singură-singurică, copila se îmbrăca în rochii de mătasă și de zarafir, se împodobea cu giuvaieruri, își punea inele pe toate degetele, brățări la gleznele mîinilor și ale picioarelor, și mînca niște zumaricale tare bune. După care, ghivecelul de alabastră făcea să piară totul. Iar copila îl punea la loc iarăși, și se apuca să-și toarcă inul, față de surorile ei, cu ghivecelul dinainte și cu trandafirul.

Și trăi în felul acesta o bună bucată de vreme, săracă dinaintea surorilor ei pizmașe, și bogată față de sine însăși.

Or, într-o bună zi, regele cetății, cu prilejul prăznuirii lui, dete niște ospețe mari la saraiul său, la care fură poftiți toți locuitorii. Iar cele trei fete fură și ele poftite. Iar cele două surori mai mari se împodobiră cu tot ce aveau mai acătărea, și îi spuseră surorii lor mai mici :

— Tu să stai aici, ca să păzești casa.

Ci, de cum plecară ele, copila se duse în odaia ei și îi spuse ghiveciului de alabastră :

— O, ghivecelul meu, în seara aceasta vreau de la tine o rochie de mătasă verde, o häinuță de mătase roșie și o mantie de mătase albă, tot ce ai tu mai strălucit și mai vrăjitor, și niște inele frumoase pentru degetele mele, și niște verigi cu peruzele pentru mîinile mele, și niște belciuge cu diamante pentru picioarele mele. Și mai dă-mi, de asemenea, tot ce trebuiește ca să fiu cea mai frumoasă la palat, în seara aceasta.

Și căpătă tot ce ceruse. Și se dichisi, și se duse la palatul regelui, și intră în harem, unde niște ospețe aparte erau orînduite femeilor. Și copila fu ca luna în

mijlocul stelelor. Și nimenea nu o cunoscu, nici măcar surorile ei, pînă într-atîta strălucirea hainelor îi sporise frumusețea cea firească. Și toate femeile veneau să se minuneze dinaintea ei, și se uitau la ea cu niște ochi pieriți. Iar ea le primea minunările ca o regină, cu dulceață și cu gingășie, așa fel că vrăji inimile, și le făcu pe toate femeile să se îndrăgească de ea.

Ci cînd sărbătoarea fu aproape de sfîrșit, copila, nevroind ca surorile să ajungă acasă înaintea sa, se folosi de o clipită cînd cîntărețele atrăseseră toată luarea-aminte înspre ele, și se strecură afară din harem și ieși din palat. Ci, în graba fugii, îi căzu, din goană, unul dintre belciugele cu diamante de la glezne într-un jgheab ca un șanț ce slujea la adăpatul cailor regelui. Iar ea nu-și dete seama de pierderea acelei verigi de la gleznă, și se întoarse acasă, unde sosi înaintea surorilor sale.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute optzeci și treia noapte

Urmă :

Or, a doua zi, cînd grăjdarii duseră caii fiului regelui să-i adape la adăpătoare, nici unul dintre caii fiului regelui nu vroi să se apropie de adăpătoare. Și, toți la fel, se traseră îndărăt speriați, cu nările umflate și sforăind amarnic. Căci văzuseră ceva ce strălucea și arunca stele pe fundul apei. Iar grăjdarii îi mînară iar să se apropie de apă, fluierîndu-le stăruitor, ci fără a izbuti să-i înduplece ; întrucît caii trăgeau îndărăt de frînghie, închiondorîndu-se și zvîrlind din copite. Atunci grăjdarii

cercetară adăpătoarea și deteră de veriga cu diamante care căzuse de la glezna copilei.

Iar fiul regelui, care, după obiceiul lui, priveghea la îngrijirile ce se dedeau cailor săi și la țesălatul lor, cînd cercetă veriga cu diamante pe care i-o arătaseră grăjdarii, se minună de gingășia gleznei pe care veriga trebuia s-o înconjoare, și gîndi : „Pe viața capului meu ! nu se află gleznă de femeie atîta de gingașă încît să fie cuprinsă într-o verigă atîta de mică !“ Și suci veriga în toate chipurile, și văzu că nestematele erau atîta de frumoase, încît pînă și cea mai mică dintre ele prețuia cît toate gemmele ce împodobeau cununa regelui, părintele său. Și își zise : „Pe Allah ! trebuie s-o iau de soție pe făptura ce are o gleznă atîta de vrăjită și care-i stăpîna acestei brățări“. Și se duse pe clipă pe dată să-l scoale pe tatăl său și să-i arate brățara, spunîndu-i :

— Vreau s-o iau de soție pe făptura care are o gleznă atîta de vrăjită și care-i stăpîna acestei brățări.

Și regele îi răspunse :

— O, fiul meu, nu stă nimica împotrivă. Ci treaba aceasta o privește pe mama ta, și trebuie să vorbești cu ea. Întrucît eu nu mă pricep deloc, iar ea se pricepe !

Și fiul regelui se duse la maică-sa și, după ce îi arătă veriga și îi povesti cum stă treaba, îi spuse :

— Numai tu, o, maică a mea, poți să mă însori cu făptura care are o gleznă atîta de vrăjită, și de care mi s-a legat inima. Întrucît tatăl meu mi-a spus că te pricepi, și că el nu se pricepe !

Iar maică-sa îi răspunse :

— Ascult și mă supun.

Și se sculă în picioare, și își chemă femeile, și plecă împreună cu ele s-o caute pe stăpîna brățarei.

Și străbătură toate casele din cetate, și intrară în toate haremurile, încercînd pe picioarele tuturor femeilor și ale tuturor fetelor belciugul acela pentru gleznă. Ci toate picioarele se dovediră prea mari pentru strîmtețea po-

doabei. Şi, după cincisprezece zile de căutări zadarnice şi de încercări, ajunseră la casa celor trei surori. Şi regina, cu chiar mîinile sale, încercă brăţara de diamante la gleznele celor trei fete, şi dete un ţipăt mare de bucurie cînd văzu că brăţara se potrivea de minune la glezna surorii celei mici.

Şi regina o sărută pe copilă ; iar celelalte jupîniţe, urmînd-o pe regină, o sărutară şi ele. Şi o luară de mînă şi o duseră la sarai, unde nunta ei cu fiul regelui fu hotărîtă numaidecît. Şi se sărbători nunta, care avea să dureze patruzeci de zile şi patruzeci de nopţi.

Or, în ziua cea din urmă, după ce copilandra fu dusă la hammam, surorile sale, pe care le luase cu ea ca să-şi împartă cu ele bucuria şi ca să le facă jupîniţe mari la palat, o îmbrăcară şi o pieptănară. Şi cum fata, crezătoare în dragostea pe care i-o arătau, le dezvăluise taina şi puterile ghiveciului de alabastră, nu le fu anevoie să capete de la ghiveciul cel năzdrăvan toate rochiile, toate podoabele şi toate giuvaierurile ce trebuiau spre a o împodobi pe proaspăta mireasă cum nu mai fusese împodobită vreodată o fată de crai ori de sultan. Şi, cînd sfîrşiră de-a o pieptăna, îi prinseră în pletele cele frumoase nişte ace mari de diamant, ca nişte pene albe de erodiu.

Or, nici nu apucară ele bine să pună şi cel de pe urmă ac la locul lui, că tînăra mireasă se şi preschimbă deodată într-o turturea cu un moţ pe cap. Şi îşi luă zborul cu bătăi de aripi pe fereastra palatului. Întrucît acele pe care surorile i le înfipseră în păr erau nişte ace vrăjitoreşti, dăruite cu puterea de a preschimba fetele în turturele. Şi numai zavistia le făcuse pe cele două surori să ceară asemenea ace de la ghiveciul de alabastră.

Iar cele două surori, care la ceasul acela fuseseră singure cu mezina lor, se feriră să-i povestească fiului regelui adevărul. Şi se mulţumiră să-i spună că sora lor ieşise pe-o clipită din odaie şi că nu se mai întorsese.

Iar fiul regelui, văzînd că mireasa lui nu se mai ivește, puse să fie căutată în toată cetatea și în toată împărăția. Ci căutările nu duseră la nimic. Iar pieirea copilandrei se cufundă în jale și amărăciune. Și iacă-așa cu necăjitul fecior de rege, mistuitul de dor !

Iar turtureaua venea în toate diminețile și în toate serile și se așeza pe fereastra soțului ei cel tînăr, și îngurluia cu glas trist, îndelung, îndelung. Iar feciorului regelui i se părea că îngurluitul ei răspundea la jalea lui ; și o îndrăgi cu o dragoste mare. Și, într-o zi, văzînd că turturica nu-și ia zborul cînd se apropie de ea, întinse mîna și o prinse. Iar ea începu să se zbuciume în mîinile lui și să se scuture îngurluind mai departe cu jale. Iar el începu s-o mîngîie încetișor, să-i netezească penele și s-o alinte pe cap. Și iacătă că simți sub degetele lui, pe cînd o alinta pe cap, niște bolduri mici și tari, ca niște capete de ace. Și le scoase încetișor, unul cîte unul, de sub moțul turturelei. Și, cînd trase și cel din urmă ac, turturica se scutură și se făcu iar fată.

Și trăiră amîndoi în huzururi, mulțumiți și înfloritori. Iar cele două surori rele muriră de pizmă și de o aprindere a sîngelui. Iar Allah le dărui celor doi îndrăgostiți o puzderie de copii, tot atîta de frumoși ca și părinții lor.

Iar Șeherezada, în noaptea aceea, mai spuse :

POVESTEA CU ȚAPUL ȘI CU FATA REGELUI

Se povestește, printre cîte se povestesc, că a fost odată într-o cetate din țara Indului un sultan pe care Allah, carele este singur mare și darnic, îl făcuse tată a trei domnițe ca niște lune, desăvîrșite din toate privințele și o desfătare pentru ochiul celui ce se uita la ele. Iar sultanul, părintele lor, care le îndrăgea pînă peste fire, vroi, de cum ajunseră la vremea măritișului, să le

găsească niște soți care să fie vrednici a le prețui cum li se cuvenea și să le facă fericite. Și, drept aceea, o chemă pe regină, soția lui, și îi spuse :

— Iată că fetele noastre tustrele, mult-iubitele tatălui lor, au ajuns la vremea măritișului, iar atunci cînd pomul se află la primăvara lui se cuvine ca, sub primejdia de a nu se usca, să se încunune cu flori vestitoare de roade frumoase. Drept aceea, ni se cade să găsim, pentru fetele noastre, niște soți care să le facă fericite.

Iar regina spuse.

— Gîndul este minunat.

Și, după ce se sfătuiră între ei asupra celor mai bune căi de a ajunge la acel scop, hotărîră să-i pună pe pristavii obștești să dea de știre, peste tot întinsul împărăției, cum că cele trei domnițe se aflau la anii de măritat și că toți feciorii de emiri și de mai-mari, ba și de oameni fără dregătorii, ori chiar și de oameni de rînd, erau chemați să se înfățișeze, la zi hotărîtă, sub ferestrele palatului. Întrucît regina îi spusese soțului ei :

— Norocul în căsnicie nu ține nici de bogăție, nici de obîrșie, ci numai de județul Celui atotputernic. Mai bine-i, așadar, să lăsăm soarta să aleagă chiar ea pe soții fetelor noastre. Iar ele nu vor avea, atunci cînd va veni ziua să aleagă, decît să-și arunce fiecare năframa pe fereastră, peste grămada de pețitori. Iar cei peste care au să cadă cele trei năframe au să fie soții celor trei fete ale noastre.

Iar sultanul răspunsese :

— Gîndul este minunat !

Și-așa făcură.

Încît, atunci cînd ziua pristăvită de crainicii domnești veni, și cînd meidanul ce se întindea sub zidurile palatului se umplu de mulțimea de pețitori, fereastra se deschise și fata cea mai mare a regelui, ca o lună, se ivi cea dintîi cu năframa în mînă. Și fata aruncă năframa. Iar vîntul o duse și o lăsă pe capul unui emir tînăr, strălucit de frumos.

Pe urmă, cea de-a doua fată a regelui se ivi la fereastră, ca o lună, și își aruncă năframa, care căzu pe capul unui crai tînăr, tot atîta de frumos și tot atîta de plăcut ca și cel dintîi.

Iar cea de-a treia fată a sultanului de la Ind își aruncă și ea năframa asupra mulțimii. Iar năframa se roti o clipită, și-apoi coborî spre a se agăța drept în coarnele unui țap, ce se vînzolea și el printre pețitori. Ci sultanul, măcar că o făgăduise cu sfințenie pe fiică-sa oricui o fi să fie de față și asupra căruia avea să cadă năframa, socoti încercarea ca neîmplinită și porunci să fie luată de la capăt. Și tînăra domniță își aruncă iarăși în văzduh basmaua care, după ce se opri între două adieri de vînt, deasupra meidanului, căzu cu iuțeală și de-a dreptul iarăși pe coarnele țapului. Iar sultanul, pînă peste poate de nedumerit, socoti ca neîmplinit și acest al doilea județ al soartei, și o puse pe fiică-sa să ia de la capăt iarăși încercarea. Iar năframa, a treia oară...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute optzeci și patra noapte

Urmă :

...sultanul, pînă peste poate de nedumerit, socoti ca neîmplinit și acest al doilea județ al soartei, și o puse pe fiică-sa să ia de la capăt iarăși încercarea. Iar năframa, a treia oară, se roti o vreme în văzduh, și se duse apoi de se lăsă drept pe capul cel încornorat al țapului.

La priveliștea aceea, ciuda sultanului, părintele copilei, ajunse pînă peste poate, și măria sa strigă :

— Nu, pe Allah ! mai degrabă s-o văd că îmbătrîneşte fecioară în saraiul meu, decît s-o văd cum ajunge soţia unui ţap împuţit !

Ci, la vorbele acestea ale tatălui său, copila începu să plîngă ; şi lacrimile curgeau şiroaie pe obrajii ei ; şi, pînă la urmă, spuse, între două suspine :

— De vreme ce aşa mi-e ursita, o, părinte al meu, pentru ce vrei s-o opreşti din calea ei ? Pentru ce te aşezi între mine şi orînda mea ? Au nu ştii că fiecare făptură îşi poartă ursita legată la gîtul său ? Iar dacă soarta mea este legată de acest ţap, pentru ce mă opreşti să-i fiu soţie ?

Şi. la rîndu-le, cele două surori ale ei, care pe sub ascuns erau tare zavistioase pe ea din pricină că era cea mai tînără şi cea mai frumoasă, îşi împreunară nemulţumirea cu a ei, chitind că măritişul copilei cu acel ţap avea să le răzbune pînă peste aşteptările lor. Şi tustrele făcură atîta zarvă, că sultanul, tatăl lor, îşi dete pînă la urmă îngăduinţa la un măritiş atîta de ciudat şi de anapoda.

Şi se dete poruncă numaidecît ca nunţile celor trei domniţe să fie făcute cu toată vîlva cerută şi urmînd făloşeniile îndătinate. Şi toată cetatea fu luminată şi împodobită, vreme de patruzeci de zile şi patruzeci de nopţi, cît se deteră petreceri mari şi ospeţe falnice, cu danţuri şi cu cîntece. Şi bucuria nu mai contenea să stăpînească în inimile toate, şi ar fi fost deplină dacă fiecare oaspete nu ar fi fost oleacă îngîndurat de urmările unei atare uniri, între o domniţă fecioară şi un ţap cu o înfăţişare de ţap mai amarnic decît toţi ţapii. Şi, în răstimpul zilelor acelea de pregătire a nopţii de nuntă, sultanul şi soţia sa, la fel ca şi femeile vizirilor şi ale dregătorilor, îşi trudiră limba vrînd s-o facă pe copilă să-şi schimbe gîndul de a-şi săvîrşi măritişul cu o dihanie atîta de urît mirositoare, cu ochiul de foc şi cu beleaua înfricoşătoare.

Ci domnița, la toți și la toate, răspundea de fiecare dată cu vorbele acestea :

— Fiecare își poartă ursita legată la gît, iar dacă ursita mea este de-a fi soția unui țap, nimenea nu va putea să se pună împotrivă.

Or, cînd veni și noaptea de împlinire, domnița fu dusă, cu surorile ei, la hammam. După care fură împodobite, meremetisite și pieptănate. Și fiecare fu dusă în odaia de nuntă ce-i fusese pregătită. Și fu poftit după fiecare domniță soțul ce-i fusese scris de ursitoare. Și se petrecu ce se petrecu, cu amîndouă surorile mai mari !

Ci, în ce privește pe domnița cea mică și pe țap, soțul ei, iacătă ! De îndată ce țapul fu poftit în odaia copilei și fu închisă ușa după ei, țapul sărută pămîntul dintre mîinile soției sale și, scuturîndu-se deodată, își lepădă blana de țap și se schimbă într-un flăcău frumos ca îngerul Harut. Și veni lîngă fată și o sărută între ochi, pe urmă pe vîrful bărbiei, pe urmă pe gît, pe urmă cam mai peste tot și îi spuse :

— O, viață a sufletelor, să nu carecumva să încerci a afla cine sînt ! Ajungă-ți să știi că sînt mai puternic și mai bogat decît tatăl tău, sultanul, și decît cei doi soți, fiii socrilor celor două surori ale tale. Și-i multă vreme de cînd dragostea de tine sălășluia în inima mea. și nu am izbutit decît acuma să ajung pînă la tine. Și, dacă mă găsești potrivit ție, și dacă vrei să mă păstrezi, nu ai decît să-mi faci o făgăduință !

Iar copila, care îl găsi pe flăcăul cel frumos întru totul potrivit și întocmai pe gustul ei, răspunse :

— Și care este făgăduința ce trebuie să-ți fac ? Spune-mi-o, iar eu am s-o îndeplinesc, oricît de grea ar fi să fie, din dragoste pentru ochii tăi !

El spuse :

— Lucrul este lesne, ya setti. Îți cer numai să-mi făgăduiești că nu ai să dezvăluiești niciodată nimănuia puterea pe care o am de a mă schimba cum îmi place.

întrucît dacă vreodată cuiva nu mai i-ar trece prin minte că eu sînt cînd țap, cînd făptură omenească, aș pieri pe dată și ți-ar fi anevoie să mai dai de urma mea.

Iar copila îi făgădui, cu toată încredințarea, și adăugă :

— Mai bine să mor decît să pierd un soț atîta de frumos ca tine !

Atunci, nemaiavînd nici o pricină întemeiată de a sta bănuielnici, se lăsară să lunece pe șleaul pornirii lor firești. Și se iubiră cu o iubire mare, și petrecură, în noaptea aceea, o noapte de binecuvîntare, buză pe buză și picior pe picior, în desfătări curate și în schimburi vrăjite. Și nu-și curmară zbegurile și trudele decît odată cu ivirea zorilor. Iar flăcăul se ridică dintre albiturile copilei și își luă iarăși chipul său dintîi de țap bărbos, cu coarne, cu copite despicate, cu belea năprasnică și cu tot ce mai urmează. Și din toate cîte se petrecuseră nu mai rămase nimic, afară de cîteva picături de sînge pe ștergarul cinstei.

Or, dimineața, cînd mama domniței veni, cum e datina, să afle vești despre copila sa și să cerceteze cu chiar ochiul ei ștergarul cinstei, rămase pînă peste măsură de uluită văzînd că cinstea fetei era zugrăvită pe ștergar și că împlinirea trebii era vădită. Și văzu că fiică-sa era dulce și fericită, și că la picioarele ei, pe covor, sta țapul și rumega înțelepțește. Și, dacă văzu așa, dete fuga să-l aducă și pe sultan, soțul ei, părintele domniței, care văzu ceea ce văzu și nu rămase întru nimica mai puțin uluit ca sultana. Și îi spuse fiicei sale :

— O, copila mea, adevăratu-i ?

Ea răspunse :

— Adevăratu-i, tată !

El întrebă :

— Și nu ai murit de rușine și de durere ?

Ea răspunse :

— Pe Allah ! pentru ce să fi murit, cînd soțul meu a fost atîta de gingaș și atîta de dulce ?

Iar mama domniței întrebă :

— Și atunci nu ai a te plînge de nimic ?

Ea spuse :

— De nimic !

Atunci sultanul spuse :

— De vreme ce nu se plînge de soțul ei, înseamnă că este fericită cu el. Și asta-i tot ce putem să-i dorim fetei noastre !

Și o lăsară să trăiască în tihnă cu țapul, soțul ei. Or, peste o bucată de vreme, dete regele, cu prilejul praznicului său, o întrecere mare pe cîmpul meidanului, sub ferestrele palatului. Și pofti la întrecerea aceea pe toți dregătorii de la palatul său, precum și pe cei doi soți ai fetelor sale. Ci pe țap sultanul nu-l pofti, ca să nu se facă batjocura privitorilor.

Și întrecerea începu. Iar călăreții, pe bidiviii lor care mîncau pămîntul, năvăliră răcnind amarnic și zvîrlindu-și geridele. Iar cei ce se dovediră mai presus de toți fură cei doi soți ai domnițelor. Și mulțimea privitorilor îi și preamărea cu urale de-a valma, cînd intră pe meidan un călăreț strălucit, care numai cu înfățișarea lui și îi și făcea să-și plece fruntea pe toți luptătorii. Și îi chemă la întrecere, unul după altul, pe cei doi emiri biruitori și, de la cea dintîi lovitură cu geridul său, îi și trînti jos din șa. Și fu slăvit de uralele mulțimii, ca biruitor în ziua aceea.

Și-așa, cînd tînărul călăreț trecu pe sub ferestrele palatului, salutîndu-l pe rege cu geridul său, cum cere obiceiul, cele două domnițe îi aruncară niște priviri pline de ură. Cea mai mică însă, cunoscînd în el pe chiar soțul său, nu lăsă a se ivi nimic pe față, spre a nu-și da taina în vileag ; ci luă un trandafir din plete și i-l aruncă. Iar regele și regina și surorile o văzură și rămaseră pînă peste poate de supărați.

Iar în cea de-a doua zi întrecerea se urmă iarăși pe meidan. Și iarăși tinerelul cel frumos și necunoscut fu

biruitorul zilei. Și. cînd trecu pe sub ferestrele palatului, cea mai mică dintre domnițe îi aruncă fățiș o iasomie, pe care și-o luase din păr. Iar regele și regina și cele două surori o văzură și rămaseră peste măsură de sugrumați. Iar regele își zise în sine : „Iacătă că acuma nerușinata aceasta de fată își mărturisește în ochii tuturora simțămintele față de un venetic, și nu se mulțumește că ne-a făcut să vedem neagră lumea, măritîndu-se cu țapul pierzaniei !" Iar regina îi aruncă niște priviri poncișe. Iar cele două surori își scuturară hainele, de silă, uitîndu-se la ea.

Iar în cea de-a treia zi, cînd biruitorul în cea de pe urmă înfruntare, care fusese tot călărețul cel frumos, trecu pe sub ferestrele palatului, tînăra domniță, soția țapului, își luă din păr, spre a i-o arunca, o floare de tamariscă. Întrucît nu putuse a se stăpîni văzîndu-l pe soțul ei atîta de strălucitor.

La priveliștea aceea, mînia sultanului și nemulțumirea sultanei și ciuda celor două surori răbufniră cu năprasnicie. Iar ochii sultanului se făcură roșii, și urechile îi tremurară, și nările i se umflară. Și o luă pe fiică-sa de plete și vroi s-o omoare și s-o spulbere de pe pămînt. Și zbieră la ea :

— A, dezmățată afurisită, nu te-ai mulțumit numai să aduci un țap în neamul meu, ci iacătă că acuma îi stîrnești față de toată lumea pe venetici și le ațîți dorințele după tine. Mori, dară, și izbăvește-ne de ticăloșia ta !

Și se pregătea să-i sfarme capul de lespezile de marmură. Și săraca domniță, cuprinsă de spaimă văzîndu-și moartea dinaintea ochilor, nu se putu opri, așa de scump lucru și drag este sufletul, să nu strige :

— Am să spun adevărul ! Cruță-mă, și am să spun adevărul !

Și, fără a-și mai trage sufletul, povesti lui tătîne-său, mumînă-si și surorilor tot ce i se întîmplase cu țapul, și ce era cu țapul, și cum era țapul cînd țap, cînd făp-

tură omenească. Şi le spuse că era chiar soţul ei călăreţul acela frumos, ce ieşise biruitor la întreceri.

Şi-aşa !

Iar sultanul, şi soţia sultanului, şi cele două fete ale sultanului, surorile tinerei domniţe...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute optzeci şi cincea noapte

Urmă :

...Iar sultanul, şi soţia sultanului, şi cele două fete ale sultanului, surorile tinerei domniţe, rămaseră năuci de uimire şi se minunară de ursita fetei. Şi-atîta cu ei !

Ci în ce îl priveşte pe ţap, apoi acesta pieri. Şi nu mai fu nici ţap, nici flăcău frumos, nici mireasmă de ţap, nici pomeneală de flăcău. Iar tînăra domniţă, după ce îl aşteptă în zadar zile în şir şi nopţi în şir, înţelese că el nu are să se mai ivească, şi umbla tot tristă, şi îndurerată, şi plînsă, şi fără de nădejde.

Şi trăi ca aşa o bună bucată de vreme, în bocete necurmate şi în istovire, nevroind să primească nici o mîngîiere şi nici o tihnă. Şi răspundea la toţi cîţi încercau s-o facă să-şi uite amarul :

— Degeaba, că sînt făptura cea mai năpăstuită, şi am să mor, de bună seamă.

Ci, pînă a nu muri, vroi să ştie singură de se mai află pe toată întinderea pămîntului lui Allah o femeie la fel de părăsită de soartă ca ea, şi la fel de năpăstuită. Şi hotărî dintru-ntîi să plece la drum şi să le iscodească pe toate femeile din toate cetăţile pe unde avea să umble.

Pe urmă, părăsi gîndul acesta, dintîi, și puse să se zidească, cu cheltuieli mari, un hammam strălucit ce nu-și avea seamăn în toată împărăția Indului. Și trimise crainici să dea de veste în toată împărăția că intrarea la hammam avea să fie fără de plată pentru toate femeile cîte vor vrea să vină să se scalde acolo, ci numai dacă fiecare femeie ce se va prileji de această treabă îi va povesti fetei regelui, spre a o însenina, nenorocirea cea mai mare sau jalea cea mai mare ce-i va fi întunecat viața. Cît despre cele ce nu aveau nimica de felul acesta spre povestit, apoi acelea nu aveau îngăduința de a intra la hammam.

Încît nu zăboviră a începe să curgă înspre hammamul domniței toate năcăjitele din împărăție, toate părăsitele de soartă, năpăstuitele de toate culorile, nevolnicele de toate soiurile, cele ce erau văduve și cele ce erau despărțite, și toate cîte fuseseră lovite, într-un chip ori într-altul, de răutatea vremilor ori de prăpădurile vieții. Și fiecare, înainte de a se scălda, îi povestea fetei regelui tot ce îndurase mai jalnic în viața ei. Unele îi povestiră cu cîte lovituri le cinsteau soții lor, iar altele vărsau lacrimi înșiruind povestea văduviei lor, pe cînd altele își spuneau amărăciunea de a-și vedea soțul cum îndrăgește pe vreo potrivnică de-a lor, cumplită și bătrînă, ori pe vreo arăpoaică cu buze de cămilă ; ba unele găsiră niște vorbe tare înduioșătoare spre a înșira povestea morții vreunui fiu singur la părinți, ori a vreunui soț tare iubit. Și un an se scurse în felul acesta la hammam, în dîrdora istorisirilor negre și a bocetelor. Ci domnița nu găsi nici o femeie, în mulțimea de femei pe cîte le văzuse, a cărei jale să poată fi asemuită cu a ei ca tărie și ca adîncime. Și tot mai mult se cufunda în jale și în deznădejde.

Și iacătă că într-o zi intră în hammam o biată bătrînă, tremurînd sub răsuflarea morții, ce se sprijinea într-o cîrjă spre a păși. Și veni la fata regelui, și îi sărută mîna, și îi spuse :

— Necazurile mele, ya setti, sînt mai multe decît anii cîți i-am trăit, și mi s-ar usca limba pînă să apuc a sfîrși să ți le istorisesc. Drept care, nu am să-ți spun decît necazul cel mai din urmă care mi s-a întîmplat, și care de altminteri este cel mai mare dintre toate, întrucît numai lui nu i-am priceput nici tîlcul, nici pricina. Iar necazul acesta mi s-a întîmplat chiar ieri, pe cale. Și, dacă tremur așa dinaintea ta, ya setti, tremur numai din pricină că am văzut ce-am văzut. Or, iacătă. Află, ya setti, că toată averea pe care o am nu este decît numai cămașa aceasta albastră de stambă pe care o vezi pe mine. Și, cum era de trebuință să fie numaidecît spălată, spre a-mi fi cu putință să mă înfățișez într-un chip cuviincios la hammamul milei tale, mă gîndii să mă duc pe malul vreunei ape curgătoare, în vreun loc pustiu, unde să-mi fie îngăduit a mă dezbrăca fără a fi zărită de cineva, și să-mi spăl cămașa. Iar treaba se petrecu fără de necazuri, și îmi isprăvisem de spălat cămașa și o întinsesem pe pietroaie la soare, cînd văzui cum venea înspre mine un catîr fără catîrgiu, încărcat cu două burdufuri pline cu apă. Iar eu, socotind că și catîrgiul are să se ivească numaidecît, detei zor să mă îmbrac iarăși cu cămașa care nu era decît pe jumătate zvîntată, și lăsai catîrul să treacă. Ci întrucît nu vedeam nici catîrgiu, nici umbră de catîrgiu, rămăsei tare nedumerită, gîndindu-mă la catîrul acela fără de stăpîn, ce se ducea bălăgănind din cap pe țărmul rîului, neabătut de la drumul și de la ținta lui. Și mă împinse ispita să mă scol în picioare și să mă iau pe urmele lui, de departe. Și ajunse dinaintea unei măguri, nu departe de malul apei, și se opri să bată în pămînt cu copita. Și de trei ori bătu așa cu copita de la piciorul lui al drept. Și, la cea de a treia bătaie, măgura se întrecrăpă, iar catîrul o luă în jos pe o vale dulce, înspre miezul măgurii. Iar eu, cu toată uluiala mea pînă peste poate, nu putui să-mi opresc sufletul de a se lua după catîrul acela. Și intrai

pe urma lui în hruba aceea de sub pămînt. Și nu avusei mult pînă ce să ajung în felul acesta într-o bucătărie mare, care pesemne că era, fără de nici o îndoială, bucătăria vreunui palat de sub pămîntul acela. Și văzui niște cratițe roșii și frumoase, rînduite cu grijă pe plitele cuptoarelor, și care cîntau revărsînd o mireasmă de cea mai aleasă, ce-mi umflă toate jindurile inimii și îmi înfioră nările. Și o poftă mare îmi răscoli lăuntrurile, iar sufletul meu fu amarnic momit să guste din bucatele acelea minunate. Și nu putui să-mi înfrîn jindurile sufletului. Și, cum nu vedeam nici bucătar, nici ajutor de bucătar, nici pe nimeni de la care să cer ceva în numele lui Allah, mă dusei la cratița ce revărsa mireasma cea mai plăcută și-i săltai capacul. Și un abur tare mirositor mă învălui ; ci un glas strigă la mine deodată din fundul cratiței : „Hei, hei ! Hei, hei ! aceasta-i pentru stăpîna noastră ! Nu pune mîna, că mori !“ Iar eu, cuprinsă de spaimă, lăsai capacul să cadă la loc pe cratiță și fugii din bucătărie. Și ajunsei în altă sală, oleacă mai mică, unde pe niște tăvi erau orînduite tot felul de dulciuri alese, și niște plăcinte plăcut aromitoare, și o grămadă de alte lucruri de cel mai ales soi, numai bune de mîncat. Iar eu, nemaiputînd să-mi înfrîn îndemnurile sufletului, întinsei mîna spre o tavă și luai o plăcintă, caldă încă, și moale. Și iacătă că mă lovi ceva peste mînă, și lăsai plăcinta ; iar un glas care ieșea din mijlocul tăvii strigă la mine : „Hei, hei ! hei, hei ! acestea-s pentru stăpîna noastră ! Nu pune mîna, că mori !“ Iar înfricoșarea mea ajunse pînă peste fire, și o luai la fugă drept înainte, tremurînd toată pe picioarele mele cele bătrîne care se topeau sub mine. Și, după ce trecui printr-un șir de săli, și-apoi prin alt șir de săli, mă pomenii dintr-o dată într-o sală mare, zidită boltit, de-o mîndrețe și de-o bogăție ce nu avea nimica de pizmuit nici la saraiurile regilor, ba dimpotrivă ! Și, în mijlocul acelei săli, era un havuz mare plin cu apă străcurată. Iar împrejurul havuzului erau patruzeci

de jețuri, dintre care unul era mai înalt și mai strălucit decît celelalte. Și nu văzui pe nimenea în sala aceea, în care nu se afla decît răcoare și desăvîrșire. Și ședeam acolo de-o bună bucată de vreme, minunîndu-mă de toată frumusețea aceea, cînd, în toiul tăcerii, urechile-mi tresăriră la o zarvă ca aceea pe care o fac copitele unui ciopor de capre pe pietre. Și, neștiind cam ce treabă s-ar fi putut să fie, mă ghemuii degrabă pe după un divan ce se afla lîngă un perete, în așa fel ca să pot să văd fără ca eu să fiu văzută. Iar zarva de copite tocănind pe podea se apropie de sală, și văzui în curînd cum intrară în încăpere patruzeci de țapi cu niște bărbi lungi. Iar țapul cel de la urmă era călare pe cel de dinaintea lui. Și se duseră cu toții de șezură rînduiți frumos, fiecare dinaintea cîte unui jeț, împrejurul havuzului. Iar cel care călărea pe soțul său se dete jos din spinarea celui care îl purta, și se duse de șezu dinaintea jețului cel mare. Pe urmă toți țapii se temeniră înaintea lui, cu capul pe podea, și șezură așa un timp, fără a se mișca. Pe urmă se sculară iarăși cu toții deodată și, odată cu căpetenia lor, se scuturară de trei ori. Și, tot atunci, blănile lor de țapi căzură de pe ei. Și văzui patruzeci de feciori ca niște lune, iar cel mai frumos dintre ei era căpetenia. Și intrară în havuz, cu căpetenia lor în frunte, și se scăldară în apă. Și ieșiră de-acolo cu niște făpturi ca de iasomie care îl binecuvîntau pe Zămislitorul lor. Și se duseră de șezură în jețuri, goi toți cu frumusețea lor. Și, pe cînd eu mă uitam la flăcăul ce ședea pe jețul cel mare, și mă minunam în inima mea de înfățișarea lui, văzui deodată niște lacrimi mari cum îi picurau din ochi. Și niște lacrimi la fel cădeau și din ochii celorlalți feciori, da nu chiar atîta de multe. Și toți începură să ofteze, spunînd : „O, stăpîne al nostru ! o, stăpîne al nostru !“ Iar flăcăul, căpetenia lor, suspina : „O, domniță a gingășiei și a frumuseții ! “ Pe urmă auzii niște gemete ce ieșeau din pămînt, se revărsau din boltă, răzbăteau din ziduri, din uși și din toate

lucrurile, rostind cu jale și cu durere tot vorbele astea : „O, stăpînă a noastră ! o, sultană a gingășiei și a frumuseții !“ Și, după ce plînseră și suspinară și oftară vreme de un ceas, flăcăul se ridică și spuse : „Cînd ai să vii ? Că eu nu pot să ies ! O, sultana mea, cînd ai să vii, întrucît eu nu pot să ies ?“ Și coborî de pe jețul său și intră iarăși în blana lui de țap. Și toți la fel coborîră de pe jețurile lor și intrară iarăși în pieile lor de țapi. Și se duseră așa cum veniseră. Iar eu, cînd nu mai auzii pe lespezi zgomotul copitelor lor, mă sculai din ascunzătoarea mea și plecai și eu precum venisem. Și nu putui să răsuflu în voie decît cînd mă văzui afară de sub pămînt. Și-aceasta-i, o, domniță, povestea mea. Or, ea-i nenorocirea cea mai mare din viața mea. Întrucît nu numai că nu am putut să-mi satur din cratițe și de pe tablale, ispitele, ci nici n-am priceput nimic din toate minunățiile cîte le-am văzut acolo sub pămînt. Și tocmai aceasta-i nenorocirea cea mai mare din viața mea !

Iar cînd baba își sfîrși astfel povestea, fata regelui, care o ascultase cu inima zvîcnind, nu se mai îndoi că țapul care călărea pe tovarășul său, și care era flăcăul cel mai frumos, n-ar fi cumva multiubitul ei, și era să moară de tulburare. Și, cînd într-un sfîrșit izbuti să vorbească, îi spuse bătrînei :

— O, maică a mea, Allah cel milosîrdnic nu te-a mînat aici decît pentru ca bătrînețele tale să-ți fie fericite de pe urma mea. Întrucît de-acuma înainte ai să-mi fii ca o maică a mea, și tot ceea ce stăpînește mîna mea va fi și sub mîna ta. Ci, fie-ți milă ! dacă ai vreo îndatorință față de binefacerile lui Allah asupra capului tău, ridică-te pe clipă pe dată și du-mă la locul unde l-ai văzut pe catîr intrînd cu cele două burdufuri. Și nu-ți cer să vii cu mine, ci numai să-mi arăți unde este locul !

Iar bătrîna răspunse că ascultă și că se supune. Și, cînd luna se ridică peste terasa hammamului, plecară amîndouă și se duseră pe malul rîului.

Și văzură în curîndă vreme catîrul ce venea înspre ele, încărcat cu cele două burdufuri ale lui pline cu apă. Și se luară după el, de departe, și îl văzură cum bătea cu copita la poala măgurii, și cum se afundă în hruba de sub pămînt, deschisă dinainte-i. Iar fata regelui îi spuse bătrînei :

— Tu așteaptă-mă aici !

Ci bătrîna nu vroi nicicum s-o lase să intre singură în hrubă, și se ținu după ea, în pofida spaimei.

Și intrară în hruba de sub pămînt, și ajunseră în bucătărie. Și din toate cratițele cele roșii și mîndre, orînduite frumos pe plite, și care cîntau cu dulceață, se revărsau niște miresme de soiul cel mai ales, care umflau foalele inimii, înfiorau nările și risipeau grijile din sufletele necăjite. Iar capacele cratițelor se ridicau singure la trecerea lor, și niște glasuri răsunau voioase, zicînd :

— Bun venit stăpînei noastre, bun venit !

Iar în cea de-a doua sală văzură tablalele orînduite, în care se aflau dulciuri minunate, și clătite presărate cu zahăr, și niște lucruri atîta de bune și atîta de ispititoare încît îl săturau numai cu înfățișarea lor pe cel ce le privea. Și din toate tăvile și din afundul căpisterelor cu pîinea proaspătă niște glasuri voioase se învăluirau la trecerea lor :

— Bun venit ! bun venit !

Și pînă și aerul dimprejurul lor parcă ridica niște freamăte de fericire și răsuna de strigăte de bucurie.

Iar bătrîna, dacă văzu și auzi toate acestea, îi spuse fetei regelui, arătîndu-i intrarea înspre bolțile ce duceau la sala cea mare :

— O, stăpîna mea...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute optzeci și șasea noapte

Urmă :

...bătrîna, dacă văzu și auzi toate acestea, îi spuse fetei regelui, arătîndu-i intrarea înspre bolțile ce duceau la sala cea mare :

— O, stăpîna mea, iată pe aici trebuie să intri. Iar eu am să te aștept colea, căci locul slujnicelor este la bucătărie și nu în sălile scaunului împărătesc !

Iar domnița porni singură, prin acèle bolte, și ajunse în sala cea mare pe care i-o zugrăvise bătrîna, în vreme ce la trecerea ei glasurile făceau să se audă niște cîntări de bun venit. Și în loc să se ascundă pe după divan, cum făcuse bătrîna, domnița se duse de șezu pe jețul cel-falnic ce se înălța la locul de cinstire, pe marginea havuzului. Și nu mai făcu nimic alta decît își trase iașmăcuțul peste față.

Or, de-abia se așezase ea astfel, ca o regină în jețul său, că un vuiet tare dulce se auzi, nicidecum ca de niște copite bocănind pe podele, ci ca un pas ușor ce venea în fugă vestindu-l pe stăpînul său. Și, ca un diamant, intră voinicul.

Și se petrecu ceea ce se petrecu.

Iar în inimile celor doi îndrăgostiți bucuria urmă după vîrtejuri. Și se îmbrățișară așa cum un iubit se îmbrățișează cu iubita lui, pe cînd din boltă și din ziduri și din toate ungherele sălii răsunau dulce cînturile și se înălțau glasurile slujnicelor întru slava fetei sultanului.

Și, după o bucată de vreme petrecută de cei doi îndrăgostiți în desfături și în huzururi vrăjite, se întoarseră la palatul sultanului, unde sosirea lor fu întîmpinată cu încîntare, și de rudele lor, ca și de toți cei mici și cei

mari, în vîlvora bucuriilor și a cîntecelor, și a împodobirii întregii cetăți de către tîrgoveții ei.

Și de-atunci trăiră mulțumiți și înfloritori. Ci numai unul singur Allah este cel mai mare !

Iar Șeherezada, întrucît nu se simțea obosită în noaptea aceea, mai spuse :

POVESTEA CU FIUL REGELUI ȘI CU BROASCA-ȚESTOASĂ

Se povestește, între cîte se povestesc, că în vechimea vremilor și în curgerea veacurilor și a clipelor, a fost un sultan puternic, pe care Atoateîmpărțitorul îl dăruise cu trei copii. Și pe acești trei copii, care erau niște flăcăi neînfricați și niște luptători viteji, îi chema : pe cel mai mare Șater-Ali ; pe cel de al doilea, Șater-Hossein ; iar pe cel mai mic, Șater-Mohammad. Iar acesta cel mai mic era de departe cel mai frumos, cel mai viteaz și cel mai mărinimos dintre cei trei frați. Iar tatăl lor îi iubea cu o dragoste la fel, într-atîta că hotărîse să le lase la fiecare, după moartea lui, o parte așișderea din bunurile și din împărăția sa. Întrucît era om drept și cinstit. Și nu vroia să-l căpătuiască pe unul în paguba celorlalți.

Iar cînd flăcăii ajunseră la vîrsta de însurătoare, regele, părintele lor, rămase încurcat și șovăind, și, spre a se sfătui cu careva, îl chemă pe vizirul său, un om înțelept, cinstit și plin de socotință, și îi spuse :

— O, vizire al meu, tare aș vrea să găsesc niște soții pentru cei trei feciori ai mei care sînt la vîrsta de a se însura, și te-am chemat ca să capăt un sfat de la tine în privința aceasta.

Iar vizirul cugetă vreme de un ceas, pe urmă săltă capul și răspunse :

— O, rege al vremilor, asta-i o treabă tare gingașă !

Pe urmă adăugă :

— Norocul și nenorocul sînt învăluite în nevăzut ; și nimenea nu ar putea să siluiască județele ursitei. Drept aceea gîndul meu este că tustrei feciorii stăpînului nostru regele să lase în seama soartei lor de-a le alege soțiile. Și, pentru aceasta, tot ceea ce au mai bun de făcut cei trei coconi este de-a se sui pe terasa palatului, cu arcurile și cu săgețile lor. Și, acolo, să fie legați la ochi, și să fie puși să se învîrtească pe loc de mai multe ori. După care, fiecare dintre ei să tragă cu o săgeată înspre partea față de care s-a oprit. Iar casele pe care au să cadă săgețile să fie cercetate ; iar stăpînul nostru sultanul să cheme pe fiecare dintre stăpînii acelor case și să le ceară de soție fata pentru coconul cu săgeata, dat fiind că fata aceea i-a fost scrisă astfel întru norocul său de către ursită.

Cînd auzi vorbele acestea ale vizirului său, sultanul îi spuse :

— O, vizire al meu, sfatul tău este un sfat minunat, iar povața ta este primită.

Și trimise numaidecît după cei trei fii ai săi, care tocmai se întorceau de la vînătoare, îi vesti de înțelegerea hotărîtă în privința lor între el și vizir, și se sui cu ei pe terasa palatului, urmat de toți vizirii și de toți dregătorii.

Iar cei trei coconi, care se suiră pe terasă ducîndu-și fiecare arcurile și tolbele, își aleseră cîte o săgeată și își apucară arcurile. Și fură legați la ochi.

Și, cel dintîi, fiul cel mai mare al regelui, după ce fu pus să se învîrtească pe loc, își aținti săgeata înspre partea față de care se afla întors. Iar săgeata, zvîrlită din coarda slobozită năprasnic, zbură prin văzduhuri și ajunse de căzu pe casa unui emir mare.

Și, la rîndu-i, cel de-al doilea fiu al regelui își slobozi săgeata, care ajunse de căzu pe terasa baș-căpeteniei oștilor împărăției.

Iar cel de-al treilea fiu al regelui, care era beizadea Șater-Mohammad, își slobozi săgeata înspre partea spre care se afla întors. Și săgeata ajunse de căzu pe o casă pe al cărei stăpîn nu-l știa nimenea.

Și plecară să cerceteze cele trei case cu pricina. Și se văzu că fata emirului cel mare și fata capului oștirii erau două fetișcane ca niște lune. Iar părinții lor fură peste măsură de bucuroși să le mărite cu cei doi feciori ai regelui. Ci cînd se duseră să cerceteze și casa cea de a treia, care era casa unde căzuse săgeata lui Șater-Mohammad, văzură că nu era locuită decît de o broască-țestoasă mare și singuratică.

Iar sultanul, părintele lui Șater-Mohammad, și toți vizirii și emirii și musaipii se uitară la broasca aceea mare, care trăia singură-singurică în casa aceea, și se minunară ca de-o minune. Ci, întrucît nici nu era de visat măcar o clipită de a i-o da de soție lui beizadea Șater-Mohammad, sultanul hotărî că trebuie să se ia de la cap iarăși încercarea. Și, ca urmare, coconul cel tînăr se sui iarăși pe terasă, ducîndu-și pe umăr arcul și tolba, și, dinaintea tuturor celor de față, își slobozi a doua oară săgeata asupra norocului său. Și săgeata, dusă de ursită, ajunse de căzu taman chiar pe casa locuită de broasca aceea mare și singuratică.

La priveliștea aceasta, sultanul rămase pînă peste fire de nedumerit, și îi spuse beizadelei :

— Pe Allah, o, fiul meu, mîna ta nu are astăzi asupra-i binecuvîntarea. Roagă-te întru Prorocul !

Iar coconul cel tînăr răspunse :

— Mîntuirea și binecuvîntările și toate milele să fie asupra lui, asupra soților lui și asupra drept-credincioșilor lui !

Iar sultanul adăugă :

— Cheamă în ajutor numele lui Allah, și slobozește-ți săgeata pentru cea de-a treia încercare !

Iar coconul cel tînăr spuse :

— În numele lui Allah cel fără de margini milosîrdnic, Atoate-făcătorul-de-bine !

Şi, încordîndu-şi arcul, slobozi a treia oară săgeata, care ajunse, dusă de ursită, de căzu încă o dată tot pe casa în care trăia, în singurătate, broasca aceea mare.

Cînd văzu, fără putinţă de tăgadă, că încercarea era atîta de limpede şi de vădită în folosul broaştei-ţestoase, sultanul hotărî ca fiul său, beizadea Şater-Mohammad, să rămînă neînsurat. Şi îi zise :

— O, fiul meu, întrucît broasca aceasta nu este nici de neamul, nici de soiul, nici de legea noastră, este mai bine ca tu să nu te însori deloc, pînă ce Allah are să ne trimită milele sale !

Ci Şater-Mohammad strigă spunînd :

— Pe harurile Prorocului — cu el fie rugăciunea şi pacea ! — vremea burlăciei mele a trecut ; şi, întrucît broasca-ţestoasă mi-a fost scrisă de ursită, primesc să mă însor cu ea.

Iar sultanul, pînă peste măsură de uluit, răspunse :

— Hotărît, o, fiul meu, broasca aceea ţestoasă ţi-a fost scrisă de ursită ; ci de cînd oare fiii lui Adam îşi iau de soţii broaşte-ţestoase ? Acesta-i un lucru de-a mirărilea !

Ci beizadeaua răspunse :

— Eu pe broasca aceasta o vreau de soţie şi pe nici una alta !

Iar sultanul, care îşi iubea feciorul, nu vroi să-l supere cumva, nici să-i facă vreun necaz, şi, schimbîndu-şi hotărîrea, îşi dete învoirea la căsătoria aceea ciudată.

Şi se porniră nişte petreceri mari şi nişte ospeţe mari şi nişte zaiafeturi mari, cu danţuri şi cu cîntece, în cinstea nunţii coconilor Şater-Ali şi Şater-Hossein, cei doi fii mai mari ai sultanului. Iar cînd cele patruzeci de zile şi patruzeci de nopţi cît ţinură petrecerile pentru fiecare nuntă se scurseră, cei doi coconi intrară în iatacurile soţi-

ilor lor, pentru noaptea de nuntă, și își împliniră însurătoarea cu deplină fericire și bărbăție.

Ci, cînd fu rîndul nunții coconului cel mic, Șater-Mohammad, cu soția lui broasca țestoasă cea singuratică, amîndoi frații mai mari, și amîndouă soțiile celor doi frați, și părinții, și toate femeile emirilor și ale dregătorilor nu vroiră să vină la sărbătorire, și nu cruțară nimic spre a face acea sărbătoare cît mai jalnică și mai mohorîtă. Încît coconul cel mic fu umilit în sufletul său, și îndură tot felul de jigniri, atît de la privirile cît și de la rînjetele și întoarcerile de spate ale tuturora. Ci în ce privește ceea ce se petrecu în noaptea nunții, cînd domnișorul intră la soția sa, nimeni nu putu să știe nimic. Întrucît totul se petrecu sub vălul pe care numai ochii lui Allah pot să-l străbată. Și tot așa fu și în noaptea următoare și, de altminteri, în toate celelalte nopți. Și toată lumea se minuna că o legătură ca aceea putuse să se înfăptuiască ! Și nimenea nu pricepea cum un fiu de-al lui Adam putea să sălășluiască alături cu o broască-țestoasă, fie ea chiar și mare cît un chiup de cel mai mare. Și iacă-așa cu nunta lui beizadea Șater-Mohammad cu soția sa broasca-țestoasă !

Ci iacătă că anii, grijile domniei și tulburările de tot felul, fără a mai socoti și durerea ce-i pricinuise însurătoarea fiului său cel mic, îi gîrboviră sultanului spinarea și îi subțiară oasele. Și slăbi, și se gălbeji, și își pierdu pofta de mîncare. Iar vederea i se topi odată cu puterile ; și ajunse aproape orb de-a binelea.

Cînd cei trei fii, care îl iubeau pe părintele lor așa cum îl iubeau, văzură starea în care se afla sultanul, chibzuiră să nu mai lase grija sănătății sale în seama femeilor din harem, care erau niște neștiutoare și niște bîntuite de eresuri ; și se sfătuiră asupra căilor cele mai bune de folosit spre a-i întoarce tatălui lor puterile, odată cu sănătatea. Și veniră la el și, după ce îi sărutară mîna, îi spuseră :

— O, taică la nostru, iacătă că fața ta îngălbenește, și că pofta ta de mîncare scade, și că vederea îți slăbește. Iar dacă lucrurile au să urmeze tot așa, nu o să mai avem decît a ne sfîșia hainele, în durerea noastră de a ne pierde și noi odată cu tine, care ești sprijinul și îndrumarea noastră ! Se cade, dar, să asculți de sfatul nostru, întrucît sîntem fiii tăi, iar tu ești părintele nostru. Or, noi am chibzuit ca de-aci înainte soțiile noastre să-ți gătească mîncarea, și nicidecum femeile din haremul tău. Căci soțiile noastre sînt tare pricepute la bucătăreală, și au să-ți facă niște bucate care să-ți întoarcă pofta de mîncare, și odată cu pofta să-ți întoarcă puterile, și odată cu puterile sănătatea, și odată cu sănătatea să-ți aducă îndărăt strălucirea vederii și tămăduirea ochilor tăi bolnavi.

Iar sultanul fu nespus de înduioșat de grija aceasta a fiilor săi, și le răspunse :

— Reverse-și Allah asupră-vă milele sale, o, fii ai tătînelui vostru ! Da treaba aceasta are să fie o supărare cam prea mare pentru soțiile voastre...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute optzeci și șaptea noapte

Urmă .

...treaba aceasta are să fie o supărare cam prea mare pentru soțiile voastre.

Ci ei strigară, spunînd :

— Cum supărare ? Da oare nu sînt ele roabele tale ?

Şi ce altceva au de făcut mai degrabă, decît să gătească bucatele pentru întremarea ta ? Şi ne-am gîndit, o, tată, că pentru tine ar fi cel mai bine ca fiecare dintre ele să-ţi facă o tavă cu bucate, gătite de ele, aşa ca sufletul tău să poată să-şi aleagă dintre tăvi pe aceea ce-ţi va fi cea mai pe plac ca înfăţişare, ca mireasmă şi ca gust. Şi, în felul acesta, sănătatea are să ţi se întoarcă, iar ochii au să ţi se zviduiască.

Iar sultanul îi sărută şi le spuse :

— Voi ştiţi mai bine decît mine ceea ce mi se cuvine !

Şi, ca urmare a acestei înţelegeri care îi bucură pînă peste marginile bucuriei, cei trei coconi se duseră la soţiile lor şi le porunciră să pregătească, fiecare, cîte o tavă cu bucate care să fie minunate ca înfăţişare şi ca miroznă. Şi fiecare dintre ei stîrni mîndria soţiei sale, spunîndu-i :

— Trebuie ca tatăl nostru să aleagă bucatele gătite în casa noastră, şi nu pe cele gătite în casa fraţilor mei !

Şi, estimp, cei doi fraţi mai mari nu conteneau să-şi rîdă de fratele lor mezin, întrebîndu-l cu mare batjocură cam ce-ar putea să trimită soţia lui, broasca-ţestoasă, spre a face să se întoarcă pofta de mîncare a tatălui lor şi spre a-i îndulci cerul gurii. Ci el nu răspundea la întrebările şi la iscodelile lor decît cu un zîmbet cuminte.

Cît despre soţia lui Şater-Mohammad, care era broasca-ţestoasă cea singuratică, apoi ea nu aştepta decît un prilej ca acela spre-a arăta de ce era în stare. Şi, pe clipă pe dată, se apucă de lucru. Şi începu cu a o trimite la soţia fiului cel mai mare al regelui pe slujnica sa de credinţă, cu sarcina de a-i cere să binevoiască a strînge, pentru ea, broasca, toate căcărezele de şobolani şi de şoareci de prin casă, dat fiind că ea, broasca, avea numaidecît trebuinţă de ele spre-a drege orezul, umpluturile şi celelalte bucate, şi că ea niciodată nu se folosea de alte mirodenii decît de acestea. Iar soţia lui Şater-Ali, cînd auzi una ca asta, îşi zise : „Nu, pe Allah ! ferească-mă sfîntul

să dau căcărezile de șobolani și de șoareci pe care mi le cere afurisita aceea de broască-țestoasă. Întrucît o să pot să mă cam folosesc și eu de ele, ca mirodenii, mai bine decît ea !“ Și îi răspunse slujnicei :

— Îmi pare rău să răspund cu un refuz. Ci, pe Allah ! căcărezele pe care le am de-abia dacă îmi ajung mie !

Și slujnica se întoarse acasă, aducînd răspunsul acesta stăpînă-si, broasca-țestoasă.

Atunci broasca se puse pe rîs ; și se cutremură de bucurie. Și o trimise pe slujnica de credință și la soția celui de-al doilea fiu al regelui, cu sarcina de a-i cere tot găinațul de la găini și de la porumbei pe care îl avea la îndemînă, întrucît, chipurile, ea, broasca, ar fi avînd o grabnică trebuință de așa ceva spre a presăra bucatele ce le gătea pentru sultan. Ci slujnica se întoarse la stăpînă-sa cu mîna goală și cu niște vorbe jignitoare pe limbă, din partea soției lui Șater-Hossein. Iar broasca, dacă o văzu pe slujnică cu mîna goală, și dacă auzi vorbele cele jignitoare pe care le aducea pe limbă din partea soției celui de-al doilea fiu al sultanului, se înfioră de voioșie și de mulțumire, și se puse pe un rîs de se prăbuși pe spate.

După care, găti bucatele, așa cum știa ea, le orîndui pe tavă, puse tava într-un coș de răchită, și acoperi totul cu un ștergar de in mirosind a trandafir. Și o trimise pe slujnica ei de credință să ducă tava la sultan, pe cînd, la rîndul lor, cele două soții ale beizadelor își trimiteau tăvile lor cu niște roabe.

Și iacătă că veni și ceasul mesei ; iar sultanul șezu jos dinaintea celor trei tablale ; ci, de îndată ce fu ridicat capacul de pe tava celei dintîi domnițe, o miasmă se revărsă, spurcată și siloasă, de căcăreze de șoarece, în stare să-l înăbușe și pe un elefant. Iar sultanul fu atîta de rău izbit de miasma aceea, încît își întoarse capul și se prăbuși amețit, cu picioarele sub barbă. Iar fiii lui

se repeziră împrejurul său, și îl stropiră cu apă de trandafiri, și îl vînturară, și izbutiră a-l face să-și vină în fire. Și-atunci, aducîndu-și aminte de pricina ameţelii sale, nu putu să se oprească a-și lăsa mînia să răbufnească împotriva noră-si și s-o copere cu toate afurisirile.

Și, de la o vreme, ajunseră de-l domoliră, și făcură cîte și mai cîte pînă ce îl înduplecară să guste și din tava a doua. Ci, de îndată ce o dezveliră, o miasmă cruntă și împuțită umplu sala, de parcă s-ar fi ars acolo găinațul tuturor orătăniilor din cetate. Și miasma aceea pătrunse în beregățile, în nasul și în ochii bolnavi ai prăpăditului de sultan, care gîndi că de data aceasta avea să ajungă orb de-a binelea, și să-și dea duhul. Ci toți se repeziră să deschidă ferestrele și să ducă de-acolo tablaua, pricină a răului întreg, și să aprindă tămîie și smirnă spre a curăța aerul și a risipi miasma aceea urîtă.

Iar după ce sultanul îngrețoșat trase oleacă de aer curat în piept și izbuti să grăiască, strigă :

— Da ce rău le-am făcut eu soțiilor voastre, o, copiii mei, de-l chinuie așa pe un bătrîn și-i sapă groapa de viu ? Aceasta-i o nelegiuire neiertată la Allah !

Și cei doi coconi, soții celor care gătiseră tablalele, își lăsară nasul în jos și răspunseră că aceasta-i o treabă care trece de înțelegerea lor.

Și, estimp, coconul cel tînăr Șater-Mohammad veni să-i sărute mîna părintelui său, și îl rugă să-și uite silele ce simțise, spre a nu se mai gîndi decît la plăcerea pe care avea s-o aibă de-la cea de a treia tavă. Iar sultanul, cînd auzi așa, fu cuprins de o mînie și de o supărare pînă peste poate, și strigă :

— Au ce spui tu, o, Șater-Mohammad ? Și-ți bați joc de părintele tău bătrîn ? Eu acuma să mă ating de bucatele gătite de broasca-țestoasă, cînd și cele gătite de niște degete de femei sînt atîta de grețoase și atîta de înfricoșătoare ? Văd bine că v-ați jurat tustrei să faceți să se

verse fierea din mine și să mă faceți să-mi sorb moartea dintr-o înghițitură.

Ci coconul cel mic se aruncă la picioarele părintelui său și îi jură, pe viața lui și pe adevărul cel sfînt al credinței, că tablaua cea de-a treia are să-l facă să-și uite necazurile, și că el, Șater-Mohammad, se leagă să înghită toate bucatele dacă n-au să fie pe placul tatălui său. Și îl rugă fierbinte și îl îndemnă și stărui cu atîta căldură și cu atîta smerenie să-i facă hatîrul de a se uita la tavă, că regele, pînă la urmă, se lăsă înduplecat și-i făcu semn unuia dintre robi să ridice capacul de pe cea de a treia tabla, rostind însă rugăciunea : „Mă adăpostesc întru Allah cel atoatcocrotitorul !"

Ci iacătă că, odată capacul ridicat, se revărsă de pe tablaua broaștei o aromă închipuită din cele mai dulci miresme de bucătărie, și-atîta de aleasă și-atîta de plăcut pătrunzătoare că, tot atunci, se și deznodară băierile inimii sultanului, și i se deschiseră florile boșogilor, și i se înfiorară vînturătoarele nărilor, și i se întoarse pofta de mîncare cea de atîta vreme pierită, și i se deschiseră ochii, și i se limpezi vederea. Și ca trandafirul i se făcu obrazul, și hodinită icoana chipului. Și se porni să mănînce fără de răgaz, vreme de un ceas. După care, bău dintr-un sorbet minunat cu mosc și cu înghețată mărunțită, și, de plăcere, rîgîi de cîteva ori niște răgîieli pornite din afundul pîntecelui său mulțumit. Și, simțindu-se pînă peste poate de voios și de îndestulat, îi mulțumi Atoateîmpărțitorului pentru darurile sale, zicînd : „Al Gamdu lillah !"

Și nu mai știa cum să-i mărturisească fiului său cel mic mulțumirea ce-o avea de la bucatele gătite de broasca-țestoasă, soția acestuia. Iar Șater-Mohammad primi laudele sfios, spre a nu-i face pizmași pe frații lui și a-i stîrni împotrivă-i. Și îi spuse tatălui său :

— Aceasta, o, tată al meu, nu este decît o parte din harurile soției mele ! Ci, cu voia lui Allah, are să vină

o zi cînd soției mele are să-i fie dat să-și merite și mai bine firitiselile tale !

Și îl rugă, de vreme ce era mulțumit, să îngăduie ca pe viitor numai broasca-țestoasă să aibă grija de a-i pregăti tăvile cu bucate, în fiecare zi. Iar sultanul primi, spunînd :

— Din toată inima mea părintească și plină de dragoste, o, copilul meu !

Și, cu mîncărurile acelea, se întremă iarăși pe deplin. Iar ochii i se zviduiră și ei.

Și, spre a sărbători vindecarea sa și întoarcerea vederii, sultanul dete o petrecere mare la sarai, cu un ospăț falnic, la care îi pofti pe cei trei fii ai săi cu soțiile lor. Iar domnițele se gătiră cît putură mai bine, ca să se arate dinaintea sultanului într-un chip care să facă fala soților și să le lumineze obrazul dinaintea părintelui lor.

Iar broasca-țestoasă se găti și ea spre a-i lumina obrazul soțului ei în fața lumii, cu frumusețea podoabelor și cu hainele-i zarife. Și, după ce fu dichisită întocmai precum vroise, o trimise pe slujnica ei de credință la cumnată-sa cea mare s-o roage să-i împrumute, ei, broaștei-țestoase, gîsca cea mai mare pe care o avea în poiată, întrucît dorea, ea, broasca, să se ducă la sarai călare pe acea pasăre bună de călărit. Ci domnița îi dete răspuns, prin mijlocirea limbii slujnicei, că dacă ea, domnița, ar avea o gîscă atîta de frumoasă, s-ar folosi ea însăși de o asemenea pasăre. Iar broasca, la răspunsul acesta, se prăvăli pe spate de rîs, și o trimise pe slujnică la cea de a doua domniță, cu sarcina de a-i cere, numai ca împrumut pe-o zi, țapul cel mai mare pe care îl avea. Ci slujnica se întoarse la stăpînă-sa aducîndu-i pe limbă un refuz însoțit de vorbe amare și de cleveteli neplăcute. Și broasca se stîlci și se cutremură de rîs, și fu pînă peste poate de înveselită și de bucurată.

Și, cînd veni ceasul petrecerii, și cînd femeile sultanului se rînduiră frumos, sub porunca stăpînei lor, dinaintea ușii celei mari de la harem, spre a le întîmpina pe cele trei soții ale fiilor regelui, văzură deodată un nor de pulbere ce se apropia cu mare repeziciune. Și, din mijlocul acelui nor, se ivi în curînd o gîscă urieșească ce zbura la fața pămîntului, cu picioarele zvîcnind, cu gîtul întins și cu aripile zbătute, și ducînd-o cocoțată amarnic în spinare-i, și cu fața răvășită de spaimă, pe cea dintîi domniță. Și, numaidecît după ea, călare pe un țap ce behăia și zvîrlea din copite, îngălată și colbuită toată, se ivi și cea de-a doua domniță.

Și, la priveliștea aceea, și sultanul și soția sa rămaseră pînă peste poate de îmbufnați, și se făcură vineți la chip, de rușine și de supărare. Iar sultanul izbucni împotriva lor în boscorodeli și în mustrări, spunîndu-le :

— Iacătă-vă că nu sînteți mulțumite de a-mi fi vroit moartea prin greață și otrăvire, mai vreți să mă faceți și de rîsul lumii, și să ne umiliți și să ne necinstiți pe toți în ochii norodului !

Iar sultana, și ea, le primi cu niște vorbe scorțoase și cu niște ochi ponciși. Și nu se știe ce s-ar fi întîmplat, de nu s-ar fi dat de veste chiar atunci de apropierea alaiului celei de-a treia domnițe. Iar inima sultanului și a soției sale se umplură de spaimă ; întrucît își ziceau : „Dacă așa a fost alaiul celor două domnițe dintîi, care-s de spița noastră de făpturi omenești, cum are să fie alaiul celei de-a treia, care-i din neamul broaștelor-țestoase ?" Și chemară într-ajutor numele lui Allah, zicînd : „Nu este ajutor și mîntuire decît întru Allah, carele este mare și puternic !" Și așteptară năpasta, ținîndu-și răsuflarea.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute optzeci și opta noapte

Urmă :

Și iacătă că ceata celor dintîi vestitori se ivi pe meidan, dînd de știre sosirea soției coconului Șater-Mohammad. Și îndată se și văzură patru saizi frumoși, îmbrăcați cu atlazuri și cu niște mantii strălucite cu mînecile fluturînd, care veneau, cu niște vergele lungi în mînă, strigînd :

— Faceți loc fetei de regi !

Și palanchinul, acoperit cu stofe scumpe și frumos colorate, se ivi purtat pe umeri de niște arapi tuciurii, și veni de se opri în josul scării de la intrare. Și coborî din el o domniță înveșmîntată în strălucire și în frumusețe, pe care nimeni nu o cunoștea. Și, cum se așteptau să vadă coborînd tot așa și broasca-țestoasă, crezură că domnița aceea era însoțitoarea broaștei. Da dacă o văzură că suie numai ea scara, și că palanchinul se îndepărtează, fură cam nevoiți să cunoască în ea pe soția lui Șater-Mohammad, și s-o întîmpine cu toate cinstirile datorate cinului ei și cu toată dragostea cuvenită. Iar inima sultanului se umflă de drag la vederea frumuseții, a gingășiei, a iscusinței, a purtării ei alese și a farmecului a tot ce se revărsa din ea, și pînă și din pașii ori din mișcările ei cele mai mărunte.

Și, întrucît venise ceasul de-a se așeza la ospăț, sultanul îi pofti pe fiii săi și pe soțiile fiilor săi să ia loc împrejurul lui și al sultanei. Și începu masa.

Or, felul cel dintîi de bucate aduse pe tablale fu, precum este datina, o tavă mare de orez fiert în unt. Ci, pînă a avea vreme careva să ia o înghițitură, domnița cea frumoasă apucă tava și și-o turnă pe toată în cap. Și, tot atunci, toate boabele de orez se preschimbară în mărgăritare, care se revărsară de-a lungul pletelor dom-

niței, și se împrăștiară împrejurul ei, și căzură pe podea cu un zuruit vrăjit.

Și, pînă să apuce cei de față să se dezmeticească din uluiala lor dinaintea unei minuni atîta de strălucite, domnița luă un castron mare, plin cu niște ciorbă verde și grasă de *mulukhia*, și și-o turnă de-a valma pe cap. Iar ciorba cea verde se preschimbă pe dată într-un potop de smaralde cu cea mai frumoasă apă, ce se revărsară de-a lungul pletelor și al hainelor ei, și ajunseră de se împrăștiară împrejuru-i, îngemănîndu-și culorile lor frumoase cu albeața neprihănită a mărgăritarelor de pe podea.

Iar priveliștea acelor minuni îi ului pînă peste poate pe sultan și pe musafirii săi. Iar slujnicele se repeziră să aducă la masă alte tablale cu orez și cu ciorbă de mulukhia. Iar celelalte două domnițe, îngălbenind de-a binelea de pizmă, nu vroiră să rămînă cumva atîta de șterse sub izbînda cumnatei lor, și apucară și ele la rîndu-le farfuriurile cu bucate. Iar cea mai mare apucă tava cu orez, pe cînd cea de-a doua luă castronul cu ciorba cea verzuie. Și și le turnară fiecare pe cap. Iar orezul rămase orez în părul uneia, și începu să se scurgă greţos pe capul pe care îl îngălă cu unt. Iar ciorba cea verde rămase ciorbă, și se scurse pe părul și pe fața și pe hainele celei de-a doua, învăluind-o pe toată într-o năclăială verde, ca-ntr-o ocară de vacă, scîrboasă și cleioasă pînă peste poate.

Iar sultanul, la priveliștea aceea, rămase îngrețoșat pînă peste marginile îngrețoșării, și țipă la cele două nurori mai mari ale sale să se scoale de acolo și să iasă din sală, departe de ochii lui. Și le dete de înțeles că nu mai vroia să le vadă de-aci înainte, nici măcar să nu le mai simtă mireasma. Iar ele se sculară, pe clipă pe dată, și plecară din fața lui, cu soții lor, rușinate, umilite și siloase. Și-atîta cu ele !

Ci în ce o privește pe domnița cea minunată și pe beizadea Șater-Mohammad, soțul ei, apoi aceștia rămaseră

numai ei în sală cu sultanul, care îi sărută și îi strînse la piept cu bucurie, și le spuse :

— Numai voi sînteți copiii mei !

Și dori să-și scrie pe dată scaunul de domnie pe numele fiului său cel mic, și porunci să se adune toți emirii și toți vizirii, și scrise de față cu ei scaunul de domnie pe capul lui Șater-Mohammad, ca lăsată și ca moștenire, singur el, fără ceilalți urmași ai sultanului. Și le spuse celor doi :

— Voiesc ca de aici înainte să locuiți cu mine, în palat, întrucît fără de voi aș muri fără doar și poate.

Iar ei răspunseră :

— A asculta înseamnă a ne supune ! Iar dorința ta este asupra capului și asupra ochilor noștri !

Iar domnița cea năzdrăvană, ca nu care cumva să fie ispitită a-și mai lua vreodată chipul de broască-țestoasă, care ar fi putut să iște vreo tulburare neplăcută bătrînului sultan, dete poruncă slujnicei sale să-i aducă pe dată carapacea pe care o lăsase acasă. Și cînd avu carapacea în mîinile sale, o arse și o făcu cenușă. Și de-atunci rămase pe totdeauna sub chipul de domniță. Și slavă lui Allah, carele a dăruit-o cu un trup fără de cusur, minune a ochilor !

Iar Atoateîmpărțitorul îi coperi mai departe cu milele sale, și le dărui o puzderie de copii. Și trăiră mulțumiți și înfloritori.

Iar Șeherezada, dacă văzu că regele o ascultă nu fără plăcere, mai spuse, în noaptea aceea, povestea cu

FATA NEGUȚĂTORULUI DE BOABE DE NĂUT

Mi s-a povestit, printre cîte mi s-au povestit, că era odată în cetatea Cairo un neguțător de boabe de năut, cinstit și prețuit de toți, pe care Atoate-dătătorul îl dăru-

ise cu trei fete și alt nimica să-i ducă stirpea mai departe. Și, măcar că îndeobște fetele nu aduc cu ele vreo binecuvîntare, negutătorul de năut primise cu împăcare darul Zămislitorului său : și își iubea fetele cu o iubire mare. Și-apoi, fetele erau ca niște lune, iar cea mai mică le întrecea pe cele două surori ale ei, și la frumusețe, și la farmec, și la gingășie. și la cumințenie, și la deșteptăciune, și la desăvirșiri. Iar pe micuța aceea o chema Zeina.

Or, în fiecare dimineață, cele trei fete se duceau la o meșteră care le învăța meșteșugul cusutului de horbote pe mătăsuri și pe catifeluri. Căci vînzătorul de năut, părintele lor, omul acela de treabă, dorise ca fetele lui să aibă o creștere aleasă, așa ca ursita să poată să scoată în calea măritișului lor niscaiva feciori de negustori mari, și nu niște fii de precupeți de rînd ca el.

Și, în fiecare dimineață, cînd se duceau la meștera lor de horbote, fetele treceau pe sub fereastra fiului sultanului, cu mijlocul lor mlădiu, cu înfățișarea lor de domnițe, și cu cele șase perechi de ochi babilonici ce răzbăteau în toată frumusețea prin iașmacul ce-l purtau peste obraz.

Iar fiul sultanului, în fiecare dimineață, cînd le vedea că vin, le striga de la fereastră, cu un glas ațîțător :

— Salamaleikum asupra fetelor precupețului de boabe de năut ! Salamaleikum asupra celor trei slove drepte ale alfabetului !

Iar cea mai mare și cea mai mijlocie răspundeau totdeauna cu un zîmbet ușor din ochi, la urarea fiului sultanului ; cea mai mică însă nu răspundea deloc, și își vedea de drumul ei, fără ca măcar să-și ridice capul. Da dacă fiul sultanului stăruia, cerînd de pildă vești despre boabele de năut, și despre prețul pe piață al boabelor de năut, și despre vînzarea boabelor de năut, și despre cît de bune sau cît de rele sînt boabele de năut, și despre sănătatea negutătorului de boabe de năut, atunci fata cea mică,

numai ea, răspundea, fără ca baremi să se ostenească a-i arunca o privire şahzadelei :

— Da ce-i între boabele de năut şi tine, o, faţă de năut ?

Şi tustrele pufneau în rîs şi-şi vedeau de drumul lor.

Or, fiul sultanului, care era îndrăgostit cu patimă de fata cea mai mică a neguţătorului de boabe de năut, micuţa Zeina, nu mai contenea să se amărască de batjocura, de nepăsarea şi de nezorul la dorurile lui. Şi, într-o zi, cînd fata îşi rîsese de el mai tare ca de obicei, în răspunsul la întrebările lui, văzu că nu are să dobîndească nimica de la ea cu vorbe dulci, şi hotărî să-i plătească umilind-o şi pedepsind-o.

Şi-aşa, cum era fiu de sultan şi avea putere deplină asupra sufletelor, porunci să vină la el neguţătorul de boabe de năut şi îi spuse :

— Eşti chiar tatăl celor trei fete ?

Iar precupeţul, tremurînd, răspunse :

— Da, pe Allah ! ya sidi.

Iar fiul sultanului îi spuse :

— Păi, bre omule, vreau ca mîine, la ceasul de rugăciune, să te întorci aici, dinaintea mea, îmbrăcat şi gol totodată, rîzînd şi plîngînd în aceeaşi clipită, şi călare în vreme ce ai să mergi pe picioarele tale. Şi dacă, spre nenorocul tău, ai să-mi vii aşa cum eşti, fără a-mi mulţumi cererile, ori dacă ai să mă mulţumeşti cu una, da nu ai să le îndeplineşti şi pe celelalte două, pieirea ta va fi fără izbavă, iar capul tău are să-ţi zboare de pe grumazi !

Şi bietul precupeţ de boabe de năut sărută pămîntul, şi plecă gîndind : „Aceasta, cu adevărat, este o treabă pînă peste poate ! Iar pieirea mea este fără de izbavă, hotărît !"

Şi, galben de-a binelea la chip, ajunse la fetele sale, cu burdihanul pîntecelui întors pe dos şi cu nasul alungit pînă la picioare.

Iar fetele îi văzură îngrijorarea și necazul, iar cea mai mică, tinerica Zeina, îl întrebă :

— Pentru ce, o, părinte al meu, te văd atîta de galben la chip, iar lumea s-a înnegurat dinaintea feței tale ?

Și el răspunse :

— O, fata mea, am în lăuntrurile ființei mele o năpastă, iar în piept o apăsare !

Iar ea îi zise :

— Povestește-mi năpasta, o, taică, întrucît poate că soarta are să curme apăsarea și are să-ți ușureze pieptul ...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute optzeci și noua noapte

Urma :

...poate că soarta are să curme apăsarea și are să-ți ușureze pieptul.

Iar el îi povesti tot necazul, de la început pînă la sfîrșit, fără a uita nici un amănunt. Ci nu este de nici o trebuință să-l mai spunem și noi încă o dată.

Cînd auzi povestea necazului tatălui său, și cînd înțelese pricina supărării, a schimbării la chip și a apăsării din pieptul lui, se porni pe-un rîs, da un rîs de era să leșine de rîs. Pe urmă se întoarse înspre el și îi spuse :

— Așadar numai atîta era, o, taică al meu ? Pe Allah ! atuncea fii fără de păs și fără de grijă, și ține-te de povețele mele în necazul acesta ! Și are să-i vie rîndul și fiului sultanului, nimicură ăla, să-și muște degetele și să crape de ciudă. Iacă-așa !

Și chibzui o clipă, și zise :

— În ce privește porunca dintîi, nu ai decît să te duci la vecinul nostru pescarul, și să-l rogi să-ți vîndă un năvod de-al lui. Și să-mi aduci năvodul acela, și am să-ți fac o mantie pe care să ți-o pui pe trup, după ce ai să-ți lepezi toate hainele. Și, în felul acesta, ai să fii și gol și îmbrăcat totodată. Iar în ce privește cea de-a doua poruncă, nu ai decît, atunci cînd ai să te duci la palatul sultanului, să iei cu tine o ceapă. Și să te freci cu ea la ochi, încă din prag. Și ai să și plîngi și ai să rîzi în aceeași clipită. Și, într-un sfîrșit, în ce privește ce-a de-a treia poruncă, du-te, o, taică al meu, la vecinul nostru asinarul și, roagă-l să-ți dea împrumut mînzul lui de măgar fătat anul acesta. Și să iei măgărușul cu tine și, cînd ai să ajungi la fiul sultanului, neisprăvitul acela, să încaleci pe măgăruș și, întrucît picioarele tale au să atingă pămîntul, ai să mergi totodată pe picioarele tale, pe măsură ce măgărușul are să meargă sub tine. Și, în felul acesta, ai să fii și călare și pe jos totodată ! Și-aceasta-i povața mea ! Ci Allah este cel mai puternic, și singur el este înțelept !

Cînd vînzătorul cu boabe de năut, tatăl mintoasei Zeina, auzi vorbele acelea ale fetei sale, o sărută pe față între ochi și îi spuse :

— O, fiică a tatălui tău și a mamei tale, o, Zeina, cine aduce pe lume fete ca tine, acela nu mai moare ! Slavă Aceluia carele ți-a pus atîta deșteptăciune și atîta minte în cap !

Și, pe clipă pe dată, lumea i se însenină dinaintea ochilor, grijile i se spulberară din inimă, și pieptul i se umflă. Și mîncă oleacă, și bău un ulcior de apă, și se duse să facă tot ce-l învățase fiică-sa.

Și-a doua zi, cînd totul fu gata, cum trebuia, negu-țătorul de boabe de năut se duse la palat și intră la fiul sultanului, cu chipul și cu înfățișarea cerute, îmbrăcat și gol totodată, rîzînd și plîngînd într-aceeași clipită,

mergînd pe jos și tot atunci călărind, pe cînd măgărușul speriat începuse să zbiere și să se vîntuie în mijlocul sălii de primire.

La priveliștea aceea, fiul sultanului se mînie și se îmbufnă pînă peste fire și, neputînd nicicum să-l pună pe negustătorul de năut să îndure pedeapsa cu care îl probozise, dat fiind că omul îndeplinise poruncile ce i se dase, simți că-i plesnește bășica fierii din ficat. Și se jură în sineși că acum are să-și plătească asupra chiar a fetei, și că are s-o nimicească fără de scăpare. Și îl izgoni pe neguțătorul de boabe de năut, și începu să chibzuiască în ce fel să-și împlinească răutățile asupra fetei. Și-așa cu el !

Ci în ce o privește pe tinerica de Zeina, cum era tare mintoasă și cum avea un ochi care vedea departe, iar nasul ei adulmeca mersul întîmplărilor, îi cam dete prin gînd, din felul cum taică-său îi zugrăvise starea de furie a fiului sultanului, că afurisitul de băiat are să se ia de ea într-un chip primejdios. Și își zise : „Pînă a se lua el de noi, ia să ne luăm noi de el !“ Și se sculă în picioare și se duse să caute un meșter de arme tare priceput în meseria lui, și îi zise :

— Vreau să-mi întocmești, o, taică al mîinilor dibace, o platoșă toată numai din oțele, pe măsura mea, și niște pulpare și niște brățare și un coif tot din oțel. Da-i numaidecît ca aceste lucruri să fie făcute în așa fel încît la cea mai ușoară mișcare în mers și la cea mai ușoară atingere să scoată un zăngăt ascuțit și un vuiet înfricoșător.

Iar meșterul răspunse că ascultă și că se supune, și nu zăbovi mult pînă ce să-i făurească lucrurile cerute, întocmai așa precum fuseseră poruncite.

Or, cînd se lăsă noaptea, tinerica Zeina se străvesti cumplit îmbrăcînd hainele de fier, și luă în buzunar o pereche de foarfece și un brici de bărbierit, și înșfăcă

în mînă o furcă ascuţită, şi plecă la palat, întrarmată astfel.

Şi, cînd văzură de departe cum venea viteazul acela înfricoşător, străjerul de la poartă şi paicii palatului o luară la fugă în toate părţile. Şi, înlăuntrul saraiului, robii înspăimîntaţi de vuietul asurzitor pe care îl scoteau feluritele părţi ale hainelor de fier, şi de înfăţişarea cruntă a celui ce le purta, şi de ţăpoiul pe care îl rotea pe sus, urmară pilda străjerului porţii şi a paicilor, şi deteră zor să se pitească fiecare cu burta lipită de pămînt prin vreun ungher bine ferit. Şi, în felul acesta, fata precupeţului de boabe de năut, neîntîlnind nici o piedică şi nici cea mai uşoară năzăreală de împotrivire, răzbătu fără de supărare pînă la odaia în care şedea de obicei licheluţa aceea de fecior al sultanului.

Iar fiul sultanului, cînd auzi tot zăngănitul năprasnic, şi cînd văzu că intră peste el acela care îl stîrnea, fu cuprins, la vederea lui, de o spaimă mare, şi gîndea că are să vadă ivindu-se vreun efrit răpitor de suflete. Şi îngălbeni de tot, începu să dîrdîie şi să clănţăne din dinţi, şi se prăbuşi pe podea, strigînd :

— O, preaputernicule efrit răpitor de suflete, cruţă-mă, şi Allah are să te cruţe !

Ci fata îi răspunse, luînd un glas cumplit :

— Leagă-ţi cleanţa şi fălcile, o, puşlamao, că de nu, îţi înfig furca aceasta în ochi !

Iar băiatul, înfricoşat, strînse din buze şi din fălci, şi nu cuteză nici să mai scoată vreo vorbă, nici să mai facă vreo mişcare. Iar fata precupeţului de boabe de năut se duse la el, pe cînd băietanul sta aşa pe podea, nemişcat şi pierit ; şi, scoţînd foarfecele şi briciul de bărbierit, îi rase jumătate de mustăcioară şi jumătate de barbă din partea stîngă, jumătate de păr din partea dreaptă, şi amîndouă sprîncenele. După care, îl mînji pe faţă cu balegă de măgar şi-i băgă o bucată în gură. Şi, cînd sfîrşi, plecă aşa cum venise, fără a cuteza cineva să i

se ațina în cale. Și se întoarse fără de nici un necaz acasă, unde se dezbrăcă repede de hainele de sîrmă. și se culcă lîngă surorile sale, ca să doarmă un somn bun pînă dimineața.

Și, în ziua aceea, ca de obicei, cele trei surori, după ce se spălară, și se pieptănară și se dichisiră, plecară de-acasă spre a se duce la meșterița lor întru ale ale chindiselilor. Și, ca în toate diminețile, trecură pe sub fereastra fiului sultanului. Și îl văzură cum sta, după năravul lui, acolo la fereastră, ci cu fața și cu capul înfofolite într-o basma, în așa chip că numai ochii i se vedeau. Și tustrele, altmintrelea de cum le era felul obișnuit de-a se purta față de el, se uitară la fiul sultanului cu stăruință și cu marghioleli. Iar fiul sultanului își zise : „Nu știu, da socot că se cam dau pe brazdă ! Poate că, datorită basmalei care îmi învăluie capul și fața, se face că ochii mi se arată mai frumoși !" Și strigă înspre ele :

— Hei, voi cele trei litere drepte ale alfabetului, o, puiandre ale inimii mele, salamaleikum asupra voastră tustrele ! Ce vă mai fac boabele de năut în dimineața aceasta ?

Iar cea mai mică dintre cele trei surori, tinerica Zeina, săltă capul spre el și îi răspunse pentru surorile ei :

— Hei, uallah ! și asupra ta să fie salamalekul, o, chip înfofolit ! Ce-ți mai fac în dimineața aceasta partea stîngă a bărbii și mustățile, și ce-ți mai face jumătatea cea dreaptă a capului, și ce-ți mai fac sprîncenele, și ți-a fost pe gust balega de măgar, o, drăguțule ? Deie Allah să ai o mistuire plăcută la inima ta !

Și, după ce grăi acestea, o luă la fugă împreună cu surorile sale, chicotind de rîs și făcînd din depărtare înspre fiul sultanului niște semne de zeflemea și de batjocoră. Și-așa !

Și, cînd auzi și văzu toate astea, fiul sultanului pricepu, fără de vreo îndoială, că efritul de cu noapte nu fusese

altul decît fata precupețului de boabe de năut. Și, mînie. peste măsură, simțea cum fierea din beșica lui i se suie la nas, și se jurui că ori are să-i vie de hac fetișcanei. ori moare. Și, ticluind un gînd, așteptă un răstimp ca să-i crească la loc barba, mustățile, sprîncenele și părul. și-apoi porunci să vie dinainte-i precupețul de boabe de năut, tatăl potrivnicei cea tinerea ; și precupețul își zise. mergînd înspre palatul împărătesc : „Cine știe, de data aceasta, ce belea mă mai așteaptă din partea pușlamalei aceea ?" Și ajunse cam nu prea înseninat dinaintea fiului sultanului, care îi spuse :

— Ia ascultă, bre ! vreau să mi-o dai de soție pe fata ta, cea de-a treia, de care sînt îndrăgostit amarnic ! Și de-ai să cutezi să nu vrei, are să-ți zboare căpățîna de pe grumaz !

Iar precupețul de boabe de năut răspunse :

— Nu stă împotrivă nimica ! Ci fiul sultanului nostru îngăduiască-mi numai un răspas scurt de vreme, ca să mă duc s-o întreb și pe fata mea. înainte de-a o mărita !

Iar el răspunse :

— Du-te și întreab-o, da să știi bine că, dacă n-o să vrea, are să guste ca și tine moartea cea neagră !

Și năucitul de precupeț de boabe de năut se duse la fiică-sa și-i povesti cum stă treaba, și spuse :

— O, fata mea, aceasta-i o năpastă de neabătut !

Ci copilandra începu să rîdă și-i zise :

— Pe Allah ! o, taică, nu-i în treaba aceasta nici un fel de năpastă și nici măcar mireasmă de năpastă. Întrucît căsătoria aceasta este o binecuvîntare pentru mine. și pentru tine, și pentru surorile mele, fetele acestea. Iar eu îmi dau învoirea.

Și precupețul de boabe de năut se duse să ducă răspunsul fetei la fiul sultanului, care se înfioră de bucurie

și de mulțumire. Și dete poruncă să se facă fără de zăbavă pregătirile de nuntă, care începură numaidecît. Și-așa cu el !

Ci în ce o privește pe copilandră, apoi ea se duse să caute un cofetar priceput în meșteșugul de a face păpuși de zahăr, și îi spuse :

— Vreau de la tine să-mi faci o păpușă toată de zahăr, care să fie de mărimea mea, și să semene cu mine, și să aibă culoarea mea, cu părul făcut din fire de zahăr, și cu niște ochișori negri, și cu o guriță și un năsuc drăgălaș, și cu niște sprîncene lungi și subțirele, și cu tot ce trebuie peste tot.

Și cofetarul, care avea niște degete foarte îndemînatice, îi ticlui o păpușă pe măsura și pe asemănarea ei, atît de bine lucrată că nu-i lipsea decît graiul spre a fi o fiică de-a lui Adam.

Or, cînd veni noaptea de împreunare a nunții, fata, ajutată de surorile ei, care ajunseră domnițele sale de fală, își petrecu cămașa peste trupul păpușii, pe care o culcă pe pat, în locul ei, și coborî asupra-i pologul patului. Și le dete surorilor sale povețele de trebuință, și se duse să se culce în odaie în dosul patului.

Și, cînd veni ceasul de împreunare, cele două fete, surorile mintoasei Zeina, ieșiră înaintea soțului și îl poftiră în odaia de nuntă. Și, după ce îi făcură urările de cuviință și îl dădăciră cum să se poarte cu sora lor, adăugară :

— Este gingașă, și ți-o încredințăm ! Și-i drăgălașă și dulce, și nu o să ai a te plînge de ea !

Apoi își luară rămas-bun de la el și îl lăsară singur în odaie.

Și fiul sultanului, aducîndu-și aminte atunci toate jignirile cîte îl făcuse să le îndure fata precupețului de boabe de năut, și toate mîniile strînse în el împotriva ei, și toate umilințele lui, și toate batjocurile cu care îl năpădise, se apropie de copila pe care o socotea că e cul-

cată sub polog, și care îl aștepta nemișcată. Și își trase deodată sabia cea mare din teacă, și-i arse o izbitură din toate puterile lui, de-i zbură capul făcut țăndări în toate părțile. Iar una dintre bucăți îi intră în gura pe care o ținea deschisă revărsînd un potop de sudalme asupra celei căsăpite. Și simți gustul de zahăr, și se minună cu minunare mare, și strigă : „Pe viața mea ! iacătă că după ce m-a făcut, pe cînd era vie, să mănînc balega amară a măgarilor, mă face acuma, cînd a murit, să gust dulceața cea mai aleasă a cărnii ei".

Și, încredințat că retezase capul unei făpturi atîta de dulci, își lăsă durerea să răbufnească, și vru să-și spintece pîntecele cu sabia ce-i slujise să țăndărească păpușa.

Ci deodată copilandra cea vie ieși din ascunzătoarea ei și, pe la spate, îl apucă de mînă și îl sărută spunîndu-i :

— Să ne iertăm, iar Allah are să ne ierte și el !

Iar fiul sultanului își uită toate necazurile cînd văzu zîmbetul fetișcanei cea dulce pe care o jinduise atîta. Și o iertă și-o iubi.

Și trăiră în spornicie, lăsînd o puzderie de urmași.

Iar Șeherezada, nesimțindu-se deloc ostenită în noaptea aceea, îi mai povesti regelui Șahriar povestea următoare, care-i povestea Dezlegătorului.

DEZLEGĂTORUL

Se povestește că trăia odată, în prăvălia lui, din cetatea Damascului, din țara Șamului, un tînăr negutător care era ca luna în cea de a patrusprezecea noapte a ei, atîta de frumos și atîta de ispititor încît nici una dintre cele ce tîrguiau în suk nu putea să steie împotriva frumuseții lui minunate. Căci, cu adevărat, flăcăul era

o bucurie pentru ochiul care îl privea, şi o osîndă pentru sufletul celui ce-l vedea. Şi anume despre el a zis poetul :

Stăpîn îmi e sultanul frumuseţii,
Iar în făptura-i, parcă plămădită
De însuşi Ziditorul lumii, creţii
Sînt toţi de fală, pentru că-i zidită
Fără prihană şi desăvîrşită.

Înfăţişarea-i dulce-i şi gingaşă,
Pe cît îi este inima de crudă ;
Iar ochii-i lungi, cu geană pătimaşă,
Stîrnesc război, zavistie şi ciudă
Acelora ce-ar vrea să nu le pese
De-atîtea haruri şi mîndreţi alese,
Şi pun pojaruri, jinduri şi roşeaţă
Şi-n inimile cele mai de gheaţă.

Cîrlionţate, pletele-catran
Ca scorpionii-s ; mijlocu-i subţire
Precum e ramul arborelui ban,
Ca bambusul, mlădiul peste fire.

Bine-ntocmite-s şoldurile-i coapte,
Ce tremură, cînd calcă-n mersu-i lin,
Precum iaurtul crud al unui lapte
În strachina vreunui beduin.

Or, într-o bună zi, flăcăul şedea, ca de obicei, la geamlîcul prăvăliei sale, cu ochii lui mari şi negri şi cu ispita chipului său, cînd intră o jupîniţă ca să facă vreo tîrguială. Iar el o întîmpină cu cinstire, şi se porni între ei tocmeala asupra vînzării şi cumpărării. Ci, peste o clipită, jupîniţa, inrobită cu totul de farmecele lui, îi spuse :

— O, chip de lună, am să viu şi mîine să te văd. Şi ai să fii mulţumit de mine !

Şi îl lăsă. după ce cumpără oarece, plătind fără a se precupeţi, şi plecă în calea ei.

Şi, aşa cum făgăduise, veni iar la prăvălie, a doua zi, la acelaşi ceas. Da ţinea de mînă o copilandră cu mult mai tînără decît ea, şi mai drăgălaşă, şi mai ispititoare, şi mai lipicioasă. Iar neguţătorul cel tînăr, cînd o văzu pe noua venită, nu mai avu ochi decît pentru ea, şi nu o mai luă în seamă pe cea dintîi, de parcă nici nu o mai vedea. Iar aceasta, pînă la urmă, îi spuse :

— O, chip binecuvîntat, pe Allah ! nu ai ales rău. Şi, dacă vrei, am să slujesc de mijlocitoare între tine şi fetişcana aceasta, care este chiar fata mea.

Iar flăcăul spuse :

— Binecuvîntarea se află în mîna ta, o, prealeasă jupîniţă ! Hotărît, pe Prorocul ! — asupra lui fie rugăciunea şi pacea ! — dorul meu este pînă peste poate pentru copilandra aceasta, fiica ta. Ci, vai ! dorul nu este împlinit aievea, şi, dacă stau să judec din cele ce se văd, fiica ta este prea bogată pentru mine.

Ci ea se împotrivi, spunînd :

— Pe Prorocul ! o, fiul meu, nu este nimica ! Întrucît avem să te iertăm de zestrea pe care soţul este dator s-o scrie pe numele soţiei, şi luăm pe seama noastră toate angaralele nunţii şi toate cheltuielile. Aşa că nu ai decît să te învoieşti, şi ai să dobîndeşti un culcuş bun, o pîine caldă, un trup proaspăt şi bunăstare ! Întrucît, atunci cînd dai de o făptură atîta de frumoasă ca tine, o iei aşa cum este, fără a-i mai cere altceva decît să se poarte cu volnicie la ceea ce ştii, vîrtos, dîrz şi îndelung.

Iar flăcăul răspunse :

— Nu este nimica împotrivă.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute nouăzecea noapte

Urmă :

Şi, acolo pe loc, căzură la învoială în toate privinţele, şi se hotărî ca nunta să se sărbătorească în cel mai scurt răstimp, fără de slujbe şi fără de mosafiri, fără de meterhanale, fără de dănţuitoare şi de cîntăreţe, şi fără de preumblări şi alaiuri.

Şi, la ziua hotărîtă, se trimise după cadiu şi după martori. Şi fu scris senetul, precum învaţă Legea. Iar mama, de faţă cu cadiul şi cu martorii, îl pofti pe flăcău în odaia de nuntă şi îl lăsă singur cu soţia sa, spunîndu-i :

— Bucuraţi-vă de norocul vostru, o, copiii mei !

Şi, în noaptea aceea, nu se mai află în toată cetatea Damascului, din ţara Şamului, o pereche mai frumoasă decît a celor doi tineri îmbrăţişaţi, care se potriveau unul cu celălalt ca două jumătăţi dintr-o migdală.

Şi-a doua zi, după o noapte petrecută în desfătări, mirele se sculă şi se duse să-şi facă spălările cele de datină la hammam. După care se duse la prăvălia lui, ca de obicei, şi şezu acolo pînă la închiderea sukului. Iar atunci se sculă şi plecă la casa lui cea nouă, la nevastă-sa.

Şi intră la harem, şi se duse drept la odaia de nuntă, unde în ajun se dedulcise cu atîtea lucruri minunate. Şi iacătă că, sub pologul patului, soţia lui, cu pletele desfăcute, dormea lipită de un copilandru cu obrazul neadumbrit de-un fir de păr, şi care o strîngea cu patimă la piept.

La priveliştea aceea, lumea se înnegură pe chipul mirelui, care se buluci afară din odaie spre a se duce s-o caute pe soacră-sa şi s-o aducă să vadă ceea ce era de văzut. Şi chiar că dete de soacră-sa care sta în pragul odăii şi care, cînd îl văzu galben la chip şi tare tulburat, îi zise :

— Ce ai, o, fiul meu ? Roagă-te întru Prorocul !

Iar el răspunse :

— Asupra lui fie rugăciunea și pacea ! Ce e asta, o, maică ? Ce este ceea ce văd eu pe pat ? Mă adăpostesc întru Allah împotriva vicleniilor Celui bătut cu pietre ?

Și scuipă năprasnic pe jos, ca asupra cuiva ce-ar fi fost la picioarele sale. Iar soacra spuse :

— Și pentru ce, o, fiul meu, toată mînia aceasta și toată tulburarea aceasta ? Oare din pricină că soția ta este cu altcineva ? Ci, pe vredniciile Prorocului ! au tu socoți că poate cineva să se hrănească cu văzduhul vremurilor ? Și socoți că ți-am dat-o pe fata mea de soție, fără a-ți cere nimica de zestre și de diată, iar tu acuma să te-apuci să-i osîndești purtarea și să-i strici toanele ? Da asta-i un naz mare din partea ta, fiul meu ! Întrucît mai degrabă ar trebui să-ți spui că două femei ca noi nu ar fi izbîndit să-și trăiască zilele dacă nu ar fi fost slobode să facă ce vor ! Acuma pricepi ?

Iar mirele, buimăcit de toate cîte auzea, nu izbuti decît să îngaime :

— Mă adăpostesc întru Allah ! El este Atotmilosîrdnicul !

Iar soacra urmă :

— Ce, tot te mai plîngi ? Păi, copile al meu, dacă felul nostru de-a trăi nu îți este pe plac, nu ai decît să ne arăți cît îți sînt de late spetele !

La vorbele acestea, tinerelul, pînă peste măsură de mînios, strigă, în așa fel ca să fie auzit și de mamă și de fiică :

— Mă despărțesc de ea ! pe Allah și pe Prorocul ! mă despărțesc !

Și, tot atunci, de sub polog, tînăra nevastă se ridică trosnindu-și oasele și, auzind rostirea despărțeniei, își trase degrabă iașmacul peste față, ca să nu mai stea dezvelită dinaintea aceluia care de aci încolo nu mai era pentru ea decît un străin. Și, odată cu ea, ieși de sub polog

și făptura cu care șezuse îmbrățișată atîta de drăgăstos. Or, făptura aceea, care de departe semăna cu un băiețandru fără barbă, era, numai văzîndu-i valul părului desfășurat deodată, de-i ajungea pînă la glezne, era o copilă.

Și, pe cînd bietul tinerel sta înțepenit de uluială, doi martori, pe care soacra îi ascunsese în dosul unei perdele, se iviră și-i spuseră :

— Am auzit rostirea de despărțenie și adeverim că te-ai despărțit de soția ta !

Iar mama îi spuse, rîzînd :

— Eh, fiul meu, nu-ți mai rămîne decît să pleci ! Și, ca să nu te duci cu o părere greșită, află că fetișcana de colea, și care era culcată cu soția ta, este fata mea cea mai mică. Iar ceea ce ai gîndit tu este un păcat pe sufletul tău ! Da să mai știi că soția ta a fost mai întîi măritată cu un tinerel care-i era drag și care o avea și el dragă. Ci, într-o zi, s-au certat, și, în toiul dihoniei, ginerele meu i-a spus fetei mele : „Mă despărțesc de trei ori !" Și tu știi că acesta-i jurămîntul de despărțenie cel mai greu și cel mai sfînt. Iar acela care l-a rostit nu poate să se mai însoare cu soția lui de pînă aci, dacă i-ar veni cheful într-o zi, decît dacă soția lui nu leagă alt măritiș cu alt bărbat, care, la rîndu-i, s-o lase și el. Și-așa că aveam trebuință de un dezlegător, fiul meu. Și l-am căutat multă vreme pe dezlegătorul acela, fără a-l găsi. Și, pînă la urmă, am dat de tine. Și am priceput, de cum te-am văzut, că ai să fii un dezlegător desăvîrșit. Și te-am ales. Și s-a petrecut ceea ce s-a petrecut. Uassalm !

Și, cu asta, îl împinse afară din casă, și încuie poarta, în vreme ce soțul dintîi, de față cu tot același cadiu și cu tot aceiași martori, scrise al doilea senet de căsătorie cu soția lui dintîi.

— Și-aceasta-i, o, preafericitule rege, povestea Dezlegătorului. Ci ea-i departe de-a fi la fel de desfătătoare ca povestea căpeteniei de agii.

Era odinioară la Cairo un kurd, venit în Egipt pe vremea domniei regelui cel atotbiruitor Saladin — aibă-l Allah întru milosîrdjile sale ! — Și kurdul acela era un ins cumplit de voinic, cu niște mustăți mari și cu o barbă de-i ajungea pînă la ochi, și cu niște sprîncene de-i cădeau peste ochi, și cu niște smocuri de păr de-i ieșeau din nas și din urechi. Iar chipu-i era atîta de amarnic, încît ajunse repede căpetenie de agii. Iar pușlamalele din mahala numai cît ce-l vedeau de departe și o și luau la fugă slobozindu-și picioarele în vînt, mai sprinteni decît dacă ar fi zărit ivindu-se vreo gulă. Iar mamele își speriau copiii spunîndu-le că au să-l cheme pe kurd, atuncea cînd aceștia nu erau cuminți. Într-un cuvînt, era spaima mahalalei și a cetății.

Or, într-o bună zi, căpitanul simți cum îl apasă singurătatea și se gîndi că tare bine ar fi, seara, cînd se întoarce acasă, să găsească și el niște carne proaspătă bună de luat în gură. Drept aceea, se duse să caute o pețitoare și-i zise :

— Vreau să-mi iau femeie. Da am pățit multe și știu cîte beleie aduc îndeobște femeile cu ele. Drept aceea, întrucît doresc să am cît mai puține încurcături cu putință, vreau să-mi găsești o fată fecioară care să nu se fi depărtat vreodată de poalele maică-si, și care să fie gata a trăi cu mine într-o casă care-i alcătuită numai dintr-o odaie. Și pun învoiala ca niciodată să nu iasă din casa și din odaia aceea. Și ia vezi dacă poți ori dacă nu poți să găsești o atare fată !

Iar pețitoarea răspunse :

— Pot ! Și pune jos arvuna !

Iar căpitanul de agie îi dete un dinar drept arvună, și plecă în calea lui. Iar pețitoarea se sculă în picioare și porni să caute fata cu pricina. Și după mai multe zile de căutări și de umblete, de întrebări și de răspunsuri,

găsi pînă la urmă o fată ce se învoia să trăiască cu kurdul, fără să iasă vreodată din casa alcătuită numai dintr-o odaie. Şi peţitoarea se duse să-i dea de ştire căpeteniei de agii despre izbînda strădaniilor ei, şi îi spuse :

— Cea pe care ţi-am găsit-o este o fată fecioară care nu s-a dezlipit vreodată de lîngă maică-sa şi care mi-a spus, cînd i-am arătat dorinţa ta : „Ori că am să trăiesc cu căpetenia cea vitează, ori că stau aici încuiată cu maică-mea, tot aia-i !“

Iar kurdul fu mulţumit foarte de răspuns şi o întrebă pe peţitoare :

— Şi cum este fata !

Ea răspunse :

— Este grasă şi durdulie şi albă !

El spuse :

— Aşa-mi place !

Şi-aşa că, întrucît şi tatăl fetei se învoia, şi mama fetei se învoia, şi fata se învoia, şi kurdul se învoia, nunta fu sărbătorită fără de zăbavă. Iar kurdul, taică al acelor mustăţi vajnice, o aduse pe fata aceea grasă şi durdulie şi albă în casa lui alcătuită numai dintr-o odaie, şi se încuie acolo cu ea şi cu ursita sa. Şi numai unul Allah ştie ce s-a petrecut în noaptea aceea. Şi, a doua zi, plecînd să-şi vadă de treburile de la agie, kurdul îşi zise : „Mi-am întemeiat norocul cu fata aceasta“. Iar seara, întorcîndu-se acasă, îi ajunse numai o privire spre a-şi da seama că totul era bine orînduit în casă. Şi în fiecare zi îşi zicea : „Încă nu s-a născut acela căruia să-i fie dat a-şi băga nasul în ciorba mea“. Iar liniştea-i era desăvîrşită, şi tihna deplină. Şi habar n-avea că, în pofida priceperii lui cea multă, femeia-i iscusită din naştere, şi că, dacă-şi doreşte ceva, nimica nu poate să-i steie în cale. Şi-avea să capete şi el în curînd învăţătura aceasta.

Se afla, într-adevăr, pe uliţă, chiar peste drum de fereastra casei, un zalhanagiu de carne de oaie. Şi măcelarul acela avea un fiu, un pezevenghi desăvîrşit, care

din firea lui era plin de viață și de voioșie, și care de dimineața pînă seara cînta necurmat, cu un glas tare frumos. Iar tînăra soție a kurdului căpetenie de agii fu înrobită de farmecele și de glasul fiului măcelarului, și se petrecu între ei ceea ce se petrecu.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute nouăzeci și una noapte

Urmă :

Și jupînul kurd se întoarse acasă în ziua aceea mai devreme ca de obicei, și băgă cheia în broască, spre a descuia ușa. Iar soția lui, care în clipa aceea se afla tocmai în dîrdora bucuriei, auzi scîrțîitul cheii, și lăsă toate ca să sară drept în picioare. Și dete zor să-l ascundă pe drăguțul ei într-un ungher al odăii, pe după frînghia pe care atîrnau toate hainele, și ale soțului și ale ei. Pe urmă își luă izarul cel mare, cel cu care se învăluia de obicei, și coborî scărița să-l întîmpine pe bărbatul său, căpitanul, care, urcînd scara pînă la jumătate, apucase să adulmece că se petrecea în casa lui ceva ce nu se petrecea de obicei. Și îi zise nevestei-si :

— Ce-i aici ? Și ce faci cu izarul acesta ?

Iar ea răspunse :

— Povestea cu izarul acesta, o, stăpîne al meu, este o poveste care, dacă ar fi scrisă cu acul pe colțul din lăuntru al ochiului, ar sluji de învățătură aceluia care ar citi-o cu cinstire ! Ci, mai întîi, vino și stai colea pe divan, ca să ți-o povestesc !

Și îl trase înspre divan, îl rugă să șadă jos, și urmă astfel :

— Află, dar, că era în orașul Cairo o căpetenie de agii, om amarnic și zuliar, care o veghea pe nevastă-sa fără de răgaz. Și, ca să fie încredințat de credința sa, o închisese într-o casă, cumu-i aceasta, care nu avea decît numai o odaie. Ci, în pofida tuturor iscodelilor lui, muierușca îl încornora din toată inima, și se împreuna pe coarnele lui cele nesimțitoare cu fiul unui măcelar vecin al lor, pînă ce, într-o zi, întorcîndu-se acasă mai devreme ca de obicei, căpetenia de agii mirosi ceva. Și, într-adevăr, cînd femeia îl auzise la ușă, dedese zor să-l ascundă pe drăguțul ei, iar pe bărbatu-său îl trăsese pe un divan, întocmai precum făcui eu cu tine. Și-atunci muierea îi aruncă pe cap o basma pe care o avea în mînă și îi strînse cu ea de gît din toate puterile, uite-așa !

Și, spunînd acestea, nevestica aruncă izarul pe capul kurdului, și i-l strînse pe după gît, rîzînd, și urmîndu-și povestirea astfel :

— Și cînd puiul de lele fu bine prins în năframă și cu capul și cu gîtul, femeiușca strigă la drăguțul ei ascuns pe după hainele soțului : „Hei, drăguțule, iute, iute ! fugi !" Iar măcelarul cel tînăr dete zor să iasă din ascunzătoarea lui și să se repeadă pe scară în uliță. Și-aceasta-i povestea cu izarul pe care-l țineam în mînă, ya sidi !

Și, după ce povesti astfel povestea aceasta, și văzînd că drăguțul ei este de mult în afară de orice primejdie, nevestica lăsă izarul pe care îl răsucise vîrtos împrejurul gîtului soțului ei kurdul, și se puse pe-un rîs de se prăvăli pe spate.

Iar căpitanul kurd scăpînd în felul acesta din sugrumare, nu știu dacă se cade să rîdă ori să se supere de povestea și de joaca soției lui. Și-apoi kurd era și kurd rămînea. Și drept aceea nu pricepu niciodată nimic din toată pățania aceea. Iar mustățile și smoacele lui de păr

nu se feșteliră întru nimic. Și muri ca un om fericit, mulțumit și îndestulat, lăsînd multă prăsilă pe urma lui.

Iar Șeherezada, în noaptea aceea, mai spuse și povestea ce urmează, și care-i o înfruntare între mărinimia a trei inși de soiuri osebite, și-anume între un soț, un drăguț și un hoț.

CARE ESTE CEL MAI MARINIMOS?

Se povestește că erau la Bagdad un văr și o vară care de cînd erau copii se îndrăgiseră cu o dragoste mare. Iar părinții lor îi meniseră unul altuia, zicînd totdeauna: „Cînd s-o face mare Habib, avem să-l însurăm cu Habiba!" Și copiii trăiseră și crescuseră împreună, și odată cu ei crescuse și dragostea lor. Ci, cînd ajunseră la vîrsta să se însoare, ursita nu hotărî însurătoarea lor. Întrucît părinții, loviți de prăvaliștea vremilor, rămăseră tare săraci; iar tatăl și mama Habibei se socotiră norocoși primindu-l ca soț pentru fata lor pe un preacinstit șeic, unul dintre negustorii cei mai bogați din Bagdad, care o ceruse de soție.

Și, după ce măritișul ei cu șeicul fu hotărît în felul acesta, tînăra Habiba vroi să-l vadă pe Habib pentru cea din urmă oară, și îi spuse plîngînd:

— O, fiu al unchiului meu, o, multiubitule, tu știi ce s-a întîmplat, și știi că părinții mei m-au dat de soție unui șeic pe care nu l-am văzut niciodată și care nu m-a văzut niciodată. Și iacătă că, prin căsătoria aceasta, sîntem prădați pe totdeauna de iubirea noastră, o, verișorul meu! Și poate că moartea noastră ar fi mai de dorit decît viața!

Iar Habib răspunse suspinînd:

— O, multiubita mea verișoară, amară-i soarta noastră, iar viața noastră de-acuma înainte nu mai are nici o însemnătate! Cum am mai putea noi, departe unul

de altul, să mai simţim gustul vieţii şi să ne mai bucurăm de frumuseţile pămîntului ? Of ! of ! o, verişoara mea, cum avem să mai îndurăm noi povara ursitei noastre ?

Şi se plînseră unul pe altul, de era să se topească de durere. Pe urmă veniră și-i despărţiră, spunîndu-le că mireasa este aşteptată spre a fi dusă la casa soţului.

Iar deznădăjduita Habiba fu dusă cu alai la casa șeicului. Și, după slujbele cele îndătinate, și după urările şi vorbele de binecuvîntare, nunta luă sfîrșit, și toată lumea plecă, lăsînd-o pe tînăra mireasă la soţul ei.

Iar cînd veni și ceasul de împreunare, șeicul intră în odaia de nuntă și o văzu pe nevastă-sa cum plîngea în perne şi cum pieptul i se zbătea plin de suspine. Şi gîndi : „De bună seamă, plînge și ea aşa cum plîng toate fetele cînd se despărțesc de mama lor. Ci noroc că nu ține prea mult, îndeobște. Cu un pic de ulei izbutești să-i dai de hac pînă şi lacătului cel mai ruginit, iar cu dulceaţă se domesticesc pînă și puii de leu !“ Și se duse lîngă fată, pe cînd ea plîngea, și îi zise :

— Ya setti Habiba, o, lumină a sufletului, pentru ce îţi prăpădești tu aşa frumuseţea ochilor ? Și ce durere-i pe tine, de te face să uiţi pînă și că lîngă tine se află cineva pe care nu l-ai cunoscut pînă acuma ?

Ci fata, auzind glasul soţului ei, fu cuprinsă de alt val de lacrimi și de suspine, și își cufundă capul și mai tare în căpătîie. Iar şeicul, cam încurcat, îi spuse :

— Ya setti Habiba, dacă plîngi după mama ta, din pricină că te-ai despărţit de ea, spune-mi şi mă duc după ea pe dată !

Iar copila, drept orice răspuns, scutură din cap între perne, plîngînd și mai tare, și nimic altceva. Iar soţul zise :

— Dacă după tatăl tău, ori după vreuna dintre surorile tale, ori după doica ta, ori după vreo dihanie dragă, vreun cocoş, ori vreo pisică, ori vreo gazelă, plîngi tu cu atîta jale, spune-mi și, pe Allah ! plec să ți-o aduc !

Ci numai o mișcare tăgadnică din cap între perne fu răspunsul. Iar șeicul cugetă o clipă, și zise :

— Poate că plîngi chiar după casa părinților tăi, în care ți-ai petrecut pruncia și copilăria, o, Habiba ? Dacă după ea plîngi, spune-mi, și te iau de mînă și-acolo te duc !

Iar copila, oleacă mai alinată de vorbele cele bune ale soțului ei, ridică un pic capul ; și ochii ei frumoși erau plini de lacrimi, iar obrazul ei vrăjitor era ca o flacără. Și răspunse, cu un glas tremurînd de plîns :

— Ya sidi, nu după mama mea plîng, nici după tatăl meu, nici după surorile mele, nici după doica mea, nici după altele dragi mie ! Te rog, dară, fierbinte, să mă ierți a-ți dezvălui pricina lacrimilor și a jalei mele.

Iar șeicul cel minunat, care vedea pentru întîia oară dezvelit obrazul soției sale, rămase tare tulburat de frumusețea sa, de vraja copilărească ce se revărsa din toată făptura ei și de dulceața graiului său. Și îi zise :

— Ya setti Habiba, o, tu cea mai frumoasă dintre fete și cunună a lor, dacă nu despărțirea de ai tăi și de casa ta îți face jale, înseamnă că-i altă pricină. Și te rog să mi-o spui, ca să-i caut leacul.

Iar ea răspunse :

— Fie-ți milă ! Iartă-mă de a-ți spune !

El grăi :

— Înseamnă atunci că pricina nu-i alta decît neplăcerea și sila ce ai față de mine. Or, pe viața ta ! dacă mi-ai fi spus, prin mijlocirea mamei tale, că nu vroiai să fii soția mea, eu hotărît că nu te-aș fi silit să intri împotriva voiei tale în casa mea !

Și ea spuse :

— Nu, pe Allah ! o, stăpîne al meu, pricina chinului meu nu este nicidecum neplăcerea ori sila ! Cum să am simțămintele acestea față de cineva pe care nu l-am văzut niciodată ? Ci se datorează cu totul altui lucru, pe care n-aș putea să ți-l dezvăluiesc !

Ci el stărui mai departe, atîta de dibaci și cu atîta bunătate. că fata, cu ochii în jos. sfîrși cu a-i mărturisi dragostea ce-o avea pentru vărul ei. spunînd :

— Pricina lacrimilor și a jalei mele este o făptură dragă. care a rămas acasă. și anume fiul unchiului meu, cel cu care am crescut laolaltă. care m-a îndrăgit și pe care l-am îndrăgit din pruncie ! Iar dragostea, o. stăpîne al meu. este o buruiană care își are rădăcinile înfipte în inimă. și, ca s-o smulgi. ar trebui să smulgi și inima odată cu ea !

La dezvăluirea aceasta a soției sale, șeicul lăsă capu-n jos. fară a scoate o vorbă. Și cugetă un ceas de vreme, pe urmă săltă capul și-i spuse fetei :

— O. stăpîna mea, legea lui Allah și a Profetului său — asupra-i fie rugăciunea și pacea ! — îl oprește pe drept-credincios să dobîndească cu sila fie ce-o fi de la un drept-credincios. Iar dacă bucata de pîine nu se cade a fi luată cu sila de la un drept-credincios. ce va fi cînd este vorba să-i răpească inima ? Așa că liniștește-ți sufletul și înseninǎ-ți ochii ! Și nimic nu are să se întîmple, decît ceea ce a fost scris la ursitoarea ta !

Și adăugă :

— Ridică-te, dar, o, soție a mea de-o clipă. și, cu îngăduința și cu deplina mea voie, du-te la acela care are asupra ta niște drepturi mai temeinice decît ale mele, și fii a lui în toată slobozenia. Și să te întorci aici de cu zori, pînă a se deștepta slugile și a te vedea cînd te întorci. Întrucît din ceasul acesta ești ca o copilă a mea, din carnea și din sîngele meu ! Iar părintele nu se atinge de fata lui. Și, după ce am să mor, tu ai să fii moștenitoarea mea !

Și mai adăugă :

— Ridică-te, fiica mea, fără a șovăi, și du-te de-l alină pe vărul tău, care pesemne că te plînge cum se plîng morții !

Şi o ajută să se scoale, şi îi puse cu chiar mîna lui rochiile cele frumoase şi nestematele de mireasă, şi o însoţi pînă la poartă. Iar ea ieşi în uliţă, cu hainele cele frumoase şi cu nestematele ei, ca o idoliţă purtată în zilele de sărbătoare de către necredincioşi.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute nouăzeci şi doua noapte

Urma :

Da nu apucă ea să facă nici douăzeci de paşi pe uliţă, pe unde nici un suflet nu trecea la ceasul acela de noapte, că deodată o umbră neagră sări din beznă şi se repezi la ea. Or, era un hoţ, pîndind vreo pradă de noapte, şi care, văzîndu-i sclipirea nestematelor, îşi zisese : „Iacătă cu ce am să mă îmbogăţesc pe toată viaţa !“ Şi o înşfăcă vîrtos şi se gătea s-o prade, spunîndu-i cu glas înfundat şi înfricoşător :

— Dacă deschizi gura să strigi, lungimea are să ţi se amestece cu lăţimea !

Şi şi pusese mîna pe salbe, cînd privirea lui dete de frumuseţea obrazului fetei ; şi, năucit cu totul, gîndi : „Pe Allah ! am s-o prad pe ea întreagă, că-i mai scumpă decît toate comorile !“ Şi îi zise :

— O, stăpîna mea, nu ţi se va face nici un rău ! Da nu mi te împotrivi, ci vino de bunăvoia ta cu mine. Şi noaptea noastră are să fie o noapte binecuvîntată !

Căci gîndea : „Asta-i o almee ! Căci numai almeele ies noaptea îmbrăcate cu atîta strălucire. Și pesemne că vine de pe la vreo nuntă de emir !“

Iar copila, drept orice răspuns, începu să plîngă. Și hoțul îi zise :

— Pe Allah ! pentru ce plîngi ? Fac jurămînt că n-am să te jefuiesc, dacă mi te dai de bunăvoie !

Și, totodată, o luă de mînă și vru s-o tragă după el. Atunci, printre plînsete, fata îi spuse cine era și îi istorisi mărinimia șeicului, soțul ei, și nu-i ascunse nimica din toată povestea sa. Și adăugă :

— Iar acuma sînt în mîinile tale. Fă cu mine ce-ai vrea !

Cînd hoțul, care era cel mai afurisit tîlhar la drumul mare din tot isnaful hoților de la Bagdad, auzi povestea ciudată a fetei, și cînd pricepu toată strălucirea purtării mărinimoase a șeicului, soțul ei, lăsă o clipă capu-n jos și chibzui adînc. Pe urmă ridică fruntea și-i spuse fetei :

— Și unde locuiește fiul unchiului tău, cel pe care îl ai drag ?

Ea spuse :

— În cutare mahala, pe cutare uliță, unde șade în odaia ce dă spre grădina casei !

Iar hoțul spuse :

— O, stăpîna mea, nu se va putea spune vreodată că doi îndrăgostiți au fost păgubiți de dragostea lor de către un hoț ! Dăruiască-ți Allah milele lui cele mai alese în noaptea aceasta, pe care te duci s-o petreci cu vărul tău ! Iar eu am să te călăuzesc și am să te însoțesc, spre a te feri de întîlnirile nedorite cu alți hoți de-ai ca mine !

Și adăugă :

— O, stăpîna mea, dacă vîntul este al tuturora, caicul nu este al meu !

Și, rostind acestea, hoțul o luă pe fetișcană de mînă și o însoți, cu toate cinstirile ce se dovedesc față de o regină, pînă la casa iubitului ei. Și își luă rămas-bun de

la ea, după ce îi sărută poala rochiei, și își văzu de drumul său.

Iar fata împinse poarta de la grădină, străbătu grădina și se duse drept la odaia vărului ei. Și îl auzi cum suspina, singur singurel, cu gîndul la ea. Și bătu la ușă ; și glasul plin de plînsete al vărului ei întrebă :

— Cine este la ușă ?

Ea spuse :

— Habiba !

Iar el dinlăuntru strigă :

— O, glas al dulcei Habiba !

Și mai spuse :

— Habiba este moartă ! Cine ești tu, care îmi vorbești cu glasul ei ?

Ea spuse :

— Sînt eu, Habiba, fiica unchiului tău !

Și ușa se deschise, iar Habib căzu leșinat în brațele verișoarei sale. Și cînd, în urma îngrijirilor dulcei Habiba, se trezi din leșinul lui, Habiba îl puse să se culce lîngă ea, îi așeză capul pe genunchii ei și îi istorisi ce i se întîmplase cu șeicul, soțul ei, și cu hoțul cel mărinimos. Iar Habib, cînd auzi, fu atîta de tulburat că dintru-ntîi nu izbuti să rostească o vorbă. Pe urmă se sculă deodată și îi spuse verișoarei lui :

— Vino, o, verișoara mea mult-iubită !

Și o luă de mînă, fără a vroi să se prilejuiască de ea, și ieși cu ea în uliță, și o duse, fără a rosti o vorbă, la casa șeicului, soțul ei.

Cînd șeicul o văzu pe soția sa întorcîndu-se cu tînărul Habib, vărul ei, și cînd înțelese pricina care îi aducea astfel pe amîndoi la casa lui, îi pofti în chiar odaia lui și îi sărută așa cum un părinte își sărută copiii, și le spuse cu un glas plin de greutate :

— Cînd un drept-credincios i-a spus soției lui : „Tu ești fata mea, din carnea și din sîngele meu !“ nici o putere

nu mai poate să-l dezlege de vorbele lui! Încît, dar, o, copiii mei, nu-mi datorați nimic! Întrucît sînt legat cu chiar vorbele mele!

Și, după ce le grăi astfel, scrise pe numele lor și casa și bunurile ce le avea, și se duse să locuiască în altă cetate.

Iar Șeherezada lăsa în seama regelui Șahriar să tragă învățătura, fără a-l întreba nimic în privința aceasta. Și, în noaptea aceea, mai spuse :

BĂRBIERUL JUGANIT

Cică era la Cairo un băiețandru, fără seamăn de frumos și de dăruit. Și avea ca prietenă, care îl iubea mult și pe care și el o iubea, o fetișcană al cărei soț era un yuzbașiu, vătaf peste o sută de caralii de agie, om plin de năprăsnicie și de vitejie, care avea niște mîini de numai cu un deget de-al lor și ar fi fost de-ajuns spre a-l strivi pe băiețandru. Și yuzbașiul acela avea toate însușirile cele minunate în stare să mulțumească haremul său ; ci băiețandrul nu avea pic de barbă, iar soția era dintre femeile acelea care poftesc mai mult la carnea de miel ; și era ca o cîrlană dintre acelea cărora le place să se simtă strunite mai cu seamă de către flăcăindri.

Or, într-o bună zi, yuzbașiul intră în casă și îi spuse puiandrei, soția sa :

— O, Cutare, sînt poftit în după-amiaza aceasta să mă duc în cutare loc, în niște grădini, ca să răsuflu văzduh curat cu niște prieteni. Dacă, dar, pentru o treabă sau alta, va fi nevoie de mine, vei ști unde să mă cauți.

Iar soția îi spuse :

— Nimenea nu are să dorească altceva de la tine decît să te știe în bucurie și mulțumire! Du-te de te

veselește în grădini, o, stăpîne al meu, și aceasta să te însenine și să te înflorească, spre bucuria noastră !

Și yuzbașiul se duse pe drumul lui, firitisindu-se, încă o dată, că are o soție atît de grijulie, și atîta de mult dăruită, și atîta de mult ascultătoare, și atîta de mult politefsită.

Și, de cum întoarse el spatele, soția strigă :

— Mărire lui Allah, carele îl depărtează de la noi, în după-amiaza aceasta, pe yuzbașiul acesta crunt ! Iacătă că am să trimit după clenciul inimii mele !

Și îl chemă pe hadîmbuțul pe care îl avea în slujba ei, și-i spuse :

— O, băiatule, du-te degrabă după Cutărică, din partea mea. Iar dacă nu ai să-l găsești acasă, să-l cauți peste tot pînă ce ai să-l găsești, și să-i spui : „Stăpîna mea îți trimite salamalekul, și îți spune să te duci la ea acasă, chiar acuma !"

Iar hadîmbul cel micuț ieși de la stăpîna lui și, negăsindu-l pe flăcăiandru acasă, porni să străbată, în căutarea lui, toate prăvăliile din suk pe unde avea năravul de-a se duce să stea. Și, pînă la urmă, îl găsi în prăvălia unui bărbier, unde intrase spre a se rade pe cap. Și se apropie de el taman în clipa cînd bărbierul îi înfășura gîtul cu un ștergar curat și îi spunea :

— Deie Allah ca bărbieritul să-ți fie plăcut !

Iar hadîmbuțul, apropiindu-se așadar de flăcău, se plecă înspre el și-i spuse la ureche :

— Stăpîna mea Cutare îți trimite salamalekurile ei cele mai alese, și mă însărcinează să-ți spun că astăzi țărmul este limpede și că yuzbașiul este la grădini ! Dacă, dar, ții să te bucuri, nu ai decît să vii fără de amînare și fără de zăbavă.

Iar băiețandrul, auzind acestea, nu mai putu să rabde a mai zăbovi acolo nici o clipită, și-i strigă bărbierului :

— Șterge-mă repede pe cap, că mă duc ; și am să mă întorc altă dată !

Și, rostind vorbele acestea, îi puse în mînă o drahmă de argint, întocmai ca și cînd ar fi fost dichisit pe cap de bărbier. Iar bărbierul, văzînd atîta dărnicie, își zise : „Îmi dă o drahmă cînd nici nu l-am ras pe cap ! Ce-are să fie cînd are să și fie ras pe cap ? Pe Allah ! iacătă un mușteriu pe care n-am să-l scap din ochi. Fără de nici o îndoială, cînd am să-l rad pe cap are să-mi dea un pumn de drahme de-acestea !"

Estimp, flăcăiandrul se ridică repede și ieși în uliță. Iar bărbierul îl însoți pînă în pragul prăvăliei, spunîndu-i :

— Allah fie cu tine, o, stăpîne al meu ! Nădejdea mea-i că, după ce ai să-ți orînduiești daravelile cele zornice, ai să te întorci în prăvălia aceasta, din care ai să ieși încă și mai frumos decît la intrare. Allah fie cu tine !

Iar flăcăul răspunse :

— Taiieb ! prea bine ! am să mă întorc !

Și o zbughi degrabă, și pieri după colțul uliței.

Și ajunse dinaintea casei drăguței sale, soția yuzbașiului. Și tocmai era gata să bată în ușă, cînd, spre uluirea lui nespusă, văzu răsărindu-i dinainte, venind din partea cealaltă a uliței, bărbierul. Și, neștiind cam care putea să fie treaba ce-l făcea să fugă așa pe bărbier, care de departe îi făcea niște semne de chemare, nu mai bătu în poartă. Iar bărbierul îi spuse :

— O, stăpîne al meu, Allah fie cu tine ! Mă rog ție să nu uiți de prăvălia mea, care s-a înmiresmat de venirea ta și s-a luminat. Iar înțeleptul spune : „Cînd te-ai dedulcit într-un loc, să nu mai cauți altul !" Iar doftorul cel mare al arabilor, Abu Ali el Hossein Ibn Sina — asupra-i fie milele Celui prea-înalt ! a spus : „Nici un lapte nu este de asemuit, pentru copil, cu laptele mamei ! Și

nimica nu-i este mai dulce capului decît mîna unui bărbier dibaci !“ Nădăjduiesc, dar, de la tine, o, stăpîne al meu, că ai să cunoşti prăvălia mea dintre toate celelalte prăvălii din suk.

Iar flăcăiandrul zise :

— Hei, uallah ! de bună seamă, am s-o cunosc, o, bărbierule !

Şi împinse poarta, care se şi deschisese de dinlăuntru, şi grăbi s-o închidă pe urma lui. Şi urcă să se întîlnească cu drăguţa sa, spre a-şi face treaba cea îndătinată cu ea.

Ci bărbierul, în loc să se întoarcă la prăvălia lui, rămase înfipt în uliţă, dinaintea porţii, zicîndu-şi : „Cel mai bine-i să-l aştept chiar aici pe muşteriul acesta, ca să-l călăuzesc chiar eu la prăvălie, de teamă să nu care cumva să greşească la cele ale vecinilor mei !“

Şi, fără a slăbi uşa măcar o clipită din ochi, se proţăpi acolo.

Ci în ce îl priveşte pe yuzbaşiu, după ce ajunse la locul de întîlnire, prietenul său îi zise :

— Ya sidi, iartă-mi necuviinţa fără de pereche de care mă fac vinovat faţă de tine. Ci a murit maică-mea şi trebuie să-i orînduiesc înmormîntarea. Iartă-mă, dar, de-a nu putea să mă bucur astăzi cu tine, şi iartă-mi purtarea cea urîtă. Allah e milos ! şi avem să venim altă dată împreună aici, cît mai curînd.

Şi îşi luă rămas-bun de la el, tot cerîndu-şi întruna iertăciune, şi plecă pe drumul lui. Iar yuzbaşiul, cu nasul cam alungit, îşi zise în sineşi : „Bătu-le-ar Allah pe babele cele afurisite care înnegurează într-un chip atîta de ticălos zilele de voioşie ! Şi afunda-le-ar Pîrdalnicul în hăurile cele mai adînci dintr-al cincilea iad !“

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute nouăzeci și treia noapte

Urmă :

Și, grăind acestea, scuipă o dată cu năduf, mormăind în barbă : „Scuip pe tine şi pe pămîntul care-o să te astupe, o, mumă a pacostelor !“ Și își luă calea îndărăt înspre casă. și ajunse pe ulița lui. cu niște ochi bulbucaţi de mînie.

Și îl zări pe bărbierul ce sta înțepenit, cu privirile pe ferestrele de la casa lui, ca un cîine care aşteaptă să i se arunce un os. Și îl umflă și-i zise :

— Ce-i cu tine, bre ! Şi ce treabă-i între tine și casa aceasta ?

Iar bărbierul se temeni pînă la pămînt şi răspunse :

— O, sidi yuzbașiule, îl aștept aici pe cel mai bun mușteriu al prăvăliei mele ! Întrucît pîinea mea este în mîinile lui !

Iar yuzbașiul, tare uimit, îl întrebă :

— Ce băsădești tu, mă, javră de efriți ? Nu cumva casa mea o fi acuma loc de întîlnire pentru mușteriii unor bărbieri de teapa ta ? Cară-te, o, pușlamao, că, de nu, ai să-mi afli greutatea mîinii !

Iar bărbierul spuse :

— Numele lui Allah fie asupra-ți, o, stăpîne al meu, yuzbașiule, și asupra casei tale, și asupra celor care locuiesc în preacinstita-ți casă, sălaș al bunei-cuviinţe și al tuturor virtuților ! Ci, pe preascumpa-ți viață ! mă juruiesc că mușteriul meu cel mai bun a intrat chiar aci ! Și, întrucît iacătă că-i cam demultişor de cînd se află aici, iar meseria și prăvălia mea mă pun în neputinţă de a-l mai aștepta, mă rog ție să-i spui, cînd ai să-l vezi, să nu zăbovească mai mult !

Iar soțul fetișcanei îi zise :

— Și ce fel de om este mușteriul tău, o, plod de codoși și prăsilă de pezevenghi ?

El spuse :

— Este un tinerel frumos, cu niște ochi iacă-așa, și cu un mijlocel iacă-așa, și cilibiu foc ! E un șalabì întru totul, zarif la purtări și la strai, și filotim ! și dulce ! o bucată de hazăr, ya sidi, un fagure de miere, uallahi !

Cînd vătaful cel de peste o sută de caralii de agie auzi asemenea laudă și asemenea zugrăvire a celui ce intrase în casa lui, îl înșfăcă pe bărbier de ceafă și, zgîlțîindu-l de cîteva ori, îi spuse :

— O, prăsilă de pușlamale și pui de lele !

Iar bărbierul cel zgîlțîit strigă :

— Nu am nimic împotrivă !

Iar yuzbașiul urmă :

— Încă mai cutezi să rostești asemenea vorbe despre casa mea ?

Iar bărbierul zise :

— O, stăpîne al meu, ai să vezi ce are să-ți spună mușteriul meu cînd ai să-i spui : „Bărbierul cel cu mînă dulce te așteaptă la poartă !"

Iar yuzbașiul, spumegînd, răcni la el :

— Dacă-i așa, șezi aci și-așteaptă pînă mă duc să-ți cercetez spusele !

Și se repezi în casă.

Or, estimp, muierușca, văzînd și auzind de după fereastră tot ce se întîmpla în uliță, avusese destul răgaz să-l ascundă pe drăguțul ei în fîntîna casei. Și cînd yuzbașiul intră în odaie, nu mai era acolo nici flăcău, nici nimic ce să se asemuie cît de cît cu așa ceva. Și o întrebă pe nevastă-sa :

— Hei, pe Allah ! o, femeie, oare chiar este cumva de crezut că un bărbat să fi intrat în casa noastră ?

Iar nevasta, ca supărată pînă peste poate de o atare bănuială, strigă :

— O, ce rușine asupra casei noastre și asupra mea ! Cum să fi putut, o, stăpîne al meu, să intre aici un bărbat ? Izgonit fie Cel-rău !

Iar yuzbașiul spuse :

— Păi un bărbier, care se află în uliță, mi-a spus că așteaptă să iasă de la noi un tinerel, mușteriu de-al lui !

Ea spuse :

— Și nu l-ai sfărîmat de zid ?

El spuse :

— Mă duc să-l sfărîm !

Și coborî, și îl însfăcă pe bărbier de ceafă, și începu să-l răsucească, răcnind la el :

— O, codoș al maică-ti și-al neveste-ti ! Ai cutezat să rostești asemenea vorbe despre haremul unui drept-credincios ?

Și urma, fără de îndoială, să-i facă dintr-o dată lungimea să-i treacă prin lățime, cînd bărbierul strigă :

— Pe adevărul pe care ni l-a dezvăluit Profetul, o, yuzbașiule, l-am văzut cu ochii mei pe flăcău cînd a intrat în casă ! Da nu l-am văzut să fi ieșit !

Iar celălaltul îl opri din răsuceală și rămase pînă peste măsură de uluit auzindu-l pe insul acela stăruind a mărturisi asemenea lucru pînă și dinaintea morții. Și îi zise :

— Nu vreau să te ucid pînă a nu-ți dovedi că minți, o, cîine ! vino-ncoace !

Și îl tîrî în casă, și începu să străbată cu el toate odăile, și de jos, și de sus, și peste tot. Și, după ce cercetară și răscoliră tot, coborîră în curte și scotociră prin toate colțurile, fără să găsească nimic. Și yuzbașiul se întoarse înspre bărbier și-i spuse :

— Nu este nimic !

Iar celălalt spuse :

— Dreptu-i, da mai este și fîntîna aceasta pe care încă nu am cercetat-o.

Și-așa ! Iar flăcăul auzea toată vînzoleala și toate vorbele lor. Și, la vorba din urmă, despre fîntînă și despre

cercetarea fîntînii, îl blestemă în inima lui pe bărbier, gîndind : „A, puiul de codoaşe ale puşlamalîcului ! Are să mă ducă la spînzurătoare !“ Iar nevestica, la rîndu-i, îl auzi şi ea pe bărbier vorbind de cercetarea fîntînii, şi coborî în graba mare, strigîndu-i soţului ei :

— Da pînă cînd, o, bărbate, ai să-l mai laşi să-ţi bată curtea şi haremul pe plodul ăsta dintr-un potop de încornoraţi ai neruşinării ? Şi au nu ţi-e ruşine ţie să-l bagi aşa în tihna sălaşului tău pe un străin de teapa ăstuia de colea ? Ce mai aştepţi de nu-l osîndeşti după nelegiuirea lui ?

Iar yuzbaşiul spuse :

— Drept spui tu, o, femeie, trebuie să-l pedepsesc. Ci tu eşti cea ponegrită, aşa că tu se cade să-l osîndeşti. Pedepseşte-l după greutatea şi după fapta clevetirilor lui !

Atunci puicana se sui în casă şi luă un cuţit de la bucătărie, şi îl încinse la foc pînă ce se făcu alb de fierbinte. Şi veni la bărbierul pe care yuzbaşiul îl şi aşternuse la pămînt dintr-o smuncitură. Şi, cu cuţitul cel încins, îi arse vinişoarele, şi îi scoase ouşoarele, în vreme ce yuzbaşiul îl ţinea proptit la pămînt. După care, îl aruncară în uliţă, strigînd în urma lui :

— Asta are să te înveţe minte să mai pălăvrăgeşti despre haremurile oamenilor cinstiţi !

Iar amărîtul de bărbier zăcu acolo pînă ce nişte trecători miloşi îl ridicară şi îl duseră la prăvălia lui. Şi gata cu el !

Ci în ce îl priveşte pe flăcăiandrul închis în fîntînă, apoi acesta, de îndată ce toată zarva din casă conteni, dete zor să iasă din ascunzătoarea lui şi să-şi slobozească picioarele în vînt. Şi Allah coperi ceea ce avea de coperit !

Iar Şeherezada nu vroi să lase cumva noaptea aceea să treacă fără a-i mai povesti regelui Şahriar şi povestea lui Faiiruz şi a soţiei sale.

Se povestește că un rege ședea într-o zi pe terasa palatului său, revenindu-se și bucurîndu-și ochii cu priveliștea cerului de deasupra capului și cu grădinile cele frumoase de la picioarele sale. Și dete deodată cu privirea, pe terasa unei case așezate peste drum de palatul său, de o femeie cum nu mai văzuse nicicînd alta asemenea ca frumusețe. Și se întoarse înspre cei care îl înconjurau și îi întrebă :

— A cui este casa aceea ?

Iar ei răspunseră :

— A slujitorului tău Faiiruz. Iar femeia aceea este soția lui !

Atunci el coborî de pe terasă : iar patima îl și lăsase beat, fără de vin, și dragostea era în inima lui. Și îl chemă pe slujitorul său Faiiruz și îi spuse :

— Ia scrisoarea aceasta și du-te în cutare oraș, și adu-mi răspunsul !

Și Faiiruz luă scrisoarea, și se duse acasă la el, și își puse scrisoarea sub cap, și își trecu așa noaptea aceea. Iar cînd se făcu dimineață, se sculă, își luă bun-rămas de la soție, și plecă înspre orașul cu pricina, habar neavînd ce rosturi avea domnul său împotriva lui.

Estimp, regele se ridică degrabă, numaidecît după ce soțul plecă, și se îndreptă, îmbrăcat în haine străvestite, înspre casa lui Faiiruz, și bătu la ușă. Iar soția lui Faiiruz întrebă :

— Cine este la ușă ?

Și el răspunse :

— Sînt eu, regele, stăpînul soțului tău !

Și ea deschise. Iar el intră, și spuse, așezîndu-se :

— Am venit ca musafir.

Iar ea zîmbi și răspunse :

— Mă adăpostesc întru Allah de musafirlîcul acesta. Întrucît chiar că nu mă aștept la nimica bun de la el!

Ci regele spuse :

— O, alean al inimilor, noi sîntem stăpînul soțului tău, și socotim că nu ne prea cam cunoști !

Iar ea răspunse :

— Ba te cunosc, o, doamne și stăpîne al meu, și cunosc și ce gînd ai, și știu și ce vrei, și că ești stăpînul soțului meu. Și, spre a-ți dovedi că pricep prea bine care ți-e treaba, te povățuiesc, o, sultane al meu, să ai sufletul atîta de sus înălțat cît să ți se potrivească și ție stihurile acestea ale poetului :

Nu am să-mi fac vreodată cale
Pe drumul către vreun izvor
Ce stă cu ghizdul buzei sale
La bunăvoia tuturor
Și-și lasă proaspetele ape
Toți trecătorii să-i adape.

Cînd muștele cele murdare
Și-abat pe farfuria mea
Roirea lor bîzîitoare,
De mi-ar fi foamea cît de grea,
Las farfurie și bucate,
Că altceva nu se mai poate.

La fel și leul ocolește
Un drum ce duce la vreun vad
La care, strecurați hoțește,
Și cîinii vin la adăpat,
Să lăpăie și ei la fel
De unde se-adăpase el.

Și, după ce spuse stihurile acestea, soția lui Faiiruz adăugă :

— Ci tu, o, măria-ta, ai bea din fîntîna pe care alții înaintea ta și-au pus buzele ?

Iar regele, auzind vorbele acestea, se uită la ea cu uimire. Și fu atîta de tulburat încît întoarse spatele, fără a mai găsi o vorbă de răspuns ; și, în graba lui de a fugi, își pierdu acolo unul dintre papuci. Și-aceasta-i fu pățania.

Ci în ce îl privește pe Faiiruz, iacătă ! După ce ieși din casă, spre a se duce unde îl trimisese regele, căută scrisoarea în buzunar și nu o găsi. Și își aduse aminte că o pusese sub căpătîi. Și se întoarse din drum, și intră în casă chiar la o clipită de cînd regele tocmai ieșise. Și văzu imineul regelui, pe prag. Și numaidecît înțelese pricina trimiterii lui afară din oraș, în niște locuri depărtate. Și își zise : „Regele, stăpînul meu, nu mă trimite acolo decît ca să-și dea frîu slobod la o patimă tăinuită !“ Da păstră tăcerea și, intrînd fără zarvă în odaie, luă scrisoarea de unde o lăsase și plecă iar, fără ca soția să fi prins de veste de întoarcerea lui. Și părăsi orașul în grabă, și se duse să-și îndeplinească solia cu care fusese însărcinat de regele stăpînul său. Și Allah îi scrise bună pace, și omul duse scrisoarea la locul poruncit, și se întoarse în cetatea regelui aducînd răspunsul cerut. Și, pînă a se duce să se odihnească la el acasă, dete zor să se înfățișeze dinaintea regelui, care, spre a-l răsplăti pentru vrednicia lui, îl dărui cu o sută de dinari. Și nimica nu se pomeni despre ceea ce știm.

Iar Faiiruz, luînd cei o sută de dinari, se duse la sukul giuvaiergiilor și al argintarilor, și cumpără, de toți banii, niște lucruri strălucite, tot felul de podoabe plăcute femeilor. Și le duse pe toate nevestei-si, spunîndu-i :

— Acestea-s spre a sărbători întoarcerea mea !

Și adăugă :

— Ia-le și pe astea și tot ce ai aici, și întoarce-te la casa tatălui tău !

Iar ea îl întrebă :

— Pentru ce ?

— Pentru că regele, stăpînul meu, m-a coperit cu bunătatea lui. Și pentru că vreau ca toată lumea să afle, și ca tatăl tău să se bucure văzînd la tine toate podoabele acestea, drept aceea doresc să te văd cum pleci acolo unde îți spun.

Iar ea răspunse :

— Cu drag și cu toată inima bucuroasă !

Și se împodobi cu tot ce-i adusese bărbatu-său, și cu tot ce mai avea, și plecă la casa tatălui ei. Și taică-său se bucură foarte de venirea ei și de toate mîndrețele pe care le vedea pe ea. Și șezu în casa tatălui său vreme de o lună întreagă, fără ca soțul ei Faiiruz să se mai fi gîndit să vină după ea, și fără ca baremi să fi trimis să ceară știri despre ea.

Încît, la capătul lunii aceleia de despărțire, fratele tinerei neveste veni la Faiiruz și-i zise :

— O, Faiiruz, dacă nu vrei să dezvăluiești pricina mîniei ce-o ai împotriva soției tale, și pricina părăsirii în care ai lăsat-o, vino măcar și apără-te în pricina cu noi dinaintea regelui, stăpînul nostru !

Iar Faiiruz răspunse :

— Dacă voi vreți să vă judecați, eu nu am să mă judec !

Iar fratele tinerelei spuse :

— Ci vino totuși și ai să mă auzi ce pîră am !

Și se duse cu el dinaintea regelui.

Și îl găsiră pe rege în sala de județe, cu cadiul stînd jos lîngă el. Și fratele tinerei femei, după ce sărută pămîntul dinaintea regelui, spuse :

— O, stăpîne al nostru, vin să mă judec pentru o pricină !

Iar regele îi spuse :

— Pricinile de judecat îl privesc pe domnia-sa cadiul. Cu el se cade să vorbești !

Iar fratele tinerei femei se întoarse înspre cadiu și zise :

— Allah lumineze județele domnului nostru cadiul ! Or, iacătă pîra și jalba noastră : i-am închiriat, numai ca închiriere, omului acesta, o grădină frumoasă, bine ocrotită cu ziduri înalte și păzite ; minunat îngrijită și sădită cu flori și cu pomi roditori. Ci omul acesta, după ce a strîns toate florile și a mîncat toate poamele, a dat jos zidurile, a lăsat grădina vraiște în cele patru vînturi și a adus totul în stare de jaf. Și-acuma vine să rupă învoiala și să ne dea îndărăt grădina în starea în care a adus-o ! Și-aceasta-i plîngerea noastră și pricina noastră, ya sidi'l cadi !

Și cadiul se întoarse înspre Faiiruz și îi zise :

— Da tu ce ai a spune, o, tinere !

Și el răspunse :

— Într-adevăr, le dau îndărăt grădina într-o stare mai bună decît era înainte !

Iar cadiul îi spuse fratelui :

— Este adevărat că dă îndărăt grădina în stare mai bună, precum ne mărturisește ?

Iar fratele zise :

— Nu. Ci aș vrea să aflu de la el pricina care l-a împins să ne-o dea îndărăt !

Și cadiul întrebă, întorcîndu-se înspre Faiiruz :

— Ce ai de zis, o, tinere ?

Și Faiiruz răspunse :

— Le-o dau îndărăt din toată inima mea și în pofida inimii mele ! Iar pricina acestei dări îndărăt, întrucît dorește s-o afle, este că am intrat în grădina cu pricina și am văzut pe pămîntul ei urmele trecerii leului și ale piciorului lui. Și mi-a fost frică să nu mă sfîșie leul, de

m-aş mai încumeta încă o dată. Şi pentru aceea am dat grădina îndărăt stăpînului ei. Şi nu am făcut treaba aceasta decît din cinstire faţă de leu şi din frică pentru mine.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute nouăzeci şi patra noapte

Urmă :

Iar regele, care sta tolănit pe perne, şi asculta fără a lăsa să se vadă, cînd auzi vorbele lui Faiiruz, slujitorul său, şi pricepu unde bate tîlcul, se ridică pe jumătate şi îi spuse tînărului :

— O, Faiiruz, linişteşte-ţi sufletul, alungă-ţi temerile şi întoarce-te la grădina ta. Întrucît, pe adevărul şi pe sfinţenia Islamului ! grădina ta este cea mai bine apărată şi cea mai bine păzită din cîte am văzut eu în viaţa mea ; iar zidurile ei sînt la adăpost de orice călcare ; iar pomii, roadele şi florile ei sînt cele mai curate şi cele mai frumoase din cîte am văzut vreodată !

Şi Faiiruz înţelese. Şi se întoarse la soţia lui. Şi o iubi. Şi, în felul acesta, nici cadiul, nici nimenea dintre cei mulţi cîţi se aflau de faţă în sala de judeţe nu putu să priceapă nimic din pricina aceea, care rămase tăinuită între rege şi Faiiruz şi fratele soţiei. Ci, numai unul Allah este Atoate-ştiutor !

Iar Şeherezada spuse :

Era odată un om, șamit de baștină, pe care Allah îi dăruise, ca pe toți șamiții din neamul său, cu un sînge vîrtos și cu minte întunecată. Întrucît este lucru știut că, atunci cînd Allah a împărțit darurile sale oamenilor, a pus în fiecare pămînt însușirile cele bune și însușirile cele rele care urma să se treacă din neam în neam tuturor celor ce aveau să se nască acolo. Și-așa îi dărui el cu minte și cu isteciune pe locuitorii din Cairo, cu putere bărbătească pe cei din Egiptul-de-Sus, cu dragoste de poezie pe părinții noștri arabi, cu vitejie pe călăreții din pustie, cu obiceiuri cuviincioase pe locuitorii din Irak, cu prietenie față de oaspeți pe triburile cele rătăcitoare, și cu multe alte daruri, multe alte pămînturi ; ci sirienilor nu le dete decît patima după chilipir și dorul de negutătorie, și îi uită cu totul cînd împărți darurile cele plăcute. Drept aceea, orice-ar face, un șamit, din țările care se întind de la marea cea sărată pînă la marginile pustiului Damascului, are să fie pururea un mocofan cu sînge vîrtos, iar mintea lui nu are să fie vreodată deschisă decît la ispita cea grosolană a chilipirului și a pișicherlîcului.

Și-așa că sirianul cu pricina se trezi într-o bună zi cu dorința de a se duce să chilipirgească pe la Cairo. Și, fără de nici o îndoială, numai soarta lui cea păcătoasă i-a suflat gîndul acesta de a se duce să trăiască printre oamenii cei mai plăcuți și mai isteți de pe pămînt. Ci, ca toți cei din neamul lui, era plin de îngîmfare, și gîndi că avea să-i năucească pe oamenii de acolo, întrucît avea să ducă niște lucruri frumoase cu el. Luă, într-adevăr, în niște lăzi, tot ceea ce avea mai strălucit ca mătăsării, ca bogasiuri scumpe, ca arme luminate și alte lucruri asemenea, și se cărăuși în cetatea cea ocrotită, Misr Al-Kahirah, Cairo !

Și purcese cu a închiria un local pentru mărfurile sale, și o odaie pentru sine într-un han din oraș, în inima

sukurilor. Și începu să se ducă în fiecare zi pe la mușterii și pe la negutători, poftindu-i să vină să-i vadă mărfurile. Și urmă să lucreze tot așa o bucată de vreme, pînă cînd într-o bună zi, cum se duse să se preumble și se tot uita ba la dreapta, ba la stînga, se întîlni cu trei fetișcane ce veneau aplecate și legănate, și care rîdeau spunîndu-și niște lucruri așa și-așa. Și erau toate una mai frumoasă decît cealaltă, și mai ispititoare, și mai plăcute. Și, cînd le zări, mustățile i se zburliră și i se și cutremurară ; și se apropie de ele, cînd fetele îi aruncară niște ochiade, și le zise :

— Se poate oare să veniți a-mi ține tovărășie plăcută, la hanul meu, spre a ne veseli în noaptea aceasta ?

Iar ele răspunseră, zîmbărețe :

— Binevoim, într-adevăr, și vom face ceea ce ne vei spune să facem, spre a-ți fi pe plac.

Iar el întrebă :

— La mine sau la voi, o, stăpînele mele ?

Ele spuseră :

— Eh, pe Allah ! la tine ! Ce, tu crezi cumva că soții noștri ne-ar lăsa să aducem acasă bărbați străini ?

Și adăugară :

— În noaptea aceasta vom veni la tine ! Spune-ne, așadar, unde locuiești.

El spuse :

— Locuiesc într-o odaie la cutare han, pe cutare uliță.

Iar ele spuseră :

— Dacă-i așa, pregătește-ne o cină, și ține-ne-o la cald; iar noi vom veni la tine după ceasul rugăciunii de noapte.

Iar el spuse :

— Vorbele voastre sînt desăvîrșite !

Și fetele îl lăsară, spre a-și vedea de drum. Iar el, la rîndu-i, se duse după merinde, și cumpără pește, castraveți, stridii, vin și mirodenii, și le aduse pe toate în odaia lui ; și pregăti cinci feluri de bucate cu carne, fără a mai pune

la socoteală și orezul și legumele ; și le găti chiar el, cu mîna lui ; și ținu totul gata, cît mai bine cu putință.

Iar cînd se făcu vremea de cină, cele trei femei veniră, așa cum făgăduiseră, învăluite în niște căbănițe albastre ce le făceau de nerecunoscut. Ci, după ce intrară, își aruncară hainele acelea de pe umeri și șezură jos ca niște lune. Iar sirianul se sculă și veni dinaintea lor, stînd apoi și el jos, ca un ulcior, după ce rînduise cum se cuvine farfuriile pline cu bucate. Și fetele mîncară fiecare atîta cît încăpu în ele. Iar el le aduse pe urmă sofraua cu vinuri. Și cupa începu să se poarte între ei. Și sirianul, la îndemnurile lor stăruitoare, nu lăsă să-l treacă nici un rînd de la băutură, și bău pînă ce începu capul să i se bălăngăne în toate părțile. Și atunci. prinzînd oarecare inimă, începu, să se uite în ochii tovarășelor sale ; și putu să se minuneze de frumusețea fetelor și să se bucure de nurii lor. Și se învîrti între uluială și năuceală. Și se clătină între aiureală și zăpăceală. Și nu mai știu să osebească bărbat de femeie. Iar starea lui fu nemaipomenită, și soarta jalnică. Și privea fără a vedea, și mînca fără a bea. Și dete să se slujească de picioare, și căzu-n cap. Și își roti ochii împrejur, și scutură din nas mahmur. Și suflă și strănută. Și rîse și plînse. După care, se întoarse înspre una dintre cele trei fecioare, și îi făcu întrebare :

— Allah fie asupra ta ! ya setti, ce nume-i fi avînd tu, oare ?

Ea răspunse, cum se cuvine :

— Ai-mai-văzut-vreodată-pe-cineva-ca-mine ?

Iar mintea lui zbură și mai tare, și strigă în gura mare :

— Nu. uallahi, nu am mai văzut pe cineva ca tine !

Pe urmă se întinse pe jos, sprijinindu-se în coate, și o întrebă și pe cea de-a doua :

— Da pe tine. ya setti, o sîngele vieții inimii mele, cum te cheamă ?

Ea răspunse :

— N-ai-văzut-vreodată-pe-cineva-care-să-semene-cu-mine !

Iar el strigă :

— Inșallah ! fie voia lui Allah, o, stăpînă a mea N-ai-văzut-vreodată-pe-cineva-care-să-semene-cu-mine !

Pe urmă se întoarse înspre cea de-a treia și o întrebă :

— Da pe tine, ya setti, o, pojar al inimii mele, cam care poate fi preacinstitul tău nume ?

Ea răspunse :

— Uită-te-la-mine-și-ai-să-mă-cunoști !

Și auzind acest al treilea răspuns, sirianul se rostogoli pe dușumea, strigînd cît îl ținea gura :

— Nu am nimica împotrivă, o, stăpînă a mea Uită-te-la-mine-și-ai-să-mă-cunoști !

Și ele preumblară pocalul necontenit, și îl deșertară în gîtlejul lui, pînă ce se prăbuși, cu capu-naintea picioarelor și cu suflarea împiedicată. Atunci, văzîndu-l în starea aceea, fetele se ridicară şi îi scoaseră turbanul și îi puseră pe cap o tichie de nebun. Pe urmă se uitară împrejurul lor şi puseră gabja pe tot ce găsiră la îndemînă, și bani și lucruri de preț. Și, încărcate cu prada, și cu inima ușoară, îl lăsară în hanul lui să grohăie ca un bivol, și lăsară odaia în seama stăpînului ei. Iar Atoate-acoperitorul acoperi ceea ce avea de acoperit.

Or, a doua zi, cînd se trezi din beția lui, sirianul se văzu singur în odaie și nu zăbovi a băga de seamă că odaia fusese măturată de tot ce se afla în ea. Și deodată își dobîndi pe deplin simțurile și strigă :

— Nu este măreție și putere decît numai întru Alllah slăvitul și marele !

Și se repezi afară din han, cu tichia de nebun pe cap, şi începu să-i întrebe pe toţi trecătorii dacă nu întîlniseră pe numitele Cutare şi Cutare şi Cutare. Și rostea numele pe care i le spuseseră cele trei femei. Iar oamenii, văzîndu-l împopoţonat în felul acela, îl credeau scăpat de la maristan și răspundeau :

— Nu, pe Allah ! nu am văzut niciodată pe cineva ca tine !

Iar alții ziceau :

— Niciodată nu am văzut pe cineva care să ți se asemuie !

Iar alții răspundeau :

— Ne uităm la tine, într-adevăr, da nu te cunoaștem !

Încît, la capătul întrebărilor, nu mai știu ce să facă și nici cui să se plîngă și, pînă la urmă, întîlni un trecător milos și bun de sfat, care îi spuse :

— Ascultă-mă pe mine, o, șamitule ! Cel mai bun lucru pe care îl ai de făcut, în împrejurarea aceasta, este de a te întoarce în țara Șamului, fără de amînare și fără de zăbavă, întrucît la Cairo, vezi tu, oamenii știu să răsucească și capetele tari, și pe cele ușoare, și știu să se joace cu ouăle tot atîta de bine ca și cu pietrele.

Iar șamitul, cu nasul alungit pînă-n pămînt, se întoarse în țara lui, din care n-ar fi trebuit să iasă niciodată.

Și, întrucît adesea li s-au întîmplat asemenea pățanii, cei de baștina lor din țara Șamului îi clevetesc cu gura mare pe copiii Egiptului.

Iar Șeherezada, sfîrșind de istorisit povestea aceasta, tăcu. Și regele Șahriar îi zise :

— Numai unul Allah este Învățător și Luminàtor !

Iar ea adăugă :

— Da ce-ar mai rămîne din snoavele acestea, dacă ar fi asemuite cu *Povestea Cărții magice ?*

Iar regele Șahriar zise :

— Care-i cartea aceea magică, o, Șeherezada, și care-i povestea ei ?

Iar ea spuse :

— Las să ți-o povestesc, o, măria ta, în noaptea următoare, de-o vrea Allah, și dacă așa este plăcerea ta !

Iar regele zise :

— De bună seamă ! vreau să ascult, în noaptea următoare, povestea aceasta pe care nu o știu.

CUPRINSUL

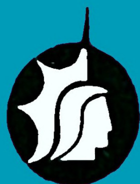
Lector : NICOLAE TEICĂ
Tehnoredactor : ELENA CĂLUGĂRU

Bun de tipar 21.III.1975. Tiraj 90 110 ex. broșate. Coli ed. 15,41. Coli tipar 10.

Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"
Piața Scînteii nr. 1 — București
Republica Socialistă România
Comanda nr. 50 064

o mie și una de nopți

Lei 8

editura minerva